ΑΡΚ. ΓΑΙΝΤΑΡ

ΣΚΟΛΙΟ

ΕΔΙΝΙΚΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΤΥ ΔΟΝΜΠΑΣ
1936—ΜΑΡΙΥΠΟΛΙ—1936

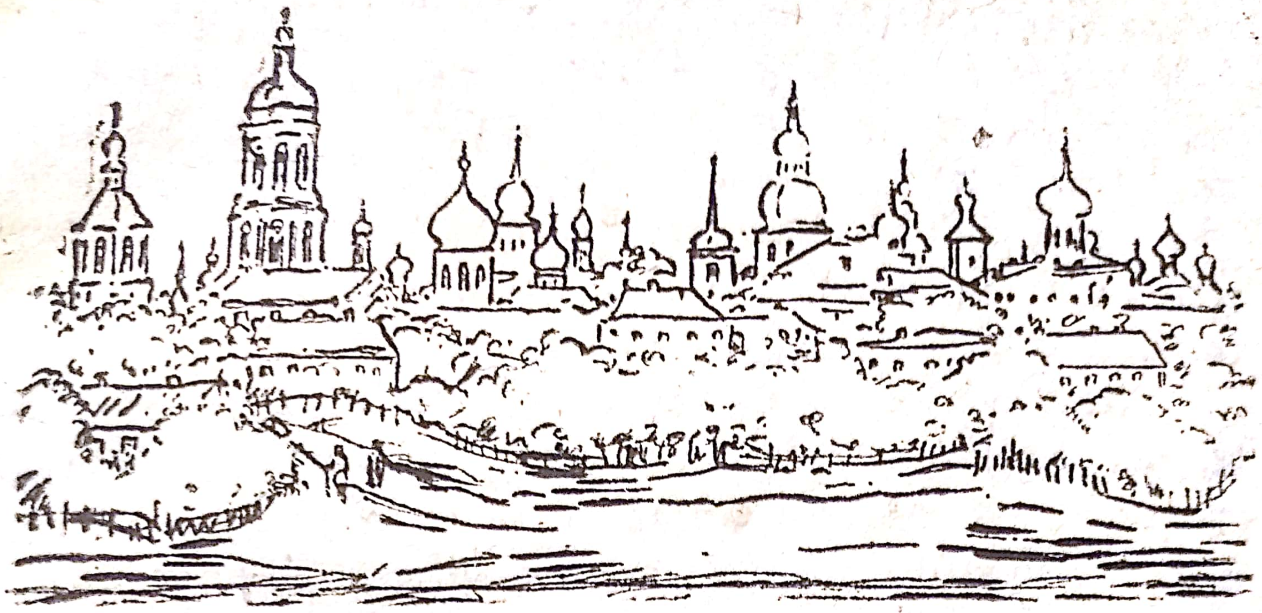
Арк. Гайдар

ШКОЛА

ДОНЕЦКОЕ ОБЛАСТНОЕ ГРЕЧЕСКОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
МАРИУПОЛЬ—1936

ΓΙΑ ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΙΤΕΡΙΣ ΙΛΙΚΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ 1

ΤΟ ΣΚΟΛΙΟ

ΚΕΦΑΛΕΟ Ι

Ι μικρί πόλι-μας Αρζαμάς ίταν ίσιχι πόλι βυλιαγμένι σε κίπυς, πετριγιριζμένυς από σάπιυς φράχτες. Στυς κίπυς αφτύς βλαστένανε ένα σορό «ανατολικά[1]) βίσινα», πρόιμα μίλα, βάτι κε κόκινες πεονιές. Ι κίπι, κολιμένι ο ένας με τον άλονε, σχιματίζανε σιμπαγίς πράσινες εχτάσις, πυ ιχύσανε θοριβόδικα απ' τ' αλιλοσφιρίγματα, πυ σκορπίζανε ι μελισοφάγι, ι καρδερίνες, ι χιμονιάτες κε ι ποταμίδες.

Μέσα απ' τιν πόλι, δίπλα στυς κίπυς, απλόνονταν ίσιχες πρασινιζμένες λίμνες, όπυ όλα τα ψάρια τις προκοπίς προπολύ ψοφίσανε πια κε ζύσαν τόρα γλιστερά γιμνόψαρα κε σιχαμερί βατράχι. Κάτο απ' το βυνό έτρεχε το ποταμάκι Τέσα.

Ι πόλι έμιαζε με μοναστίρι: ίχε ος τριάντα εκλισιές κε

---

[1]) Καλό ίδος.

τέσερα μοναστίρια με καλόγερυς. Στιν πόλι-μας ιπίρχανε πολές θαβματυργές άγιες ικόνες. Μάλιστα ι θαβματυργές ίτανε περισότερες απ' τις απλές. Μα θάβματα στο Αρζαμάς σινέβεναν κάπος λίγα. 'Ισος γιατί σε απόστασι εξίντα χιλιόμετρα βρισκότανε το ξακυζμένο Σάροφσκι εριμιτίριο με τυς εξεσιμότατυς οσίυς-τυ, ι όσιι δε αφτί προσελκίανε όλα τα θάβματα προς τον τόπο-τυς.

'Ολο κι' άκυες: μια στο Σάροβο τιφλός άρχισε να βλέπι, μια κυτσός περπάτισε, μια καμπύρις έγινε ίσιος, μα κοντά στις ικόνες-μας δεν ίχε τίποτα τέτιο.

Διαδόθικε μια φορά, ότι τάχα ο Μίτκας Τσίγανος, αλίτις κε πασίγνοστος μεθίστακας, πυ κάθε χρόνο τα φότα βυτύσε απ' τι σχιζμάδα τυ πάγυ στο νερό για μια μποτίλια βότκα, ίδε όραμα κε παράτισε να πίνι, μετάνιοσε κε χιροτονιέτε καλόγερος στο μοναστίρι τυ Σοτίρος.

Ο κόζμος χιλιάδες κσεχίθικε στο μοναστίρι. Κε σοστά —ο Μίτκας κοντά στο χορό με τιν καρδιά-τυ έκανε μετάνιες, μετανούσε μπροστά σ' όλυς για τις αμαρτίες-τυ κε μάλιστα ομολογύσε, ότι πέρσι σύφροσε κ' έδοσε στο ρακί τι γίδα τυ εμπόρυ Μπεμπέσσιν. Ο έμπορος Μπεμπέσσιν σινκινίθικε κ' έδοσε στο Μίτκα ένα ρύβλι για ν' ανάπσι λαμπάδα για τι σοτιρία τις πσιχίς-τυ. Πολί δακρίσανε τότε, βλέποντας πος ο αμαρτολός άνθροπος επιστρέφι απ' το δρόμο τις καταστροφίς στυς κόλπυς τις δίκεας ζοίς.

'Ετσι εκσακολυθύσε ολόκλιρι βδομάδα, μα τι μέρα πιυ τις χιροτόνισις ο Μίτκας, ίτε ίδε άλο όραμα αντίθετο με το πρότο, ίτε για κάπια άλι ετία, στιν εκλισία όμος δεν παρυσιάστικε. Κι' ανάμεσα στυς ενορίτες διαδόθικε, ότι ο Μίτκας κσαπλόθικε μέσα στι χαράδρα τυ δρόμυ Νοβοπλοτίναγια, κε δίπλα-τυ βρίσκετε μια άδια μποτίλια β ό τ κ α.

Στον τόπο τυ σιμβάντος σ τ α λ ί κ α ν ε, για νυθεσία ο διάκονος Παφνύτιος κι' ο επίτροπος τις εκλισίας έμπορος Σινιύγιν. Ι αποσταλμένι γρίγορα γιρίσανε πίσο κε μ' αγανάκτισι

διλόςανε, ότι ο Μίτκας με τα ςοςτά ίνε ανέςθιτος, ςα ςφαχτό, ότι δίπλα-το βρίςκετε πια δέφτερο άδιο μιςομπύκαλο, κι' όταν κατορθόςανε να τον κςιπνίςυνε με τα ςπροκςίματα, τότε αφτός, βλαςτιμόντας, δ ί λ ο ς ε, ότι άλακςε γνόμι να χιροτονιθί καλόγερος, γιατί τάχατες ίνε αμαρτολός κι' ανάκςιος.

Ίςιχι κε πατριαρχικὶ ίταν ι μικρί πόλι-μας. Τις παραμονές τον γιορτόν, ιδιέτερα το πάςχα, οπόταν ι καμπάνες όλον τον τριάντα εκλιςιόν αρχίζανε να χτιπύνε όλες μαζί, ςτιν πόλι άρχιζε θόριβος, πυ ακυγότανε καλά ςτα χοριυδάκια, πυ ίτανε διαςκορπιζμένα ίκοςι χιλιόμετρα ολόγιρα.

Ι καμπάνα τις εβανκελίςτρας πατὺςε όλες τις άλες. Ι καμπάνα τυ μοναςτιριὺ τυ Σοτίρα ίταν ςκαζμὲνι κε γι' αφτό βούςε κομένα, με τρεμυλιαςτό μπάςο. Ι ψιλές φονίτςες τυ μοναςτιριύ τυ Νικόλςκ χινόντανε ςτον αγέρα με δινατά ανεβοκατεβάζματα τον ίχον. Τυς τρις αφτύς προτοτραγυδιςτές τυς ακολυθύςανε τ' άλα καμπαναριά, ακόμα κ' ι αςίμαντι εκλιςιά τις μικρίς φιλακίς, πυ ίταν χομένι ςτιν άκρι τις πόλις, ςιμετίχε κι' αφτί ςτο γενικὸ παράφονο κόρο.

Μυ άρεζε ν' ανεβὲνο ςτα καμπαναριά. Το επιτρέπανε αφτό ςτα πεδιά μόνο το πὰςχα. Πολίν όρα ςτριφογιρνάς ςτι ςτενύτςικι ςκοτινί ςκάλα. Στα πέτρινα κιλόματα τον τίχον χαιδεφτικά μυρμυρίζυνε τα περιςτὲρια. Το κεφάλι μιςοζαλίζετε απ' τις αμέτριτες ςτροφές. Από πάνο φὲνετε όλι ι πόλι με τα μπαλόματα τον διαςκορπιζμένον λιμνόν κε τα δέντρα τον κίπον. Κάτο απ' το βυνό ίνε το ποταμάκι Τέςςα, ο παλιός μίλος, το Κατςικονίςι, το νεκρό δάςος, παρέκι ι χαράδρες κε ι μαβιά ύγια τυ δάςυς τις πόλις.

Ο πατέρας-μυ ίτανε ςτρατιότις τυ 12-υ ςιντάγματος τον ακροβολιςτόν τις Σιβιρίας. Το ςίνταγμα αφτό βριςκότανε ςτο γερμανικό μέτοπο κοντὰ ςτι Ρίγα.

Εγό ςπύδαζα ςτι δέφτερι τάκςι τυ πραχτικύ λικίυ. Ι μιτέρα-μυ, νοςοκόμα, όλον τον κερό ίταν απαςχολιμένι,

κ' εγό έτςι κε μεγάλονα μόνος-μυ. Κάθε δδομάδα πίγενα στι μιτέρα με το ενδιχτικό-δαθμολόγιό-μυ για να το ιπογράπςι. Ι μιτέρα με διαςτικό δλέμα κίταζε τυς δαθμύς, έδλεπε τι διάρα για τιν ιχνογραφία ίτε τιν καλιγραφία κε διςαρεςτιμένι κυνύςε το κεφάλι.

— Αφτό δα τί ίνε;

— Εγό, μαμάκα ς' αφτό δε φτέο. Τί μπορό δα να κάνο, μια κε δεν έχο ταλέντο στιν ιχνογραφία; Εγό, μαμάκα, τυ ζογράφιςα άλογο κ' εκίνος λέι, αφτό δεν ίνε άλογο, ίνε γυρύνι. Τότε τυ το φέρνο τιν άλι φορά κε τυ λέγο, ότι αφτό ίνε γυρύνι, κ' εκίνος θίμοςε κε λέγι, ότι αφτό δεν ίνε ύτε γυρύνι ύτε άλογο, μα ο διάολος κςέρι τὶ ίνε. Εγὸ, μαμάκα, ὰλοςτε καθόλυ σκοπό δεν τόχο να γίνο ζογράφος.

— Καλά, μα στιν καλιγραφία γιατί; Για δόςε το τετράδιό-ςυ... Θεέ-μυ, πός τα μυντςύροςε; Γιατί έχις μυντςύρες σε κάθε ςιρά, κ' εδό ανάμεςα στις ςελίδες ίνε πατιμένι μια κατςαρίδα; φυ, τί ςιχαμάρα!

— Ι μυντςύρες, μαμάκα ίνε γιατί έγιναν άθελα, όςο για τιν κατςαρίδα εγό καθόλυ δε φτέο. Τί ίνε αφτό, μα τιν αλίθια, ς' όλα κάτι δρίςκις! Τί, επίτιδες μίπος πίγα κε έδαλα εκί τιν κατςαρίδα; Ι ίδια, ι κυτί πίγε κε χόθικε κε ςκοτόθικε, κ' εγό πρέπι να εφθίνυμε! Κε μεγάλι δυλιά—κάπια επιςτίμι κ' ι καλιγραφία. Εγό καθόλυ σκοπό δεν τόχο να γίνο ςινγραφέας.

— Κε τί σκοπέδις να γίνις;—αφςτιρὰ ροτάι ι μιτέρα, ιπογράφοντας το δαθμολόγιο.—Κύτςυρο ετιμάζεςε να γίνις; Γιατί κςανά ο επιθεοριτίς γράφι, ότι απ' τιν πιροζδεςτικί σκάλα ανέδικες στι στέγὶ τυ σκολιύ; Αφτό πάλι γιατί; Τί; καπνοδοχοκαθαριςτίς σκοπέδις να γίνις;

— Όχι. Ύτε ζογράφος, ύτε ςινγραφέας, ύτε καπνοδοχοκαθαριςτίς... Θα γίνο νάφτις.

— Γιατί νάφτις;—απορὶ ςαςτιζμένι ι μιτέρα.

— Το δίχος άλο νάφτις... Ορίςτε... Πός δεν καταλαδένις, ότι αφτό έχι το γύςτο-τυ.

Ι μιτèρα κυνάι το κεφάλι.

— Τον δλέπις τί πίγε κε ςοφίςτικε. Κίτα άλι φορά να μι μυ φέρνις διάρες, γιατί δε θα λογαριάςο κε το νάφτι —θα ςυ τις δρέκςο.

'Οι, πςεφτιές πυ λέι! Να μυ τις δρέκςι; Ποτέ δε μυ τις έδρεκςε. Στο κελάρι μια φορά μ' ίχε κλιδόςι, ίςτερα όμος ολόκλιρι τιν άλι μέρα γλικίζματα με τάιζε κε για τον κινηματόγραφο ίκυςι καπίκια μύδοςε. Πυ κε νάτανε έτςι πιο ςιχνά!

ΚΕΦΑΛΕΟ ΙΙ

Μια φορά, αφύ ίπια διαςτικά το τςάι-μυ κι' όπος-όπος μάζεπςα τα διδλία-μυ, ἐτρεκςα ςτο ςκολιό. Στο δρόμο αντάμοςα τον Τίμκα Σςτύκιν—ςιντακςιότι-μυ, μικρό εφκίνιτο ανθροπάκο.

Ο Τίμκας Σςτύκιν ίταν άκακο κε ίςιχο αγοράκι. Μπορύςε κανένας να τυ δόςι μια ςτο κεφάλι, χορίς να ριπςοκινδινέπςι να πάρι ρέςτα. Μ' εφχαρίςτιςι αποτέλιονε τα πςομο-δύτιρα, πυ αφίνανε ι ςιντρόφι, έτρεχε ςτο διπλανό μαγαζάκι ν' αγοράςι κυλύρες για το ςκολικό πρόγεδμα κε αν κε ένιοθε, ότι δεν έκανε κανένα φτέκςιμο, ιςίχαζε τρομαγμένα, όταν πλιςίαζε ο πεδονόμος.

Ο Τίμκας ίχε μια μανία. Αγαπύςε τα πυλιά. Όλι ι καμαρύλα τυ πατέρα-τυ, φίλακα τις εκλιςίας τυ νεκροταφίυ, ίταν γιομάτι από κλυδιά με πυλάκια. Αγόραζε πυλιά, τα πυλύςε, έκανε ανταλαγές, τάπιανε με θελιές ίτε με παγίδες ςτο νεκροταφίο.

Μια φορά ςτα γερά τις έφαγε απ' τον πατέρα-τυ, οπόταν ο έμπορος Σινιύγιν, πιγένοντας ςτο μνίμα τις γιαγιάς-τυ, ίδε πάνο ςτιν πέτρινι πλάκα ςκορπιςμένο δόλομα από καναδόςπορο κε ςαιτόδιχτο με τεντομένο το ςκινί.

Για τα παράπονα τυ Σινιύγιν ο φίλακας τράδικςε τα τςυλύφια τυ πεδιύ, κι' ο δάςκαλος τις ιεράς ιςτορίας, ο πάτερ Γενάδιος, όταν ίχαμε θριςκεφτικά ίπε αποδοκιμαςτικά:

— Τα μνιμία τα φτιάνουνε για ανάμνισι τον νεκρόν, κε όχι για οπιυσδίποτε άλυς σκοπύς, κε δεν τεριάζι να στίνι κανένας εκί παγίδες κε άλες άσχετες με τα μνιμία ενκαταστάσις. Ίνε αμάρτιμα κε βλασφιμία.

Στι στιγμί έφερε χάμποσα παραδίγματα απ' τιν ιστορία τις ανθροπότιτας, οπόταν παρόμια βλαστιμία σινεπέφερε βαριές τιμορίες τον επυράνιον δινάμεον.

Πρέπι να ιποθί, ότι όσο για τα παραδίγματα ο πάτερ Γενάδιος ίταν μεγάλος μάστορις. Μυ φένετε, ότι αν μάθενε, λόγυ χάρι, ότι τιν περαζμένι βδομάδα πίγα στον κινιματογράφο δίχος γραφτί άδια, τότε, σκαλίζοντας το μνιμονικό-τυ, το δίχος άλο θάβρισκε κανένα ιστορικό περιστατικό, οπόταν εκίνος, πυ έκανε παρόμιο ένκλιμα, θάπερνε ακόμα στιν παρύσα ζοί τιν πρεπύμενι θεική τιμορία.

Ο Τίμκας προχορύσε, σφιρίζοντας σαν τσίχλα. Άμα με ίδε, ανιγόκλισε φιλοφρονιτικά τα μάτια-τυ κε ταφτόχρονα δίσπιστα κίτακσε κατά μένανε, σάμπος προσπαθόντας να εκσακριβόσι—τον πλισιάζι ο άνθροπος έτσι απλά ίτε με καμιά ιστεροβυλία.

— Τίμκα! Θ' αργίσυμε στο μάθιμα,—ίπα.—Μα το θεό

θ' αργίσυμε. Στο μάθιμα ίσος όχι, μα στιν προςεφχί—το δίχος άλο.

— Δε θα το παρατιρίςυνε;!—ίπε τρομαγμένα κε ςινάμα ερωτιματικά.

— Το δίχος άλο θα το παρατιρίςυνε. Ε, τίποτα, το πολί πολί θα μας αφίςυν δίχος γέβμα—επίτιδες έτςι ίςιχα ίπα, πιράζοντάς-τονε, γιατί ίκςερα, ότι ο Τίμκας με το παραπάνο φοβότανε κάθε επίπλικςι κε παρατίριςι.

Ο Τίμκας ςιμαζέφτικε κε, διματίζοντας πιο γλίγορα, ίπε πικραμένα.

— Τί φτέο γο ς' αφτό; Ο πατέρας πίγε ν' ανίκςι τιν εκλιςιά. Εμένα για μια στιγμί μ' άφιςε στο σπίτι, κι' ο ίδιος —νά πόςο άργιςε. Κι' όλα έγιναν για τι δέιςι. Για το Βάλκα το Σπάγιν ι μάνα-τυ ίρθε να κάνι δέιςι.

— Πός για το Βάλκα Σπάγιν;—άνικςα εγό το στόμα —Τί... μίπος πέθανε;

— Όχι, δεν έκανε δέιςι για τιν ανάπαφςι τις πςιχίς-τυ, μα για τιν ανέβρεςί-τυ.

— Για πιά ανέβρεςι ακόμα;—με τρεμυλιαστί φονί κςαναρότιςα.—Τί μυ πςάλις, Τίμκα; Νά, θα συ δόςο μια... Εγό, Τίμκα, δεν ίμυνα χτες στο ςκολιό, χτες ίχα πιρετό...

—Πιν-πιν... ταραράχ... τίυ... σφίρικςε ςα μελιςοφάγος ο Τίμκας κε, δίχνοντας τί χαρά-τυ, πυ εγό ακόμα τίποτα δεν κςέρο χοροπίδιςε πάνο στόνα ποδάρι.

—Α, νε, ςοςτά, εςί χτες δεν ίςυνα. Υχ, αδέρφι, τί ίτανε χτες, τί ίταν!...

— Μα τί ίταν, επιτέλυς;

— Νά τι. Καθόμαστε χτες... το πρότο μάθιμά-μας ίταν γαλικά. Ι στρίνκλα μας παρέδιδε τα ρίματα, πυ κλίνυντε με το «ετρ»... Λε βερμπ: αλλέ, αρριβέ, αντρέ, ρεςτέ τομπέ... φόνακςε στον πίνακα το Ραέφςκι. Μόλις άρχιςε αφτός να γράφι «ρεςτέ, τομπέ», κι' άκςαφνα ανίγι ι πόρτα κε μπένι ο επιθεοριτίς (ο Τίμκας σύφροςε τα μάτια), ο διεφθιντίς (ο Τίμκας με κίτακςε πολιςίμαντα) κι' ο πεδονό-

μος τιςτάκςις. 'Οταν καθίςαμε, ο διεφθιντίς μας λέγι: «Κίριι, μας ςινέβικε κάπιο διςτίχιμα: ο ςιντακςιότις-ςας Σπάγιν έφιγε απ' το ςπίτι-τυ. 'Αφιςε ςιμίοςι, ότι έφιγε στο γερμανικό μέτοπο. Δε νομίζο, κίριι, ότι αφτό τὄκανε χορίς νἄχυν γνόςι ι ςίντροφί-τυ. Πολί από ςας ίκςεραν, βέβεα, για τι φιγί αφτί από πριν, οςτόςο δεν πίραν τον κόπο να με ιδοπιίςυν. Εγό, κίριι...»—κι' άρχιςε, κι' άρχιςε, μιςί όρα έλεγε.

Μυ κόπικε ι αναπνοί. Νά τι τρέχι! Τέτιο γεγονός, τέτιο εκπλιχτικό νέο κ' εγό έκατςα ςπίτι, τάχα άροςτος, κε τίποτα δεν κςέρο. Κε κανὲνας—ύτε ο Γιάςςκας Τςυκερςςτέιν, ύτε ο Φέντκας ο Μπαςςμακόφ—δεν περάςανε από μένα ίςτερα απ' τα μαθίματα να μυ το διιγιθύνε, Σιντρόφι κι' αφτί... 'Οταν ο Φέντκας ίθελε τάπες για τιν πιςτόλα-τυ (πυγάτζ) ίρθε ςε μένα... Κε τόρα—νά πος... Εδό το μιςό το ςκολιό στο μέτοπο θα φίγι κ' εγό ςα βλάκας κάθιςε!

Σαν μπόρα πετάχτικα στο ςκολιό, τρέχοντας πέτακςα το μανδία κε, λαθρέα κςεφὲβγοντας απ' το δάςκαλο-επιςτάτι, ανακατέφτικα στο πλίθος τον πεδιόν, πυ βγέναvε απ' τι γενικί ςὰλα, όπυ ὲκαναν τιν προςεφχί.

Τις κατοπινές μέρες όλο κε ίχαμε ςχόλια για τιν ιροικί φιγί τυ Βάλκα Σπάγιν.

Ο διεφθιντίς έκανε λάθος, εκφράζοντας τιν προιπόθεςι, ότι πιθανό, ςε πολύς να ίταν γνοςτό το πλάνο τις φιγίς τυ Σπάγιν. Κιριολεχτικά κανένας τίποτα δεν ίκςερε. Κανένας ύτε μπορύςε να το ςκεφτί, ότι ο Βάλκας Σπάγιν θα φίγι. Τέτιος ίςιχος ίταν, ςε κανένα καβγά, ςε καμιὰ επίθεςι ενάντια ςε κςένο κίπο για μίλα δεν έπερνε μέρος, τα βρακιάτυ πάντα ίτανε πεζμὲνα, με λίγα λόγια ίτανε ακατάςτατος κε κςάφνυ—τέτια δυλιά!

Αρχίςαμε να ςιζιτὺμε ανάμεςά-μας, να προςπαθὺμε να εκςιχνιάςυμε ο ένας απ' τον άλονα, δεν παρατίριςε άραγε κανένας τίποτα προετιμαςίες. Δεν ίνε δινατό να το ςκέφτικε

ο άνθροπος κςάφνυ, μονομιάς στα καλά καθύμενα, να φόρεσε το κασκέτο-τυ κε να τράβικσε στο μέτοπο.

Ο Φέντκας Μπασςμακόφ θιμίθικε, ότι ίδε στα χέρια τυ Βάλκα ένα χάρτι τον σιδιροδρομικόν γραμόν.

Ο Ντυμπίλοφ, πυ έμινε διο χρόνια στιν ίδια τάκςι, ίπε, ότι αντάμοσε τις προάλες το Βάλκα στο μαγαζί, όπυ αγόραζε ο Βάλκας μπαταρία για φανάρι τις τσέπις. Άλες πλιροφορίες, πυ να αποδίχνανε οπιαδίποτε προετιμασία για τι φιγί, όσο κε να προσπαθίςαμε, δε μπορέςαμε να θιμιθύμε.

Ι διάθεςι στιν τάκςι-μας ίτανε κάπος ιπςομένι. Όλι τρέχανε, ίταν σα μανιαζμένι, στα μαθίματα απαντύςαν άλα αντ' άλον, κι'ο αριθμός εκίνον, πυ αφίςανε χορίς γέβμα περίςεπςε κατά διο φορές απ' το σινιθιςμένο.

Περάςανε κάμποσες μέρες ακόμα. Κε κςάφνυ κςανά νέο—έφιγε ο μαθιτίς τις πρότις τάκςις τυ γιμνάςιυ Μίτκας Τύπικοφ.

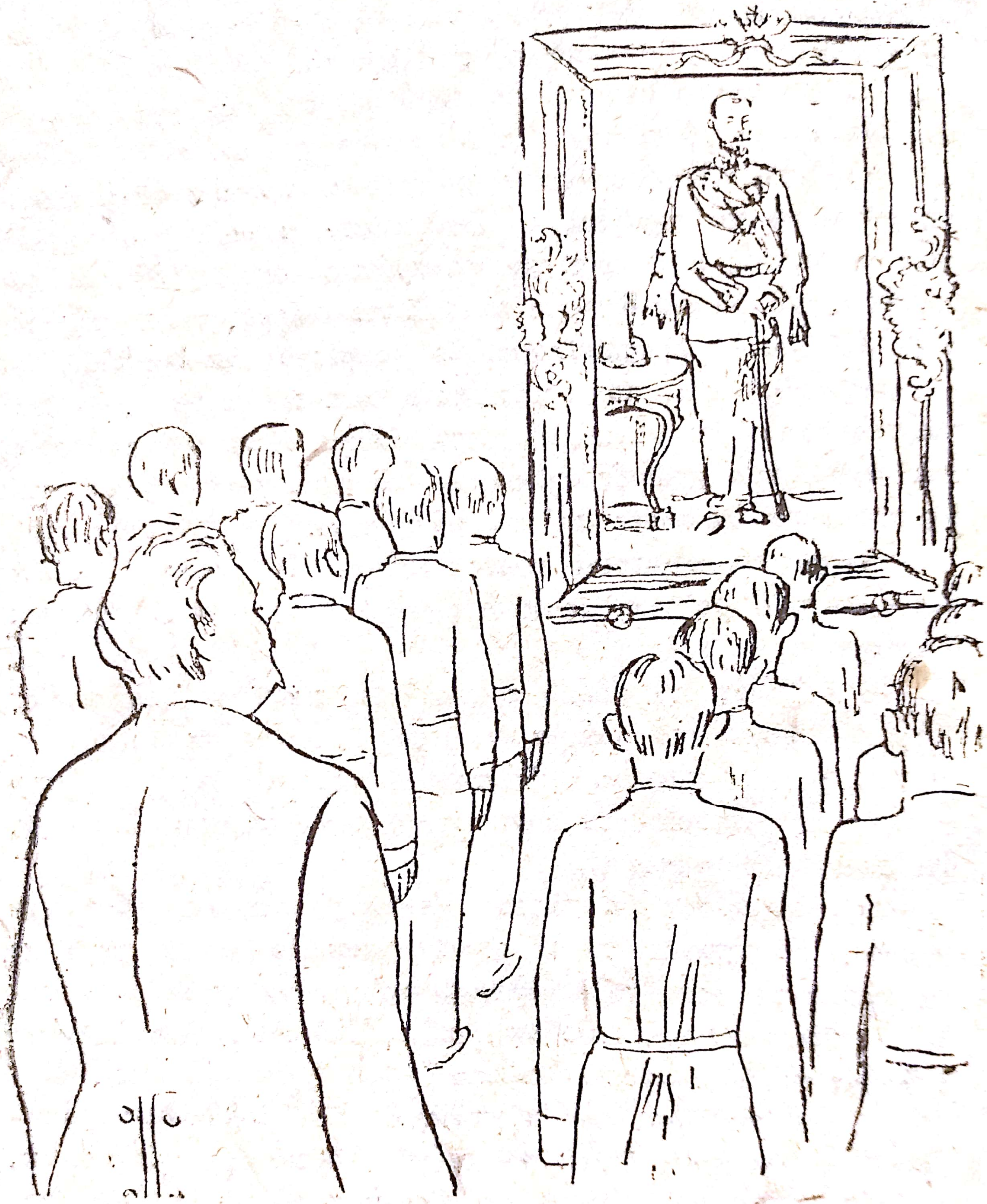
Ι διέφθινςι τυ σκολιύ στα σοβαρά σικόθικε στο πόδι.

—Σίμερα στο μάθιμα τις ιεράς ιστορίας θα μιλίςυν.—μιςτικά με ιδοπίιςε ο Φέντκας,—για τις φιγές. Όταν έφερνα τα τετράδια στο αναπαφτίριο τον δαςκάλον, άκυςα, ότι έλεγαν γι' αφτό.

Ο ιερέας-μας ο πάτερ Γενάδιος ίταν ος εβδομίντα χρονόν. Το πρόσοπό-τυ δε φενότανε καθόλυ απ'τα γένια κε τα φρίδια-τυ, ίταν καλοθρεμένος, κε, για να γιρίζι το κεφάλι-τυ πίσο, ανανκαζότανε να γιρίζι μ'όλο-το το κορμί, γιατί ο λεμός-τυ δε φενότανε καθόλυ.

Στιν τάκςι-μας τον αγαπύςανε. Στα μαθίματά-τυ μπορύςες να κάνις ότι θέλις: να πέζις χαρτιά, να ζογραφίζις, να βάζις μπροστά-ςυ πάνο στο θρανίο αντί τιν παλιά διαθίκι τον απαγορεμένο Νατ Πίνκερτον ίτε το Σςέρλοχ Χολμς, γιατί ο πάτερ Γενάδιος ίταν μίοπας.

Ο πάτερ Γενάδιος μπίκε στιν τάκςι, σίκοσε το χέρι, εβλογόντας όλυς τυς περεβρισκόμενυς, κε στι στιγμί ακύστικε το μυνκριτό τυ επιςτάτι:

Βασιλέφ Υράνιε, παράκλιτε, το πνέβμα τις αλιθίας...

Ο πάτερ Γενάδιος ίτανε λιγάκι κυφός κε γενικά απετύ-ςε να λένε τιν προςεφχί δινατά κε καθαρά, μα κε τυ ίδιυ τυ φάνικε, ότι ςίμερα ο επιςτάτις το παράκανε. Έκανε μια χιρονομία χ' ίπε θιμομένα:

—Ε, ε... Τί ίνε αφτό; Λέγε έτσι, πυ να χτιπάι καλά ςτ' αφτί, γιατί μυνκρίζις απαράλαχτα ςαν το δόδι.

Ο πάτερ Γενάδιος άρχιςε από μακριά. Στιν αρχί μας ίπε τιν παραδολί για τον άςοτο γιο. Ο γιος αφτός, όπος κατάλαδα τότε, έφιγε απ' τον πατὲρα-τυ για να πλανάτε, μα κατόπι, καθός φένετε, τάφερε ςκύρα, κι' αναγκάςτικε να ιποκίπςι.

Έπιτα μας διιγίθικε τιν παραδολί για τα τάλαντα: πος ένας κίριος ὲδοςε ςτυς δύλυς-τυ χρίματα, πυ ονομάζονταν τάλαντα, κε πος κάπιι απ' τυς δύλυς αςχολιθίκανε ςτο εμπόριο κε πίρανε κέρδι, κ'ι άλι κρίπςανε τα χρίματα κε τίποτα δεν κερδίςανε.

—Κε τί μας λένε ι παραδολὲς αφτές;—κςακολύθιςε ο πάτερ Γενάδιος.—Ι πρότι παραδολί μας λέι για τον άςοτο γιο. Ο γιος αφτός ενκατέλιπςε τον πατέρα-τυ, πολίν κερό πλανότανε κε μολατάφτα επέςτρεπςε ςτο ςπίτι ςτιν πατρικί ςτέγι. Ύτε ίνε ανὰνκι να πι κανένας για τυς ςιντρόφυς-ςας, πυ ύτε καν δοκιμάςανε τις διςτιχίες τις ζοίς κι' αφίςανε κριφά το ςπίτι-τυς, ύτε ίνε ανάνκι να ιποθί, ότι θα διςτιχίςυν ςτο δρόμο τυ ολέθρυ. Κε άλι φορὰ ςας παροτρὶνο: αν κανένας κςέρι πύ ίνε, ας τυς γράπςι για να μι φοδιθύνε να επιςτρέπςυν, ενόςο ιπάρχι κερός, ςτιν πατρικί ςτέγι. Κε μιν κςεχνάτε, ςτιν παραδολί, οπόταν επέςτρεπςε ο άςοτος γιος, ο πατέρας απ' τιν καλοςίνι-τυ δεν άρχιςε να τον μαλόνι, μα τον έντιςε με τα καλίτερα ρύχα κε διάτακςε να ςφάκςυνε καλοθρεμένο μοςχάρι, όπος για τι γιορτί. Έτςι κ' ι γονίς αφτόν τον διο νέον πυ παραπλανίθικαν θα τυς ςιχορέςυν για όλα κε θα τυς δεχτύν με ανιχτές ανκάλες.

Τα λόγια αφτά με κάνανε κάπος να διςτάκςο. Όςο για το μαθιτί τις πρότις τάκςις τον Τύπικοφ, πος θα τον ιποδεχόντανε ι γονίς-τυ—δεν κςέρο, μα ότι ο φραντςολάς Σπάγιν για τιν επιςτροφί τυ γιύ-τυ δε θα ςφάκςι καλοθρεμένο μοςχάρι,

αλά θα τυ τις βρέχςι στα γερά με το λυρί,—ς' αφτό ίμυνα βέβεος.

—Ι δε παραβολί για τα τάλαντα,—εκςακολύθιςε ο πάτερ Γενάδιος,—λέι, ότι δεν πρέπι να θάφτυμε στι γι τις ικανότιτές-μας. Σπυδάζετε εδό λογιό-λογιό επιςτίμες. Θα τελιόςετε το σκολιό, ο καθένας θα εκλέκςι επάνκελμα κατά τις ικανότιτές-τυ, τον προοριζμό κε τιν κατάςταςί-τυ. Ο ένας από σας θα γίνι, ας πύμε, ακςιοσέβαςτος μεγαλέμπορος, ο άλος—γιατρός, ο τρίτος—κιβερνιτικός ιπάλιλος. Κάθε άνθροπος θα σας ιπολίπτετε κε θα σκέφτετε μέςα τυ: «Νε, αφτός ο άκςιος άνθροπος δεν έθαπςε τα τάλαντά-τυ στι γι, μα τα πολαπλαςίαςε κε τόρα δίκεα απολαβένι όλα τα αγαθά τις ζοίς». Αλά τί,—εδό ο πάτερ Γενάδιος με θλίπςι ίπςοςε τα χέρια στον υρανό,—τί, σας εροτό, θα βγι απ' αφτύς κε τυς ομίυς-τυς φιγάδες, ι οπίι, περιφρονόντας όλες τις δινατότιτες, πυ τυς δοθίκανε, φίγανε απ' το σπίτι για να βρύνε ολέθριες για το σόμα κε τιν πςιχί περιπέτιες; Εςίς μεγαλόνετε σαν τριφερά λυλύδια σε ζεςτό θερμοκίπιο στοργικύ κιπορύ, δεν κςέρετε ύτε μπόρες, ύτε τρικιμίες κε ίςιχα ανθίζετε, για μεγάλι χαρά τον δαςκάλον κε τον πεδαγογόν-σας. Εκίνι δε...κι' αν ακόμα θα ιπερνικίςυν όλες τις διςτιχίες, χορίς περιπίιςι θα μεγαλόςυν σαν αγριάνκαθα, αεροχτιπιμένα κε καταπαςπαλιζμένα απ' τι σκόνι τυ δρόμυ.

Όταν ο πάτερ Γενάδιος, μεγαλόπρεπος κ' ενθυςιαζμένος, σαν προφίτις, βγίκε απ' τιν τάκςι κε αργά-αργά έπλεφςε κατά το διεφθιντίριο, εγό πίρα τιν ανάςα-μυ, σκέφτικα κε ίπα:

— Φέντκα!

— Λιπόν;

— Πός νομίζις για τα τάλαντα;

— Τίποτα. Εςί;

— Εγό;

— Εδό τα μπέρδεψα λιγάκι κε πρόςθεςα ςιγανότερα πια:

— Εγό, Φέντκα, θα τάθαφτα κ' εγό τα τάλαντα. Αμέ τί—μεγαλέμπορος, ίτε ανότερος ιπάλιλος.

— Κ' εγό το ίδιο,—μιςοδιςτάζοντας, ομολόγιςε ο Φέντκας. Τί τ' όμορφο κε τ' οφέλιμο βλέπις να μεγαλόνι κανίς ςτο θερμοκίπιο ςα λυλύδι; Φτίςε-το, κε θα μαραθί. Τ' αγκάθι, τίποτα δε φοβάτε—ύτε τι βροχί ύτε τιν κάψα.—Φέντκα,—ίπα εγό,—μα τότε γιατί ίπε ο παπάς: «Θα κολάζεςτε ςτιν κατοπινί ζοί». Αν κε λέι ςτιν κατοπινί, μα να κολάζυμε πάλι δε θέλο!

Ο Φέντκας ςιλογίςτικε. Φενότανε, ότι κι' ο ίδιος δεν καλοκαταλάβενε, πος πρέπι ν' αποφίγι κανίς τιν τιμορία, πυ τυ ιποςχεθίκανε. Τίναξε το κεφάλι κι' απάντιςε διφορύμενα.

— Μα, αφτό ακόμα μακριά ίνε... Εκί μπορί κάτι να ςοφιςτύμε.

Ο μαθιτίς τις πρότις τάξις Τύπικοφ βγίκε κυτός. Δεν ίξερε ακόμα, πός να περάςι ςτο μέτοπο: τον τςακόςανε μετά τρις μέρες, 60 χιλιόμετρα απ' το Αρζαμάς κοντά ςτο Νίζνι-Νόβγοροντ.

Λένε, ότι ςτο ςπίτι δεν ξέρανε πυ να τον κάτςυνε, τυ αγοράςανε δόρα, κ' ι μιτέρα-τυ αφύ τυ πίρε επίςιμο λόγο να μι φίγι ξανά, ιποςχέθικε να τυ αγοράςι κατά το καλοκέρι τυφέκι μοντεχρίςτο. Γι' αφτό όμος τον Τύπικοφ τον γελύςανε κε τον κοροιδέβανε: «Ορέα δυλιά, έτςι πολί από μας θα ςινκατανέβανε να τρέχυν τρις μέρες ολόγιρα ςτιν πόλι κε να πάρυν γι' αφτό δόρο αλιθινό τυφέκι».

Ολοςδιόλυ ανεπάντεχα τιν έπαθε ο Τύπικοφ απ' το δάςκαλο τις γεογραφίας Μαλινόφςκι, πυ ανάμεςά-μας τον ονομάζαμε «Κόλιας ο λιςαςμένος». Φονάζι ο Μαλινόφςκι τον Τύπικοφ ςτον πίνακα.

— 'Ετςι!.. Πέςτε-μυ, παλικάρι, ςε πιό μέτοπο θέλατε να φίγετε; Στο γιαπονέζικο μίπος;

— 'Όχι,—απάντισε, κατακοκινίζοντας, ο Τύπικοφ,—στο γερμανικό.

'Ετσι!—διχτικά κσακολύθισε ο Μαλινόφσκι.—Μα επιτρέπστε να σας ροτίσο, πιος διάβολος πίγε κε σας έφερε στο Νίζνι-Νόβγοροντ; Πύ βρίσκετε το κεφάλι-σας κε πύ φολιάζυνε μεσα ς' αφτό τα δικά-μυ μαθίματα τις γεογραφίας; Μίπος δεν ίνε ολοφάνερο, σαν το φος τις ιμέρας, ότι έπρεπε να πάτε μέσον τις Μόσχας,—έχοσε το κσίλο-δίχτι στο χάρτι,—μέσον τυ Σμολένσκ κε τυ Μπρεστ, αν θέλατε να φίγετε στο γερμανικό; Μα εσίς πίγατε κε χαθίκατε ολοσδιόλυ στιν αντίθετι κατέφθινσι—στιν ανατολί. Πός πίγατε κε πέσατε στο αντίθετο μέρος; Σπυδάζετε σε μένα για να μπορίτε να εφαρμόζετε στιν πραχτικί τις γνόσις, πυ αποχτάτε, κι' όχι να τις κρατάτε στο κεφάλι, σα σε σκυπιδαριό. Καθίστε. Σας βάζο βαθμό διο. Κε να ντρέπεστε, παλικάρι!

Πρέπι να σιμιόσυμε, ότι αποτέλεζμα τυ λόγυ αφτύ ίταν, το ότι ι μαθιτές, νιόθοντας κσάφνυ τιν οφέλια τον επιστιμόν, με ολοσδιόλυ ασινίθιστο ζίλο καταπιαστίκανε στιν εκμάθισι τις γεογραφίας, μάλιστα σκεφτίκανε κε νέο πεχνίδι, πυ το ονομάσανε «φιγάς». Στο πεχνίδι αφτό ο ένας έλεγε καμιά παραμεθόρια πόλι, ο άλος δε έπρεπε χορίς αργοπορία ν' απαριθμίσι τα κιριότερα σιμία, μέσα απ' τα οπία περνάι ο δρόμος προς αφτίν.

Αν ο φιγάς έκανε λάθος, τότε πλέρονε τι σιμφονιμένι τιμορία (φαντ), κι' όταν δεν ίχε να πλερόσι, τύδιναν ένα μπάτσο ίτε μια δαχτιλιά στι μίτι, ανάλογα με τι σιμφονία.

ΚΕΦΑΛΕΟ III

Κάθε βδομάδα, τιν Τετάρτι, στι γενικί σάλα προτύ ν' αρχίσυν τα μαθίματα γινότανε ι πανιγιρικί προσεφχί για να βοριθί ι νίκι.

'Ιστερα απ' τιν προσεφχί όλι γιρίζαμε στ' αριστερά, όπυ κρέμονταν τα πορτρέτα τυ τσάρυ κε τις τσαρίνας.

Ο χορός άρχιζε να πςάλι τον ίμνο «Θεὲ, φίλατε τον τςάρο», όλι ςιμπςάλανε. Εγό έπςαλα μ' όλο-μυ το λαρίνκι. Ι φονί-μυ δεν έκανε κε τόςο για πςάλςιμο, μα εγὸ τόςο έβαζα τα δινατά-μυ, που μια μὲρα ο πεδαγογός-επιςτάτις μυ ίπε:

— Εςίς, Γόρικοφ, ςιγανότερα, γιατί κάπος το παρακάνετε.

— Πιράχτικα. Τί θα πι—το παρακάνο; Κι' αν δεν έχο τάλαντο ςτιν οδικί, ας πςάλυν ι άλι για τι δόριςι τις νίκις, κ' εγό ας ςιοπό;

Στο ςπίτι εκςεμιςτιρέφτικα το παράπονό-μυ ςτι μιτέρα. Μα ι μιτέρα κάπος κρία φέρθικε ςτον πόνο-μυ κε ίπε:

— Μικρός ίςε ακόμα. Σα μεγαλόςις λιγάκι..Ε, πολεμύν, ας πολεμύν. Δυλιά-ςυ ίνε;

— Πός, μαμάκα, αν ίνε δυλιά-μυ; Κι' αν μας νικίςυν ι γερμανί; Κ'εγό μαμάκα, διάβαςα για τις θιριοδίες-τυς. Γιατί ι γερμανί ίνε τέτιι βὰρβαρι, όςτε κανὲνα δε λιπὺντε—ύτε τυς γέρυς, ύτε τα πεδιά, κε γιατί ο τςάρος-μας όλυς τυς λιπάτε;

— Κάθιςε!—με διςαρέςκια μὺπε ι μιτέρα. 'Ολι-τυς καλί ίνε... 'Ετςι όπος λιςιάκςανε—κ' ι γερμανί κ' ι δικὶ-μας το ίδιο ίνε.

Ι μιτέρα έφιγε, κ' εγό έμινα απορόντας: διλαδί, πός γίνετε, όςτε ι γερμανί να μιν ίνε χιρότερι απ' τυς δικὺς-μας; Πός δεν ίνε χιρότὲρι, αφὺ ίνε χιρότερι; Ακόμα τις προάλες δίχνανε ςτον κινιμάτογράφο, πος ι γερμανί, χορίς να λιπύντε κανένα, όλα τα κένε—καταςτρέπςανε τον καθεδρικό ναό τυ Ρέιμς κε εκςιβρίζυν τις εκλιςίες, μα ι δικί-μας τίποτα δεν καταςτρέπςανε κε τίποτα δεν εκςιβρίςανε. Απ' εναντίας ςτον ίδιο αφτό τον κινιματογράφο εγό ο ίδιος ίδα, πος ένας ρόςος ακςιοματικός γλίτοςε απ' τι φοτιά ένα γερμανόπεδο. Πίγα ςτο Φέντκα.

Ο Φέντκας ςιμφόνιςε μαζί-μυ.

— Βέβεα, θεριά. Αφτί βυλιάκςανε τι «Λυζιτανία» με τυς ιρινικύς επιβάτες, μα εμίς τίποτα δε βυλιάκςαμε. Ο τςάρος-μας κι' ο ενκλέζος ο τςάρος—ίνε εβγενίς. Κι' ο γάλος πρόεδρος—επίςις. Μα ο δικός-τυς ο Γυλιέλμος ίνε χιδέος.

— Φέντκα,—ρότιςα εγό,—κε γιατί ο τςάρος τον γάλον ονομάζετε πρόεδρος;

Ο Φέντκας ςιλογίςτικε.

— Δεν κςέρο,—απάντιςε,—κάτι άκυςα, ότι ο πρόεδρός-τυς δεν ίνε καθόλυ τςάρος, μα έτςι μόνο.

— Πός αφτό—έτςι μόνο;

— Μά το θεό δεν κςέρο. Εγό, κςέρις, διάβαςα ένα βιβλίο τυ ςινγραφέα Δυμά. Ορέο βιβλίο—παντύ περιπέτιες. Κε κατά το βιβλίο αφτό βγένι, ότι ι γάλι ςκοτόςανε τον τςάρο-τυς, κι' από τότε έχυν όχι τςάρο, μα πρόεδρο.

— Πός γίνετε να ςκοτόνυν τον τςάρο;—αγανάχτιςα εγό.—Πςεφτιές λες, Φέντκα, ίτε κάτι τα μπέρδεπςες.

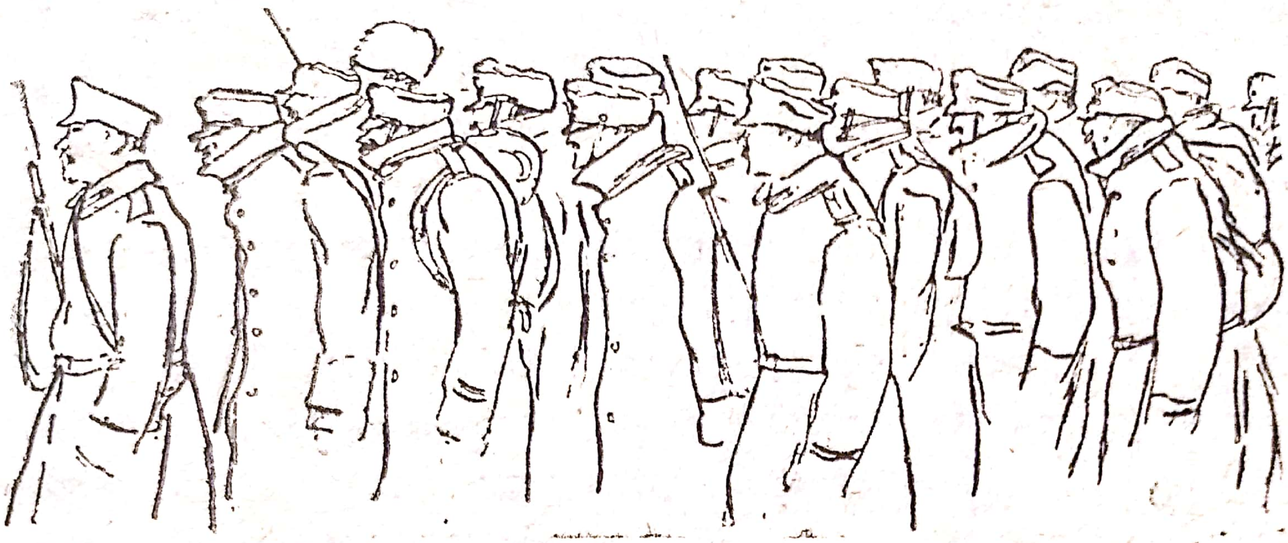
Μα μά το θεό τον ςκοτόςανε. Κ' εκίνον τον ίδιο τον ςκοτόςανε κε τι γινέκα-τυ τι ςκοτόςανε. 'Ολυς τυς δικάςανε κε τυς καταδικάςανε ςε θάνατο.

— Ε, τόρα δα χορίς άλο πςεφτιές λες. Τί δικαςτίριο μπορί να κάνυν τον τςάρο; Νά ας πύμε, ο δικαςτίς-μας, ο Ιβάν Φεόντοροβιτζ, δικάζι τυς κλέφτες, νά ςπάςανε το φράχτι τις Πλιυςτζίχας—τυς δίκαςε. Ο Μίτκας-τςίγανος ςύφροςε μια κάςα με πρόςφορα τον καλογέρον—κςανά αφτός τον δίκαςε. Αλά τον τςάρο να τον δικάςι δε θα τολμίςι, γιατί ο τςάρος ο ίδιος όλυς τυς κιβερνάι.

— Λιπόν θέλις πίςτεβε, θέλις μιν πιςτέβις—θίμοςε ο Φέντκας. Νά άμα διαβάςι το βιβλίο ο Σάςςκας Γολοβέςςκιν, θα ςυ το δόςο. Εκί κε το δικαςτίριο καθόλυ τέτιο δεν ίτανε, όπος τυ Ιβάν Φεόντοροβιτζ...Εκί μαζέφτικε όλος ο λαός κε δίκαζε, κε εχτελύςε τι θανατικί πινί—πρόςθεςε ερεθιζμένα,—κε μάλιςτα θιμίθικα πος εχτέλεςαν τιν καταδίκι. Εκίνι δεν κρεμνύν, μα έχυν μια τέτια μίχανι—τι γιλιοτίνα. Τιν κυρδίζυν, κ' εκίνι ένα διο—κε κόβι τα κεφάλια.

— Κε τυ τςάρυ τυ το κόπςανε;

— Κε τυ τςάρυ κε τις τςαρίνας, κε καπιανύ ακόμα. Μα θέλις να ςυ το φέρο το βιβλίο αφτό; Μόνος-ςυ να το διαβάςις, ακςίζι τον κόπο..Εκί γράφι για κάπιο καλόγερό... 'Ιτανε κατεργάρις,

χοντρός κε τὰχατες άγιος, μα στιν πραγματικότιτα δεν ίτανε καθόλυ. Εγό όταν διάβαζα γι' αφτόνα, τόσο κσεκαρδίστικα στα γέλια, όστε ι μιτέρα θίμοσε, κατέβικε απ' το κρεβάτι κ' έζβισε τι λάμπα. Εγό όμος περίμενα όσπυ να κιμιθί, πίρα απ' τιν ικόνα τιν καντίλα κε κσανά άρχισα να διαβάζο.

Διαδόθικε, ότι στο σταθμό φέρανε αφστριακύς εχμαλότυς.

Εγό με το Φέντκα εφτίς μετά τα μαθίματα τρέκσαμε κατά κι. Ο σταθμός-μας βρισκότανε μακριά έκσο απ' τιν πόλι. Ίταν ανάνκι να τρὲκσυμε δίπλα απ' το νεκροταφίο, μέσα απ' το νεαρό δάσος, να βγύμε στον αμακσιτό δρόμο κε να περάσυμε μια μακριά, ελικοιδί χαράδρα.

— Πός νομίζις, Φέντκα,—ρότισα,—ι εχμὰλοτι με τις χιροπέδες ίνε ίτε όχι;

— Δεν κσέρο. Ίσος να ίνε κε με χιροπέδες. Γιατί μπορύν κε να φίγυν. Μα με τις χιροπέδες μακριά δε φέβγις! Νά όπος πιγένυν στι φιλακί ι φιλακιζμὲνι, μόλις σέρνυν τα πόδια.

— Μα ι φιλακιζμένι ίνε κλέφτες, ενό ι εχμάλοτι τίποτα δεν κλέπσανε.

Ο Φέντκας σύφροσε τα φρίδια.

Κ' εσί νομίζις, ότι στι φιλακί ίνε μονάχα εκίνος, πυ έκλεπσε, ίτε σκότοσε; Εκί, αδέρφι, κάθυντε για διάφορες ιποθέσις.

— Για πιες ακόμα διάφορες;

— Νά για τέτιες... Γιατί τον κάτςανε το δάςκαλο, πυ παραδίνι τèχνι; Δεν κςèρις; Δεν κςέρις; Λιπόν ςόπενε.

Πάντα με πìραζε, το ότι ο Φέντκας κςέρι περιςότερα από μένα. Το δίχος άλο για ότι κι' αν τον ροτίςις,—εκςόν απ' τα μαθίματα,—αφτός πάντα κάτι θα κςέρι. Φèνετε, απ' τον πατέρα-τυ. Ο πατέρας-τυ ίνε γραματοκομιςτίς, κι' ο γραματοκομιςτίς περνόντας από ςπίτι ςε ςπίτι, λίγα μίπος ακùι;

Το δάςκαλο τις τέχνις, ίτε, όπος τον λέγαμε Γάλκα, τα πεδιά τον αγαπύςαν. 'Ιρθε ςτιν πόλι ςτιν αρχί 'τυ πολέμυ. Νίκιαςε κατικία ςτιν άκρι τις πόλις. Εγό κάμποςες φορές ίμυνα ςτο ςπίτι-τυ. Ο ίδιος αγαπύςε τα πεδιά, τα μάθενε να φτιάνυνε ςτον πάνκο-τυ κλυβιά, κάςες, παγίδες. Το καλοκέρι τίχενε να μαζέβι ολάκερο πεδοθέμι κε να πιγένι μαζί-τυ ςτο δάςος ίτε ςτο πςάρεβμα. Ο ίδιος ίταν μάβρος, λιγνός, κε περπατùςε χοροπιδόντας λιγάκι, ςαν πυλί, γι' αφτό κε τον ονόμαςαν Γάλκα [1]).

Τον αρεςτάρανε ολότελα ανεπάντεχα,—γιατί κ' εμίς δεν κςέραμε. Μερικά πεδιà λέγανε, ότι τάχα ίνε ςπιγύνος κε με το τιλèφονο μετάδιδε ςτυς γερμανύς όλα τα μιςτικà για τις μετακινίςις τυ ςτρατύ. Βρεθίκανε κε τέτιι, πυ διαβεβεόνανε, ότι τάχατες ο δάςκαλος προτίτερα ίταν κακύργος κε λίςτεβε τυς ανθρόπυς ςτυς αμακςιτύς δρόμυς, κε νà τòρα βγίκε ςτι μέςι το ςοςτό.

Μα εγό δεν τα πίςτεβα: πρότο, από δο ίςαμε ςε κανένα ςίνορο δε μπορίς να περάςις τιλεφονικό ςίρμα· δέφτερο, πιά ςτρατιοτικά μιςτικά κε μετακινίςις τυ ςτρατύ μπορίς να μεταδόςις απ' το Αρζαμάς; Εδό κε τα ςτρατέβματα ίταν ολότελα λίγα—εφτά άνθροπι ςε μια ομάδα με τον ςτρατιότι (ντενςτζίκ) κε ςτο ςταθμό τέςερις εργάτες ιπιρèτιφùρνυ

---

[1]) Γάλκα—καλιακύδα (πυλί).

τυ στρατιοτικο-επισιτιστικύ τμίματος, που μόνο το όνομα ίχαν, ότι ίνε στρατιότες, μα στιν πραγματικότιτα ίταν ι πιο σινιθιζμένι φραντσολάδες. Εχτός απ' αφτό σε όλο αφτό το διάστιμα εδό ίχαμε μόνο μια μετακίνισι στρατύ, οπόταν ο αξιοματικός Μπαλαγύσσιν μετακομίστικε απ' τιν κατικία του Πιριάτιν στυς Μπασιύτιν, κε καμιά άλι μετακίνισι δεν έγινε.

'Οσον αφορά, για το ότι ο δάσκαλος ίτανε κακύργος,— αφτό ίτανε πέρα πέρα πσεφτιά. Τὄβγαλε αφτό απ' το νὺ-τυ ο Πέτκας Ζολοτύχιν, που, όπος ξέρυν όλι, ίνε τρομερός πσέφτις κι' αν συ ζιτίσι δανικά τρία καπίκια, ίστερα θα ορκίζετε, ὸτι συ τα επέστρεπσε, ίτε θα συ επιστρέπσι τι βόλτα δίχος ανκίστρια κ' ίστερα θα συ διαβεβεόνι, ότι έτσι κε τιν πίρε. Κε τί κακύργος μπορί να βγι απ' το δάσκαλο; Κε το πρόσοπό-του δεν το φανερόνι, κ' ι περπατισιά-του ίνε κομικιά, κι' ο ίδιος ίνε καλός, κε σ' επίμετρο λιγνός κε πάντα βίχι.

'Ετσι τρέξαμε με το Φέντκα ος τι χαράδρα. Εδό δε μπόρεσα πια να σινκρατίσο τιν περιέργια-μυ, ρότισα το Φέντκα.

— Φεντ, γιατί, μά τιν αλίθια, τον αρεστάρανε το δάσκαλο; Αφτά δα ίνε πσεφτιές κε για το σπιγύνο κε για τον κακύργο;

— Βέβεα, πσεφτιές,—απάντισε εκίνος, βραδίνοντας το βίμα κε προσεχτικά κιτάζοντας γίρο, σάμπος νἆμασταν όχι έξο στον κάμπο, μα ανάμεσα σε κόζμο.—Τον αρεστάρανε, αδέρφι, γιὰ τιν πολιτικί.

Δεν πρόκανα να ροτίσο περισότερες λεπτομέριες απ' το Φέντκα, για πιά ακριβός πολιτικί αρεστάρανε το δάσκαλο, οπόταν πίσο απ' τιν καμπί ακυστίκανε βαριά ποδοβολιτά μιας φάλανκας, που πλισίαζε.

'Ιταν ος εκατό εχμάλοτι.

Δεν ίταν αλισοδεμένι, κε τυς σινοδέβανε το όλο έχσι σινοδί.

Τα κυραζμὲνα, κατσυφιαζμένα πρόσοπα τον αφστριακόν

γίνονταν ένα με τυς νκρίζυς μανδίες-τυς κε τα τςαλακομένα πιλίκιά-τυς. Προχορύςανε ςιοπιλί, με πικνές γραμές, με κανονικό ςτρατιοτικό δίμα.

«Νά-τυς τί ίδυς ίνε,—ςκεφτόμαςταν με το Φέντκα, αφίνοντας τι φάλανκα να προςπεράςι.—Νά πυ ίνε εκίνι ι ίδιι ι αφςτριακί κ' ι γερμανί, πυ ι θιριοδίες-τυς κατατρομάζυν όλυς τυς λαύς. Συφρόςανε, κατςυφιάςανε—δεν τυς αρέςι ι εχμαλοςία, Νε-νε, περιςτεράκια»!

Όταν ι φάλανκα πέραςε πια, ο Φέντκας τιν απίλιςε από πίςο με τι γροθιά.

— Αέρια ςοφιςτίκατε. Υ, γερμανικά λυκάνικα καταραμένα.

Επιςτρέφαμε ςτο ςπίτι λίγο θλιμένι. Γιατί—δεν κςέρο. Μπορί για το ότι ι κυραζμένι, απλί εχμάλοτι δε μας χάνανε εκίνι τιν εντίποςι, πυ περιμέναμε. Αν δεν ίταν ι μανδίες, θα μιάζανε με πρόςφιγες. Τα ίδια εκίνα λιγνά εκςαντλιμένα πρόςοπα, ι ίδια εκίνι κόποςι κε κάπια κυραζμένι απάθια ςε κάθε-τι, πυ τυς τριγιρίζι.

ΚΕΦΑΛΕΟ IV

Μας απολίςανε για τις καλοκερινές διακοπές. Εγό κι' ο Φέντκας ςτρόναμε ένα ςορό πλάνα για το καλοκέρι. Δυλιά μπροςτά ίχε πολί. Πρότα, έπρεπε να φτιάςυμε ςχεδία κε να τιν κατεβάςυμε ςτι λίμνι, πυ ςινόρευε με τον κίπο-μας, να ανακιρίκςυμε τον εαφτό-μας κιρίαρχυς τις θάλαςας κε να δόςυμε ναυμαχία ςτον ενομένο ςτόλο τον Παντιύςςκιν κε τον Σιμακόφ, πυ προφίλαγε τα ορμιτίρια προς τυς κίπυς-τυς ςτιν άλι όχτι.

Εμίς ακόμα ίχαμε μικρό ςτόλο—τιν πορτίτςα τυ κίπυ, πυ τιν κατεβάςαμε ςτο νερό. Μα από πολεμικί άποψι ίτανε κατά πολί κατότερος απ' τις δινάμις τυ εχτρύ, πυ ίχε μιςί παλιά αυλόπορτα, πυ αντικαταςτύςε βαρί καταδρομικό, κε ένα λαφρό αντιτορπιλικό, μεταςχιματιζμένο από μονόκςιλο παχνί, όπυ προτίτερα ταΐζανε τα ζόα.

Ι δινάμις-μας ολοφάνερα ίταν άνισες.

Γι' αφτό αποφασίσαμε να ενισχίσυμε τυς εκσοπλιζμύς-μας, φτιάνοντας ένα κολοσιέο ιπερδρετνόυτ σίμφονα με τιν τελεφτέα λέξι τις τέχνις.

Ιλικό για το φτιάσιμο λογαριάζαμε να μεταχιριστύμε τα δοκάρια τυ μπάνιυ, πυ γκρέμισε. Για να μι με μαλόσι ι μιτέρα τις έδοσα λόγο, ότι το δρετνόυτ-μας θα το φτιάσυμε με τέτιο λογαριαζμό, όστε να μπορί κανένας πάντα να το χρισιμοπιίσι αντί σκαλοσιές για να ξεπλένι τα ρύχα.

Απ' τιν αντίθετι όχτι ο εχτρός, σαν ίδε τυς νέυς εκσοπλιζμύς-μας, ανισίχισε κι' άρχισε κι' αφτός κάτι να φτιάνι, μα ι ανιχνεφτές-μας μας αναγκίλανε, ότι ο εχτρός σ' αντιστάθμισί-μας δε μπορί ν' αντιπαρατάξι τίποτα το σοβαρό, γιατί τυ λίπυν τα ικοδομιτικά ιλικά. Ι απόπιρές-τυς να κλέψυν απ' τιν αβλί τα σανίδια, πυ ίτανε προοριζμένα για το χτίσιμο τις αποθίκις, δεν πετίχανε: το ικογενιακό σιμβύλιο δεν επεδοκίμασε τιν αφθέρετι χρισιμοπίισι τον ιλικόν γι' άλυς σκοπύς, κε ι εχτρί-μας νάβαρχι—Σένκας Παντιύσκιν κε Γρίσκας Σιμακόφ—τις φάγανε αλίπιτα απ' τυς πατέρες-τυς.

Κάμποσες μέρες ίχαμε σκοτύρες με τα δοκάρια. Να φτιάσι κανένας δρετνόυτ δεν ίτανε έφκολο. Χριαζόντανε πολά χρίματα κε κερός, κ' εμίς με το Φέντκα τότε βρισκόμασταν ακριβός σε ικονομικές δισκολίες. Μόνο καρφιά ξοδεφτίκανε περισότερα από μισό ρύβλι, χριαζότανε ακόμα να προμιθεφτύμε σκινί για τιν άγκιρα κε ίφαζμα για τι σιμέα.

Για να τα προμιθεφτύμε όλα όσα μας χριάζονταν, αναγκαστίκαμε να καταφίγυμε σε μιστικό δάνιο εβδομίντα καπικιόν μ' ενέχιρο διο βιβλίον τις ιεράς ιστορίας, μιας γερμανικίς γραματικίς τυ Γλέζερ κε Πέτσολδ κε μιας χριστομάθιας τις ρύσικις γλόσας.

Γι' αφτό το δρετνόυτ-μας βγίκε τρομάρα. Το κατεβάζαμε πια στο νερό κατάβραδα. Μας βοιθύσαν σ' αφτό ο Τίμκας Στύκιν κι' ο Γιάσκας Τσυκερστέιν. Για θεατές ίρθαν

όλα τα πεδιά τυ τςανκάρι, ι αδερφύλα-μυ κι' ο αβλόςκιλος Βολτζόκ, ίτε Σςάρικ, ίτε Ζζύτζκα—το φόναζε ο καθένας, όπος ίθελε.

Ι ςχεδία έτριξςε, τςιρτςίριςε κε βαριά πλατςάριςε στο νερό. Στι ςτιγμί ακύςτικε ςτον αγέρα ένα δινατό «υρά», χερετιςτίρια απ' τις πιςτόλες (πυγάτζ), κε πάνο στο δρετνόυτ ανιπςόθικε ι ςιμέα. Ι ςιμέα-μας ίταν μάβρι με κόκινες ύγιες κε κίτρινο κίκλο στι μέςι.

Κινύμενι απ' το λαφρό χλιαρό αγέρα, κιμάτιζε όμορφα—ςικόςαμε πια τιν άνκιρα κε πίραμε δρόμο.

Πλιςίαζε ι δίςι τυ ίλιυ. Από μακριά ακύγονταν τα κυδυνίζματα τον κοπαδιόν τον κατςικιόν, πυ επέςτρεφαν, κε πυ στο Αρζαμάς ίνε απιράριθμα.

Πάνο στο δρετνόυτ ίμαςταν εγό κι' ο Φέντκας. Πίςομας, ς' ακςιοςέβαςτι απόςταςι, έπλεε ι πρόιν μικρί πορτίτςα τις αβλίς-μας, πυ προοριζότανε να ίνε βοιθιτικό καράβι.

Ι μίρα-μας αργά-αργά, νιόθοντας τι δίναμί-τις, κατέπλεψςε στι μέςι τις λίμνις κ' έκανε επίδιξςι μπροστά στα κςένα παράλια. Τυ κάκυ προκαλύςαμε τον εχτρό κε με τιν τρόμπα κε με ςινιάλα—δεν ίθελε να δεχτί τι μάχι κε δίχος να ντρέπετε κρίφτικε στον κόλπο κάτο από ένα μιςοςαπιζμένο κλαδί.

Το παραλιακό πιροβολικό άνιξςε μ' αδίναμι μανία φοτιά ενάντια στα καράβια-μας, μα εμίς εφτίς περάςαμε έκςο απ' τι βολί τον κανονιόν τυ εχτρύ κε ίςιχα αποπλέψςαμε στο λιμάνι-μας χορίς καμιά απόλια, αν δε θα λογαριάςυμε το μικρό κάταγμα, πυ δέχτικε στι ράχι ο Γιάςςκας Τςυκερςςτέιν από μια πατάτα.

— Ο-χο-χο!—φονάζαμε εμίς, αποπλέοντας.—Τί,—δε ςας βαςτάνε τα κότςια, να βγίτε αντίκρι-μας;

— Περιμένετε! Θα βγύμε, μιν καφχιέςτε παράκερα, δε ςας φοβιθίκαμε.

— Ίςια-ίςια φένετε, ότι δε φοβιθίκατε. Διλί, γερμανί κακομίριδες!

Φτάςαμε με το καλό στο λιμάνι-μας, ριξαμε τις άνχιρες, κε καλοδένοντας με τις αλιςίδες τις ςχεδίες, βγίκαμε στιν όχτι.

Τιν ίδια αφτί βραδιά κόντεψε να τα χαλάςυμε με το Φέντκα. Δε ςιμφονίςαμε από μπροςτά πιος θα διικάι το ςτόλο. Στιν πρότασί-μυ να διικάι το ιπιρεςιακό καράβι, ο Φέντκας απάντιςε με περιφρονιτικό φτίςιμο. Τότε τυ πρότινα εχτός απ' αφτό νάνε διικιτίς τυ λιμανιύ, διικιτίς τυ παραλιακύ πιροβολικύ καθός κε τον εναέριον δινάμεον, μόλις τις αποχτίςυμε. Μα κ' ι εναέριες δινάμις δε δελεάςανε το Φέντκα, κε με πίζμα επέμενε να ίνε νάβαρχος, αλιός απίλιςε να περάςι στον εχτρό.

Τότε, μιν επιθιμόντας να χάςο πολίτιμο βοιθό, έφτιςα κε πρότινα νάμαςτε νάβαρχι με τι ςιρά: μια μέρα—εκίνος, μια μέρα—εγό.

Έτςι κε τ' αποφαςίςαμε.

Φτιάςαμε διο ςαίτες, προμιθεφτίκαμε καμιά δεκαριά βέλι κε πίγαμε στο νεαρό δάςος. Ίχαμε μαζί-μας κε κάμποςο απόθεμα από «βατράχυς». «Βατράχυς ονόμαζαμε κάτι χαρτένιυς ςολίνες, διπλομένυς κάμποςες φορές, ςφιχτοδεμένυς με ςκινάκι κε παραγεμιζμένυς με μίγμα από αλάτι Μπερτολέτοφ κε κοπανιζμένο κάρβυνο. Δέναμε το «βάτραχο» στιν άκρι τυ βέλυς, ένας τέντονε το ςκινάκι, άλος άναβε το φιτίλι τυ «βατράχυ». Στι στιγμί το βέλος πετύςε στον υρανό, κι' ο βάτραχος έςκανε πςιλά στον αγέρα, πετιόταν εδό κ' εκί με πίρινα ζικ-ζακ, κςιπάζοντας τις καλιακύδες κε τα κοράκια.

Το νεαρό δάςος ςινόρεβε με το νεκροταφίο. Το νεαρό δάςος ίταν πικνό, γεμάτο λάκυς, ςκεπαζμένο με μικρές λίμνες. Στα ςκιερά πράςινα λιβάδια ανθύςανε νιμφίες, αγριοχόρταρα κε βλάςτενε φτέρι.

Αφύ πέκςαμε με το παραπάνο, περάςαμε πάνο απ' τον πέτρινο τίχο κε βρεθίκαμε στιν πιο μακρινί κι' απόκεντρι γονιά τυ νεκροταφίυ. Ι ιςιχία, πυ διακοβότανε μόνο απ' τα πικιλόφονα τερετίζματα τον πυλιόν στα φιλόματα τον δέντρον

επιδρύσε καθισιχαστικά στι ζοογονιμένι απ' το πεχνίδι διάθεσί-μας.

Περνόντας ανάμεσα απ' τα μνίματα δίπλα απ' τα ιπςόματα τον τάφον, που μερικί μόλις-μόλις κσεπροβάλανε πσιλότερα απ' τιν επιφάνια τις γις, μιλύσαμε μισόφονα.

— Κίτακσε, ίπα στο Φέντκα—τόρα πίσο απ' τιν καμπί θ' αρχίσυν ι στρατιοτικί τάφι. Τιν περαζμένι βδομάδα θάπςανε δο το Σιμεόν Κοζζέβνικοφ απ' το νοσοκομίο. Εγό, Φέντκα, καλά το θιμύμε τον Κοζζέβνικοφ. Πολί πριν απ' τον πόλεμο ακόμα, οπόταν ίμυνα πολί μικρός ερχότανε στον πατέρα-μυ. Μια φορά μυ χάρισε λάστιχο για τι σαίτα-μυ. Καλό λάστιχο ίτανε. Μονάχα κατόπι ι μιτέρα το πέτακσε στι θερμάστρα, γιατί τάχατες εγό έσπασα το τζάμι τον Μπασιύγιν με τιν πέτρα.

— Αμέ τί, όχι;

— Ε, κε τί μ' αφτό, ότι ίμυνα εγό; Αφτό έπρεπε δα ν' αποδιχτί, μα κανένας δε με ίδε; κε μόνο με μια ιποπσία... Τί δικεοσίνι βγένι έτσι; Αχσαφνα δεν ίμυνα εγό, τότε όστε πάλι θα τὄριχναν απάνο-μυ;

— Πάλι θα τὄριχναν,—το παραδέχτικε ο Φέντκας.—Αφτές, ι μιτέρες, πάντα τέτιες ίνε. Τον κοριτσιόν τίποτα δεν πιράζυν, μα μόλις παρατιρίσυνε κανένα πεχνίδι αγοριύ, έτσι κε το πετάνε. Εμένα ι μιτέρα-μυ έσπασε διο βέλι με το καρφί, ακόμα κε το ποντίκι τὄβγαλε απ' το κλυβί. Μια φορά δε ακομα χιρότερα ίτανε... Κσεβίδοσα μια μικρί κύφια μπάλα. Κσέρις, από κίνες, πυ ίνε βιδομένες για στολίδι στα κρεβάτια. Ι μιτέρα ακριβός ίχε πάγι στιν εκλισιά. Κάθυμε έτσι, βρίκα νιτρικό κάλιο, κάρβυνο. Ε, σκέφτυμε, θα γεμίσο τι μπάλα με μπαρύτι, κε κατόπι θα κάνο στο νεαρό δάσος έκρικσι. Κ' έτσι αφερέθικα με τι δυλιά, όστε δεν παρατίρισα, πος βρέθικε ι μιτέρα πίσο-μυ. «Εσί γιατί,—λέι,—κσεβίδοσες τι μπάλα απ' το κρεβάτι; Αχ, καταραμένε! Κ' εγό κιτάζο, πύ χαθίκανε ι μπάλες-μυ; «Κ' έτσι μὄδοσε μια στο κεφάλι! Καλά, πυ ανακατέφθικε ο πατέρας. Ροτάι: «Γιατί πίρες τι μπάλα;»—«Μίπος,—τυ απαντό,

— δε βλέπις;.. Μπόμπα να κάνο». Κατσύφιασε εκίνος. «Πέτακσέ-τιν,—λέι,—μιν πέζις με τέτια πράματα. Μιρέ τρομοκράτις, πυ μας κσεφίτροσε». Ο ίδιος όμος γέλασε κε με χάιδεπσε στο κεφάλι.

—Φέντκα,—τυ ίπα ίσιχα.—Εγό όμος κσέρο τὶ θα πι τρομοκράτις. Ίνε εκίνι, πυ πετύν μπόμπες απάνο στυς αστινομικύς κε ενάντια στυς πλύσιυς. Εμίς όμος, Φέντκα, τί ιμαστε—φτοχί ίτε πλύσιι;

— Μεσέι,—απάντισε ο Φέντκας, αφύ σκέφτικε.—Να πο πολί φτοχί, κι'αφτό δε μπορό. Σ' εμάς μόλις ο πατὲρας βρίκε θέσι, από τότε κάθε μέρα τρόμε κε γέβμα, τις κιριακές δε κε γλικίζματα ετιμὰζι ι μιτέρα, κάποτε δε κε κομπόστο. Αχ πός τ' αγαπό το κομπόστο. Εσί τ' αγαπάς;

— Κ' εγό τ' αγαπό. Μὸνο εγό το κισέλι από μίλα ακόμα πιο πολί τ' αγαπό. Κ'εγό έτσι θαρό—μεσέι. Νά ι Μπεμπέσσιν έχυν ολάκερι φάμπρικα. Εγό μια φορά ίμυνα στυ δικύ-τυς τυ Βάσια. Πὸσυς ιπιρέτες μονάχα κε λακέδες έχυνε. Κε τυ Βάσκα ο πατέρας-τυ τυ δόρισε ζοντανό άλογο... πόνι ονομάζετε.

— Εκίνι βέβεα όλα τἄχυνε,—το παραδέχτικε ο Φέντκας,—χρίματα πολά έχυνε. Ο ὲμπορας δε Σινιύγιν έχτισε πίργο πάνο στο σπίτι κε έβαλε εκί τιλεσκόπιο. Τερα-α-ά-στιο. Μόλις τα βαρεθί όλα στι γι, έτσι κε πιγένι ο Σινιύγιν απάνο σ' εκίνο τον πίργο, εκί τυ φέρνυν μεζέδες, μποτίλια... Κε κάθετε ολάκερι νίχτα κε κιτάζι, τ' άστρα κε τυς πλανίτες. Τις προάλες ακόμα απάνο σ' εκίνο τον πίργο έκανε φαγοπότι με τυς γνοστὺς-τυ, τέτιο λένε, πυ ίστερα απ' το κίταγμά-τυς έσκασε κάπιο γιαλί κε τόρα τίποτα πια δε φένετε.

— Φέντκα! Κε γιατί ο Σινιύγιν, λόγυ χάρι, κε τα άστρα, κε τυς πλανίτες, κε κὰθε άλι απόλαφσι έχι κ' ι άλι μόνο φάσκελο; Νά ο Σίγοφ, πυ δυλέβι στι φάμπρικά-τυ, όχι μόνο τυς πλανίτες δε βλέπι, μα απλὺστατα κε να φάγι δεν έχι. Χτες πίγε στον τσανκάρι να δανιστί μισό ρύβλι.

— Γιατί;... Ορέα δυλιά... πύ να κσέρο; Ρότα το δάςκαλο ίτε τον παπά.

Ο Φέντκας σιόπισε, έκοπσε περνόντας ένα κλαδί μιροδάτο αγριογιασεμί κε κατόπι πρόσθεσε σιγανότερα:

—Ο πατέρας έλεγε, ότι γλίγορα όλα θα γίνυν αντίθετα.

— Τί αντίθετα;

— 'Ολα όπος στέκυντε. Εγό, Μπόρκα, κι' ο ίδιος ακόμα καλά δεν τα κσεδιάλισα, σάμπος να κιμόμυνα, μα στιν πραγματικότιτα τόκανα επίτιδες. Ο πατέρας κυδένтιαζε με το φίλακα τυ εργοστάσιυ, ότι τάχα θα γίνυν κσανά απεργίες, όπος στα 1905. Εσί κσέρις τί ίτανε στα 1905;

— Κσέρο, μα όχι τόσο καλά,—απάντισα κοκινίζοντας.

—Επανάστασι ίτανε. Μονάχα δεν πέτιχε. Αφτό θα πι, τυς τσιφλικάδες να κάπσυν, να δόσυν όλι τι γι στυς χορικύς, όλα απ' τυς πλύσιυς στυς φτοχύς.Εγό κσέρις, όλα αφτά απ' τιν κυδέντα-τυς τάκυσα.

Ο Φέντκας σιόπισε. Κε κσανά δισαρεστίθικα, γιατί ο Φέντκας κσέρι περισότερα από μένα. Κ' εγό μπορύσα να μάθο, μα δεν έχο από πιόνα. Κε στα διδλία γι'αφτό τίποτα δε γράφι.

Κε κανένας γι' αφτό μ'εμένα δεν κυδεντιάζι.

Στο σπίτι πια, ίστερα απ' το γέδμα, όταν ι μιτέρα κσαπλόθικε να αναπαφτί έκατσα κοντά-τις πάνο στο κρεδάτι κε ίπα:

— Μαμά διιγίσυ-με τίποτα για το 1905. Γιατί με τυς άλυς κυδεντιάζυνε γι' αφτό; Ο Φέντκας απ' όλα τα τέτια σκαμπάζι, εγό δε ποτές τίποτα δεν κσέρο.

Ι μιτέρα γίρισε γλίγορα, σύφροσε τα φρίδια-τις, καθός φένετε ετιμαζότανε να με μαλόσι, κατόπι αποφάσισε να μι με μαλόσι κε με κίτακσε με τόσι περιέργια, σα να μ' έδλεπε πρότι φορά.

— Για πιό ακόμα 1905;

— Πός για πιό; Εσί ι ίδια κσέρις για πιό. Εσί πόσο

μεγάλι ίςε. Εςί τότε ιςυνα πολόν χρονόν, κ' εγό το όλο ενός χρονύ, κε μάλιςτα καθόλυ τίποτα δε θιμύμε.

— Κε τί να ςυ διιγιθό; Γι' αφτά τον πατέρα-ςυ πρέπι να ροτάς, εκίνος ίνε μάςτορας ς' αφτί τι διίγιςι. Ενό εγό ςτα 1905 για ςένα το τρελόπεδο κόζμο δεν ίδα. Κ' εςί... ίςυνα τὲτιο πεδὰκι πυ να μιν το δόςι ο θεός... φονακλάδικο, κςελαρινκιζόςυνε ένα λεφτό ιςιχία δε μΰδινες. Σαν άρχιζες να κςελαρινκίζεςε όλι τι νίχτα κατά ςιρά, κε τον κόζμο κε τον εαφτὸ-μυ κςεχνύςα.

— Μα γιατί, μαμά, φόναζα:—ρότιςα, λίγο προζβλιμένος.—'Ιςος να φοβόμυνα τότε; Λένε, ότι ίχε πιροβολιζμύς κε κοζάκυς... 'Ιςος απ' το φόβο-μυ;

— Μα από πιόνα εκί φόβο ακόμα! 'Ετςι απλύςτατα, άταχτος ίςυνα κε φόναζες. Πιόνα φόβο μπορύςες τότε να έχις; Σ' εμάς μια φορό τι νίχτα ίρθαν ι χοροφίλακες για να κάνυν έρεβνα, κε κάτι ζιτύςαν—κ' ι ὶδια δεν κςέρο. Τότε ςε πολύς γραμί κάνανε έρεβνες. 'Ολο όπος ςτέκετε το ςπίτι το κάνανε άνο-κάτο, τὶποτα δε βρίκαν. Ο ακςιοματικός τέτιος εβγενίς ίτανε. Σε γαργάλιςε με το δὰχτιλό-τυ, κ' εςί γελάς, «'Ομορφο, —λέι,—πεδάκι έχετε». Κι' ο ίδιος, τάχα χορατέβοντας, ςε πίρε ςτα χέρια-τυ κε ςτο μετακςί έγνεπςε ςτο χοροφίλακα, κ' εκίνος άρχιςε κάτι να εκςετάζι ςτιν κύνια-ςυ. Κςάφνυ, τἄκανες απάνο-ςυ! Παπύλι-μυ, ίςια πάνο ςτι ςτολί τυ ακςιοματικύ. Αχ θεέ-μυ! Εγό γλίγορα γλίγορα ς' ὰρπακςα, φέρ'νο ςτον ακςιοματικό ένα πανί. Να το ςκεφτίς μονάχα! Ο μανδίας κενύριος—κι' όλος πέρα-πέρα, κε ςτο παντελόνι-τυ πέραςε, κε ςτο ςπαθί. 'Ολονα όπος ςτέκετε το μύςκεπςες, μάνκα!—Κ' ι μιτέρα γέλαςε.

— Εςί, μαμάκα, ολοςδιόλυ γι' άλα μυ διιγιέςε,—με μεγάλο παράπονο τιν διέκοπςα.—Εγό ροτό για τιν επανάςταςι, κ' εςί μυ λες κάτι ςαχλαμάρες...

— Ε κ' εςί, μ' έγινες τςιμπύρι,—απέφιγε τιν κυβέντα ι μιτέρα.

Μα τότε παρατιρόντας το παραπονεμένο-μυ πρόσοπο, σκέφτικε, έβγαλε ένα μάτσο κλιδιά κε ίπε:

— Τί να συ διιγιθό; Πάνε άνιξε το κελάρι... Εκί μέσα στι μεγάλι κάσα, από πάνο ίνε διάφορα περιτά πράματα, κε κάτο ίτανε ολάκερος σορός βιβλία τυ πατέρα-συ. Ψάξε... Αν όλα δεν τάσκισε, τότε ίσος να βρις κανένα κε για το 1905.

Στι στιγμί άρπαξα το μάτσο με τα κλιδιά κε πετάχτικα στιν πόρτα.—Μα αν εσί—φόναξε κατόπι-μυ ι μιτέρα,—αντίς τιν κάσα με τα βιβλία πιράξις το βάζο με το γλικό, ίτε πάλι, όπος κε τιν περαζμένι φορά, θα πάρις απ' τα κυρύπια το ανθόγαλα, τότε εγό τέτια επανάστασι θα συ δίξο, που θα συ φανί ο υρανός σφοντίλι!

Κάμποσες μέρες κατά σινέχια ίμυνα απασχολιμένος με το διάβαζμα. Θιμύμε, ότι απ' τα διο βιβλία, πυ πίρα, στο πρότο διάβασα μόνο τρις σελίδες. Ονομαζότανε αφτό το βιβλίο, πυ το πίρα έτσι στιν τίχι, «Ι φιλοσοφία τις εξαθλίοσις». Απ' αφτί τι σοφί φιλοσοφία τίποτα δεν κατάλαβα τότε. Γι' αφτό όμος, το άλο το βιβλίο—διιγίματα τυ Στεπνιάκ Κραφτζίνσκι—το καταλάβενα, το διάβασα ος το τέλος κε το ξαναδιάβασα.

Στα διιγίματα αφτά όλα ιτανε αντίθετα. Εκί ίροες ίτανε εκίνι, πυ τυς έπιανε ι αστινομία, κ' ι αστινομικί χαφιέδες, αντί να ιποκινύνε τι σινιθιζμένι σιμπάθια, προκαλύσανε μόνάχα τιν περιφρόνισι κε τιν αγανάχτισι. Ο λόγος σ' αφτά τα βιβλία γινότανε για τυς επαναστάτες. Ι επαναστάτες ίχαν τις μιστικές οργανόσις-τυς, τα τιπογραφία-τυς. Ετιμάζανε εξεγέρσις ενάντια στυς τσιφλικάδες, τυς εμπόρυς κε τυς στρατιγύς. Ι αστινομία αγονιζότανε ενάντιά-τυς, τυς έπιανε. Τότε ι επαναστάτες πιγένανε στις φιλακές κε στιν κρεμάλα, κ' εκίνι πυ μένανε ζοντανί εξακολυθύσανε το έργο-τυς.

Εμένα με σινεπίρε το βιβλίο αφτό, γιατί ος τόρα δεν ίξερα τίποτα για τυς επαναστάτες. Κε με πίρε το παράπονο, ότι το Αρζαμάς ίνε τέτια άσχιμι πόλι, πυ σ' αφτίνα τίποτα ύτε ακύετε για τυς επαναστάτες. Κλέφτες ίχε: απ'

το ςερδανί τον Τύπικοφ κλέπςανε πέρα-πέρα όλα τα αςπρόρυχα· αλογοκλέφτες—τςινκάνι ίτανε, ακόμα κε ςοςτός κακόργος ίτανε—ο Βάνκας Σελιότκιν, πυ ςκότοςε τον ελενχτί τον εμέςον φόρον, μα νά επαναςτάτες δεν ίχαμε.

ΚΕΦΑΛΕΟ V

Εγό, ο Φέντκας, ο Τίμκας κι' ο Γιάςςας Τςυκερςςτὲιν μόλις ίχαμε ετιμαςτί να πέκςυμε, κ' έτρεκςε απ' τον κίπο το πεδί τυ τςαννκάρι κε μας ιδοπίιςε, ότι ςτα παράλιάμας ίρθαν κε αράκςανε μιςτικά ι διο ςχεδίες τον Παντιύςςκιν κε Σιμακόφ· τόρα αφτί ι καταραμένι νάδαρχι προςπαθύν να ςπάςυν τα κλιδιά με ςκοπό να μεταφέρυνε τις ςχεδίεςμας ςτο μέρος-τυς.

Εμίς με φονὲς πεταχτίκαμε ςτον κίπο. Βλέποντάς-μας, ι εχτρί γλίγορα-γλίγορα πιδίςανε πάνο ςτις ςχεδίες-τυς κε ςαλπάρανε. Τότε αποφαςίςαμε να καταδιόκςυμε κε να δυλιάκςυμε τον εχτρό.

Εκίνι τι μέρα διικύςε το δρετνόυτ ο Φέντκας. Ενόςο εκίνος κι' ο Γιάςςκας κςεςπρόχνανε τι δαριά, διςκίνιτι ςχεδία, εγό με τον Τίμκα πάνο ςτο παλιό καραδάκι τρέκςαμε να κόπςυμε το δρόμο τυ εχτρύ. Ι εχτρί-μας εφτίς εκςαρχίς κάνανε λάθος. Καθός φένετε, δεν προιπόθεταν, ότι θα τυς καταδιόκςυμε, κι' αντὶς να κατεφθινθύνε αμέςος ςτα παράλιάτυς, πίρανε κατέφθινςι μακριά προς τ' αριςτερά. 'Οταν παρατιρίςανε το λάθος-τυς, ίτανε πια μακριά κε τόρα δάζανε όλες τις δινάμις-τυς, προςπαθόντας να κςεφίγυν, προτύ να προφτάςυμε να τυς κόπςυμε το δρόμο.

Αλά ο Φέντκας κι' ο Γρίςςκας δε μπορύςαν με κανένα τρόπο να κςεδέςυν τι μεγάλι ςχεδία. Σ' εμένα με τον Τίμκα έπεςε ο κλίρος να κάνυμε μια ιροικί δυλιά να κρατίςυμε με το λαφρό καραδάκι για κάμποςα λεφτά τις διπλάςιες δινάμις τυ εχτρύ. Βρεθίκαμε χορίς ιποςτίριχςι μπροςτά ςτιν εχτρικί μίρα κε μ' αφταπάρνιςι ανίκςαμε ενάντιά-τις φοτιά. Ύτε ίνε

ανάνκι να ιποθί, ότι εμίς ι ίδιι στι στιγμί αρχίσαμε να δεχόμαστε πολί δινατά διασταβρομένα πιρά.

Διο φορές πια τιν έφαγα εγό στι ράχι με βόλο, κε τυ Τίμκα τυ πετάκσανε το καπέλο στο νερό. Αρχίσανε να τελιόνυνε ι οβίδες-μας, κε ίμασταν καταμυσκεμένι απ' το νερό, κι' ο Φέντκας κι' ο Γιάσσκας μόλις τόρα σαλπάρανε απ' τιν παραλία.

Άμα το ίδε αφτό ο εχτρός, αποφάσισε ν' ανίκσι δρόμο κε να περάσι. Εμίς δε μπορύσαμε ν' ανθέκσυμε στι σίνκρουσι με τις σχεδίες-τυ—τιν πορτίτσα τις αβλίς-μας το δίχος άλο θα τι βυλιάζανε.

— Πικνό πιρ με τις τελεφτέες οβίδες!—έδοσα το κυμάντο εγό.

Με τις τελεφτέες απεγνοζμένες ομοβροντίες σινκρατίσαμε τον εχτρό μόνο για μισό λεφτό. Το δρετνόυτ-μας έτρεχε ολοταχός σε βοίθιά-μας.

— Κυράγιο!—φόναζε ο Φέντκας, ανίγοντας φοτιά από μεγάλι απόστασι.

Οστόσο τα εχτρικά καράβια ίτανε σχεδόν στο πλάι-μας. Έμενε μόνο να τ' αφίσυμε να φίγυν στ' οχιρομένο λιμάνι ίτε να τυς φράκσυμε το δρόμο, ριψοκινδινέβοντας να πιαστύμε σε θανατιφόρα ναβμαχία. Αποφάσισα το δέφτερο. Με δινατό χτίπιμα του κονταριύ έκοψα με τι σχεδία-μυ το δρόμο τυ εχτρύ.

Ι πρότι εχτρικί σχεδία όρμισε με δίναμι πάνο-μας, κ' εγό με τον Τίμκα στι στιγμί βρεθίκαμε ος το λεμό μέσα στο χλιαρό πρασινιζμένο νερό. Οστόσο απ' το χτίπιμα σταμάτισε κ' ι σχεδία τυ εχτρύ. Αφτό κε ζιτύσαμε. Το ισχιρόμας δρετνόυτ—τεράστιο άγαρμπο, μα γερά φτιαζμένο μπίχτικε ολοταχός στο πλεβρό τυ εχτρικό καραβιύ κε τ' αναποδογίρισε. Έμενε ακόμα το αντιτορπιλικό, που ίτανε φτιαγμένο από γυρυνίσιο παχνί. Εποφελύμενο τιν ταχίτιτά-τυ, ίθελε να διαφίγι, μα κι' αφτό τ' αναποδογιρίσαμε με το κοντάρι.

Εγό κι' ο Τίμκας ανεβίκαμε στι σχεδία τυ Φέντκα, κε τόρα μόνο τα κεφάλια τυ εχτρικύ πλιρόματος, κσεπροβάλανε απ' το νερό. Μα εμίς ίμασταν μεγαλόπσιχι: δένοντας για ριμύλκισι τις αναποδογιριζμένες σχεδίες, επιτρέπσαμε στυς νικιμένυς ν' ανεβύνε πάνο ς' αφτές κε με θρίαμβο, κάτο απ' τις δινατὲς φονές τον πεδιόν, πυ πλιμιρίσανε τυς φράχτες τον κίπον, φτάσαμε με τα τρόπεα κε τυς εχμαλότυς στο λιμάνι μας.

Γράματα απ' τον πατέρα πέρναμε σπάνια. Ο πατέρας έγραφε λίγα κε πάντα τα ίδια. «'Ιμε ζοντανός κε γερός, καθόμαστε στα προχόματα κε το κάθιζμά-μας αφτό, φένετε, τέλος κι' άκρι δε θάχι».

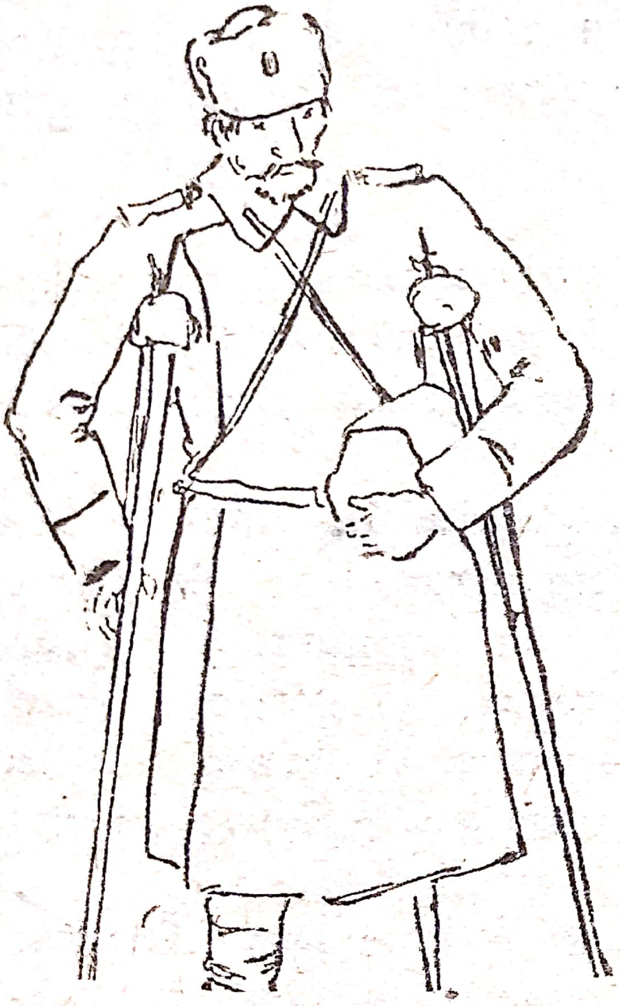
Εμένα μ' απαγοιτέβανε τα γράματά-τυ. Μα τί ίνε αφτό επιτέλυς; Ο άνθροπος ίνε στο μέτοπο κε δε μπορί να γράπσι τίποτα το ενδιαφέρο. Ας περὶγραφε τυλάχιστον καμιά μάχι, έφοδο ίτε τίποτα ιροικά κατορθόματα, γιατί διαβάζις το γράμα κε συ μὲνι ι εντίποσι, ότι κάπος ι πλίκσι στο μέτοπο αφτό ίνε περισότερι, παρά στο Αρζαμάς το φτινόπορο με τις λάσπες-τυ.

Γιατί ι άλι, νά λόγυ χάρι ο ανθιπασπιστίς Τύπικοφ, ο αδερφός τυ Μίτκα, στέλνι γράματα με περιγραφές τον μαχόν κε τον κατορθομὰτον κε κάθε βδομάδα στέλνι διάφορες φοτογραφίες;

Σε μια φοτογραφία ὶνε φοτογραφιμὲνος δίπλα στο κανόνι, σε άλι—δίπλα στο πολιβόλο, σε τρίτι—καβάλα στ' άλογο με γιμνὸ το σπαθί, κε μια άλι έστιλε, ς' αφτίνα πια μόνο το κεφάλι-τυ κσεπροβάλι απ' τ' αερόπλανο. Ο πατέρας δε όχι μόνο απ' τ' αερόπλανο, μα ύτε κε στο πρόχομα καμιά φορά δε φοτογραφίστικε κε για τίποτα το ενδιαφέρο δε γράφι.

Μια φορά, κατά το βράδι, χτιπίσανε στιν πόρτα-μας. Μπίκε ένας στρατιότις με δεκανίκι κε με κσίλινο πόδι κε ζίτισε τι μιτέρα-μυ. Ι μιτέρα δεν ίτανε σπίτι, μα έπρεπε

νἄρθι γλίγορα. Τότε ο στρατιότις ίπε, ότι ίνε σίντροφος τυ πατέρα-μυ, ιπιρετύσε μαζί-τυ στο ίδιο σίνταγμα, κε τόρα πιγένι για πάντα στο σπὶτι-τυ, σ' ένα χοριό τις περιοχίς-μας κε μας έφερε απ' τον πατέρα χερετιζμύς κε γράμα.

'Εκατσε στιν καρέκλα, έβαλε κοντά στι θερμάστρα το δεκανίκι κε, σκαλίζοντας στον κόρφο-τυ, ὲβγαλε από κι ένα λιγδομένο γράμα.

Εμένα στι στιγμί μ' έκανε ν' απορίσο το πάχος τυ πακέτυ. Ο πατέρας ποτὲς δεν έστελνε τέτια χοντρά γράματα, κε σκέφτικα, ότι μπορί μέσα στο γράμα να ίνε φοτογραφίες.

— Εσίς ιπιρετύσατε στο ίδιο σίνταγμα μ' εκίνον — ρότισα με περίεργια κιτόντας το λιγνό, όπος μυ φάνικε, κατσυφιάρικο πρόσοπο τυ στρατιότι, το νκρίζο κατατσαλακομὲνο μανδία με το σταβρό τυ Γεοργίυ κε το άγαρμπο κσίλο, πυ ίτανε προσαρμοζμένο στο αριστερό-τυ πόδι.

— Κε στο ίδιο σίνταγμα, κε στον ίδιο λόχο, κε στον ίδιο υλαμό, κε στο πρόχομα δίπλα-δίπλα ...Εσί τί, γιός-τυ ισε μίπος;

— Γιός-τυ.

— 'Ετσι! Ο Μπορίς όστε; Το κσὲρο. Τἄκυσα απ' τον πατέρα-συ. Εδό κε για σένα ιπάρχι δέμα. Μὸνο ο πατέρας-συ παράνκιλε να το κρίψις κε να μιν το πιράκσις, οσότυ να επιστρέψι.

Ο στρατιότις έχοσε το χέρι στο δερμάτινο σάκο-τυ, πυ

έραπσε ο ίδιος από παλιό πόδιμα· σε κάθε κινισί-τυ στο δομάτιο αναδίδονταν κίματα βαριάς μιρυδιάς ιοδοφόρμιυ.

'Εβγαλε ένα τιλιγμένο σε κυρέλι κε σφιχτοδεμένο δέμα κε μυ τὅδοσε. Το δέμα ίταν όχι μεγάλο, μα βαρί. 'Ιθελα να τ' ανίκσο, μα ο στρατιότις μυ ίπε:

— Περίμενε, μι βιάζεσε. Προφτένις ακόμα να το κιτάκσις.

— Λιπόν, πός ίνε στο μὲτοπό-μας, πὸς πάνε ι μάχες, πός ίνε το ιθικό τον στρατεβμάτον-μας;—ρότισα ίσιχα κε σοβαρά.

Ο στρατιότις με κίτακσε κε σύφροσε τα φρίδια. Κάτο απ' το βαρί, λιγάκι κοροιδεφτικό βλέμα-τυ τα χριάστικα κὰπος κ' ι ίδια ι ερότισί-μυ μυ φάνικε κάπος πομπόδικι κε φκιαστί.

— Τον βλέπετε εκί!—κι' ο στρατιότις χαμογέλασε.— Πιὸ ιθικό; Γνοστά πράματα, αγαπιτέ, τί ιθικό μπορί να ιπάρχι στα προχόματα.. Βαρί ιθικό.

'Εβγαλε τιν καπνοσακύλα-τυ, σοπένοντας ὲστριπσε τσιγάρο, κσεφίσισε μια δινατί τολίπα από καφστικό καπνό μαχόρκας κε, κιτάζοντας δίπλα από μένα στο παράθιρο, πυ κοκίνισε απ' το ιλιοβασίλεμα, πρόσθεσε:

— 'Ολα τα βαρεθίκαμε, όλα τα μπυχτίσαμε ος το λεμό. Μα το τέλος σα να μι φένετε.

— Μπίκε ι μιτέρα. Βλέποντας το στρατιότι σταμάτισε στιν πόρτα κε στιρίχτικε με το χέρι-τις στο γάντσο τις πόρτας.

— Τί.. τί... σινὲβικε;—σιγανορὸτισε μ' ασπριζμένα χίλια.—Τίποτα για τον Αλέκσι;

— Ο μπαμπάς γράμα έστιλε!—κσεφόνισα εγό.— Χοντρό... χορίς άλο με φοτογραφίες, κε μένα δόρο μύστιλε.

— Ζι, καλά ίνε;—ροτύσε ι μιτέρα, πετόντας το σάλιτις.—Κ' εγό μόλις ίδα απ' το κατόφλι το νκρίζο μανδία,

έτσι κε χτίπισε ι καρδιά-μυ. Φένετε, σκέφτυμε, ο πατέρας κάτι θάπαθε.

— Για τιν όρα δεν έπαθε τίποτα,—απάντισε ο στρατιότις.—Πολύς χερετιζμύς στέλνι, νά παρακάλεσε να σας μεταδόσο αφτό το πακέτο. Δεν ίθελε με το ταχιδρομίο... Το ταχιδρομìο δεν ίνε τόρα σίγυρο.

Ι μιτέρα έσκισε το φάκελο. Μα δεν ίτανε καμιά φοτογραφία, μα μόνο ίχε κάμποσα λιγδομένα γραμένα χαρτιά.

Σ' ένα απ' αφτά ίτανε κολιμένο ένα κοματάκι αργιλόχομα κε κάτι πράσινο κσερό χορταράκι.

Εγό άνιxσα το δέμα—ίχε ένα μικρό μάυζερ κε μια επιπρόσθετι δεζμίδα με βόλια.

— Τί πίγε κε σοφίστικε ο πατέρας; ίπε με δισαρέσκια ι μιτέρα.—Πεχνίδι μίπος ίνε αφτό;

— Δεν πιράζι απάντισε ο στρατιότις,—τί ο γιός-συ κυτός ίνε μìπος; Για κίτα, πόσος έγινε πια, γλίγορα στο μπόι θα με φτάσι. Ας το κρίπσι για τιν όρα. Ορέο μπιστόλι ίνε. Ο Αλέκσις το βρίκε μέσα σε γερμανικό πρόχομα. Ορέο πράμα ίνε. Κατόπι πάντα μπορί να χριαστί.

'Ανκικσα το κρίο τορνεβμένο χερύλι κε, τιλίζοντας προσεχτικά το μάυζερ, τὄβαλα στο σιρτάρι.

Ο στρατιότις έπινε τσàι. 'Ιπιε εφτά ποτίρια κι' όλο μας διιγότανε για τον πατέρα κε για τον πόλεμο. Εγό όλο-όλο ίπια μισό ποτίρι, ι μιτέρα δε ύτε καν άνxικσε το φλιντσάνι. Σκαλίζοντας ανάμεσα στις μποτίλιες-τις, έβγαλε ένα μικρό μπυκαλάκι με σπίρτο κε τρàταρε το στρατιότι. Ο στρατιότις ανιγόκλισε τα μάτια, πρόσθεσε στο σπίρτο νερό κε, αφύ αργά-αργά ίπιε τι βόντκα, αναστέναxσε κε κύνισε το κεφάλι-τυ.

— Ι ζοί πàι άσκιμα—ίπε, απομακρίνοντας το ποτίρι.—Απ' το σπίτι γράπσανε, ότι το νικοκιριό πάι ανάποδα. Μα πός μπορύσα να βοιθίσο; Ι ίδιι με τυς μίνες πινύσαμε. Τέτια θλίπσι ς' έπιανε, πυ σκέφτεσε ναρχότανε τυλάχιστο

κανένα τέλος. Τα ςαςτίςανε ολότελα ι άνθροπι! Τίχενε κάποτε να βράζι ι πσιχί-ςυ, ςα σκυριαζμένο νερό στο καζάνι. Εχ, σκέφτεςε, νάχα δίναμι, θα τα παρατύςα κε θα γίριζα πίςο. Ας πολεμάι όπιος θέλι, μα εγό απ' το γερμανό τίποτα δε δανίςτικα, κ' εκίνος τίποτα δε μυ χροστάι! Εμίς με τον Αλέκςι πολά λέγαμε γι' αφτό. Ι νίχτες ίνε μακριές... Να κιμιθίς ι πςίλι δε ς' αφίνυν. 'Ολι ι παριγοριά—τα τραγύδια κ' ι κυβέντες. Ερχότανε στιγμί, πυ ίθελες να κλάπςις με την καρδιά-ςυ ίτε κάπιονα να πνίκςις, κ' εςί κάθεςε κι' αρχινάς το τραγύδι. Να κλάπςις—δάκρια δεν έχις. Να κςεθιμάνις ς' εκίνονε πυ πρέπι, τα χέρια-ςυ ίνε κοντά. Εχ, λες, πεδιά, φίλι καλί, σίντροφι αγαπιτί, ελάτε τυλάχιςτον ας τραγυδίςυμε!

Το πρόςοπο τυ στρατιότι κοκίνιςε, έγινε ιγρό, κε στο δομάτιο όλο κε πιο βαριά σκορπιζότανε ι μιρυδιά τυ ιοδοφόρμιυ. Εγὸ άνικςα το παράθιρο. Στι στιγμί μίριςε βραδινί ιγραςία, μύχλα τυ στιβαγμένυ στις αβλές ςανύ κε τον παραοριμαζμένον βίςινον.

Καθόμυνα πάνο στο παράθιρο, ζογράφιζα με το δάχτιλο στο τζάμι κι' άκυγα, τί έλεγε ο στρατιότις. Τα λόγια τυ στρατιότι αφίνανε στιν πςιχί καθακάθιζμα πικρίς κςερίς σκόνις, κ' ι σκόνι αφτί ςιγὰ ςιγά σκέπαζε με παχί στρόμα όλες τις ος τα τότε κςεκάθαρες κε νοιτές για μένα αντιλίπςις για τον πόλεμο, για τυς ίροές-τυ κε τιν ιερί-τυ ςιμαςία. Σχεδόν με μίςος κίταζα το στρατιότι. Εκίνος έβγαλε τι ζόνι, κςεκύμποςε το βρεμένο γιακά τυ πυκάμιςύ-τυ κε κάθος φένετε μεθιζμένος πια, εκςακολύθιςε:

— Ο θάνατος, βέβεα ὶνε κακό. Μα όχι γιατί φέρνι θάνατο ο πόλεμος ίνε κακὸς, μα για τιν αδικία. Για το θάνατο παράπονο δεν ιπάρχι. Αφτό πια ίνε τέτιος νόμος, πυ ίτε νορίς, ίτε αργά, μα ο άνθροπος θα πεθάνι. Αλά πιος έβγαλε τέτιο νόμο να πολεμύνε; Εγό δεν τον έβγαλα, εςί δεν τον έβγαλες, εκίνος δεν τον έβγαλε, μα κάπιος θα τον έβγαλε. Λιπόν νά, αν ο θεός ίτανε παντοδίναμος, πολιέλεος κε πολιέφσπλαχνος, όπος γράφυνε γι' αφτόνα στα βιβλία, ας φόναζε

τον άνθρωπο εκίνο κι' ας τΰλεγε; «Για δός-μυ απάντισι, για πιες ετίες οδίγισες στον πόλεμο τα εκατομίρια τον λαόν; Πιά οφέλια έχυνε κε έχις απ' αφτό; Βγάλε-τα όλα στα φόρα για να τα καταλάβυν κε να τα νιόσυν όλι». Μόνο...

— Εδό ο στρατιότις κυνίθικε κε παρ' ολίγο να ρίκσι το ποτίρι.—Μόνο... κάπος δεν αγαπάι ο θεός ν' ανακατέβετε στις γίινες ιποθέσις. Ε, τί να γίνι, θα περιμένυμε, θα ιπομένυμε. Εμίς ίμαστε λαός ιπομονιτικός. 'Οταν όμος ι ιπομονή θα βγι απ' τα όρια τότε, φένετε, θάνε ανάνκι ι ίδιι να ζιτίσυμε να βρύμε δικαστές κε ενόχυς.

Ο στρατιότις σιόπισε, κατσύφιασε, κίτακσε κάτο απ' τα συφρομένα φρίδια-τυ τι μιτèρα, πυ, με κατεβαζμένα τα μάτια στο τραπεζομάντιλο, όλο το διάστιμα δεν έβγαλε απ' το στόμα λέκσι. Εκίνος σικόθικε κε, απλόνοντας το χέρι στο πιάτο με τι σαρδέλα, ίπε σινδιαλαχτικά κε με μομφί:

— Μπα, δε βαριέσε... Βρίκαμε ακόμα για τί να κυβεντιάζυμε! Αγέρας... 'Ολα έχυν τον κερό-τυς, έχυν κε το τέλος-τυς. Δεν έχις άλο, νικοκιρά, στι μποτίλια;

Κ' ι μιτέρα, δίχος να σικόσι τα μάτια, τΰχισε στο ποτίρι τις τελεφτèες στàλες τυ χλιαρύ μιροδάτυ σπίρτυ.

'Ολι αφτί τι νίχτα πίσο στιν άλι κάμαρα èκλεε ι μαμά, γίριζε κε σιγανοθρυίζανε το ένα κατόπι απ'το άλο τα φίλα τυ πατρικύ γράματος.

'Ιστερα, ανάμεσα απ'τι χαραμàδα σπιθοβόλισε το θαμπό πράσινο φος τις καντίλας, κε κατάλαβα, òτι ι μιτέρα προσέφχετε.

Το γράμα τυ πατέρα δε μυ τΰδικσε. Για τί πράμα έγραφε κε γιατί τι νίχτα εκίνι έκλεγε, έτσι κε δεν το κατάλαβα τότε.

Ο στρατιότις έφιγε από μας το προί. Πρωτύ ακόμα να φίγι, με χτίπισε στον όμο κε ίπε, σάμπος να τον ροτύσε κανένας:

— Δεν πιράζι, αγαπιτέ... 'Ιςε ακόμα νέος. Εχ! 'Ιςος, να δις ακόμα χιρότερα από μας!

Αποχερέτιςε κ' έφιγε, χροτόντας με το κςιλοπόδαρο, αποκομίζοντας το δεκανίκι, τι μιρυδιά του ιοδοφόρμιυ κε τι βαριά διάθεσι, πυ προκάλεςε ι παρυςία-τυ, το βιχόδικο γέλιο κε τα πικρά-τυ λόγια.

ΚΕΦΑΔΕΟ VI

Το καλοκέρι πλιςίαζε στο τέλος-τυ. Ο Φέντκας στα γερά ετιμαζότανε να μετεκςεταςτί. Ο Γιάςςκας Τςυκερςςτέιν αρόςτιςε από θέρμι, κ' εγό κάπος ανεπάντεχα έμινα μονάχος.

Στριφογίριζα στο στρόμα, διάβαζα τα βιβλία τυ πατέρα κ' εφιμερίδες.

Για το τέλος τυ πολέμυ τίποτα δεν ακυότανε. Στιν πόλι γεμίςανε ένα ςορό πρόςφιγες, γιατί ι γερμανί προχορίςανε πολί στο μέτοπο κε καταλάβανε πια περιςότερο απ' τι μιςί τιν Πολονία. Ι πιο πλύςιι πρόςφιγες βολεφτίκανε ςε ιδιοτικές κατικίες, ι τέτιι όμος ίτανε λίγι. Ι έμπορι, ι καλόγερι κ' ι παπάδες-μας ίταν άνθροπι θεοφοβύμενι κε απρόθιμα δεχόντανε στα σπίτια-τυς τυς πρόςφιγες, πυ στιν πλιοπςιφία-τυς ίτανε φτοχί εβρέι με μεγάλες ικογένιες κ' ι πρόςφιγες ζύςανε κιρίος ςε παράνκες κοντά στο νεαρὸ δάςος, έκςο απ' τιν πόλι.

Τον κερὸ αφτό όλι ι νεολέα απ' τα χοριά, όλι ι γερί μυζίκι σταλίκανε στο μέτοπο. Πολά νικοκιριά καταςτραφίκανε. Στον κάμπο δεν ίταν κανένας να δυλέπςι, κε στιν πόλι παρυςιαςτίκανε ζιτιάνι-γέρι, χοριάτιςες κε πεδάκια.

Προτίτερα τὶχενε να γιρίζις ολάκερι μέρα στυς δρόμυς— κε να μι ςιναντάς κανένα άγνοστο πρόςοπο. Κι' αν δεν ίκςερες κανενός το επίθετο, μα οςτόςο κάπυ θα τον έτιχες άλοτες, κε τόρα ςε κάθε βίμα αντάμονες άγνοςτυς, κςένα πρόςοπα—εβρέυς, ρυμάνυς πολονύς, εχμάλοτυς αφςτριακύς, τραβματιζμένυς στρατιότες απ' το νοςοκομίο τυ Εριθρύ σταβρύ.

Δεν έφταναν τα τρόφιμα. Το βύτιρο, τ' αβγά, το γάλα τ' αγοράζανε' όλα μ' ακριβές τιμές από πολί νορίς το προί. Στα φραντσολάδ:κα σκιματιστίκανε σιρές, εκσαςφανίςτικε το άςπρο πσομὶ, μα κε το μάβρο δεν έφτανε ς' όλυς. Ι έμποροι άςπλαχνα ανεβάζανε ς' όλα τις τιμές, όχι μόνο στα τρόφιμα, μα κε στα ὰλα εμπορέβματα.

Λέγανε ς' εμάς, ότι ὲνας μόνο ο Μπεμπέςςιν τον τελεφτέο χρόνο κέρδιςε τόςα, όςα στα περαςμένα πέντε χρόνια. Ο δε Σινιύγιν, αφτός τόςο πλύτενε, όςτε δόριςε έκςι χιλιάδες στιν εκλιςιά, παρατόντας τον πίργο-τυ με το τιλεςκὸπιο, παράνκιλε απ' τι Μόςχα καθαφτό, ζοντανό κροκὸδιλο, πυ τον έβαλε σε ιδικά φτιαζμένι δεκςαμενί.

'Οταν φέρνανε τον κροκόδιλο απ' το σταθμό, πίςο απ' το κάρο παρακολυθύςε τόςο πλίθος από φιλοπερίεργυς, πυ ο στραβομάτις καντιλανάφτις τις εκλις'άς τυ Σοτίρος, ο Γρίςςκας Μποτζαρόφ, μι νιόθοντας τι ςιμβένι, πίρε τιν πομπί για λιτανία με τιν ικὸνα τις παναγίας τυ Οράνςκ κε ςὶμανε τις καμπάνες. Ο Γρίςςκας γι' αφτὸ τιμορὶθικε απ' τον επίςκοπο με δεκατρίς μέρες μετάνια. Πολὶ δε προςκινιτές λέγανε, ότι ο Γρίςςκας λέι πςέματα, πος τάχατες κατά λάθος ςίμανε, μα τὄκανε επίτιδες, από αφθάδια. Λίγο ίνε ι μετάνια, χριάζετε για παραδιγματιζμό να τον κάτςυνε φιλακί, γιατί το να πάρι κανένας τιν κιδὶα για λιτανία—αφτό όπος-όπος τρόγετε, μα να μπερδέπςι ένα τέτιο ανόςιο ζόο με τιν ιπεραγία ικόνα—αφτὸ πια ίνε θανάςιμο αμάρτιμα!

Κλίνοντας με πάταγο το βιβλίο, ὲτρεκςα στο δρόμο. Δεν ίχα τι να κάνο κ' έτρεκςα έκςο απ' τιν πόλι στο νεκροταφίο, στον Τίμκα Σςτύκιν. Τον Τίμκα δεν το βρίκα σπίτι. Ο πατέρας-τυ, ένας γερός, αςπρομάλις γέρος, παλιός γνόριμος τυ πατέρα-μυ, με χτίπιςε στον όμο κε ίπε:

— Μεγαλόνις, παλικάρι. Ο πατὲρας-συ θάρθι κε δε θα σε γνορίςι. Στο μπόι τον πατὲρα-συ έμιαςες, νά πόςο μεγάλος. Μα ο δικός-μυ ο Τίμκας, πιος διάβολος κςέρι γιατί έμιαςε τον παπύ-τυ (απ' τι μιτέρα-τυ), ίνε μικρὺ-

τσικος, σαν κυνύπι. Κε πύ πάι το φαί, πυ τρόι;! Ο πατέρας-συ καλά ίνε; Σαν τυ γράπσετε—χερετιζμύς από μένα. Καλὸς, ἀνθρωπος με τα όλα-τυ, ίνε. Μαζί οχτὸ χρόνια στο αγροτικό σκολιό δυλέπσαμε. Εκίνος—δάσκαλος, κ' εγό—φίλακας... Πολίν κερό πριν ίταν αφτό... Εσί ακόμα διζανιάρικο ίσυνα, δεν το θιμάσε. Λιπόν, πίγενε! Ο Τίμκας κάπυ εδὸ καρδερίνες πιάνι. Ζίτισέ-τονε στις σιμὶδες, εκί, στι γονιά, πίσο απ' τυς στρατιοτικύς τάφυς. Πιο σιμά δεν τις πιάνι—ο επίτροπος, άμα τον δι, δρίζι...

Τον Τίμκα τον δρίκα μέσα στις σιμίδες. Στεκότανε κάτο από ένα δέντρο κε, κρατόντας στο χέρι ένα κσίλο με θελιά τὄφερνε προφιλαχτικά στιν καρδερίνα, πυ μόλις διακρινότανε μέσα στο κιτρινιζμένο φίλομα. Ο Τίμκας με κίτακσε τρομαγμένα, σχεδόν παρακαλόντας κε μ' έγνεπσε με το κεφάλι για να μι σιμόσο κε κσιπάσο τα πυλιά.

Εγό σταμάτισα.

Πιο κυτό πυλί από τιν καρδερίνα, κατά τι γνόμι-μυ, δεν ιπίρχε ποτέ στον κόζμο. Στιν άκρι τυ μακριύ λεπτύ κσίλυ τα πεδιά, ι πυλιοπιάστες, προσαρμόζυνε αλογότριχα κε φτιάνυν θελιά. Τι θελιά αφτί πρέπι προφιλαχτικά να τι ρίκσυν στο λεμό τις καρδερίνας.

Ο Τίμκας προφιλαχτικά πλισίασε τιν άκρι τυ κσίλυ ίσια στο κεφάλι τυ πυλιύ. Ι καρδερίνα στραβοκὶτακσε τι θελιά κε τεμπέλικα πὲρασε στο γιτονικό κλαδί. Βγάζοντας τιν άκρι τις γλόσας, προσπαθόντας να μιν πέρνι ανάσα, ο Τίμκας άρχισε να κσαναπλισιάζι τι θελιά. Ι ανόιτι καρδερίνα κίταζε με περιέργια τιν ασχολία τυ Τίμκα. Βλακόδικα απερίσκεπτα επέτρεπσε να περιτριγιρίσυν με τι θελιά το φυντομένο κεφαλάκι-τις. Ο Τίμκας τράβικσε το ραβδί κ' ι μισοπνιγμένι καρδερίνα, δίχος να προφτάσι να βγάλι τσιμυδιά, πετάχτικε στα χόρτα, φτερυγίζοντας απελπιζμένα. Μετά ένα λεφτό πιδύσε πια στο κλυβί με μια πεντάδα από άλυς εχμαλότυς σιναδέλφυς-τις.

— Ίδες;—κσεφόνισε ο Τίμκας, χοροπιδόντας στὄνα ποδάρι.—Νά, αδέρφι, πόσο επιδέκσια... Ολόκλιρα έχι κομά-

τια. Μονὰχα καρδερίνες ίνε όλες. Τυς μελιςοφάγυς έτςι δεν τυς πιάνις... Εκίνον πρέπι με τιν παγίδα ίτε με το δίχτι... ίνε παμπόνιρος. Αφτές όμος ι κυτές ι ίδιες χόνυντε με το κεφάλι.

Κςάφνυ ο Τίμκας διέκοπε τιν κυβέντα-τυ στι μέςι τις λέκςις, το πρόςοπό-τυ κοκάλιαςε με τέτια έκφραςι, ςα να τον χτίπιςε κάπιος με ρόπαλο ςτο κεφάλι. Φοβερίζοντάς-με με το δάχτιλο, στάθικε χορίς να ςαλέβι, ος διο λεφτά, κατόπι κςανά χοροπίδιςε κε ρὸτιςε:

— Ε!.. 'Ακυςες;

— Τίποτα δεν άκυςα, Τίμκα. 'Ακυςα, πος ςφίρικε το τρένο στο σταθμό.

— Θεὲ-μυ κε κίριέ-μυ! Δεν άκυςε!—μ' απορία χτὶπιςε τα χέρια ο Τίμκας.—Ποταμίδα!.. 'Ακυςες, ςφίριкςε;.. Καθαφτό, γλικόφονι. Εγό απ' τι φονί-τις ακύο, εγό να τι χαρό, διο βδομάδες ίνε πυ τιν κινιγάο. Κςὲρις, πύ θάπςανε τον πνιγμένο; Λιπόν νά εκί, κὰπυ στυς ςφεντάμνυς μέσα ζι. Εκί ίνε πικνί ι ςφένταμνι, κε τόρα έχυν φίλα λαμπερά... ςα φοτιά. Πάμε να κιτάκςυμε.

Ο Τίμκας κςέρι κάθε τάφο, κάθε μνιμίο. Στο δρόμο, πιδόντας σαν πυλί, μυ δίχνι:

— Νά εδό—ίνε θαμένος πιροζβέςτις... πέρςι κάικε, κ' εδό— ο Τζυρμπάκιν, ο τιφλός. Εδό όλι τέτιι ίνε, εδό εμπόρυς δε θάφτυνε, για τυς εμπόρυς κςεχορίςανε καλί γι... Νά, τι γιαγιά τυ Σινιύγιν τί μνιμίο πυ τις βάλανε, μ' αρχάνκελυς. Νά εδό,—ο Τίμκας έχοςε το ραβδί ς' ένα λοφάκι, πυ μόλις διακρινότανε—εδό ίνε θαμένος ο κρεμαζμένος. Ο πατέρας-μυ έλεγε, ότι μονάχος-τυ, επίτιδες κρεμάςτικε... 'Ιτανε χαλκιάς στο ντεπὸ. Αφτό δα δεν το καταλαβένο, πός μπορί κανένας μόνος-τυ, επίτιδες;

— Απ' τιν άςχιμι ζοί το δίχος άλο, Τίμκα, όχι απ' τιν καλί, βέβεα;

— Ε-ε, τί λες!—απορόντας κε με διαμαρτιρία ίπε μακρόςιρτα ο Τίμκας.

— Από πιά άςχιμι; Μίπος άςχιμι ίνε;

— Πιά;

— Μα ι ζοί! Οχ, πόςο όμορφι ίνε. Πός ίνε δινατό να ίνε ο θάνατος καλίτερος; Τρέχις κι'όλα ότι θέλις τα κάνις, ενό τότε—πλάγιαζε!

Ο Τίμκας γέλαςε με ιχιρό κελαδιςτό γέλιο κε κςανά διαμιάς νέκροςε, ςα να απολιθόθικε, κε, αφύ ςτάθικε μια ςτιγμί, ίπε πςιθιριςτά:

— Σιγά τόρα. Εδό κάπυ ίνε, όχι μακριά, καλοκρίβετε. Μόνο πονιρί ίνε! Μα το ίδιο κάνι, θα τιν πιάςο.

Μονάχα το βράδι επέςτρεπςα απ' τον Τίμκα. Παράκςενο πεδί, όλο-όλο, κατά ενάμιςι χρόνο ίνε νεότερο από μένα, μα ίνε τόςο μικρό, πυ όχι μόνο δόδεκα, αλά κε δέκα χρόνια δε μπορίς να τυ δόςις. Παντοτινά βιαζότανε, ι ςίντροφί-τυ τον κοροιδέβανε, ςιχνά-πικνά τυ δίνανε ζβερκιές, μα αφτός ποτές δε θίμονε για πολίν κερό. Όταν ο Τίμκας ζιτύςε τίποτα, νά, ας πύμε, ςυγιά για να κςίςι το μολίβι-τυ, ίτε πένα, ίτε να λίςι κανένα δίςκολο πρόβλιμα, τότε πάντα κίταζε κατάματα με μεγάλα ςτρονκιλά μάτια κε για κάπια ετία, ςάμπος φτέγοντας, χαμογελύςε. Ίταν διλός, μα κ'ι διλία-τυ ίταν ιδιέτερι. Για τον Τίμκα δεν ιπίρχε μεγαλίτερος φόβος, απ'εκίνο πυ ένιοθε, όταν πλιςίαζε ο επιθεοριτίς ίτε ο διεφθιντίς. Μια φορά ςτον κερό τυ μαθίματος ίρθε ο πορτιέρις κε ίπε, ότι τον Τίμκα το ζιτάνε ςτο διεφθιντίριο. Ο Τίμκας δε μπόρεςε εφτίς να ςικοθί απ' το θρανίο, έπιτα έφερε ένα γίρο όλι τιν τάκςι με τα μάτια, ςα να ροτύςε: «Μα γιατί; Μά το θεό ςε τίποτα δε φτέο». Το βλογιοκομένο πρόςοπό-τυ πίρε νκρίζι απόχροςι κε βγίκε αβέβεα απ' τιν τάκςι.

Στο διάλιμα μάθαμε, ότι τον καλέςανε όχι για να τυ φορέςυν τις χιροπέδες κε να τον ςτίλυν ςτο κάτεργο, όχι ακόμα για να τον ςιμιόςυνε ςτον κατάλογο τις διαγογίς, μα απλύςτατα να ιπογράπςι για το βιβλίο τις αριθμιτικίς, πυ πίρε πέρςι δορεάν.

'Ιςτερα από διό μέρες αρχίςανε τα μαθίματα. Ι τάκςις ίτανε γεμάτες από φονές κε θόριβο. Ο καθένας διιγότανε πος πέραςε το καλοκέρι, πόςα πςάρια έπιαςε, καβύρια, γυςτερίτςες, ςκαντςόχιρυς. Ο ένας καφχιότανε, ότι ςκότοςε γεράκι, ο άλος με πάθος διιγότανε για τα μανιτάρια κε τις αγριοφράυλες, ο τρίτος ορκιζότανε, ότι έπιαςε ζωντανό φίδι. 'Ιτανε κε τέτιι, πυ το καλοκέρι πίγανε στιν Κριμέα κε τον Κάφκαςο—στις εκςοχές. Τέτιι όμος ίτανε λίγι. Αφτί κρατιόντυςαν στιν πάντα, για τυς ςκαντςόχιρυς κε τις αγριοφράυλες δε διιγόντανε, μα με ςπυδεότιτα μιλύςανε για τα φινικόδεντρα, τα μπάνια κε τ'άλογα.

Για πρότι φορά φέτος μας διλόςανε, ότι εκςετίας τις ακρίβιας ο επιμελιτίς επέτρεπςε αντίς τςόχινι να ντινόμαςτε άλι στολί, από φτινότερο ίφαζμα.

Ι μιτέρα μύραπςε μπλύζα κε παντελόνι από κάπιο ίφαζμα, πυ το λέγανε «διαβολόπετςο».

Το πετςί αφτό πραγματικά φένετε το κςεγδάρανε απ' το διάβολο, γιατί μια φορά κςεφέβγοντας στο μοναςτιριακό κίπο από ένα βαρβάτο καλόγερο, οπλιζμένο με ρόπαλο, κρεμάςτικα από ένα καρφί τυ φράχτι, κε το παντελόνι δε ςκίςτικε κε έμινα κρεμαζμένος στο φράχτι κε χάρι ς' αφτό ο καλόγερος πρόφταςε να μυ ςκάςι ένα ζευγάρι γερύς μπάτςυς.

'Ιχαμε ακόμα ένα νεοτεριζμό. Μας στίλανε έναν ακςιοματικό, μας δόςανε κςίλινα τυφέκια, πυ απ'όκςο μιάζανε ολότελα με τα καθαφτό τυφέκια, κι' αρχίςανε να μας μαθένυνε τι στρατιοτικί τέχνι.

'Ιςτερα απ' το γράμα εκίνο, πυ μας έφερε απ' τον πατέρα ο κυτςός στρατιότις, δεν πίραμε άλο. Κάθε φορά, όταν ο πατέρας τυ Φέντκα περνύςε με τιν τςάντα-τυ απ'το δρόμο, ι μικρί-μυ αδερφύλα, πυ πολίν όρα τον περίμενε να φανί, κςεπρόβαλνε απ' το παράθιρο το κεφάλι κε φόναζε με πςιλί φονί.

Μπάρμπα Σεργέι! Εμίς δεν έχυμε τίποτα απ' τον πατέρα;

Κ' εκίνος απαντύσε το ίδιο πάντα:

— Όχι, κοριτσάκι-μυ, δεν έχι σίμερα! Άβριο, πιστέβο, θάχι.

Μα κε «άβριο» επίσις τίποτα δεν ίχε.

ΚΕΦΑΛΕΟ VII

Μια φορά, ίτανε πια Σεπτέμβρις ο Φέντκας έκατσε ς' εμένα ος αργά το βράδι. Μαθέναμε μαζί τα μαθίματά-μας.

Μόλις ίχαμε τελιόσι κι' αφτός μάζεπσε τα βιβλία κε τα τετράδια, ετιμαζότανε να τρέκσι στο σπίτι, κε νά κσάφνυ άρχισε δινατί βροχί. Εγό έτρεκσα να κλίσο το παράθιρο, πύβγενε στον κίπο.

Τα κίματα τυ αγέρα, πυ κσεσπάσανε, σφιρίζοντας σικόνανε απ' τι γι σορύς από κσερά φίλα, κάμποσες χοντρές σταλαματιές μυ πιτσιλίσανε το πρόσοπο. Εγό με δισκολία έσιρα προς τα μέσα τόνα παραθιρόφιλο, κσεπρόβαλα για τ' άλο, οπόταν κσάφνυ ένα αρκετά μεγάλο κομάτι χόμα έπεσε πάνο στο σανίδι τυ παράθιρυ.

«Μορέ, αγέρας,—σκέφτικα,—έτσι κι' όλα τα δέντρα μπορί να τα σπάσι».

Επιστρέφοντας στο διπλανό δομάτιο, ίπα στο Φέντκα.

— Σοστί μπόρα. Πύ ετιμάστικες, βλάκα; Τέτια βροχί πέφτι. Κίτα νά, τί ζβόλο πέτακσε ο αγέρας στο παράθιρο.

Ο Φέντκας κίτακσε με δισπιστία.

— Γιατί λες πσεφτιές! Τέτιο ζβόλο μπορί να τον πετάκσι;

— Ορίστε,—μυ κακοφάνικε. Μα συ λέγο: μόλις θέλισα να κλίσο, έτσι κε μπαφ—βρέθικε πάνο στο παράθιρο.

Κίτακσα το ζβόλο τυ χόματος. Πας κε στ' αλίθια τον έρικσε κανένας επίτιδες; Μα στι στιγμί άλακσα γνόμι κε ίπα:

— Τί ανοισίες. Πιος θα τον έριχνε. Πιος με τέτιο κερό θάνε στον κίπο; Βέβεα ο αγέρας.

Ι μιτέρα καθότανε στο διπλανό δομάτιο κ' έραβε. Ι

Κ' εκίνος απαντύσε το ίδιο πάντα:

— Όχι, κοριτσάκι-μυ, δεν έχι σίμερα! Άβριο, πιστέβο, θάχι.

Μα κε «άβριο» επίσις τίποτα δεν ίχε.

ΚΕΦΑΛΕΟ VII

Μια φορά, ίτανε πια Σεπτέμβρις ο Φέντκας έκατσε σ' εμένα ος αργά το βράδι. Μαθέναμε μαζί τα μαθίματά-μας.

Μόλις ίχαμε τελιόσι κι' αφτός μάζεπσε τα βιβλία κε τα τετράδια, ετιμαζότανε να τρέκσι στο σπίτι, κε νά κσάφνυ άρχισε δινατί βροχί. Εγό έτρεκσα να κλίσο το παράθιρο, πύ-βγενε στον κίπο.

Τα κίματα τυ αγέρα, πυ κσεσπάσανε, σφιρίζοντας σικόνανε απ' τι γι σορύς από κσερά φίλα, κάμποσες χοντρές σταλαματιές μυ πιτσιλίσανε το πρόσοπο. Εγό με δισκολία έσιρα προς τα μέσα τόνα παραθιρόφιλο, κσεπρόβαλα για τ' άλο, οπόταν κσάφνυ ένα αρκετά μεγάλο κομάτι χόμα έπεσε πάνο στο σανίδι τυ παράθιρυ.

«Μορέ, αγέρας,—σκέφτικα,—έτσι κι' όλα τα δέντρα μπορί να τα σπάσι».

Επιστρέφοντας στο διπλανό δομάτιο, ίπα στο Φέντκα.

— Σοστὶ μπόρα. Πύ ετιμάστικες, βλάκα; Τέτια βροχί πέφτι. Κίτα νά, τί ζβόλο πέτακσε ο αγέρας στο παράθιρο.

Ο Φέντκας κίτακσε με δισπιστία.

— Γιατί λες πσεφτιές! Τέτιο ζβόλο μπορί να τον πετάκσι;

— Ορίστε,—μυ κακοφάνικε. Μα συ λέγο: μόλις θέλισα να κλίσο, ἐτσι κε μπαφ—βρέθικε πάνο στο παράθιρο.

Κίτακσα το ζβόλο τυ χόματος. Πας κε στ' αλίθια τον έρικσε κανένας επίτιδες; Μα στι στιγμί άλακσα γνόμι κε ίπα:

— Τί ανοισίες. Πιος θα τον έριχνε. Πιος με τέτιο κερό θάνε στον κίπο; Βέβεα ο αγέρας.

Ι μιτέρα καθότανε στο διπλανό δομάτιο κ' έραβε. Ι

αδερφύλα-μυ κιμότανε. Ο Φέντκας έμινε σε μένα μισί όρα ακόμα. Ο υρανός καθάρισε. Ανάμεσα απ' το βρεμένο παράθιρο μπίκε στο δομάτιο το φος τυ φενκαριύ, ο αγέρας άρχισε να πέφτι.

— Λιπόν, εγό θα τρέκσο,—ίπε ο Φέντκας.

Πέρασε. Δε θα πάγο κατόπι-συ να κλίσο τιν πόρτα. Τράβιксέ-τινα απάνο καλά, κ' ι κλιδαριά μόνι-τις θα κλίσι.

Ο Φέντκας έβαλε ος τ' αφτιά το καπέλο στο κεφάλι-τυ, έχοσε τα βιβλία στον κόρφο-τυ για να μι βραχύνε, κ' έφιγε. 'Ακυσα, πος χτίπισε με κρότο ι πόρτα, πυ σφάλιксε.

'Αρχισα να βγάζο τα παπύτσια-μυ, ετιμαζόμυνα να πλαγιάσο. Κιτάζοντας στο πάτομα, ίδα ένα τετράδιο, πυ τύπεσε τυ Φέντκα κε το ксέχασε. 'Ιταν το ίδιο εκίνο τετράδιο, όπυ λίναμε τα προβλίματα.

«Νά χαμένος,—σκέφτικα. Το πρότο μάθιμά-μας άβριο ίνε ι άλγεβρα... Πός θα το ζιτάι. Πρέπι να το πάρο μαζί-μυ».

Κσεντίθικα πια, γλίστρισα κάτο απ'το πάπλομα, μα δεν πρόφτασα ακόμα να γιρίσο στιν πάντα, κε στιν εκσόπορτα ακύστικε ένα σιγανό, προφιλαχτικό κυδύνιζμα.

— Πιος ακόμα μας κσεφίτροσε;—ρότισε μ' απορία ι μιτέρα.—Μίπος ίνε τιλεγράφιμα απ' τον πατέρα;.. Μα όχι, ο διανομέας δινατά τινάζι το χερύλι. 'Αιντε, πίγενε ν' ανίκσις.

— Εγό, μαμάκα, κσεντίθικα πια. Αφτός, μαμάκα, δε θάνε ο διανομέας, μα ο Φέντκας κσέχασε σ'εμένα ένα τετράδιο, πυ το χριάζετε, κε φένετε στο δρόμο το παρατίρισε.

— Νά-συ ακόμα, ίδολο,—θίμοσε ι μιτέρα.—Τί, δε μπορύσε το προί νάρθι; Πύ ίνε το τετράδιο;

Πίρε το τετράδιο, φόρεσε στα γιμνά πόδια-τις τις παντόφλες κε πίγε.

'Ακυα πος ι παντόφλες-τις πλατσαρίζανε στα σκαλοπάτια. Κρότισε ι κλιδαριά. Κε στι στιγμί από κάτο έφτασε ος τ' αφτιά-μυ μια ιπόκοφι, πνιγμένι φονί. Κσεπίδισα. Στιν αρχί νόμισα, ότι πάνο στι μιτέρα ορμίσανε κλέφτες, κε αρπά-

ζοντας απ' το τραπέζι το καντιλέρι ίθελα να σπάσο μ' αφτό το παράθιρο κε να κσεφονίσο ς' όλο το δρόμο. Μα κάτο ακυστίκανε σα γέλιο, σα φιλίματα, ένα ζοιρεμένο σιγανό πσιθίριζμα. Κατόπι ακυστίκανε βίματα από διο ζεβγάρια πόδια, που ανεβένανε πάνο.

'Ανικσε διάπλατα ι πόρτα, κ' εγό έτσι κε κόλισα στο κρεβάτι κσέγδιτος κε με το καντιλέρι στο χέρι.

Στιν πόρτα, με μάτια γεμάτα δάκρια, στεκότανε εφτιχιζμένι ι μιτέρα, κε δίπλα-τις—με γεμάτο το πρόσοπο τρίχες, καταλασπομένος, βρεμένος ος το κόκαλο, ο πιο ακριβός για μένα στρατιότις—ο πατέρας-μυ.

'Ενα πιδιμα—κ' ίμυνα πια σφιχτοκλιζμένος μέσα στα δινατά τραχιὰ χέρια-τυ.

Πίσο απ' τον τίχο στο κρεβάτι άρχισε να σαλέβι ι αδερφὺλα, πυ τρόμακσε απ' το θόριβο. 'Ιθελα να πεταχτὸ κε να τιν κσιπνίσο, μα ο πατέρας με σινκράτισε κ' ίπε με χαμιλί φονί.

— Δε χριάζετε, Μπορίς... μιν τιν κσιπνάς...κε πολί μι θοριβίτε.

Σινάμα γὶρισε στι μιτέρα κ' ὶπε:

— Βαριύσσα, αν το κορίτσι θα κσιπνίσι, μιν τις λες, ότι ίρθα. Ας κιμὰτε. Πύ άραγε να τιν πάμε αφτές τις τρις μέρες;

Ι μιτέρα απάντισε:

— Τ' στέλνυμε νορίς το προί στο Ιβάνοφσκοε. Προπολύ ζιτάι να τι στίλυμε στι γιαγιά-τις. Ο υρανός καθάρισε, θαρό. Ο Μπορίς νορίς το προί τιν πάι. Κ' εσί, Αλιόσσα, μι μιλάς έτσι χαμιλόφονα, κιμάτε πολί βαριά. Πολές φορές τι νίχτα έρχυντε κε με ζιτύν απ' το νοσοχομίο, όστε σινίθισε.

Εγό στεκόμυνα μ' ορθάνιχτο το στόμα, κε δε μπορύσα να πιστέπσο όλα όσα άκυσα.

Πός;.. Τι μικρί στρονκιλομάτα Τανιύσσα θέλυν μόλις κσιμερόσι να τι στίλυνε στι γιαγιά για μι δι τον πατέρα,

που ίρθε να μας επισκεφτί; Μα τι ίνε αφτό; Για πιά ετία;

— Μπόρια!—μυ ίπε ι μιτέρα.—Εσι θα πλαγιάσις στο δομάτιό-μυ, κε το προί κατά τις έξι, θα πάρις τιν Τανιύσσκα κε θα τιν πας στι γιαγιά...Κε μι λες εκί σε κανένα, ότι ο ίρθε ο μπαμπάς-συ.

Κίταξα τον πατέρα. Εκίνος μ' έσφιξε γερά στα στίθια-του, ίθελε κάτι να πι, αντίς όμος γι' αφτό μ' ανκάλιασε ακόμα πιο δινατά κε σιόπισε.

Πλάγιασα στο κρεβάτι τις μιτέρας, ο πατέρας δε κ' ι μιτέρα μίνανε στιν τραπεζαρία κε κλιδόσανε από μέσα τιν πόρτα. Πολίν όρα δε μπορύσα να κιμιθό. Στριφογίριζα από το ένα πλεβρό στ' άλο, δοκίμαζα να μετρό ος τα δεκαπέντε, ος τα εκατό—ο ίπνος δεν ερχότανε.

Στο κεφάλι-μυ έγινε κάπιο χάος. Έφτανε μονάχα ν' αρχίσο να σκέφτυμε για όλα, που σινέβικαν, κε στι στιγμί ι αντίθετες ι μια με τιν άλι ιδέες σινκρυόντανε, κε παράλογες σκέπσις, ι μια πιο ανόιτι απ' τιν άλι, χόνονταν στο μιαλό-μυ. Αρχίσανε να μυ σφίνκυν τα μιλίνκια-μυ, έτσι όπος σφίνκι το κεφάλι, όταν γιρίζις πολί στο καρυσέλ.

Αργά τι νίχτα μόνο μισοκιμίθικα. Ξίπνισα από ένα λαφρό τρίξιμο. Στο δομάτιο μπίκε ο πατέρας μ' αναμένο κερί.

Μισάνιξα τα μάτια. Ο πατέρας ίτανε χορίς ποδίματα. Σιγά-σιγά, με τις κάλτσες, ζίγοσε στο κρεβάτι τις Τανιύσσκας κι' άφισε το κερί.

Έτσι στάθικε ος τρία λεφτά, κιτάζοντας τις ολόξανθες μπύκλες κε το τριανταφιλένιο πρόσοπο του κοριτσιύ που κιμότανε. Κατόπι έσκιπσε απάνο-τις. Παλέβανε μέσα-του διο εσθίματα: ι επιθιμία να χαιδέπσι τιν κόρι-του κι' ο φόβος να τιν ξιπνίσι. Το δέφτερο ιπερίσχισε. Γλίγορα τεντόθικε όρθιος, στράφικε κε βγίκε.

Ι πόρτα έτριξε άλι μια φορά—το φος στο δομάτιο έσβισε.

... Το ρολόγι χτίπισε εφτά. 'Ανικσα τα μάτια-μυ. Ανάμεσα απ' τα κίτρινα φίλα τις σιμίδας πίσο απ' το παράθιρο έλαμπε δινατός ίλιος. Ντίθικα γλίγορα κ' έρικσα μια ματιά στο διπλανό δομάτιο. Εκί—κιμόντανε. Κλίνοντας τιν πόρτα άρχισα να κσιπνό τιν αδερφύλα.

— Πύ ίνε ι μαμά;—ρότισε εκίνι, τρίβοντας τα μάτια κε καρφόνοντάς-τα στο άδιο κρεβάτι.

— Τι μαμά τι φονάκσανε στο νοσοκομίο. Ι μαμά, όταν έφεβγε, μυ ίπε να σε πάγο μυσαφίρισα στι γιαγιά.

Ι αδερφύλα γέλασε κε με φοβέρισε πονιρά με το δάχτιλο.

— 'Οι, πσεφτιές, Μπόρκα! Ι γιαγιά χτες ακόμα με ζιτύσε να πάγο κ' ι μαμά δε μ' άφισε.

— Χτες δε σ' άφισε, μα σίμερα άλακσε γνόμι. Ντίσυ γλίγορα... Κίτακσε, τί ορέος κερός. Ι γιαγιά θα σε πάρι σίμερα στο δάσος να μαζέπσετε σύρβα (ριαμπίνα).

Σαν πίστεπσε, ότι δε χορατέβο ι αδερφύλα κσεπίδισε βιαστικά κ' ενόσο τι βοιθύσα να ντιθί, τερέτιζε:

— 'Οστε ι μαμά άλακσε γνόμι; 'Οι, πος αγαπό, όταν ι μαμά αλάζι γνόμι. 'Ελα, Μπόρια, να πάρυμε μαζί-μας τι γάτα, τι Λίζκα... Ε, δε θέλις τι γάτα, τότε το Ζζυτζόκ θα πάρυμε. Εκίνος ίνε πιο ζβέλτος. Πός μ' άγλιπσε χτες το πρόσοπο! Μόνο ι μαμά θίμοσε. Δεν αγαπάι, όταν αγλίφυν το πρόσοπο. Ο Ζζυτζόκ μια φορά τιν άγλιπσε, όταν πλάγιαζε στον κίπο, κ' εκίνι τον χτίπισε με τι βέργα.

Ι αδερφύλα πίδισε απ' το κρεβάτι κ' έτρεκσε στιν πόρτα.

— Μπόρκα, άνικσέ-μυ τιν πόρτα. Το μαντίλι-μυ ίνε εκί στι γονιά κι' ακόμα κε τ' αμακσάκι-μυ.

Εγό τιν τράβικσα πίσο κε τιν έκατσα στο κρεβάτι.

— Εκί δεν κάνι, Τανιύσσα, εκί κιμάτε ένας κσένος μπάρμπας. Το βράδι ίρθε. Εγό ο ίδιος θα συ φέρο το μαντίλι.

— Τί μπάρμπας; ρότισε εκίνι.—'Οπος εκίνι τι φορά;

— Νε, όπος τιν περαζμένι.

— Κε με κςίλινο ποδάρι;

Όχι, με ςιδερένιο.

— Όι, Μπόρκα! Εγό ακόμα καμιά φορά δεν ίδα με ςιδερένιο. Αφιςέ-με να κιτάκςο απ' τι χαραμάδα ςιγα-ά-ςιγά. Θα πάο πάνο στις μίτες τον ποδαριόν-μυ.

— Θα ςυ δίκςο γο! Κάτςε ίςιχα.

Περνόντας προφιλαχτικά στο δομάτιο, πίρα το μαντίλι κε γίριςα πίςο.

— Αμέ το αμακςάκι;

— Μορέ, πίγες κε το ςοφίςτικες ακόμα, τί χριάζετε να κυβαλάς κε τ' αμακςάκι; Εκί ο μπάρμπα Γεγόρ θα σε πάι ςεργιάνι με καθαφτό αμάκςι.

Το μονοπάτι στο Ιβάνοβςκοε περνύςε απ' τιν όχτι τυ Τέςςα. Ι αδερφύλα έτρεχε μπροστά, σταματόντας κάθε λίγο μια για να ςικόςι κανένα κςερόκλαδο, άλι για να κιτάκςι τις χίνες, πυ σπαρταρύςαν στα νερά, ίτε ακόμα για τίποτα άλο. Εγό προχορύςα ςιγά-ςιγά από πίςο. Ι προινί δροςιά, ι κιτρινο-πράςινι πλατοςιά τον φτινοποριάτικον κάμπον, τα μονότονα κυδυνίζματα τον κοπαδιόν, πυ βόςκανε—όλα αφτά καθιςιχαστικά επιδρύςανε πάνο-μυ.

Κε τόρα πια ι βαρετί εκίνι ςκέπςι, πυ τόςο μ' εβαςάνιζε τι νίχτα, στα γερά ίρθε κε κόλιςε μέςα στο κεφάλι-μυ, κ' εγό πια δεν έβιαζα τον εαφτό-μυ να γλιτόςο απ' αφτίν.

Θιμίθικα το ζβόλο τυ χόματος, πυ πετάκςανε στο παράθιρο. Βέβεα ο αγέρας δεν τον πέτακςε. Πός μπορύςε ο αγέρας να ςικόςι απ' τι βραγιά τέτιο μπερδεμένο με τις ρίζες κομάτι; Το πέτακςε ο πατέρας για να προςελκίςι τιν προςοχί-μυ. Τον κερό τις βροχίς κε τις μπόρας κριβότανε στον κίπο, καρτερόντας να φίγι από μένα ο Φέντκας. Δε θέλι να τον δι ι αδερφύλα, γιατί ίνε μικρί κε μπορί να πι τίποτα για τον ερχομό-τυ... Ι στρατιότες, πυ έρχοντε με άδια, δεν αποφέβγυνε κε δεν κρίβυντε από κανένα...

Αμφιβολία πια δε χορύσε—ο πατέρας-μυ ίτανε λιποτάχτις.

Γιρίζοντας πίσο αντάμοσα ανεπάντεχα πρόσοπο με πρόσοπο τον επιθεοριτί τυ σκολιύ.

— Γόρικοφ,—ίπε αφστιρά,—αφτό πάλι τί ίνε;.. Γιατί στον κερό τον μαθιμάτον δεν ίστε στο σκολιό;

— 'Αροστος ίμε,—απάντισα μιχανικά, μι νιόθοντάς καθόλυ το παράλογο τις απάντισίς-μυ.

— 'Αροστος;—ξαναρότισε ο επιθεοριτίς.—Γιατί λέτε κυταμάρες! Ι άροστι πλαγιάζυν στο σπίτι κε δε γιρίζυν στυς δρόμυς.

— 'Ιμε άροστος,—επανάλαβα με πίζμα,—κ' έχο θερμοκρασία.

— Κάθε άνθροπος έχι θερμοκρασία,—απάντισε θιμομένα.

— Μι βγάζετε απ' το νύ-σας κυταμάρες κε μαρς μαζί-μυ στο σκολιό.

«Δυλιά πυ τι σκάροσα!—σκέφτικα, βαδίζοντας κατόπιτυ.—Κε γιατί τϋπα ψέματα, ότι ίμε άροστος; Μίπος δε μπορύσα, δίχος να πο τιν καθαφτό ετία τις απυσίας-μυ απ' το σκολιό, να βρο καμιά άλι πρόφασι, πιο εφκολοπίστεφτι;» Ο γεροντάκος, ο γιατρός τυ σκολιύ, ακύμπισε το χέρι-τυ στο μέτοπό-μυ κε, δίχος μάλιστα να μετρίσι τι θερμοκρασία-μυ, σ' επίκοο όλον έκανε τι διάγνοσι:

'Ινε άροστος από μεγάλι τεμπελιά. Αντίς γιατρικό σιμβυλέβο να πάρι το βαθμό τέσερα για διαγογί κ' ίστερα απ' τα μαθίματα να μίνι διο όρες νιστικός.

Ο επιθεοριτίς με όψι επιστίμονα φαρμακοπιύ παραδέχτικε πολί σοστί τι σινταγί αφτί.

Φόναξε το φίλακα Σεμεόν κε τον διάταξε να με φέρι στιν παράδοσι.

Εκίνι τι μέρα τα κακά ερχόντανε στο κεφάλι-μυ το ένα κατόπι απ' τ' άλο.

Μόλις πρόφτασα να μπο, οπόταν ι γερμανίδα 'Ελζα

Φραντσίςκοβνα τέλιοσε πια να ροτάι τον Τοπίγιν κε, πιραγμένι, απ'το ότι μπίκα ςτιν τάκςι ςτι μέςι τυ μαθίματος ίπε:

— Γόρικοφ, κόμμεν ζι χερ! Κλίνετέ-μυ το ρίμα «έχο».

— Ιχ χάμπε,—άρχιςε κίνι.

— Ντυ χατς,—μυ κριφοιπαγόρεπςε ο Τζίζζικοφ.

— Ερ χατ,—θιμίθικα μόνος-μυ.

— Βιρ...—εδό κςανά τα μπέρδεπςα. Μά τιν αλίθια, ςίμερα δε μυ πίγενε ο νυς στα γερμανικά ρίματα.

Χάςτυς,—επίτιδες μυ κριφοιπαγόρεπςε κάπιος απ'τα πιςινά θρανία.

— Χάςτυς,—μιχανικά επανέλαβα εγό.

— Τί λέτε, πύ ίνε τα μιαλά-ςας;

Πρέπι να ςκέφτεςτε, κι' όχι να ακύτε, τί κριφοιπαγορέβι αφτός ο ανόιτος. Δόςτε το τετράδιό-ςας.

— Κςέχαςα το τετράδιο, 'Ελζα Φραντςίςκοβνα, τα μαθίματά-μυ τἄκανα, μόνο κςέχαςα όλα τα βιβλία κε τα τετράδιά-μυ. Θα ςας τα φέρο στο διάλιμα.

— Πός μπορί να κςεχάςι κανένας όλα τα βιβλία κε τα τετράδιά-τυ;—θίμοςε ι γερμανίδα.—Δεν τα κςεχάςατε, κε με γελάτε. Γι' αφτό θα μίνετε μια όρα ίςτερα απ' τα μαθίματα.

— 'Ελζα Φραντςίςκοβνα,—ίπα αγαναχτιζμένος,—εμένα κ' έτςι ο επιθεοριτίς μ' άφιςε ςίμερα για διο όρες. Πός λιπόν ακόμα μια όρα; Τί ος τι νίχτα θα κάθυμε μίπος;

Σ' απάντιςι ι δαςκάλα κςέςπαςε με μια μακρίτατι γερμανικί φράςι, απ'τιν οπία μόλις-μόλις κατάλαβα, ότι ι τεμπελιά κε το πςέμα πρέπι να τιμορύντε, κε καλά ένιοςα, ότι τιν τρίτι όρα τις τιμορίας δε θα τιν κςεφίγο.

Στο διάλιμα με ζίγοςε ο Φέντκας.

— Γιατί ίρθες δίχος βιβλία κε γιατί ς' έφερε στιν τάκςι ο Σεμεόν;

Τὖπα κάπια πςεφτιά.

Το ακόλυθο, τελεφτέο, μάθιμα τις γεογραφίας το πέραςα

μέσα σε κάπιο λίθαργο. Τί έλεγε ο δάσκαλος, τὶ τυ απαντύσαν—όλα αφτά περάσανε δίπλα απ'τι σινέσθισί-μυ, κε κσίπνισα τότε μόνο, οπόταν χτίπισε το κυδύνι.

Ο επιστάτις ίπε τιν προσεφχί. Τα πεδιά, χροτόντας τα καπάκια τον θρανίον, το ένα κατόπι απ'το άλο πεταχτίκανε έκσο απ'τιν πόρτα. Ι τάκσι άδιασε. Εγό έμινα μόνος.

«Θεέ-μυ,—σκέφτικα με λίπι, τρις όρες ακόμα...ολάκερες τρις όρες, τον χερό πυ στο σπίτι ίνε ο πατὲρας, τον χερό πυ όλα ίνε έτσι παράκσενα...»

Κατέβικα κάτο. Εκὶ δίπλα στο διεφθιντίριο βρισκότανε ένα μακρί, στενό, κατάκομένο από συγιάδες πανκάκι. Απάνο καθόντανε πια τρις. 'Ενας απ'τυς μαθιτὲς τις πρότις τὰκσις τυ γιμνάσιυ, πυ τον αφίκανε για μια όρα, γιατί πέτακσε σε κάπιο μαθιτί ζβόλο από μασιμένο χαρτί, ο άλος—για καβγά, ο τρίτος—για το ότι απ' τι σκάλα τυ τρίτυ πατόματος πάσκιζε να πετίχι το σάλιο-τυ στιν κορφί ενός μαθιτί, πυ περνὺσε από κάτο.

'Εκατσα στο πανκάκι κε βιθίστικα σε σκέπσις. Δὶπλα, βροντόντας με τα κλιδιά, πέρασε ο φὶλακας Σεμεὸν.

Βγίκε ο επιστάτις-πεδαγογός, πυ από χερό σε χερό πρόσεχε τυς τιμοριμένυς, κε, αφύ χαζμυρίθικε τεμπέλικα, χάθικε.

Σικόθικα σιγά-σιγά κε απ' τιν πόρτα τυ αναπαφτίριυ κὶτακσα το ρολόγι. Τί σιμβένι; 'Ολο-όλο μισί όρα πέρασε, κι' εγό ίμυνα βὲβεος, ότι κάθυμε όχι λιγότερο από μια όρα.

Κσάφνυ μυ ίρθε στο μιαλό μια κακι σκέπσι.

«Μα τί ίνε αφτό επιτέλυς; Κλὲφτις δεν ίμε κε δε μ'έχυν φιλακιζμὲνο. Στο σπίτι ίνε ο πατέρας, πυ δεν τον

ίδα διο χρόνια κε τόρα πρέπι να τον δο κάτο από τέτιες παράκσενες κ' ενιγματικές ςινθίκες, ενό εγό, σα φιλακιζμένος, πρέπι να κάθυμε εδό μόνο κε μόνο, επιδί έτςι κατὲδικε στο κεφάλι τυ επιθεοριτί κε τις γερμανίδας;»

Σικόθικα, μα στι στιγμί δίςταςα. Να φίγις αφθέρετα τον κερό, πυ ς'αφίκανε τιμοριμένο,—λογαριαζότανε ένα απ' τα πιο βαριά ςχολικά φτεκςίματα.

«Όχι θα περιμένο», αποφάςιςα κε πίγα πίςο προς το ςκαμνί.

Εδό όμος με κιρίεπςε κάπιος αλανόιτος θιμός. «Το ίδιο κάνι,—ςκέφτικα,—νά ο πατέρας έφιγε απ' το μέτοπο... —εδό χαμογέλαςα,—κ' εγό από δο φοβύμε».

Έτρεκςα στο κρεμαστάρι, όπος-όπος φόρεςα το μανδία, βρόντιςα βαριά τιν πόρτα, πετάχτικα στο δρόμο.

Σε πολά πράματα εκίνο το βράδι φρόντιζε ο πατέρας να μ' ανίκςι τα μάτια.

— Μπαμπά ρότιςα εγό,—μα, προτύ ακόμα να φίγις απ' το μέτοπο ίςυνα τολμιρός, γιατὶ λιπόν έφιγες, απ'το φόβο-ςυ;

—Εγό κε τόρα δεν ίμε φοβιτςιάρις.—Αφτό το ίπε ίςιχα, μα εγό άθελα γίριςα το κεφάλι-μυ κατά το παράθιρο κι' ανατρὶχιαςα.

Απ' τιν αντικρινί μεριά ίςια στο ςπίτι-μας ερχότανε ένας αςτινομικός. Ερχότανε ςιγά, ανεβοκατεβάζοντας τις πλάτες-τυ. Έφταςε ος τι μέςι τυ δρόμυ κε γίριςε δεκςιά, προχορόντας προς τιν πλατία τις αγοράς, κατά μάκρος τυ λιθόςτροτυ.
— Δεν έρχετε... σε μας,—ὶπα κομένα, ςχεδόν ςιλαβιςτά, αναςένοντας βιαςτικά.

Τιν άλι μέρα το βράδι ο πατέρας μΰλεγε:

— Μπόρκα, από μέρα σε μέρα μπορί να ςας κςεφιτρόςυν μυςαφιρέι. Κρίπςε, όςο μπορίς καλίτερα, το πεχνίδι πυ ςΰςτιλα. Βαςτάκςυ γερά! Εςί πια μυ έγινες κοτζάμ παλικάρι. Αν στο ςκολιό θάχις εκςετίας-μυ τίποτα φαςαρίες γράπςτα όλα στα παλιοπάπυτςά-ςυ κε μι φοβάςε τίποτα,

πρόςεχε καλά, το τι ςιμβένι γίρο, κε τότε θα νιόςις, για τι πράμα ςύλεγα.

— Θα ιδοθύμε ακόμα, μπαμπά;

—Θα ιδοθύμε. Θάρχύμε κάποτε-κάποτε εδό, μα όχι ςε ςας.

— Μα πύ;

— Θα το μάθις. 'Οταν θάρθι ο κερός, θα ςας το πύνε.

'Ιταν πια ολοςδιόλυ ςκοτινά, μα στο πανκάκι δίπλα ςτιν αβλόπορτα καθότανε ο τςανκάρις με τιν αρμόνικα, κε δίπλα-τυ κςεφόνιζε ολόκλιρο πλίθος από κορίτςια κι' αγόρια.

'Ινε κερός να πάγο,—ίπε ο πατέρας, αρκετά ςινχιζμένος,—μιν τίχι κι' αργίςο:

Εκίνι, μπαμπά, δεν πιςτέβο να φίγυν ος αργά τι νίχτα, γιατί ςίμερα ίνε Σαβάτο.

Ο πατέρας ςύφροςε τα φρίδια-τυ.—Νά-ςυ μπελάς. Δε μπορό άραγε, Μπορίς, κάπυ απ'το περιβόλι ίτε από κςένο κίπο να περάςο; 'Αιντε, εμπρός, για ςκέπςυ... Εςί όλες τις τρίπες πρέπι να τις κςέρις.

— 'Οχι,—απάντιςα,—μέςα από κςένο κίπο δεν κάνι. Απ'τ' αριςτερά, το περιβόλι τον Αγλάκοφ ίνε πολί αψιλό κε με καρφιά, απ' τα δεκςιά μπορύςαμε, μα εκί έχι ςκίλο, άγριο ςα λίκο. Νά τί... Αν θέλις, κατεβένυμε ςτι λίμνι μαζί, εκί έχο ςχεδία, ςε φέρνο από κι' απ' τα πιςινά μέρι ίςια ςτι χαράδρα. Τόρα ίνε ςκοτάδι, κανένας δε θα το νιόςι κε το μέρος εκί ίνε απόκεντρο.

Κάτο απ' το βαρί κορμί τυ πατέρα ι ςχεδία έκατςε κε το νερό έβρεχε τις ςιόλες τον παπυτςιόν-μας. Ο πατέρας ςτεκότατε χορίς να ςαλέβι. Ι ςχεδία γλιςτρύςε αθόριβα ςτο μάβρο νερό. Το κοντάρι κολνύςε ςτο βαλτόδικο γλιόδικο πάτο Το τραβύςα κε το έβγαζα με διςκολία απ'το πραςινιζμένο νερό.

Διο φορές δοκίμασα ν' αράκσο στιν όχτι, κι' όλο κε δεν τα κατάφερνα — ο πάτος τις χαράδρας ίτανε χαμιλός κε ιγρός. Τότε πίρα πιο δεκσιά κ' ίρθα κι' άραχσα στον ακρινό κίπο. Ο κίπος αφτὸς ίταν απόκεντρος, κανένας δεν τον φίλαγε, κε ι φράχτες-τυ ίτανε σπαζμένι.

Προβόδισα τον πατέρα ος τιν πρότι τρίπα, απ' όπυ μπορύσε κανένας να περάσι στι χαράδρα. Εδό αποχερετιστίκαμε.

Περίμενα κάμποσα λεφτά ακόμα. Ο τριγμός τον κλαδιόν κάτο απ' τα βαριά βίματα τυ πατέρα γινοτανε όλο κε πιο σιγανός...

Ίςτερα από τρις μέρες προςκαλέςανε τι μιτέρα στιν αςτινομία κε τις διλόςανε, ότι ο άντρας-τις ίνε λιποτάχτις απ' το τμίμα-τυ. Απ' τι μιτέρα πίραν ιπογραφί, ότι δεν έχι πλιροφορίες «για τον τόπο τις διαμονίς-τυ, αν θα τίχι δε να πάρι ιποχρεόνετε χορίς αργοπορία να ιδοπιίςι τις αρχές».

Απ' το γιο του αρχιαςτινόμυ έγινε τιν άλι μέρα γνοςτό στο ςκολιό, ότι ο πατέρας-μυ ίνε λιποτάχτις.

Στο μάθιμα τις ιεράς ιςτορίας ο πάτερ Γενάδιος έκανε μικρό διδαχτικό κίριγμα για τιν πίςτι στον τςάρο κε τιν πατρίδα κε το απαραβίαςτο τυ όρκυ. Με τιν εφκερία αφτί ίπε κ' ένα ιςτορικό γεγονός, πος ςτον κερό τυ γιαπονέζικυ πολέμυ ένας στρατιότις, θέλοντας να γλιτόςι τι ζοί-τυ, έφιγε απ' το πεδίο τις μάχις, οςτόςο αντίς ςοτιρία βρίκε το θάνατο στα δόντια αρπαχτικίς τίγρις.

Το γεγονός αφτό, κατά τι γνόμι τυ πάτερ Γενάδιυ, απόδιχνε αναμφίβολα τιν επέμβαςι τις θίας πρόνιας, που αντάκςια τιμόριςε το φιγάδα, γιατί ι τίγρι εκίνι, παρά το ςινιθιζμένο, δεν καταβρόχθιςε ύτε ένα κομάτι, μα κατακςέςκιςε το στρατιότι κ' έφιγε.

Σε μερικά πεδιά το κίριγμα αφτό έκανε δινατί εντίποςι. Στο διάλιμα ο Χρέςτκας Τοροπίγιν εκςέφραςε κάπια μικρί ιποψία, ότι ι τίγρι εκίνι, φένετε, δεν ίταν καθόλυ τίγρι, μα ο αρχάνκελος Μιχαίλ, που πίρε τι μορφί τίγρις.

Οςτόςο ο Σίμκας Γορμπύςκιν, αμφέβαλε αν ίταν ο Μιχαίλ, γιατί ο Μιχαίλ έχι ολότελα αλιότικι ςινίθια: αφτός δεν κςεςκίζι με τα δόντια, μα κατακοματιάζι με το σπαθί ίτε τριπάι με το κοντάρι.

Ι πλιοψιφία το παραδέχτικε αφτό, γιατί σε μια απ' τις ικόνες, που ίτανε κρεμαζμένες στους τίχυς τις τάκςις, παριςτανότανε μια μάχι τον ανκέλον με τις δινάμις τυ άδι. Στιν ικόνα ο αρχάνκελος Μιχαιλ παριςτανότανε με κοντάρι,

κάτο απ' το οπίο πσιχομαχύσαν πια τέσερις διαβόλι, τρις δε άλι σικόσανε τις υρές-τυς κε μ' όλα-τυς τα δινατά τρέχανε στα ιπόγια καταφίγιά-τυς, όχι χιρότερα απ' τυς γερμανύς, πυ φέβγανε απ' το κοντάρι τυ Κοζμά Κριυτζκόφ.

Μετά διο μέρες μυ διλόσανε, ότι, επιδί έφιγα χορίς άδια απ' το σκολιό, το δασκαλικό σιμβύλιο αποφάσισε να μυ βάλι βαθμό τρία για τι διαγογί-μυ.

Το τρία σινίθος σίμενε, ότι με τιν πρότι παρατίρισι ο μαθιτίς αποβάλετε απ' το σκολιό.

Μετά τρις μέρες μυ δόσανε ένγραφι ιδοπίισι, πυ έλεγε, ότι ι μιτέρα-μυ οφίλι χορίς αργοπορία να πλερόσι όλα τα δίδαχτρα για το πρότο εκσάμινο, πριν πλέρονα μόνο τα μισά, σα γιος στρατιότι.

Αρχίσανε βαριές μέρες. Το προζβλιτικό παρατσύκλι «γιος λιποτάχτι» μυ το κολίσανε στα γερά. Πολί μαθιτές πάψσανε νάχυν μαζί-μυ φιλίες. 'Αλι αν κε μιλύσανε μαζί-μυ κε δε μ' αποφέβγανε, μα κάπος παράκσενα με φερνόντυσαν, σάμπος να μυ κόπικε το ποδάρι ίτε να έχυμε στο σπίτι-μας λίψσανο. Σιγά-σιγά απομακρίνθικα απ' όλυς, έπαψσα να πέρνο μέρος στα πεχνίδια, να σιμετέχο στα σύρτα-φέρτα στις διπλανές τάκσις κε να επισκέπτυμε τυς σιντρόφυς-μυ.

Τις μεγάλες φτινοποριάτικες νίχτες τις περνύσα στο σπίτι ίτε στον Τίμκα Σστύκιν ανάμεσα στα πυλιά-τυ. Σ' αφτό το διάστιμα φιλιόθικα πολί με τον Τίμκα. Ο πατέρας-τυ μυ φερότανε καλόκαρδα. Μονάχα δεν καταλάβενα, γιατί κάποτε άρχιζε απ' τιν πάντα να με κιτάι κατάματα, κατόπι να με πλισιάζι, να με χαιδέβι στο κεφάλι κε να φέβγι, κροτόντας τα κλιδιά, χορίς να πι ύτε λέκσι.

'Εφτασε ένας παράκσενος κε ζοιρός κερός. Ο πλιθιζμός στιν πόλι έγινε διπλάσιος. Ι υρές στα μαγαζιά απλοθ:κανε σ' ολόκλιρα τετράγονα. Παντύ, σε κάθε γονιά μαζεβόντανε πλίθος ανθρόπι. Ι μια κατόπι απ' τιν άλι περνύσανε λιτανίες με θαβματυργές ικόνες. Ανεπάντεχα βγένανε στι μέσι διάφορες παράλογες φίμες. Τι μια, ότι τάχα στις λίμνες προς τα πάνο

του ποταμού Σεριόζζα ι παλιόπιστι καταφέβγουν στο δάσος. Τιν άλι, ότι τάχα κάτω, στους λόφους, ι τσινκάνι βάζουν σε κικλοφορία κάλπικα χρίματα, κε γι' αφτό όλα ίνε ακριβά, επιδί παρουσιάστικαν ένα σορό κάλπικα χρίματα. Μια φορά διαδόθικε ι τρομερί ίδισι, ότι τι νίχτα τις Παρασκεβίς προς το Σαβάτο θα «χτιπίσουν τους τσιφούτιδες», γιατί ο πόλεμος παρατίνετε εκσετίας τις κατασκοπίας κε τον προδοσιόν-τους.

'Αγνοστο από πυ παρουσιαστίκανε στιν πολί πολί αλίτες. 'Ολο κι' άκυες, ότι στο τάδε μέρος έγινε διάρικσι, στο τάδε—πατίσανε ένα σπίτι. 'Ιρθαν για να σταθμέπσουν στιν πόλι-μας καμιά πενινταριά κοζάκι. 'Οταν ι κοζάκι κατσουφιαζμένι, με τα τσουλούφια-τους, με το άγριο, φονακλάδικο κε θοριβόδικό-τους τραγούδι, με πικνές γραμές περνούσαν καβάλα απ' τους δρόμους, ι μιτέρα αποτραβίχτικε απ' το παράθιρο κε ίπε:

— Προ πολύ πια αφτύς...απ' τα 1905 δεν τους ίδα. Κσανά σαν αιτί κάθουντε, όπος εκίνα τα χρόνια.

Απ' τον πατέρα δεν ίχαμε καμιά ίδισι. Κατέλιγα στο σιμπέραζμα, ότι θα ίνε στο Σόρμοβο, κοντά στο Νιζνι-Νόβγοροντ, το σιμπέραζμά-μου αφτό ίτανε βασιζμένο, στο ότι ο πατέρας προτύ να φίγι ρωτούσε πολίν κερό κε λεπτομεριακά τι μιτέρα για τον αδερφό-τις Νικόλα, πυ δούλεβε στο εργοστάσιο κατασκεβίς βαγονιόν.

Μια φορά, το χιμόνα πια, στο σχολιό με ζίγοσε ο Τίμκας Στσύκιν κε μου έγνεπσε σιγά με το δάχτιλο να τον ακολυθίσο. Εμένα περισότερο μ' έκανε ν' απορίσο, παρά να ενδιαφερθό ι μιστικότιτά-του, κε αδιάφορα πίγα κατόπι-του στι γονιά.

Αφύ κίτακσε ολόγιρα, ο Τίμκας μου ίπε σιγανά:

Απόπσε το βράδι έλα σε μας. Ο πατέρας-μου παράνκιλε το δίχος άλο νάρθις.

— Τί του χριάζυμε, τί πίγες κε σοφίστικες;

— Τίποτα δε σοφίστικα. 'Ελα το δίχος άλο, να δις.

Το πρόσοπο του Τίμκα στιν κυβέντα-μας αφτί ίτανε σοβα-

ρό, φενότανε μάλιστα λίγο φοβιζμένο, κε πίστεψα, ότι ο Τίμκας δε χορατέβι.

Το βράδι πίρα το δρόμο κατά το νεκροταφίο. 'Εκανε χιονοστρόβιλο, τα θαμπά φανάρια ίτανε σκεπαζμένα με χιόνια κε καθόλυ σχεδὸν δε φοτίζανε τυς δρόμυς. Για να πέσι κανένας στο νεαρό δάσος κε στο νεκροταφίο, έπρεπε να περάσι ένα μικρό κάμπο. Ι μιτερές νιφάδες τυ χιονιύ τσιμπύσαν το πρόσοπο. 'Εχοσα περισότερο το κεφάλι στο γιακὰ κε προχόρισα απ' το αεροδαρμένο μονοπάτι κατὰ το πράσινο φος τις καντίλας, πυ έκεε στιν αβλόπορτα τυ νεκροταφίυ. Σκυντυφλόντας πάνο σε μια πλάκα ενός μνίματος, έπεσα κε κιλίστικα ολάκερος στο χιόνι. Ι πόρτα τις καλίβας τυ φίλακα ίτανε κλιστί. Χτιπισα—μ' ανίκσανε όχι διαμιὰς, ανανκάστικα να χτιπίσο δέφτερι φορά. Πίσο απ' τιν πόρτα ακυστίκανε βίματα.

— Πιος ίνε;—με ρότισε ι αφστιρί γνοστί χοντρί φονί τυ φίλακα.

— Ανίκστε, μπάρμπα Φεόντορ, εγό ίμε.

— Εσί ίσε, Μπόρκα;

— Νε, εγό... Ανίκστε γλίγορα.

Μπίκα στι ζεστί καλίβα τυ φίλακα. Πάνο στο τραπέζι βρισκότανε το σαμοβάρι, ένα πιατάκι με μέλι κ' ένα στρονκιλό πσομί. Ο Τίμκας ολότελα αδιάφορος επιδιόρθονε ένα κλυβί.

— Χιονοστρόβιλο έχι;—ρότισε, βλέποντας το κόκινο βρεμένο πρόσοπό-μυ.

— Χιυνοστρόβιλο μόνο!—απάντισα εγό.

— Το πόδι-μυ τσυνκράνισα. Τίποτα δε βλέπις.

Ο Τίμκας γέλασε. Δεν κατάλαβα, γιατί γελύσε, κε τον κίτακσα με θαβμαζμό. Ο Τίμκας γέλασε δινατότερα, κε απ' το βλέμα-τυ κατάλαβα, ότι γελάι όχι σε βάρος-μυ μα για κάτι, πυ βρίσκετε πίσο-μυ.

Γιρίζοντας πίσο, ίδα το φίλακα, μπάρμπα Φεόντορ, κε τον πατέρα-μυ.

Διο μέρες τόρα ίνε σε μας, ίπε ο Τίμκας, όταν καθίςαμε για τσάι.

Διο μέρες.. Κε τίποτα δε μύπες προτίτερα! 'Ιςτερα απ' αφτό, τί σίντροφος ίςε, Τίμκα;

Ο Τίμκας κίταχσε σα φτέχτις στιν αρχί το δικό-τυ, κατόπι το δικό-μυ τον πατέρα, σα να ζιτύςε απ' αφτύς ιποςτίριχσι.

— Πέτρα,—ίπε ο φίλακας, χτιπόντας με το βαρί-τυ χέρι το γιό-τυ στον όμο.— Μιν κιτάζις, πυ ίνε τέτιος μικροκαμομένος, ς' αφτόνα μπορί κανένας να βαςιςτί.

Ο πατέρας φορύςε πολιτικά. 'Ιταν έφθιμος, ζοιρεμένος. Με ροτύςε για τις ςκολικές-μυ ιποθέςις, κάθε λίγο γελύςε κε μυ έλεγε:

— Δεν πιράζι... δεν πιράζι... Γράπςτα όλα στα παλιοπάπυτςά-ςυ. Τί κερός πλιςιάζι, αδέρφι, το νιόθις;

Εγό τυ ìπα, ότι νιόθο, πος με τιν πρότι παρατίριςι θα με πετάκςυν απ' το ςκολιό.

— Σε πετύν,—ςε πετύν,—πςίχρεμα ίπε εκίνος,— μεγάλι δυλιά, όρεκςι νάχις κε κεφάλι, κε δίχος ςκολιό κυτός δε θα μίνις.

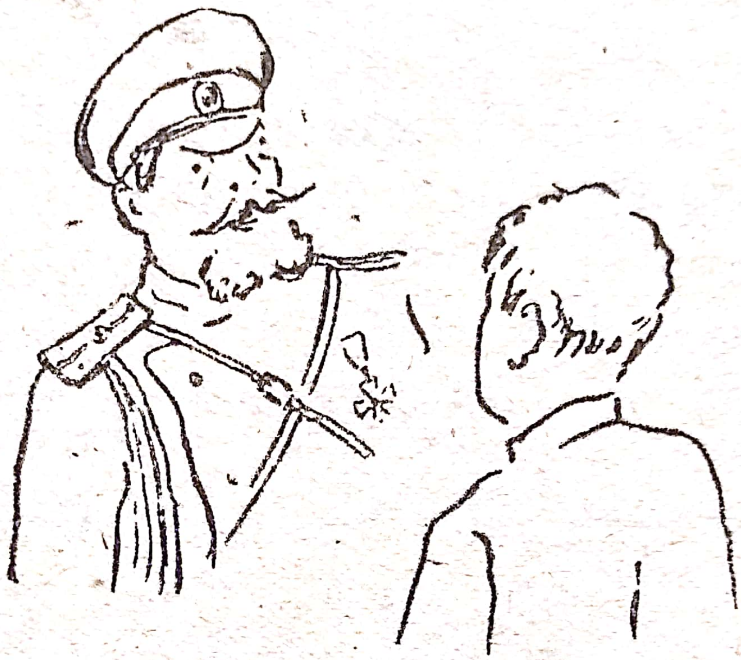
Μπαμπά,—τον ρότιςα, γιατί ίςε τόςο έφθιμος κε χαχανίζις; Για σένα κι' ο παπάς κίριγμα έκανε, κι' όλι κάπος σα μακαρίτι ςε λογαριάζυν, κ' εςί κίτα, τί ίδυς ίςε!

Απ' τον κερό, πυ άθελα ὲγινα ςινένοχος τυ πατέρα, μιλύςα κι' αλιότικα μαζί-τυ: όπος με μεγαλίτερο, μα ίςο. Παρατίριςα, ότι τυ πατέρα τυ αρέςι αφτό.

— 'Ιμε έφθιμος, γιατί πλιςιάζυν έφθιμι κερί. Φτάνι όςο κλάπςαμε. Λιπόν καλά. Τράβα τόρα στο ςπίτι! Γλίγορα θα κςαναδοθύμε.

'Ιταν αργά. Εγό αποχερέτιςα, φόρεςα το μανδία κε βγίκα στο κατόφλι. Δεν πρόκανε ακόμα ο φίλακας να κατεβί κε να κλιδόςι από πίςο-μυ το ςίρτι, κ' ένιοςα, ότι κάπιος μ' έςπροχσε κε με πέταχσε στιν πάντα με τέτια δίναμι,

όστε έπεσα με το κεφάλι στι χιονοστιβάδα. Στι στιγμί στο χαγιάτι ακούστικαν ποδοπατίματα, σφιρίγματα, φονές. Πίδισα κε σικόθικα κ' ίδα μπροστά-μυ τον αστιφίλακα Εβγράφ Τιμοφέεβιτζ, πυ ο γιός-τυ ο Πάσσκας, σπύδαζε μαζί-μυ ακόμα στο ενοριακό σκολιό.

Στάσυ,—ίπε, άμα με γνόρισε κε με κράτισε απ' το χέρι.—Πύ πας; Εκί κε δίχος εσένα κάνυν. Για πιάσε τιν άκρι τις κυκύλας-μυ κε σκύπισε το πρόσοπό-συ. Μίπος, ο θεός να φιλάκσι, χτίπισες το κεφάλι-συ;

— Όχι, Εβγράφ Τιμοφέεβιτζ δε χτίπισα,—μυρμύρισα.— Μα τί θα γίνι ο πατέρας;

— Τί ο πατέρας; Ενάντια στο νόμο κανένας δεν τυ ίπε να πάι. Μίπος κάνι ενάντια στο νόμο;

Απ' τιν καλίβα βγάλανε δεμένο τον πατέρα κε το φίλακα. Από πίσο-τυς με μανδία, ριχμένο στυς όμυς, μα δίχος καπέλο, σερνόντανε ο Τίμκας. Δεν έκλεε, μα κάπος παράκσενα έτρεμε.

— Τίμκα!—ίπε αφστιρά ο φίλακας.—Να πλαγιάσις απόψε στυ νυνύ-συ, κε πές-τυ να προσέχι το σπίτι να μι χαθί τίποτα ίστερα απ' τιν έρεβνα.

Ο πατέρας προχορύσε σιοπιλός με χαμιλά σκιμένο το κεφάλι. Τα χέρια-τυ ίτανε δεμένα πίσο. Άμα με ίδε τεντόθικε όρθιος κε μυ φόνακσε ενθαριντικά:

— Δεν πιράζι, γιόκα-μυ! Γιά-συ για τιν όρα! Φίλισέ-μο τι μιτέρα κε τιν Τανιύσσκα. Κε πολί μι σ τ ε ν ο χ ο ρ ι έ σ ε: κερός, αδέρφι, έρχετε... έφθιμος.

ΜΕΡΟΣ 2

ΕΦΘΙΜΙ ΚΕΡΙ

ΚΕΦΑΛΕΟ Ι

Στις ικοσιδιό τυ Φλεβάρι τυ 1917 το στρατοδικίο τυ έκτυ στρατιοτικύ σόματος καταδίκασε το στρατιότι τυ 12-υ Σιβιριακύ σιντάγματος ακροβολιστόν Αλέκσι Γόρικοφ για λιποτακσία απ' το θέατρο τον πολεμικόν επιχιρίσεον κε για βλαβερί αντικιβερνιτικί προπαγάνδα σε τυφεκιζμό.

Στις ικοσιπέντε τυ Φλεβάρι ι καταδίκι εχτελέστικε.

Στις διο τυ Μάρτι έφτασε τιλεγράφιμα απ' τιν Πετρύπολι, πυ έλεγε, ότι τα εκσεγερμένα στρατέβματα κ' ι εργάτες κατέλαβαν το Χιμερινό παλάτι τυ τσάρυ.

Ι πρότι, εφκολοδιάκριτι κοκινάδα τις επανάστασις, πυ άναπσε ίταν για μένα ι κοκινάδα απ' τιν πιρκαιά τυ αρχοντικύ ιποστατικύ τον Πολύτιν.

Απ' τι σοφίτα τυ σπιτιύ κίταζα ος τα μεσάνιχτα τις πίρινες γλόσες, πυ ερεθίζανε το δροσερό φτινοπορινό αγέρα. Σιγανοχαιδέβοντας το χερύλι τυ μάυζερ, πυ ζεστάθικε στιν τσέπι-μυ, αφτό το πιο ακριβό ενθίμιο τυ πατέρα, χαμογελύσα ανάμεσα απ' τα δάκρια, πυ δε στεγνόσανε ακόμα ίστερα απ' τι βαριά απόλια, χερόμυνα, ότι ι «έφθιμι κερί» σιμόνυν.

Τις πρότες μέρες τις Φεβρυαριανίς επανάστασις το σκολιό έμιαζε με μερμινκοφολιά, όπυ πετάκσανε αναμέ-

νο δαβλί. 'Ιςτερα απ' τιν προςεφχί για τι δόριςι τις νίκις, ένα μέρος τυ μαθιτικύ κόρυ ίχε αρχίςι, όπος κε πάντα, τον ίμνο «Θεέ, φίλατε τον τςάρο», μα οςτόςο το ιπόλιπο μιςό μέρος φόνακςε δινατά «κάτο», ςφίριξε, έμπικςε τις φονές. Σικόθικε θόριβος, ι γραμές τον μαθιτόν ανακατοθίκανε, κάπιος πέτακςε μια φραντςόλα στο πορτρέτο τις τςαρίνας, ι δε μαθιτές τις πρότις τάκςις τυ γιμνάςιυ χερόντανε πυ βρίκαν τιν εφκερία να θοριβίςυν δίχος τιμορία, αγριομιαυρίζανε ςα γάτες κε βελάζανε ςαν κατςίκες.

Τυ κάκυ πάςκιζε ο επιθεοριτίς, πυ τάχαςε, να ακυςτί απ' το πλίθος. Ι βοί κ' ι φονές δεν πάψςανε, οςότυ ο φίλακας Σεμεόν κατέβαςε τα τςαρικά πορτρέτα. Με κςεφονιτά κε ποδοπατίματα τρέκςανε τα ερεθιςμένα πεδιά ςτις τάκςις. Από κάπυ κςεφιτρόςανε κόκινι φιόνκι. Ι μαθιτές τον ανοτέρον τάκςεον χόςανε επιδιχτικά τα παντελόνια-τυς στα ποδίματα (πράμα πυ δεν επιτρεπότανε πριν) κε, αφύ μαζοχτίκανε κοντά στο αποχοριτίριο, φυμάρανε μπροςτά στα μάτια τον δαςκάλον επιςτατόν. Τυς ζίγοςε ο δάςκαλος τις γιμναςτικίς ακςιοματικός Μπαλαγόςςιν. Τυ τρατάρανε κι' αφτονύ τςιγάρο. Δεν αρνίθικε να το πάρι. Με τιν εμφάνιςι τέτιας ος τα τόρα ανίκυςτις ένοςις τις διίκιςις με τυς μαθιτές ι παρεβριςκόμενι φονάκςανε «ζίτο».

Οςτόςο απ' όλα, πυ γινόνταγε καταλάβαμε ςτιν αρχί μόνο ένα—τον τςάρο τον νκρεμίςανε κι' αρχίζι ι επανάςταςι. Μα γιατί έπρεπε να χερόμαςτε για τιν επανάςταςι, τι το καλό, πυ νκρεμίςανε τον τςάρο, μπροςτά ςτο πορτρέτο τυ οπίυ ακόμα πριν από κάμποςες μέρες το χόρο μ' ενθυςιαζμό έπςαλε ίμνυς,—αφτό τα περιςότερα πεδιά, κε ιδιέτερα τον κατοτέρον τάκςεον, ακόμα δεν το καταλάβεναν.

Τις πρότες μέρες μαθίματα ςχεδόν δεν χάναμε. Ι μαθιτές τον ανοτέρον τάκςεον ενγραφόντυςαν ςτιν πολιτοφιλακί. Τυς δίνανε τυφέκια, κόκινυς επιδέζμυς ςτο μανίκι, κε πιγενοερχόντανε περίφανα ςτυς δρόμυς, φιλάγοντας τιν τάκςι.

'Αλοςτε, τιν τάκςι κανένας ύτε ςκεφτότανε να τι δια-

ταράχσι. Ι πασχαλιάτικες κοδονοχρυσίες τον τριάντα εχλισιόν βύιζαν. Ι παπάδες με λαμπερά άμφια ορκοδοτύσαν στιν «προσορινί κιβέρνισι».

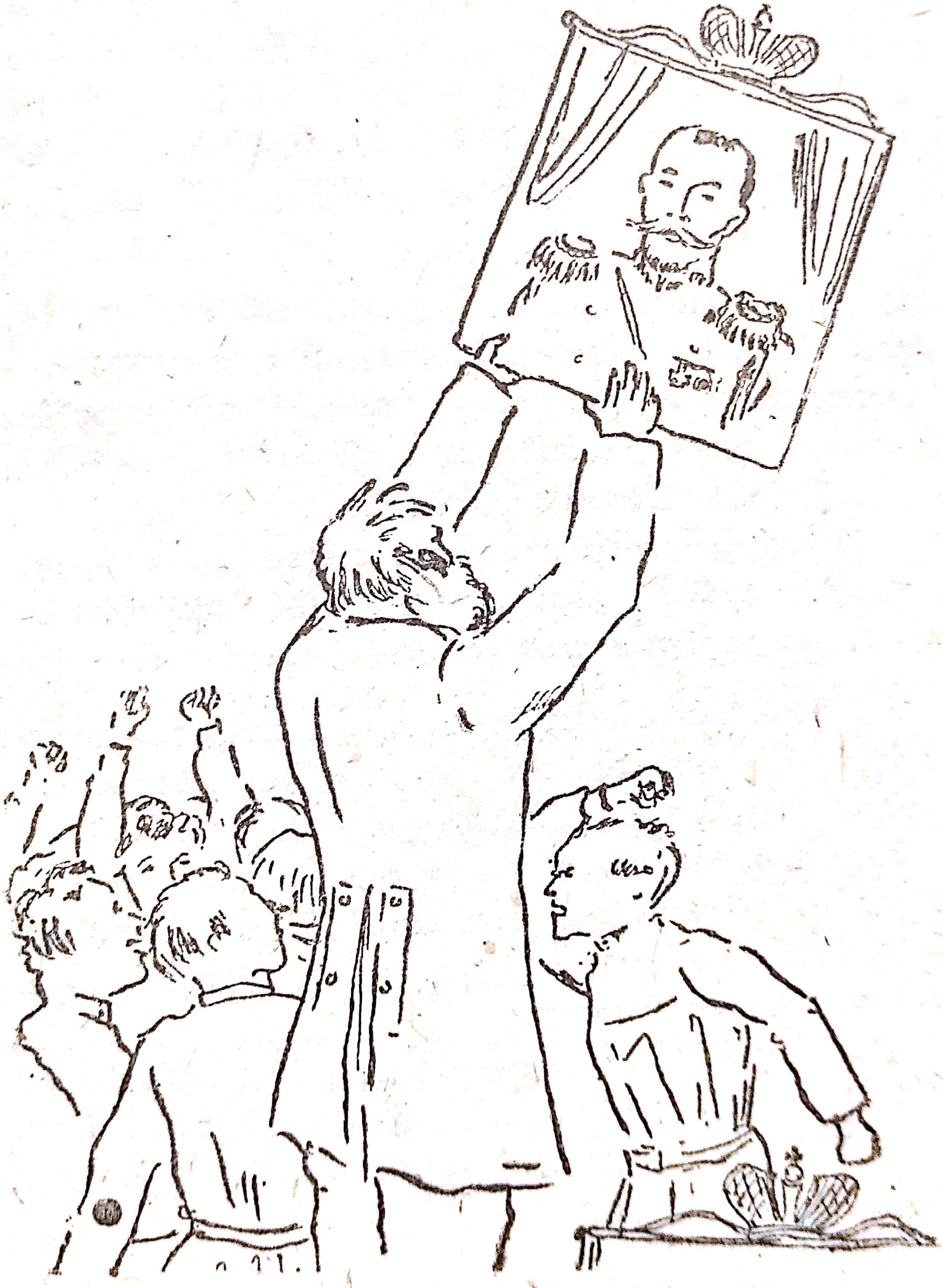
Βγίκανε στι μέσι άνθροπι με κόκινα πυκάμισα. Ο γιος τυ παπά Ιονά Αρχάνκελσκι, φιτιτίς τις ιερατικίς σχολίς, διο δασκάλι τυ χοριύ κι' ακόμα τρις, άγνοστι σε μένα, ονομάζανε τον εαφτό-τυς εσέρυς [1]). Φανίκανε άνθροπι κε με μάβρα πυκάμισα, στιν πλιοψιφία-τυς ικότροφι τον ανοτέρον τάκσεον τυ πεδαγογικύ διδασκαλίυ κε τυ ιεροδιδασκαλίυ, πυ ονομάζανε τον εαφτό-τυς αναρχικύς.

Ι πλιοψιφία στιν πόλι εφτίς πέρασε με τυς εσέρυς. Σ' αφτό όχι λίγο σινέτινε το ότι τον κερό τυ παλαικύ κιρίγματος ίστερα απ' το «ις πολά έτι» για τιν προσορινί κιβέρνισι ο παπάς τυ καθεδρικύ ναύ πάτερ Πάβλος δίλοσε, ότι κε ο Ιισύς Χριστός ίταν κε σοσιαλιστίς κ' επαναστάτις. Επιδί δε στιν πόλι-μας ζύσανε άνθροπι θεοσεβίς, κιρίος έμπορι, επαγκελματίες, καλόγερι κε πλανόδιι ιεραπόστολι, γι' αφτό, μόλις ακύσανε ένα τέτιο ενδιαφέρο νέο για τον Ιισύ, διαμιάς αρχίσανε να σιμπαθάνε τυς εσέρυς, τόσο το περισότερο, πυ ι εσέρι για τι θρισκία τόσο τόσο δε μιλύσανε, μα λέγανε περισότερο για τι λεφτεριά κε για τιν επίγυσα ανάνκι με νέες δινάμις να κσακολυθίσυμε τον πόλεμο. Ι αναρχικί, αν κε για τον πόλεμο λέγανε το ίδιο πράμα, μα για τι θρισκία εκφραζόντανε άσχιμα.

Έτσι παραδίγματος χάρι, ο φιτιτίς τις ιερατικίς σχολίς Βελικάνοφ ανιχτά δίλοσε απ' το βίμα, ότι θεός δεν ιπάρχι, αν ιπάρχι δε, τότε ας δεχτί τιν πρόκλισί-τυ, τυ Βελικάνοφ διλαδί, κι' ας δίκσι τι δίναμί-τυ. Με τα λόγια αφτά ο Βελικάνοφ σίκοσε το κεφάλι κε έφτισε ίσια στον υρανό. Το πλίθος στέναχσε, περιμένοντας, ότι νά-να θ' ανίχσυν τα υράνια κε θα πέσι κεραβνός στο κεφάλι τυ ασεβί. Επιδί όμος τα υράνια δεν ανίχσανε γι' αφτό απ' το πλίθος ακυστίκανε φονές, ότι

---

[1]) σοσιαλιστές-επαναστάτες.

δε θα ίνε άραγε καλίτερο να μιν περιμένυνε τιν τιμορία τον υρανόν κε με τις ίδιες-τυς δινάμις να σπάςυνε τα μύτρα τυ αναρχικὸ. Μόλις άκυςε τέτιες κυβέντες, ο Βελικάνοφ στι ςτιγμί τὄςτριπςε απ' το βίμα κε, κάνοντας φρόνιμα κρίφτικε, δεχόμενος μόνο ένα σπρόκςιμο απ' τιν προςκινίτρια Μαρεμιάνα Σεργέεβνα, ένα ὶπυλο, γραίδιο, πυ πυλύςε ι αματικό λάδι απ' τις καντίλες τον ικόνον τις παναγίας τυ Σάροβυ κε κςερά πακςιμαδάκια, με τα οπία ο πανόσιος Σεραφίμ ο Σαροβίτις τάιζε με τα ίδια-τυ τα χέρια τις άγριες αρκύδες κε τυς λίκυς.

Γενικά, εμένα μ' έκανε ν' απορίςο, το ότι στο Αρζαμάς βρεθίκανε τόςι πολί επαναςτάτες. Μα κιριολεχτικά όλι ίταν επαναςτάτες. Ακόμα κι' ο πρόιν επαρχιακός διικιτίς Ζαχάροφ καρφίτςοςε στο στίθος-τυ κοτζάμ κὸκινο φιόνκο, φτιαγμένο από μετάκςι. Στιν Πετρὸπολι κε στι Μόςχα τυλάχιςτο ίχε μάχες, ι αστινομικί απ' τις στέγες πιροβολύςανε στο πλίθος, μα ς' εμάς ι αστινομικί εθελοντικά παραδόςανε τα όπλα κε, αφύ ντιθίκανε πολιτικά ίςιχα γιρίζανε στυς δρόμυς.

Μια φορά στο ςιλαλιτίριο αντάμοςα ανάμεςα στο πλίθος τον Εβγράφ Τιμοφέεβιτζ, τον ίδιο εκίνο τον αστινόμο, πυ πίρε μέρος στι ςίλιπςι τυ πατέρα-μυ.

Ερχότανε απ' τιν αγορά μ' ένα καλάθι, όπυ φενότανε μια μποτίλια λάδι κ' ένα κεφάλι λὰχανο. Στεκότανε κι άκυγε τί λένε ι ςοςιαλιστές. Άμα με ίδε, έφερε το χέρι στο καπέλο κ' εβγενικά χερέτιςε.

— Πός πάι ι ιγία-ςας; --ρότιςε.—Τί... ν' ακύςετε κε ςις ίρθατε; Ακύςτε, ακύςτε... Εςίς ακόμα ίςτε νέος! Εμίς, ι γέρι, κε πάλι ενδιαφερόμαςτε... Κίτα, ε, πός αλάκςανε τα πράματα.

Εγό τυ ίπα:

— Θιμάςτε, Εβράφ Τιμοφέεβιτζ, πος ίρθατε τότε να ςιλάβετε τον πατέρα; Τότε λέγατε, ότι ο νόμος ίνε έτςι, ενάντια στον νόμο δεν κάνι να πας. Τόρα πύ ίνε ο νόμος-ςας;

Δεν ιπάρχι ο νόμος-σας, κι' όλυς εσάς, τυς αστινομικύς, θα σας δικάσυν.

Γέλασε καλόκαρδα κε το λάδι στο λεμό τις μποτίλιας κυνίθικε.

— Κε προτίτερα ίτανε νόμος, κε τόρα πάλι θα ίνε. Χορίς νόμο, παλικάρι, δεν κάνι. Κε το, ότι θα μας δικάσυνε —ας μας δικάσυνε. Κρέμαζμα—δε μας κρεμνύνε. Τυς δικιτές-μας, πυ ίτανε δικιτές, κ' εκίνυς δεν τυς κρεμνύνε... Ο ίδιος ο τσάρος-αφτοκράτορας, κ' εκίνος βρίσκετε μόνο ιποκράτιςι μέσα στο σπίτι, κι' από μας τι ζιτάς; Νά ακύτε; Ο ρίτορας λέι, ότι καμιά εκδίκιςι, δε χριάζετε, ότι ι άνθροπι πρέπι να ίνε αδέρφια κε τόρα στι λέφτερι Ροςία, δεν πρέπι να ιπάρχυν ύτε φίλακές, ύτε θανατικές πινές. 'Οστε κε για μας δε θάχι ύτε φιλακές, ύτε θανατικές πινές.

Σίκοσε το καλάθι με το λάχανο κ' έφιγε, ανεβοκατεβάζοντας τυς όμυς-τυ.

Τον παρακολύθιςα με το μάτι κε σκέφτικα: «Πός δεν ίνε ανάνκι;.. 'Ινε ποτέ δινατό, αν ο πατέρας κατόρθονε να φίγι απ' τι φιλακί, νάφινε λέφτερο το δεζμοφίλακά-τυ να τριγιρνάι κε να μιν τον πίραζε, μόνο για το ότι όλι ι άνθροπι πρέπι να ίνε αδέρφια;

Ρότιςα γι' αφτό το Φέντκα.

— Τί σχέςι έχι ο πατέρας-συ,—ίπε κίνος.—Ο πατέρας-συ ίτανε λιποτάχτις κι' απάνο-τυ έτςι ίτε αλιός έμινε ο λεκές. Τυς λιποτάχτες κε τόρα τυς κινιγάνε. Ο λιποτάχτις δεν ίνε επαναστάτις, μα απλύστατα φιγάς, πυ δε θέλι να ιπερασπίςι τιν πατρίδα.

— Ο πατέρας-μυ δεν ίτανε δειλός,—απάντιςα, χλομιάζοντας.—Πςεφτιές λες, Φέντκα! Τον πατέρα-μυ τον τυφεκίςανε κε για τι φιγί κε για τιν προπαγάνδα. Στο σπίτι-μας έχυμε τι δικαστικί απόφαςι.

Ο Φέντκας ταράχτικε κι' απάντιςε ςινκαταβατικά:

— Μα τί, μίπος, εγό το σοφίστικα αφτό; Σ' όλες τις εφιμερίδες γράφυν γι' αφτό. Διάβαςε στο «Ρύςκοε ςλόβο» το

λόγο τυ Κέρενςκι. 'Ινε καλός λόγος... Ακόμα όταν τον διαβάζανε στι γενικί ςινεδρίαςι τυ γινεκίυ γιμνάςιυ, έτςι κ' έκλεε ι μιςί έθυςα. Εκί λέγι για τον πόλεμο, ότι πρέπι να βάλυμε όλα τα δινατά-μας, ότι ι λιποτάχτες ίνε έςχος για το ςτρατό κι' ότι «πάνο απ' τυς τάφυς εκίνον, πυ πέςανε ςτον αγόνα με τυς γερμανύς, ι λέφτερι Ροςία θα ςτίςι μνιμίο άζβεςτις δόκςας». 'Ετςι κε λέι εκί—«άζβεςτις»! Κ' εςί ακόμα τ' αμφιζβιτίς.

Στο βίμα ο ένας κατόπι απ' τον άλο αναβένανε ι ρίτορες. Με βραχνιαζμένες φονές λέγανε για το ςοςιαλιζμό. Εκί κιόλας γράφανε κίνυς, πυ επιθιμύςανε να μπύνε ςτο κόμα, κε να πάνε εθελοντές ςτο μέτοπο! 'Ιταν τέτιι ρίτορες, πυ ανεβένοντας ςτο βίμα, μιλύςανε, οςότυ δεν τυς κατεβάζανε. Στι θέςι αφτονόν ςπρόχνανε ςτο βίμα νέυς ρίτορες.

Εγὸ όλο άκυγα, άκυγα, κε μυ φενότανε, ότι από όλα, πυ άκυςα το κεφάλι-μυ φυςκόνι, ςα φύςκα από βοδέντερο. Μπερδεβόντανε ι λόγι τον ιδιετέρον ριτόρον. Κε με κανένα τρόπο δε μπορύςα να καταλάβο, πος να κςεδιαλίνο τον εςὲρο απ' τον καντέτο, τον καντέτο απ' το λαικό ςοςιαλιςτί, τον τρυντοβίκο απ' τον αναρχικὸ, κι' απ' όλυς τυς λόγυς μΰμινε ςτο μνιμονικό μόνο μια λέκςι:

— Λεφτεριά... Λεφτεριά... Λεφτεριά...

— Γόρικοφ,—άκυςα πίςο-μυ κ' ὲνιοςα, ότι κάπιος έβαλε το χέρι-τυ ςτον όμο-μυ.

Δίπλα-μυ ςτεκότανε άγνοςτο από πύ φερμένος ο δάςκαλος τις τέχνις Γάλκας.

— Από πύ ίρθατε;—τον ρότιςα με ιλικρινί χαρά.

— Απ' το Νίζνι, απ' τι φιλακί. Πάμε αγαπιτέ ςτο ςπίτι-μυ. Εδό κοντά νίκιαςα δομάτιο. Θα πιύμε τςάι. 'Εχο φραντςόλα κε μέλι. Τόςο χὲρυμε πυ ςε ίδα. Μόλις χτες ίρθα κε ςίμερα ίθελα επίτιδες νάρθο να ςας δο.

Με πίρε απ' το χέρι κι' αρχίςαμε να ςπροχνόμαςτε ανάμεςα απ' το πλίθος πυ βόιζε.

Στι διπλανί πλατία πίγαμε κε πὲςαμε ςε νέα φαςαρία. Εδό κέγανε πιρές κι' ολόγιρά-τυς μαζοχτίκανε ι φιλοπερίεργι.

— Τί τρέχι;

— Τίποτα... μπόσικι δυλιά,—απάντισε, χαμογελόντας ο Γάλκας.—Ι αναρχικί κένε τις τσαρικές σιμέες. Καλίτερα να σχίζανε το τσίτι κε να το μιράζανε, γιατί ι χοριάτες δριζυνε. Ο ίδιος το κσέρις, κάθε κυρέλι τόρα ίνε ακριδό.

Τα χέρια τυ Γάλκα ίτανε λιγνά κε μακριά. Βράζοντας το τσάι, μιλύσε γλίγορα, όλο χαμογελόντας:

— Ο πατέρας-συ άφισε ένα γράμα. Μαζί καθόμασταν φιλακιζμένι, οσότυ τον στίλανε στο στρατοδικίο τυ σόματος. Μα τόρα το γράμα δεν τόχο μαζί-μυ, ίνε στο σταθμό στι δαλίτσα-μυ.

— Σεμεόν Ιδάνοδιτζ,—ρότισα, όταν πίναμε τσάι,—νά εσίς λέτε, ότι με τον πατέρα ìσασταν σιντρόφι στο κόμα. Μίπος εκίνος ίτανε στο κόμα; Ο ίδιος γι' αφτό ποτέ δε μυ μίλισε.

— Δεν έκανε να τόλεγε κ' έτσι δεν το ίπε.

— Κε σις επίσις δεν το λέγατε, όταν σας σιλάδανε, τότε για σας ο Πέτκας Ζολοτύχιν έλεγε, ότι ίστε σπιγύνος.

Ο Γάλκας γέλασε.

— Σπιγύνος! Χα-χα-χα! Ο Πέτκας Ζολοτύχιν; Χα-χα. Το Ζολοτύχιν το σινχορό, ίνε ανόιτο πεδί, μα νά, όταν τόρα για μας διαδίδυνε ι μεγάλι δλάκες, ότι ίμαστε σπιγύνι, αφτό, αδέρφι, ίνε ακόμα πιο γελίο.

— Για πιόνα για εσάς, Σεμεόν Ιδάνοδιτζ;

— Μα για μας, τυς μπολσεδίκυς.

— Τον στραδοκίτακσα.

— 'Οστε εσίς ìστε μπολσεδίκι, διλ. θέλο να πο, οστε κι' ο πατèρας επίσις ίτανε μπολσεδίκος;

— Επίσις.

— Τì ατιχία με τον πατέρα; Ποτέ δε δγένι τις ανθροπιάς.—πικραμένα ρòτισα, αφύ σκέφτικα λιγάκι.

Πός, τί ενοίς δε δγένι τις ανθροπιάς;

— Μα έτσι. Ι άλι στρατιότες ίνε σα στρατιότες: επαναστάτες, σαν επαναστάτες, κανένας, γι' αφτύς δε λέγι τί-

ποτα κακό, όλι τυς εχτιμύν. Αλά ο πατέρας—μια λιποτάχτις ίταν, τιν άλι κσάφνυ μπολςεβίκος βγίκε. Γιατί μπολςεβίκος κι' όχι ςοςτός επαναςτάτις, νά έςτο εςέρος ίτε αναρχικός; Μα νά, ςάμπος επίτιδες, μπολςεβίκος. Τότε τυλάχιςτον μπορύςα να πο γι' απόκριςι ς' όλυς, ότι τον πατέρα-μυ τον τυφεκίςανε, για το ότι ίταν επαναςτάτις, κι' όλι θα κλίνανε τα ςτόματά-τυς κε κανένας δε θα μ' έδιχνε με το δάχτιλο, μα αν θα πο, ότι τυφεκίςανε τον πατέρα ςαν μπολςεβίκο, ο καθένας θα πι—καλά να των κάνυνε, γιατί ς' όλες τις εφιμερίδες γράφυν, ότι ι μπολςεβίκι ίνε μιςθοτί τον γερμανόν κι' ο Λένιν τυς, βρίςκετε ςτιν ιπιρεςία τυ Γυλιέλμυ.

— Μα πιος ο «καθένας» θα πι;—ρότιςε ο Γάλκας, πυ ςτον κερό τις ζοιρίς-μυ ομιλίας με κίταζε με γελαςτά μάτια.

— Μα ο καθένας. 'Οπιος κι' αν τίχι. 'Ολι ι γιτόνι κι' ο παπάς ςτο κίριγμα, νά κ' ι ρίτορες.

— Γίτονες!. Ρίτορες!.. με διέκοψε ο Γάλκας.—Ανόιτε! Μα ο πατέρας-ςυ ίταν δέκα φορές πιο πραγματικός επαναςτάτις, παρά όλι αφτί ι ρίτορες κ' ι γιτόνι. Πιί ίνε ι γίτονές-ςυ; Καλόγερι, πλανόδιι αλεβράδες, έμπορι, πλανόδιι ιεραπόςτολι, χαςάπιδες τις αγοράς κε μικροιδιοχτίτες. Αφτό ακριβός ίνε το κακό, ότι ανάμεςα ςτυς γιτόνυς-ςυ αργά κε ςπάνια μπορίς να βρις άνθροπο, πυ κάτι ν' ακςίζι. Εμίς ύτε κάνυμε αγιτάτςια ς' αφτό το τςύρμο. Σ' αφτύς μπροςτά ας ιποκλίνοντε αφτί ι μπόςικι κοκινοπυκάμιςάδες. Εμίς εδό δεν έχυμε κερό να χάνυμε, γιατί το ίδιο κάνι, ι καλογέρι κ' ι αλεβράδες βοιθί-μας δε θα γίνυν! Στάςυ, να ςε φέρο εκί, όπυ πιγένυμε εμίς ςτα ςιλαλιτίρια. Στις παράνκες ςτυς πλιγομένυς, ςτις ςτρατόνες ςτυς ςτρατιότες, ςτο ςταθμό, ςτα χοριά. Εκί ν' ακύςις! Κ' εδό—πίγε; κε βρίκες διχαςτάδες... Γιτόνι!

Ο Γάλκας πάτιςε τα γέλια.

Τον πατέρα τυ Τίμκα Σςτύκιν τον λεφτερόςανε ςτιν αρχί ακόμα τις επανάςταςις, μα τιν προτινί θέςι-τυ δεν τυ

τιν κσαναδόσχνε, κι' ο επίτροπος τις εκλισίας Σινιύγιν τον διέταχσε χορίς αργοπορία ν' αδιάσι τιν καλίβα για το νέο φίλακα, πυ μισθόσανε.

Κανένας απ' τυς εμπόρυς δεν ίθελε να πάρι το φίλακα στι δυλιά. Χονότανε μια στον ένανε, μια στον άλονε—δεν ιπάρχι άραγε θέσι θερμαστί ίτε αδλοκαθαριστί,—δε βγίκε τίποτα.

Ο Σινιύγιν, αφτός πια ανιχτά δίλοσε:—Εγό βοιθό το ροσικό στρατό. Πρόσφερα χίλια ρύβλια στον Εριθρό σταβρό κε μίρασα στα νοσομομία μόνο δόρα, (σιμεύλες κε πορτρέτα τυ Αλεκσάντρυ Φεόντοροβιτζ Κερένσκι,) περισότερα από διακόσιον ρυβλιόν, ενό εσί πλιθένις τυς λιποτάχτες. Δεν έχο για σένα θέσι.

Δε μπόρεσε ο φίλακας να χάνι ιπομονί κι' απάντισε:

Ταπινά σας εφχαριστό για τα λόγια αφτά. Επιτρέπστεμυ όμος να σας παρατιρίσο, ότι ύτε με τις σιμεύλες, ύτε με τα πορτρέτα δε θα εκσαγοράσετε τα ενκλίματά-σας, θάρθι κε για σας ι δικεοσίνι. Κε μι μυ αγριέβις!—θίμοσε κσάφνυ ο μπάρμπα Φεόντορ. Νομίζις, χόντρινες τιν κιλιά-συ, έβαλες τιλεσκόπιο, τον κροκόδιλο με βοδινό κρέας τον τρέφις—κε τσάρος κε θεός έγινες; Περίμενε, άκυσε καλίτερα τί λέι ο κόζμος στις φάμπρικές-συ. Χτιπίσαμε, μα λίγο, πρέπι να χτιπίσυμε ακόμα!

— Θα σε... Θα σε πσίσο,—πσιθίρισε εμβρόντιτος ο Σινιύγιν.—Νά τί... Θα γράπσο ενάντιά-συ αναφορά... Εμένα το εργοστάσιό-μυ για το στρατό δυλέβι. Εμένα κε ι τορινί αρχί με εχτιμάι, κ' εσί... Νκρεμίσυ από δο!

Ο φίλακας φόρεσε το καπέλο-τυ κ' έφιγε.

— Επανάστασι κάναμε... Κάθε κάθαρμα βρίσκετε κσανά στι θέσι-τυ. Κε σε μαλόνι ακόμα αφό τα τέριαξε κε με το στρατιοτικό διικιτί κε ίνε κε στι δύμα τις πόλις. Κάρφομα θέλυν. Πατριότις... — μυρμόριζε, περπατόντας στυς δρόμυς. —Απ' τα σάπια ποδίματα χιλιάδες κέρδισε. Το γιό-τυ με τα χρίματα τον γλίτοσε απ' τιν ιπιρεσία. Τυ στρατιοτικύ γιατρύ τρακόσια τύχοσε στο χέρι κε τυ νοσοκομιακύ πεντακόσια—μόνος-τυ καφχιότανε μεθιζμένος. 'Ολις σας ίστε καλί να πολεμάτε με κσένα χέρια. Πορτρέτα τυ Αλεκσάντρ Φεόντοροβιτζ αγόρασε. Να σας πάρι κανένας μαζί με τον Αλέκσαντρό-σας Φεόντοροβιτζ—στιν ίδια λέφκι! Μας ίρθε ι λεφτεριά... Σπολάτι, κε τυ χρόνυ!

'Ολι σα να λισάκσανε. Μόνο κι' άκυγες—ο Κερένσκι, ο Κερένσκι...

Σε κάθε νύμερο τις εφιμερίδας διμοσιέβανε τα πορτρέτα-τυ: «Ο Κερένσκι βγάζι λόγο», «Ο πλιθιζμός στρόνι το δρόμο τυ Κερένσκι με λυλύδια», Ενθυσιαζμένο πλίθος από γινέκες βαστάι τον Κερένσκι πάνο στα χέρια». Το μέλος τις δύμας τις πόλις ο Θεοφάνοφ πίγε για ιποθέσις στι Μόσχα κε χερέτισε τον Κερένσκι με χιραψία. Κατά κοπάδια τρέχανε πίσο απ' το Θεοφάνοφ.

— Αλίθια, έτσι κε τον χερέτισες;

— 'Ετσι κε τον χερέτισα,—με περιφάνια απαντύσε ο Θεοφάνοφ.

— 'Ετσι με χιραψία;

— Νε, το δεκσί-τυ χέρι, ακόμα κε το τράνταχσα.

— Νά,—ακυγότανε γίρο ένας ταραγμένος ψίθιρος.
— Ο τσάρος με κανένα τρόπο δε θα χερετύσε, μα ο Κερένσκι χερέτισε. Τιν ιμέρα χιλιάδες άνθροπι έρχυντε σ' αφτόνα κε πέρνι ολονόν το χέρι, μα αν ίταν πριν...

— Πριν ίτανε μοναρχία.

— Πολί σοστά... Μα τόρα ίνε λεφτεριά.

— Υρά! Υρά!.. Ζίτο ι λεφτεριά!.. Ζίτο ο Κερένσκι!.. Να τυ στίλυμε σινχαριτίριο τιλεγράφιμα.

Πρέπι να σιμιόθί, ότι τον χερό αφτό κάθε δέκατο τιλεγράφιμα, πυ περνύσε απ' το ταχιδρομίο, ίτανε σινχαριτίριο κε στι διέφθινσι τυ Κερένσκι.

Στέλνανε απ' τα σιλαλιτίρια, απ' τις σχολικές σινεδριάσις, απ' τις σινεδριάσις τυ εκλισιαστικύ σιμβύλιυ, απ' τι δύμα, απ' τιν οργάνοσι τον λαβαροφόρον,—μα κιριολεχτικά από παντύ, όπυ μαζεβόντανε κάμποσι άνθροπι στελνότανε σινχαριτίριο τιλεγράφιμα.

Κάποτε διαδόθικε, ότι απ' τιν οργάνοσι τον ερασιτεχνόν τις ορνιθοτροφίας δε στάλικε ύτε ένα τιλεγράφιμα στον «αγαπιτό αρχιγό». Στι ντόπια βδομαδιάτικι εφιμερίδα διμοσιέφτικε ι αγαναχτιζμένι διάπσεφσι τυ προέδρυ τις κινότιτας Αφεντύλιν. Ο Αφεντύλιν ανιχτά βεβέονε, ότι ι διαδόσις αφτές ίνε σιχαμερί σικοφαντία. Σταλίκανε διο ολόκλιρα τιλεγραφίματα, ι σίντακσι δε σε ιδιέτερι γι' αφτό σιμίοσι διαβεβέονε, ότι για επικίροσι τις διάπσεφσίς-τυ ο ακσιότιμος Μ. Γ. Αφεντύλιν παρυσίασε «τις αποδίκσις τυ τιλεγραφίυ, πυ βρεθίκανε εντάκσι».

ΚΕΦΑΛΕΟ ΙΙ

Περάσανε κάμποσι μίνες από τότε, πυ αντάμοσα το Γάλκα.

Στο δρόμο Σαλνικόβαγια, δίπλα στιν πελόρια ιερατικί σχολί, βρισκότανε ένα μικρό σπιτάκι, περιτριγιριζμένο από κίπο. Ι μικρομπυρζυάδες, περνόντας δίπλα απ' τ' ανιχτά παράθιρά-τυ, μέσα απ' τα οπία φενόντανε πρόσοπα, σκεπαζμένα με καπνό μαχόρκας ανίγανε τα βίματα κε, αφύ κσεμακρένανε, αρκετά, έφτιναν με θιμό.

— Σινεδριάζυν ι προβοκάτορες!

Εδό βρισκότανε ι λέσχι τον μπολσεβίκον. Ι μπολσεβίκι στιν πόλι ίτανε το όλο καμιά ικοσαριά, μα το σπιτάκι πάντα ίταν παραγεμιζμένο. Ι ίσοδος ίταν ανιχτί για όλυς, μα ταχτικί θαμόνες ίταν εδό ι στρατιότες απ' το στρατιοτικό

νοσοκομίο, ι αφστριακί εχμάλοτι κ' ι εργάτες τυ διρσοδεπσίυ κε τις φάμπρικας τυ κετςέ.

'Ολο σχεδόν το διαθέσιμο κερό-μυ τον περνύσα κ' εγό εκί. Στιν αρχί πίγενα εκί με το Γάλκα από περιέργια, κατόπι από σινὶθιο, ίςτερα με τράδιχςε σα μαγνίτις, με στρίφογίριςε, με ζάλιςε. Σαν πατατόφλυδες κάτο από κοφτερό μαχὲρι πεταχτίκανε όλα τα λὲπια, με τα οπία ίτανε παραγεμιζμένο το κεφάλι-μυ.

Ι μπολςεδίκι-μας δε μιλύσανε στις σιζιτίσις, πυ γινόντανε στις εκλιςίες κε στα σιλαλιτὶρια ανάμεσα στυς μπακάλιδες, αλά μαζέδανε τα πλίθι σιμά στις παράνκες, έκςο απ' τιν πόλι κε στα καταδαςανιζμένα απ' τον πὸλεμο χοριά.

Θιμύμε, μια φορά στιν Κάμενκα ίτανε σιλαλιτίριο.

— Θα πάμε το δίχος άλο! Σιμπλοκές θάχι. Απ' τυς εσέρυς θα μιλίσι ο Κρύγλικοφ. Κε κςέρις, πος τα πςέλνι— θέλις να τον ακύς,—μυ ίπε ο Γάλκας.—Στο Ιδάνοφςκ ίςτερα απ' το λόγο-τυ ι χορικί, δεν καλοκατάταδαν, κε κόντεψςε στιν αρχί να μας τις δρέκςυν.

— Ας πάμε,—ίπα εγό χαρύμενος.—Γιατί, Σεμεόν Ιδάνοδιτζ, καμιά φορά δεν πέρνετε μαζί-σας το ρεδόλδερόςας; Πάντα όπυ τίχι τ' αφίνετε: μια στον καπνό το χόνετε, κε χτες το ίδα μέσα στιν πςομοθίκι-ςας. Εγό το δικό-μυ πάντα μαζί-μυ τὄχο. Ακόμα κι' όταν πλαγιὰζο το δάζο κάτο απ' το προςκέφαλό-μυ.

Ο Γάλκας γέλαςε κε κυνίθικε το γένι-τυ, πυ πάνο στις τρίχες-τυ έκατςε ι μαχόρκα.

— Πεδαρέλι!—ίπε.—Αν τόρα σε περίπτοςι αποτιχίας συ τρίπςυν το ζδέρκο, δοκίμαςε, να σε δο να δγάλις περίστροφο, κε τα κόκαλά-συ δε θα δρις να τα μαζέπςις τότε! Θάρθι κερός, κε θα πὰρυμε κ' εμίς τα περίςτροφα, μα για τιν όρα το καλίτερο όπλο-μας ίνε ο λόγος. Από μας σίμερα θα μιλίσι ο Μπαςκάκοφ.

— Τί λέτε!—απόριςα εγό.—Ο Μπαςκάκοφ πολί άςχιμα μιλὰι. Κε τις φράςις με διςκολία τις δρίςκι. 'Οταν μι-

λάι αφτός, οσότυ να πι τιν ακόλυθι λέκσι προφτένις να φας το φαί-συ.

— Έτσι εδό μιλάι, μα άκυσέ-τον, όταν μιλάι στα σιλαλιτίρια.

Ο δρόμος στιν Κάμενκα περνύσε από ένα παλιό, σάπιο γεφίρι, δίπλα από γεμάτα μ'αθέριστο ακόμα χορτάρι πλιμιροπότιστα λιβάδια κε δίπλα από ριάκια με πσιλά πικνά βύρλα στις όχτες.

Απ' τιν πόλι επιστρέφανε τ' αμάκσια τον χορικόν. Ερχόντανε απ' τιν πόλι ι κσιπόλιτες χοριάτισες με αδιανά τσυκάλια από γάλα. Εμίς δε βιαζόμασταν, μα όταν ίρθε κε προσπέρασε μια καρότσα παραγιομιζμένι με εσέρυς, μεγαλόσαμε τα βίματά-μας.

Μέσα απ' τυς φαρδιύς δρόμυς απ' όλες τις άκρες προχορύσαν στιν πλατία ομάδες χορικί απ' τα γιτονικά χοριά. Το σιλαλιτίριο ακόμα δεν άρχισε, μα ι βοί κι' ο θόριβος ακυγόντανε από μακριά.

Μέσα στο πλίθος ίδα τον Φέντκα. Πιγενοερχότανε κ' έχονε στα χέρια τον διαβατόν κάτι φιλάδια. Βλέποντάς-με, έτρεκσε σε μένα.

— Αχά! Κε σι ίρθες... Υχ, όμορφα θάνε σίμερα! Νά, πάρε ένα πακέτο κε βοίθα να τα μιράσυμε.

Μΰχοσε στα χέρια καμιά δεκαριά φιλάδια. Άνικσα ένα —τα φιλάδια ίταν εσέρικα, ιπέρ τυ πολέμυ μέχρι τιν τελικι νίκι κε ενάντια στι λιποτακσία. Τυ άπλοσα το πακέτο πίσο.

— Όχι, Φέντκα, δε θα μιράσο τέτια φιλάδια. Μίραζέ-τα ο ίδιος, αν θέλις.

Ο Φέντκας έφτισε.

— Βλάκας ίσε... Τί, κ' εσί μαζί-τυς ίσε;—κε κύνισε το κεφάλι-τυ κατά το Γάλκα κε το Μπασκάκοφ, πυ περνύσανε.—Καλός ίσε κ' εσί... ε, τί να πις. Κ' εγό έλπιζα σε σένα!

Κε, περιφρονιτικά σικόνοντας τυς όμυς, ο Φέντκας χάθικε μέσα στο πλίθος.

«'Ελπιζε σε μένα,—γέλασα μόνος-μυ.— Τί, μίπος ο ίδιος κεφάλι δεν έχο;»

— Μέχρι τιν τελικί νίκι... άκυσα δίπλα-μυ μια χαμιλί φονί.

Στρέφοντας, ίδα ένα βλογιάρι χωρικό δίχος καπέλο. 'Ιτανε κσιπόλιτος, στόνα το χέρι κρατύσε φιλάδιο, στο άλο—σκιζμένο χαλινάρι. Φένετε ίταν απασχολιμένος με το μπάλομα τυ χαλιναριύ κε βγίκε απ' τιν καλίβα ν' ακύσι για τί θα μιλάι ο κόζμος.

— Μέχρι τι νίκι... Τυς βλέπις!—με κάπιο θαβμαζμό επανάλαβε κ'έρικσε ολόγιρα στο πλίθος μια ματιά, πυ φανέρονε απορία.

Κύνισε το κεφάλι-τυ. 'Εκατσε στο πεζύλι κε, χόνοντας το δάχτιλο στο φιλάδιο, φόνακσε στ'αφτί τυ κυφύ γέρυ, πυ καθότανε δίπλα-τυ.

— Πάλι μέχρι τι νίκι... Απ' τα δεκατέσερα κι' όλο μέχρι τι νίκι. Πός βγένι έτσι, παπύλι Πρόχορ;

Κιλίσανε στι μέσι τις πλατίας ένα κάρο. Ανέβικε πάνο ο άγνοστο από πιυς εκλεγμένος πρόεδρος—ένας μικρός ζβέλτος ανθροπάκος—κε φόνακσε:

— Πολίτες! Το σιλαλιτίριο το κιρίτο ανιχτό. Το λόγο για έκθεσι για τιν «προσορινί κιβέρνισι», για τον πόλεμο κε τι σιμερινί κατάστασι τον δίνο στο σοσιαλιστί επαναστάτι σίντροφο Κρύγλικοφ.

Ο πρόεδρος κατέβικε απ' το κάρο. Ος ένα λεφτό πάνο στο «βίμα» κανένας δεν ίτανε. Κσάφνυ διαμιάς πίδισε ο Κρύγλικοφ, στάθικε όρθιος μ'όλο-τυ το μπόι κε σίκοσε το χέρι-τυ. Ι βοές πάψανε.

— Πολίτες τις μεγάλις λέφτερις Ροσίας! Εκσονόματος τυ κόματος τον σοσιαλιστόν-επαναστατόν σας προσφέρο φλογερύς χερετιζμύς.

Ο Κρύγλικοφ άρχισε πια. Εγό τον άκυα, πασκίζοντας να μι μυ κσεφίγι ύτε μια λέκσι.

'Ελεγε για τις βαριές εκίνες σινθίκες, κάτο απ' τις

οπίες ίνε ιποχρεομένι να εργάζετε ι «προςορινί κιβέρν'ςι». Ι γερμανί ςφίνκυν, το μέτοπο, ι ςκοτινές δινάμις — ι γερμανί κ' ι μπολςεβίκι — κάνυν αγιτάτςια ιπέρ τυ Γυλιέλμυ.

— Ίτανε τςάρος ο Νικόλαος, θάνε ο Γυλιέλμος. Θέλετε μίπος κςανά τςάρο; — ροτύςε.

— Όχι, φτάνι! — μ' εκατοντάδες φονές αποκριθικε το πλίθος.

— Κυραςτίκαμε απ' τον πόλεμο, — κςακολυθύςε ο Κρύγλικοφ. — Μίπος δε βαρεθίκαμε τον πόλεμο, μίπος δεν ίνε κερός να τον τελιόςυμε;

— Κερός! — με περιςότερι ομοφροςίνι αποκρίθικε το πλίθος.

— Γιατί μιλάι απ' το πρόγραμα τον άλον; — αγανακτιζμένα πςιθίριςα τυ Γάλκα. — Μίπος κ'εκίνι θέλυν να τελιόςι ο πόλεμος;

Ο Γάλκας μ' έςπροκςε λαφριά ςτο πλεβρό: «Σόπενε κι' άκυε».

— Κερός! Λιπόν βλέπετε, — κςακολυθύςε ο εςέρος, — όλι-ςας, ςαν ένας άνθροπος το λέτε αφτό. Μα ι μπολςεβίκι δεν αφίνυν τι βαςανιζμένι χόρα γλιγορότερα, με νίκι, να τελιόςι τον πόλεμο. Αποςινθέτυν το ςτρατό, κι' ο ςτρατός γίνεται ανίκανος για πόλεμο. Αν ίχαμε ςτρατό ικανό για πόλεμο, μ' ένα αποφαςιςτικό χτίπιμα θα νικύςαμε τον εχτρό κε

θα κλίναμε ιρίνι. Μα τόρα δε μπορύμε να κλίσυμε ιρίνι. Πιος φτέι ς' αφτό; Πιος φτέι, πυ τα πεδιά-σας, ι αδερφί-σας, ι άντρες κε πατέρες-σας σαπίζυν στα προχόματα, ενό έπρεπε να γιρίσυν στιν ιρινικί-τυς δυλιά; Πιος απομακρίνι τι νίκι κε παρατίνι τον πόλεμο; Εμίς, ι σοσιαλιστές-επαναστά-τες, ς'επίκοο όλον διλόνυμε: Ζιτο το τελεφτέο, αποφασι-στικό χτίπιμα ενάντια στον εχτρό, ζίτο ι νίκι τυ επανα-στατικύ στρατύ ενάντια στις γερμανικές ορδές, κε ίστερα απ' αφτό—κάτο ο πόλεμος κε ζίτο ι ιρίνι!

Το πλίθος ανάσενε βαριά τις τολίπες τις μαχόρκας, ακυόντανε κσεχοριστές επιδοκιμα-στικές φονές.

Ο Κρύγλικοφ πέρασε στι Σινταχτικί σινέλεφσι, πυ οφί-λι νάνε ο νικοκίρις τις γις, έλεγε για τι βλάβι τον αφθέρε-τον αρπαγόν τις γις τον τσιφλικάδον, για το ότι χριάζετε να τιρύν τιν τάκσι κε να εχτελύν τις διαταγές τις «προσορινίς κιβέρνισις». Με λεπτό τεχνικό αραχνόπανο έπλεκε τα κεφάλια τον ακροατόν. Στιν αρχί έπερνε το μέρος τον χορικόν, ιπενθίμιζε τις ανάνκες-τυς. 'Οταν το πλίθος άρχιζε επιδοκι-μαστικά να φονάζι: «Σοστά!», «Δίκεα λες!» «Χιρότερα πια δε μπορί να ίνε!», ο Κρύγλικοφ άρχισε απαρατίριτα να κάνι στροφί. Ανεπάντεχα φενότανε, ότι το πλίθος, πυ μόλις τόρα σιμφονύσε μαζί-τυ, ότι χορίς τι γι γιά το χορικό καμιά ελε-φθερία δεν ιπάρχι, κατάλιγε στο σιμπέραζμα, ότι ς' ελέφθερι χόρα δε γίνετε ν' αφερίς με αρπαγές τι γι τον τσιφλικά-δον.

Το λόγο-τυ, πυ κράτιςε μιάμιςι όρα τον τέλιοςε κάτο από δινατό κρότο από χιροκροτίματα κε βριςιές για τυς ςπιγύνυς κε τυς μπολςεβίκυς.

«Ε,—ςκέφτικα,—πύ να μπορέςι ο Μπαςκάκοφ να τα βγάλι πέρα με τον Κρύγλικοφ! Κίτα πος ενθυςιαςτίκανε όλι».

Με μεγάλι-μυ έκπλιξι παρατίριςα, ότι ο Μπαςκάκοφ ςτεκότανε πλάι-μυ, ρυφύςε τιν πίπα-τυ κε δε φανέρονε τιν παραμικρότερι πρόθεςι ν' ανεβί ςτο βίμα. Ι εςέρι επίςις, πυ μαζοχτίκανε κοντά ςτο κάρο, βριςκόντανε λιγάκι ςε απορία για τι διαγογί τον μπολςεβίκον. Αφύ ςινενοιθίκανε, αποφαςίςανε, ότι ι μπολςεβίκι περιμένυνε ακόμα κάπιονε, κε γι' αφτό βγάλανε δέφτερο ρίτορα. Ο ρίτορας αφτός ίτανε κατά πολί πιο αδίνατος απ' τον Κρύγλικοφ. Μιλύςε κομπιάζοντας, ςιγανά κε, το κιριότερο, επαναλάβανε τα ιπομένα. 'Οταν κατέβικε, αφτός πια πίρε λιγότερα χιροκροτίματα.

Ο Μπαςκάκοφ όλο ςτεκότανε κε κςακολυθύςε το κάπνιζμα. Τα ςτενά μακρυλά μάτια-τυ ίτανε μιςοκλιζμένα, το δε πρόςοπό-τυ ίχε καλόκαρδι, απλοικί όπςι κε ςα νάλεγε: «Αςτυς να φλιαρύνε. Μίπος ίνε δικί-μυ δυλιά; Εγό καπνίζο ςτιν πάντα κε κανένα δεν πιράζο».

Ο τρίτος ρίτορας ίταν όχι δινατότερος απ' το δέφτερο, κε όταν κατέβενε, ι περιςότερι απ' τυς ακροατές ςφιρίκςανε, βυίςανε κε κςεφονίςανε:

— Ε...., πρόεδρε!

— Εςί, διαόλυ κεφάλι! Δόςε άλυς ρίτορες!

— Δόςε δο αφτύς, τυς μπολςεβίκυς! Γιατί δεν τυς δίνις το λόγο;

Γι' απάντιςι ςε τέτια κατιγορία ο πρόεδρος δίλοςε αγαναχτιζμένος, ότι δίνι το λόγο ς'όλυς, πυ επιθιμύνε, αλά ι μπολςεβίκι ι ίδιι δε ζιτάνε το λόγο, γιατί φοβύντε, φένετε, αφτός δε δεν μπορί να τυς ανανκάςι με τι βία να μιλίςυν.

Εςί αν δε μπορίς, εμίς μπορύμε!

— Κςεγελάςανε τον κόζμο κε κρίβυντε.

— Τράβιξέ-τυς απ' το γιακά στο κάρο!

Μπροστά στον κόζμο όλα ας τα πύνε ανιχτά.

Ι βοί τυ πλίθυς με ξέπασε. Κίταξα το Γάλκα. Χαμογελύσε, μα ίτανε χλομός.

— Μπασκάκοφ,—ίπε,—φτάνι. Αλιός μπορί άσχιμα να τελιόσι.

Ο Μπασκάκοφ έβιξε, σάμπος κάτι έσπασε μέσα στο λαρίνκι-τυ, έχοσε τιν πίπα στιν τσέπι κε ανεβοκατεβάζοντας τυς όμυς-τυς προχόρισε στο κάρο δίπλα απ' το καταθιμομένο πλίθος, πυ παραμέριζε.

'Αρχισε να μιλάι όχι διαμιάς. Αδιάφορα κιτάζοντας τυς εξέρυς, πυ μαζοχτίκανε δίπλα στο κάρο, σκύπισε με τιν παλάμι το μέτοπό-τυ, κατόπι έριξε γίρο ένα βλέμα στο πλίθος, άνιξε τιν τεράστια γροθιά-τυ σε φάσκελο, τιν πρόβαλε έτσι πυ όλι να τι βλέπυν, κε ρότισε ίσιχα, φοναχτά κε λίγο ιρονικά.

— Αφτό δεν το ίδατε;

Ι τέτια ασινίθιστι αρχί τυ λόγυ με έκανε κάπος να ταραχτό. Κε τυς χοριάτες διαμιάς τυς έκανε ν' απορίσυν.

Σχεδόν στι στιγμί ακυστίκανε φονές αγανάχτισις:

— Αφτό, τί ίν' ετύτο;

— Γιατί φασκελόνις τον κόζμο;

— Εσί, πυ να σε πάρι ο διάολος, με λόγια απάντα κι' όχι με φάσκελα, αλιός θα συ τις βρέξυμε!

— Αφτό δεν τό'δατε;—άρχισε ξανά ο Μπασκάκοφ.—Λιπόν μιν πικρένεστε. Ετύτι...—εδό ο Μπασκάκοφ κύνισε το κεφάλι κατά τυς εξέρυς,—ετύτι θα σας φασκελόσυν στα καλά.

— Ο-ορί-στε,—έσιρε τι φονί ο Μπασκάκοφ, μισοκλίνοντας τα μάτια κε κυνόντας το κεφάλι. Ο-ο-ρί-στε... Κρεμάσανε τ' αφτιά ι πολίτες τις λέφτερις Ροσίας. Μα πέτε-μυ, πολίτες, πιά οφέλια έχετε απ' τιν επανάστασι αφτί; Πόλεμος ίταν—πόλεμος ίνε. Γι δεν ίχατε—γι δεν έχετε. Ο τσιφλικάς ζύσε καλά—ζύσε. Κε τόρα ζι; Ζι, ζι. Τί μπορί να πάθι! Μι φονάζετε, μιν χάνετε τον παλικαρά. Τον τσι-

φλικά κι' αφτί ι κιβέρνισι δε θα τον αδικίσι. Νά, ροτίςτε τυς βοντοβατοβίτες[1]· θελίςανε να δοκιμάςυνε να χοθύν ςτι γι τον αρχοντάδον, μα εκί ίτανε ςτρατιότες. Στριφογιρίςανε εδό κ' εκί ολόγιρα. Αλίθια, ίνε όμορφο χοματάκι, μα δεν ίνε για τα δόντια-τυς. Τριακόςια χρόνια ιπομένατε, λέτε, κι' ακόμα λίγο ίνε, ακόμα να ιπομένετε θέλετε; Ε, ιπομένετε. Ο θεός αγαπάι τυς ιπομονιτικύς. Περιμένετε τι μέρα, οπόταν θάρθι ο τςιφλικάς ο ίδιος να ςας προςκινίςι: «Μίπος θέλετε χοματάκι; Πάρτε για όνομα τυ χριςτύ». Όι, θα το δίτε άραγε αφτό; Μα ακύςατε, ότι ςτι Σινταχτικί ςινέλεφςι, όταν θα ςινκλιθί, θα ςιζιτίςυνε το ζίτιμα: «Πός να δοθύν τα χοράφια ςτυς χορικύς—χορίς εκςαγορά ίτε μ' εκςαγορά;» Έτςι λιπόν, θα ρθίτε ςτο ςπίτι, θα μετρίςετε τα χριματάκια-ςας, φτάνυν άραγε για τιν εκςαγορά; Γι' αφτό έγινε, κατά τι γνόμι-ςας, ι επανάςταςι για ν'αγοράςετε τι γί-ςας απ' τον τςιφλικά; Μα τί διάολο, ςας ροτό εγό, χριαζότανε τέτια επανάςταςι; Μίπος δίχος αφτίνα δε μπορύςε κανένας ν' αγοράςι χόμα με τα χρίματά-τυ;

— Τί ίδυς εκςαγορές ακόμα!—ακυςτίκανε απ' το πλίθος θιμομένες κι' ανίςιχες φονές.

— Νά τί ίδυς...—Εδό ο Μπαςκάκοφ έβγαλε απ' τιν τςέπι-τυ ένα τςαλακομένο φιλάδιο κε διάβαςε:—«Ι δικεοςίνι απετί, όςτε για τι γι, πυ περνάι απ' τυς τςιφλικάδες ςτυς χορικύς, ι γεοχτίμονες να πάρυν αμιβί». Νά τί ίδυς εκςαγορά. Τα γράφι αφτά το κόμα τον καντέτον, πυ κι' αφτό θα πάρι μέρος ςτι Σινταχτικί ςινέλεφςι. Κι' αφτό θα παςκίςι να κάνι το δικό-τυ. Κε τόρα νά πος λέμε εμίς, ι μπολςεβίκι, έτςι απλά: δεν ίνε ανάνκι να περιμένυμε τι Σινταχτικί ςινέλεφςι, μα δόςτε τόρα εφτίς τι γι, χορίς καμιά ςιζίτιςι, χορίς καμιά αναβολί κε δίχος καμιά εκςαγορά! Φτάνι... Τιν εκςαγοράςαμε.

— Τιν εκςαγοράςαμε!.. με εκατοντάδες φονές βύιςε το πλίθος.

---

1) Κάτικι ενός χοριύ.

— Τί σιζιτίσις ακόμα μπορύν νάνε; 'Ετσι, μπορί, κε πάλι τίποτα να μι μας πέσι.

— Σοπάστε εσίς, κακόχρονι!.. Ας μιλάι ο μπολσεβίκος! 'Ισος να μας πι ακόμα κάτι τέτιο.

Εγό, μ'ανιχτό το στόμα, στεκόμυνα δίπλα στο Γάλκα. Κσάφνυ ι καρδιά-μυ πλιμίρισε από χαρά κε περιφάνια για το Μπασκάκοφ-μας.

— Σεμεόν Ιβάνοβιτζ!—φόναξσα, τραβόντας το Γάλκα απ' το μανίκι.- Κ' εγό νόμιζα.. Πός φέρετε μαζί-τυς...Δε βγάζι, καν λόγο, μα απλύστατα μιλάι.

«'Οι, τί καλός κε τί έκσιπνος, πυ ίνε ο Μπασκάκοφ!» σκεφτόμυνα, ακύοντας πος πέφτυν τα ίσιχα βαριά-τυ λόγια μέσα στα πλίθι τυ ταραγμένυ κόζμυ.

— Ιρίνι μετά τι νίκι;—έλεγε ο Μπασκάκοφ.—Α, ορέα δυλιά. Θα κιριέπσυμε τιν Κοσταντινύπολι! Βέβεα, ος το λεμό μας χριάζετε αφτί ι Κοσταντινύπολι! Ακόμα κε το Βερολίνο μπορί να κιριέπσυμε. Σε ροτό, εδό ο Μπασκάκοφ έδικσε με το δάχτιλό-τυ το βλογιάρι χοριάτι με το χαλινάρι, πυ ζίγοσε κοντά στο βίμα,—σε ροτό, ο γερμανός ίτε ο τύρκος δανικά συ πίραν κε δεν τα επιστρέφυν; Πέςμυ, να χαρίς, αγαπιτέ, πιες δυλιές μπορίς νάχις στιν Πόλι; Τί, πατάτες θα πας εκί στιν αγορά να πυλίσις; Γιατί σοπένις;

Ο βλογιάρις χοριατάκος κοκίνισε, ανιγόκλισε τα μάτια κε, χιρονομόντας με τα διο χέρια, απάντισε με απσιλί αγαναχτιζμένι φονί:

— Ας πάι στο διάβολο. Τί να τιν κάνο;

— Εσένα δε συ χριάζετε, μα κ' εμένα δε μυ χριάζετε κε κανενός από σας δε χριάζετε! Χριάζετε όμος στυς εμπόρυς για να εμπορεφτύνε εκί, κε νάχυν περισότερα κέρδι. «Αφύ λιπόν εκίνι τι χριάζυντε, ας τιν κιριέπσυν μονάχι-τυς. Μα ο χοριάτις εδό τί δυλιά έχι; Γιατί το μισό-σας το χοριό το στίλανε στο μέτοπο; Για να πσαρέβυν περισότερα κέρδι ι εμπόρι! Κυτί ίστε, κυτί! Μεγάλι, με τα γένια,

μα ο καθένας σας πέζι στα δάχτιλα.

— Μά το θεό μας πέζι!—χτιπόντας τον εαφτό-τυ με τα χέρια μυρμύρισε ο βλογιάρις χοριάτις—Μὰ το θεό μας πέζι.—Κε, πέρνοντας βαθιά τιν ανάσα-τυ, κρέμασε κατσυφιαζμένος το κεφάλι-τυ.

— Λιπόν εμίς σας λέμε,—τελὶονε ο Μπασκάκοφ,—ότι ι ιρίνι πρέπι να γίνι όχι μετά τι νίκι, όχι κατόπι απ' τι γιορτί, όχι ίστερα απ'το σακάτεμα κι'άλον χιλιάδον εργατόν κε χορικόν, μα δόστε-μας ιρίνι τόρα, δίχος καμιά νίκι. Εμίς ακόμα στι δικί-μας τι γι τον τσιφλικά δεν το νικίσαμε. Σοστά λέγο, αδέρφια, ίτε όχι; Ε, κε τόρα όπιος δεν ίνε σίμφονος, ας έβγι σε τύτο δο το μέρος κι' ας πι, ότι εγό ίπα πσεφτιές, ότι δεν ίπα τιν αλίθια, τίποτα άλο δεν έχο να σας πο!

Θιμύμε: βαθιά αναστέναχσε σα να βριχίθικε το πλίθος. Κσεπίδισε κατακίτρινος ο εσὲρος Κρύγλικοφ, κυνόντας εδό κ'εκί τα χέρια-τυ κε δοκιμάζοντας κάτι να πι. Τον πετάκσανε απ' το κάρο. Ο Μπασκάκοφ στεκότανε δίπλα κε κάπνιζε τιν πίπα-τυ, ο δε βλογιάρις χοριάτις, εκίνος, πυ ο Μπασκάκοφ το ροτύσε γιατί τυ χριάζετε ι Κοσταντινύπολι, τον τραβύσε απ' το μανὶκι, φονάζοντάς-τονε στο σπίτι να πιι τσάι.

— Με το μέλι!—με κάπια σχεδόν παρακλιτικί φονί τὔλεγε.—Λιγάκι έμινε. Μι με προσβάλις δα, σίντροφε! Κ' εκίνι, ι δικί-σας, ας έρθυν κι' αφτί.

Πίναμε βραστό νερό, βραζμένο με κσερὰ ζμέυρα. Στιν καλίβα νοστιμομὶριζαν ι μελόπιτες. Δίπλα απ' τα παράθιρα, απ' το σκονιζμένο δρόμο κίλισε πίσο τ' αμάκσι, παραγεμιζμένο από εσέρυς. 'Αρχιζε ι κσερί, πνιγερί βραδιά. Μακριά στιν πόλι βούσαν ι καμπάνες. Ι μάβρι καλόγερι τον τριάντα εκλισιόν έκαναν δείσις για τιν καθισίχασι τις γις, πυ στασίαζε.

ΚΕΦΑΛΕΟ III

Πίγα στο νεκροταφίο ν' αποχερετίσο τον Τίμκα Στύχιν.

'Εφεβγε με τον πατέρα-τυ στιν Υκρανία στο θίο-τυ, πυ ίχε κάπυ κοντά στο Ζιτόμιρ ένα μικρό χύτορ.

Τα πράματά-τυς ίτανε ètιμα. Ο πατèρας-τυ πίγε γι' αμάκσι. Ο Τίμκας φενότανε έφθιμος. Δε μπορύσε να σταθί ς' έναν τόπο, κάθε λεφτό πετιότανε πότε στι μια, πότε στιν άλι γονιά, σα νάθελε για τελεφτέα φορά να κσαναδί τυς τίχυς τις καλίβας τυ φίλακα, όπυ μεγάλοσε. Εμένα όμος μυ φενότανε, ότι ο Τίμκας δεν ίνε με τα σοστά έφθιμος κι' ότι με δισκολία κρατιèτε για να μιν κλάπσι. Τα πυλιά-τυ τ' άφισε να πετάκσυν.

— 'Ολα... 'Ολα πετàκσανε,—έλεγε ο Τίμκας.—Κ' ι ποταμίδα, κ' ι μελισοφάγι, κ' ι καρδερίνες, κε το σκαθί. Εγό, Μπόρκα, κσέρις περισότερο απ' όλα αγαπύσα το σκαθί. 'Ιτανε ολότελα ίμερο. 'Ανικσα τιν πόρτα τυ κλυβιύ, κι' αφτό δε φέβγι. Το τρόμακσα μ' èνα κσιλάκι... Κσεπèτακσε ς' ένα κλαδί τυ καβακιύ έτσι κελάδισε, κ' έτσι κελάδισε... Εγό έκατσα κάτο απ' το δέντρο, το κλυβί το κρέμασα ς' ένα κλαδί. Κάθυμε κι' ο ίδιος για όλα σκέφτυμε. Κε πός ζύσαμε, κε για τα πυλιά, κε για το νεκροταφίο, κε για το σκολιό, πος όλα τελιόσανε κ' ίνε ανàνκι να φίγυμε. Πολίν όρα καθόμυνα, σκεφτόμυνα, κατόπι σικόνυμε, θέλο να πάρο το κλυβί. Κιτάζο, απάνο-τυ κάθετε το σκαθί-μυ. Κατèβικε, όστε έκατσε κε δε θέλι να πετάκσι. Κε κσάφνυ τόσο λιπίθικα για όλα, πυ... παρά λίγο να κλάπσο, Μπόρκα.

— Πσέματα λες, Τίμκα,—ταραγμένος ίπα εγό.—Μυ φένετε με τα σοστά έκλαπσες.

— Αλίθια,—με τρεμυλιαστί φονί το παραδèχτικε ο Τίμκας.—Εγό, Μπόρκα, κσέρις, σινίθισα. Τόσο λιπύμε, πυ μας διόκσανε από δο. Κσέρις, εγò κι' απ' τον πατέρα κριφά πίγα στον επίτροπο Σινιύγιν να τον παρακαλέσο να

μας αφίςυνε. 'Οχι,—ο Τίμκας αναςτέναξε κε γίριςε το κεφάλι στιν πάντα,—δε βγίκε τίποτα. Εκίνος τί... Εκίνος τέτιο σπίτι έχι...

Τα τελεφτέα λόγια ο Τίμκας τάπε σχεδόν μυρμυρίζοντας κε βιαςτικά μπίκε στο διπλανό δομάτιο. 'Οταν μετά ένα λεφτό πίγα ς' αφτόν, ίδα, ότι ο Τίμκας με βαθιά χομένο το πρόσοπο μέςα ς' ένα μεγάλο μπόγο με προςκέφαλα, έκλεε.

Στο σταθμό, σιναρπαγμένι απ' τιν ανθρόπινι μάζα, πυ όρμιςε στα βαγόνια τυ τρένυ πυ έφταςε, ο Τίμκας με τον πατέρα-τυ χαθίκανε.

«Μπορί να τον πατίςυν τον Τίμκα,—ανιςίχιςα εγό.—Κε πύ πιγένι τόςος κόζμος;»

Ι αποβάθρα ίτανε γεμάτι πέρα-πέρα. Στρατιότες, αξιοματικί, νάφτες. «Καλά, αφτί σινιθίςανε, κ' έχυνε κε ιπιρεςία, μα νά εκίνι πύ πάνε;» σκέφτικα, κιτόντας τα πλίθι, πυ βολεφτίκανε ανάμεσα σε σορύς από κυτιά, καλαθύνες κε μπαύλα». Ι μι στρατιοτικί φέβγανε με ολάκερες ικογένιες. Κςυριζμένι, εκςερεθιζμένι άντρες με ιδρομένα απ' τα τρεκςίματα κε τιν ταραχί μέτοπα. Γινέκες με λεπτές γραμές προσόπυ κε αφιριμένι κυραζμένι λάμπςι τον ματιόν. Κάπιες αρχέες μαμάκες με φαντασιόδικα καπέλα, κατατρομαγμένες απ' τιν οχλαγογί, πιζματάρες κε ερεθιζμένες.

Στ' αριςτερά-μυ πάνο ς' ένα τεράςτιο μπαύλο καθότανε, στιρίζοντας το ένα-τις χέρι ς' ένα στρόμα δεμένο με λυριά, κρατόντας με το άλο ένα κλυβί με παπαγάλο, κάπια γριά, πΰμιαζε με μια από κίνες τις παλιές εβγενίς κόμιςες, πυ μας δίχνυνε στυς κινιματογράφυς.

Κάτι φόναζε, ς' ένα νεαρό αξιοματικό τυ ναφτικύ, πυ πάςκιζε να μετακινίςι απ' τιν αποβάθρα μια βαριά σιδερένια σεντύκα.

— Αφίςτε,—απαντύςε εκίνος,—τί χαμάλι ακόμα θέλετε δο! Ο διάβολε!.. 'Ακυςε!—φόναξε, παρατόντας τι σεντύκα

κε γιρίζοντας προς το στρατιότι, πυ περνύσε δίπλα.—Ε, εσί!.. Για βοίθισε να κυβαλίσυμε τα πράματα στο βαγόνι.

Ο στρατιότις, πυ τὔρθε έτσι ανεπάντεχα, ιπακύοντας στο διαταχτικό τόνο, σταμάτισε γλίγορα, τεντόνοντας ίσια τα χέρια, αλά σχεδόν στι στιγμί, σα να ντράπικε για τι βιασι-τυ αφτί, κάτο απ' τα κοροιδεφτικά βλέματα τον σιντρόφον χαλάροσε το τέντομα, έβαλε χορίς να βιάζετε το χέρι στο λυρί κε, μόλις μισοκλίνοντας το μάτι, κίτακσε πονιρά τον ακσιοματικό.

— Εςένα λένε,—επανάλαβε ο αχσιοματικός.—Τί, κυφάθικες;

— Όχι, δεν κυφάθικα, κίριε αχσιοματικέ, μα δικιά-μυ δυλιά δεν ίνε να κυβαλάο τα μπαύλα-σας.

Ο στρατιότις έκανε μεταβολί κε χορίς να βιάζετε με λέφτερο βίμα προχόρισε κατά μάκρος τυ τρένυ.

— Γρεγυάρ!... γυρλόνοντας τα κσεθοριαζμένα-τις μάτια, φόναχσε ι γριά.

— Γρεγυάρ, βρες κανένα χοροφίλακα να τον φιλακίσι, ας τυ κάνι μίνισι τυ βάναφσυ!

Μα ο αχσιοματικός έκανε μια απελπιστικί χιρονομία κε, θιμόνοντας, τις απάντισε κσάφνυ απότομα:

— Γιατί χόνεστε κε σις; Τί καταλαβένετε σις; Τί χοροφίλακα θέλετε—από πύ να τον πάρο, απ' τον άλο κόζμο; Καθίστε κι κε σοπένετε.

Ο Τίμκας κσεπρόβαλε ανεπάντεχα απ' το παράθιρο.

— Ε-ε! Μπόρκα, εδό ίμαστε εμίς!

— Ε, πός βολεφτίκατε;

— Καλύτσικα... Καλά βολεφτίκαμε. Ο πατέρας κάθετε πάνο στα πράματα, κε μένα ένας νάφτις μ' έκανε τόπο κοντά στα πόδια-τυ στιν απάνο θέσι. «Μόνο,—λέι,—μι στριφογιρνάς, αλιός θα σε διόκσο».

Το πλίθος, πυ ανισίχισε απ' το δέφτερο κυδύνι, έκανε περισότερι φασαρία. Το δινατό βρισίδι ανακατεβότανε με τι γαλικί κυβέντα, τα μιροδικά με τι μιρυδιά τυ ίδροτα, ι μελοδία τις φισαρμόνικας με το κλάπσιμο καπιανύ,—κι' όλα αφτά μαζί τα σκέπασε μονομιάς το δινατό σφίριγμα τις ατμομιχανίς.

— Στο καλό, Τίμ-κα!

— Στο καλό Μπόρ-κα!—απάντισε εκίνος κσεπροβάλοντας το τσυλύφι-τυ κε κυνόντας το χέρι-τυ.

Το τρένο κρίφτικε, κυβαλόντας μαζί-τυ εκατοντάδες πικιλόμορφο, πικιλόγλοσο κόζμο, αλά φενότανε, ότι ο σταθμός καθόλυ δεν κσελάφρινε.

— Υχ, κε τρέχυνε!—άκυσα δίπλα-μυ μια φονί.—Κι'

όλο στα νότια, στα νότια. Στο Ροστόβ, στο Δον. Όταν έρχετε το τρένο για το βορά, κάθοντε μόνο στρατιότες κε ιπάλιλι, μα όταν πιγένι στο νότο, ι κίριι τρέχυνε σα λισιαζμένι!

— Τί, στο κυρόρτ πιγένυν;

— Στο κυρόρτ...—ακύστικε μια ιρονικιά φονί.—Να γιατρεφτύνε απ' τιν τρομάρα, τρομάρα τυς έπιασε τόρα τυς κιρίυς.

Ανάμεσα απ' τις κάσες, τα σεντύκια, τα σακιά, ανάμεσα απ' τυς ανθρόπυς, πυ πίνανε τσάι, πυ τρόγανε ιλιόσπορυς, κιμόντανε, γελύσανε κε βριζόντανε αναμετακσί-τυς, προχόρισα προς τιν έκσοδο.

Από κάπυ κσεφίτροσε ο κυτσός εφιμεριδοπόλις Σεμεόν Γιάκοβλεβιτζ κε, τρέχοντας μ' ασινίθιστι για το κσιλένιο πόδι-τυ γλιγοράδα, κσελαρινκιζότανε με πσιλί, στρινκιά φονί:

— Νέες εφιμερίδες!.. «Ρύσκοε σλόβο» Σινκλονιστικές πλιροφορίες για τιν εκσόρμισι τον μπολσεβίκον. Ι κιβέρνισι διέλισε τι διαδίλοσι τον μπολσεβίκον. Ιπάρχυν σκοτομένι κε πλιγομένι. Ανεπιτιχίς αναζιτίσις τυ κιριότερυ μπολσεβίκυ Λένιν.

Τιν εφιμερίδα τιν αρπάζανε απ' τα χέρια—ρέστα δε ζιτύσανε.

Επιστρέφοντας, πίγα λίγο δεκσιότερα απ' τον αμακσιτό δρόμο κε προχόρισα από στενό μονοπάτι, πυ περνύσε ανάμεσα από όριμι πια σίκαλι.

Κατεβένοντας στι χαράδρα, παρατίρισα στιν αντικρινί πλαγιά έναν άνθροπο, πυ ερχότανε απάνο-μυ, σκιμένος κάτο από βαρί φορτίο. Δίχος δισκολία γνόρισα το Γάλκα.

— Μπορίς, μυ φόνακσε,—τί κάνις εδό; Απ' το σταθμό έρχεσε;

— Απ' το σταθμό, μα εσίς πυ πάτε; Στο τρένο μίπος; Τότε φιυίτ... αργίσατε, Σεμεόν Ιβάνοβιτζ, το τρένο μόλις τόρα έφιγε.

Ο «δάσκαλος τις τέχνις» Γάλκας στάθικε, πέτακσε το βαρί φορτίο στα χόρτα κε αφύ κάθισε χάμο, ίπε πικραμένα:

— Νά-ςυ δυλιά. Τί να κάνο τόρα μ' αφτό;—Κε χτίπιςε με το πόδι-τυ το δέμα.

— Κε τί έχι εδό;—ενδιαφέρθικα με περιέργια.

— Διάφορα... Φιλολογία... Κι' ακόμα κάτι άλα.

— Τότε ελάτε. Θα ςας βοιθίςο να τα πάμε πίςο. Αφίςτε-τα στο κλυμπ κι' άβριο τα πιγένετε.

Ο Γάλκας κύνιςε το μάβρο κε όπος πάντα γεμάτο από μαχόρκα γένι-τυ.

— 'Ιςια-ίςια, αδέρφι, πυ στο κλυμπ δεν κάνι. Το κλύμπ-μας, αδέρφι, πάι καλιά-τυ. Δεν έχυμε πια κλυμπ.

— Πός δεν έχυμε;—κόντεπςε να πιδίςο εγό.—Κάικε, τί διάολο; Μα εγὸ μόλις το πρωί, όταν ερχόμυνα δο, περνύςα δίπλα-τυ...

— Δεν κάικε αδέρφι, μα το κλίςανε. Καλά, πυ προφτάςανε να μας ιδοπιίςυνε ι ανθρόπι-μας. Τόρα κάνυνε εκί έρευνα.

— Σεμεόν Ιβάνοβιτζ, ρότιςα απορόντας,—μα πός γίνετε αφτό; Πιος μπορί να κλίςι το κλυμπ; Μίπος τόρα το παλιό καθεςτός ίνε;.. Τόρα λεφτεριά ίνε. Ι ες έρι έχυν κλυμπ, κ' ι μενςεβίκι, κ' ι καντέτι, ι δε αναρχικί ίνε πάντα μεθιζμένι κι' ακόμα κε τα παράθιρα τα καρφόςανε απ' όκςο με ςανίδια, κε πάλι τίποτα δεν τυς κάνυνε... Σ' εμάς δε όλα ίνε ίςιχα, κε νά κςάφνυ το κλίςανε.

— Λεφτεριά!—χαμογέλαςε ο Γάλκας.—Για άλονε, αδέρφι, ίνε λεφτεριά, γι' άλονε όμος όχι. Μα νά με το δέμα τὶ να κάνο; 'Ινε ανάνκι για τιν όρα να το κρίπςο ος το πρωί, γιατί να το φέρο πίςο στιν πόλι δεν κάνι, μπορί κε να το κατάςχυν.

— Μα ελάτε ας το κρίπςυμε, Σεμεόν Ιβάνοβιτζ! 'Οχι μακριά απ' εδό κςέρο ένα μέρος. Εδό, ςαν προχορίςις λίγο απ' τι χαράδρα, ίνε μια μικρί λίμνι, ακόμα δε πιο πλάγια ένα τέτιο ςκαμένο μέρος, εκί πριν βγάζανε πιλό για τα κεραμίδια, κε στα τιχόματά-τυ ιπάρχυν πολί λάκι. Εκί όχι μόνο δέμα, μα ολάκερο κάρο με τ' άλογο μπορίς να κρίπςις. Μόνο λένε, ότι εκί ίνε φίδια, κ' εγό ίμε κςιπόλιτος. Μα

εςίς, με τα παπύτςια, μπορίτε. Ακόμα κι' αν τίχι να δανκάςυν, δεν έχι να κάνι—δεν πεθένι κανίς, παρά μονό έτςι ςα να ζαλίζετε.

Τα τελεφτέα λόγια δεν τυ αρέςανε τυ Γάλκα, κε ρότιςε, δεν ιπάρχι αλύ κάπυ κοντά άλο κριφό μέρος, μα χορίς φίδια.

Εγό απάντιςα, ότι άλο τέτιο μέρος εδό κοντά δεν ιπάρχι κε γίρο τιχένυν άνθροπι: ίτε κοπάδια βόςκυν, ίτε πατάτες κςαναβοτανίζυν, ίτε τα πεδιά τριγιρνύνε κοντά ςτυς κςένυς μπαχτζέδες.

Τότε ο Γάλκας φορτόθικε το δέμα ςτον όμο-τυ, κε πίγαμε ςτιν όχτι τυ ριακιύ.

Το δέμα το κρίπςαμε σίγυρα.

— Τρέγα τόρα ςτιν πόλι,—ίπε ο Γάλκας.—Άβριο εγό θα το πάρο μόνος-μυ από δό. Κι' αν τίχις κανένα απ' τα μέλι τις επιτροπίς, ιδοπίιςέ-τυς, ότι ακόμα δεν έφιγα. Στάςυ!.— με ςταμάτιςε, κιτόντας-με ςτο πρόςοπο.—Στάςυ! Εςί, αδέρφι, κίτακςε...—εδό ςτριφογίριςε το δάχτιλό-τυ μπροςτά ςτο πρόςοπό-μυ,—δε θα φλιαρίςις;

— Τί λέτε, Σεμεόν Ιβάνοβιτζ!—μυρμύριςα, κατςυφιάζοντας απ' τιν προζβλιτικί ιποψία.—Τί λέτε! Μίπος καμιά φορά, ίπα τίποτα...ςε κανένα. Ακόμα κε ςτο ςχολιό ποτέ ςε κανένα τίποτα, κε ςτα πεχνίδια ακόμα δε μαρτίριςα, αφτό δε τόρα ίνε ςοβαρό πράμα, κε ςις ακόμα...

Δίχος να μ' αφίςι να τελιόςο, ο Γάλκας με χτίπιςε λαφριά ςτον όμο με τα πέντε λεπτά γαντςοτά δάχτιλά-τυ κε, χαμογελόντας, ίπε:

— Καλά, φτάνι, φτάνι, τράβα ...Εχ, ςινομότι!

ΚΕΦΑΛΕΟ IV

Το καλοκέρι αφτό ο Φέντκας μεγάλοςε. Αφίκε μακριά μαλιά, έραπςε μάβρο πυκάμιςο με γιακά πυ κύμπονε ςτιν πάντα κε πίρε χαρτοφιλάκιο από καρτόνι. Με το χαρτοφιλάκιο αφτό, παραγιομιζμένο μ' εφιμερίδες, πιγενοερχότανε ςτα

σχολικά σιλαλιτίρια κε στις σινελέφσις. Ο Φέντκας ίτανε πρόεδρος τις μαθιτικίς επιτροπίς τις τάξις. Ο Φέντκας ίτανε εκλεγμένος για να παρεβρίσκετε στις σινεδριάσις τον γονιόν. Σινίθισε να βγάζι τέτιυς λόγυς σα δέφτερος Κρύγλικοφ. Ανεβένι στο θρανίο κε στις σιζιτίσις: «Πρέπι άραγε ι μαθιτές ν' απαντύν στυς δασκάλυς καθιστί ίτε ίνε ιποχρεομένι να στέκυντε;», «Επιτρέπετε άραγε ς' ελέφθερι χόρα το χαρτοπέγνιο στον χερό τυ μαθίματος τις ιεράς ιστορίας;», βάζι τὄνα το πόδι πιο μπροστά, το χέρι στι ζόνι κι' αρχίζι: «Πολίτες, σας προσκαλύμε...το περιβάλον ιποχρεόνι...εφθινόμαστε για τις τίχες τις επανάστασις...» Κε πια δεν τον κρατάς.

Με το Φέντκα κάπος δεν τα τέριαζα. Ανιχτό μάλομα ακόμα δεν ίχαμε, μα ι σχέσις-μας από μέρα σε μέρα χαλνύσαν.

Αρχίσανε ξανά να μυ ρίχνυντε.

Μόλις άρχισε να ξεχνιέτε ι ιστορία με τον πατέρα-μυ, μόλις άρχισε να χάνετε ι κριάδα αναμεταξί σε μένα κε σε μερικύς απ' τυς πρόιν σίντροφυς-μυ, οπόταν φίσισε νέος αγέρας απ' τιν προτέβυσα, ερεθιστίκανε ι κάτικι τις πόλις ενάντια στυς μπολσεβίκυς κε κλίσανε το κλυμπ. Ι πολιτοφιλακί τις δύμας έπιασε το Μπασκάκοφ, κ' εδό βγίκα εγό ξανά φτέχτις: γιατί τριγιρνύσα με τυς μπολσεβίκυς, γιατί κρεμνύσα για τιν Προτομαγιά πάνο στι στέγι τυ κλύμπ-τυς σιμέα, γιατί στο σιλαλιτίριο αρνίθικα να βοιθίσο το Φέντκα να μιράσι φιλάδια ιπὲρ τυ πολέμυ μέχρι τι νίκι;

Φιλάδια σε μας μιράζανε. 'Αλος τίχενε ν' αρπάξι κε καντέτικα, κε αναρχικὰ, κε τον χριστιανόν-σοσιαλιστόν, κε τον μπολσεβίκον—τρέχι κε, όπιο τὔτιχε στα χέρια εκίνο κε χόνι στα χέρια τυ διαβάτι. Κε σε τέτιυς όλα τίποτα, σάμπος έτσι κε χριάζετε!

Πός μπορύσα να πάρο φιλάδια τον εσέρον, αφύ ο Μπασκάκοφ μόλις μυ ίχε δόσι ένα σορό δικές-τυ προκιρίξις; Πός μπορί κανένας να μιράζι κ' εκίνα κε τἄλα; Τυλάχιστον να ίταν όμια τα φιλάδια, ενό στο ένα—«Ζίτο ι νίκι ενάντια στυς

γερμανύς», στο άλο — «Κάτο ο λιςτρικός πόλεμος». Στο ένα — «Ιποστιρίζετε τιν «Προςορινί κιβέρνιςι», στο άλο — Κάτο ι δέκα καπιταλιςτές — ιπυργί». Πός να τα ενόςις στον ίδιο ςορό, που το ένα φιλάδιο ινε έτιμο να καταβροχθίςι το άλο!

Τα μαθίματα τον κερό αφτό πιγένανε άςκιμα. Ι δαςκάλι ςινεδριάζανε στα διάφορα κλυμπ, ι άκρι μοναρχικί δόςανε τιν παρέτιςί-τυς. Το μιςό ςκολιό το κατάλαβε ο Εριθρός σταβρός.

— Εγό, μιτέρα, θα φίγο απ' το ςκολιό, — έλεγα κάποτε. — Μαθίματα, το ίδιο, ςχεδόν δεν κάνυμε, μ' όλυς στα μαχέρια έφταςα. Χτες λόγυ χάρι ο Κόρενεφ μάζεβε με κυτάκι ιπέρ τον πλιγομένον, ίχα ίκοςι καπίκια, τα πέταξα κ' εγό, εκίνος στράβοςε τα μάτια κε λέι: «Ι πατρίδα απ' τις ελειμοςίνες τον τιχοδιοχτόν δεν έχι ανάνκι». Κε τα χίλια-μυ ακόμα δάνκαςα. Μπροστά σε όλυς αφτό. Τυ λέγο: «Αν εγό ίμε γιος φιγόςτρατυ, εςί ίςε γιος κλέφτι. Ο πατέρας-συ, ο εργολάβος, στις προμίθιές-τυ έκλεβε το στρατό, κ' εςί πιθανό να μιν αρνιόςυνα να κερδίςις απ' τις, ςιιςφορές για τυς πλιγομένυς». Κόντεψε ν' αρχίςυμε τον καβγά. Αφτές τις μέρες θα με δικάςυν ι ςιντρόφι. Το δικαςτίριο το γράφο στα παλιοπάπυτςά-μυ. Μορέ... δικαςτές μυ βρεθίκανε.

Με το μάυζερ, πυ χάριςε ο πατέρας δε χοριζόμυνα ποτέ! Το μάυζερ ίταν όχι μεγάλο, κατάλιλο, μέςα σε μαλακί από γαντόδερμα θίκι. Το ίχα πάνο-μυ όχι για αφτοιπεράςπιςι. Κανένας ακόμα δε ςκόπεβε να μυ επιτεθί, μα μυ ίταν ακριβό ςαν ενθίμιο τυ πατέρα-μυ, δόρο-τυ — το μόνο πράμα αξίας, πυ ίχα. Κε ακόμα το αγαπύςα το μάυζερ, για το ότι δοκίμαζα κάπια εφχάριστι, ταραχί κε περιφάνια, όταν το ένιοθα μαζί-μυ. Εχτός απ' αφτό ίμυνα τότε δεκαπέντε χρονόν, κε δεν ίξερα, κι' ακόμα ος τα τόρα δεν ξέρο ύτε ένα πεδί τις ιλικίας αφτίς, πυ δε θάθελε να έχι καθαφτό περίστροφο. Για το μάυζερ αφτό ίξερε μονάχα ο Φέντκας. Στον κερό ακόμα τις φιλίας-μας τυ τόδιξα. Παρατίριςα,

με πια ζόλια, προφιλαχτικά κίταζε τότε το δόρο τυ πατέρα-μυ.

Τιν επομένι τις ιστορίας-μυ με τον Κόρενεφ μπίκα στιν παράδοςι, όπος κε πάντα τον τελεφτέο κερό δίχος να χερετίςο κανένα, μι δίνοντας προςοχί σε κανένα.

Στο πρότο μάθιμα ίχαμε γεογραφία. Αφύ μας ίπε λίγα για τι διτικί Κίνα, ο δάςκαλος σταμάτιςε κι' άρχιςε να μιλάι με μας για τα νέα τον εφιμερίδον. 'Οταν δίνανε κε πέρνανε ι ομιλίες κε ι ςιζιτίςις, παρατίριςα, ότι ο Φέντκας γράφι κάτι σιμιόςις κε τις ςτέλνι στα θρανία. Πάνο απ' τον όμο τυ γιτόνυ-μυ στιν αρχί μιας σιμιόςις πρόφταςα να διαβάςο το επίθετό-μυ. 'Αρχιςα να προςέχο.

Μετά το κυδύνι, προςέχοντας καλά όλυς γίρο, ςικόθικα, προχόριςα στιν πόρτα κε ςτι στιγμί παρατίριςα, ότι απ' τιν πόρτα ίμε αποκλιζμένος από μια ομάδα τον πιο δινατόν ςιμαθιτόν-μυ. Γίρο-μυ ςχιματίςτικε ιμικίκλιο, απ' το ιμικίκλιο βγίκε ο Φέντκας κ' ίρθε κατά μένανε.

— Τί θέλις;—τον ρότιςα.

— Παράδοςε το περίστροφο,—μυ δίλοςε αφθάδικα.—Ι επιτροπί τις τάξις αποφάςιςε να παραδόςις το ρεβόλβερο στο κομιςαριάτο τις πολιτοφιλακίς τις δύμας. Παράδοςέ-το τόρα αμέςος στιν επιτροπί, κι' άβριο θα πάρις απ' τιν πολιτοφιλακί απόδιξι.

— Πιό περίστροφο μυ λες;—οπιςθοχορόντας κατά το παράθιρο κε φροντίζοντας, όςο μπορύςα, να φένυμε ατάραχος, τον ξαναρότιςα.

— Μιν κρίβεςε, παρακαλό! Κςέρο, ότι πάντα κυβαλάς το μάυζερ μαζί-ςυ. Κε τόρα τόχις ςτι δεξιά-ςυ τςέπι. Δόςτο καλίτερα με το καλό, ίτε θα φονάκςυμε τιν πολιτοφιλακί. Εμπρός!—Κι' άπλοςε το χέρι.

— Το μάυζερ;

— Νε.

— Νά ετύτο δε θέλις;!—φόναξα ορμιτικά φαςκελόνοντάς-

τον.—Εςί μυ τὄδοσες; 'Οχι...Πίγενε λιπόν στο διάολο, οςότυ δεν συ τις κατεβάςο στα μύτρα!

Βιαςτικά γιρνόντας το κεφάλι, ίδα, ότι πίςο απ' τι ράχι-μυ στέκυντε τέςερις, έτιμι να με πιάςυν από πίςο. Πίδιςα τότε μπροστά, θέλοντας να φτάςο στιν πόρτα. Ο Φέντχας μ' άρπαχςε απ' τον όμο. Τὕδοςα μια γροθιά, κε στι στιγμί με αρπάχςανε απ' τυς όμυς κι' απ' το στίθος. Κάπιος πὰςκιζε να βγάλι το χέρι απ' τιν τςέπι-μυ. Μι βγάζοντας το χέρι, σφιχτόπιαςα το χερύλι τυ περίστροφυ.

«Θα μυ το πάρυν...Τόρα θα μυ το πὰρυν»...

Τὸτε, σα θεριυδάκι πιαζμένο στιν παγίδα, τςίριχςα. 'Εβγαλα το μάυζερ, ίπςοςα με το μεγάλο δάχτιλο τιν αςφάλια κε πάτιςα τι σκανδάλι.

Τα τέςερα ζεβγάρια τον χεριόν, πυ με κρατύςανε στι στιγμί κςεςφίχςανε. Πίδιςα πάνο στο παράθιρο. Από κι πρόφταςα να κιτάχςο τα ὰςπρα, σαν από παμπάκι πρόςοπα τον μαθιτόν, τιν κίτρινι πλάκα τυ πέτρινυ πατὸματος, σπαζμένι απ' τον πιροβολιζμό, κε τον πάτερ Γενάδιο, πυ μετατράπικε σε στίλι άλατος τις βίβλυ, κι' απολιθόθικε στιν πόρτα. Δίχος ιδιὲτερι σκέπςι πίδιςα απ' το ίπςος τυ δέφτερυ πατόματος πὰνο στις λαμπροκόκινες γεοργίνες.

Αργά τι νίχτα απ' το σολίνα τις βροχίς, απ' το μέρος τυ κίπυ, άρχιςα ν' ανεβένο στο παράθιρο τυ σπιτιύ-μας. Φρόντιζα ν' ανεβένο αθόριβα για να μιν κςιπὰςο τυς σπιτιανύςμυ, μα ι μιτέρα άκυςε το θόριβο, ζίγοςε κε ρότιςε σιγανά:

— Πιός ὶνε; Εςί ίςε, Μπορίς;

— Εγό, μαμά.

— Μιν ανεβένις απ' το σολίνα... μπορίς να πέςις. 'Ελα να συ ανίχςο τιν πόρτα.

— Δε χριάζετε, μαμά...Δεν ίνε τίποτα, εγό κ' ὲτςι... Πιδόντας κάτο απ' το παράθιρο, στάθικα, έτιμος ν' ακύςο τα μαλόματα κε τα παράπονά-τις.

— Θέλις να φας;—ξανά έτσι σιγανά ρότισε ι μιτέρα.—Κάτσε, θα συ φέρο σύπα, ίνε ζεστί ακόμα.

Τότε, καταλαβένοντας, ότι ι μιτέρα τίποτα δεν ξέρι, τι φίλισα κε, αφύ έκατσα στο τραπέζι, άρχισα να σκέφτυμε, πός να τις πο για όλα, πυ γίνανε.

Αφιριμένα χάφτοντας με το κυτάλι τιν παραβρασμένι σύπα, ένιοσα, ότι ι μιτέρα απ' τιν πάντα χάρφοσε τα μάτια-τις κε με κιτάζι. Εσθάνθικα τον εαφτό-μυ γι' αφτό κάπος δίσκολα κε παράτισα το κυτάλι στιν άκρι τυ πιάτυ.

— Ίρθε ο επιθεοριτίς,—ίπε ι μιτέρα, λέι, ότι σε βγάζυν απ' το σκολιό κι' ότι αν άβριο ος τις δόδεκα δεν παραδόσις το περίστροφό-συ στιν πολιτοφιλακί, θα ιδοπιίσυν τότε ι ίδιι εκί, κε θα συ το αφερέσυν με τι βία. Παράδοσέ-το, Μπορίς!

— Δε θα το παραδόσο,—με πίσμα κε δίχος να τιν κιτάζο, απάντισα εγό.—Ίνε τυ μπαμπά.

— Ας ίνε τυ μπαμπά. Τί συ χριάζετε; Ίστερα βρίσκις άλο. Εσί κε δίχος μάυζερ τυς τελεφτέυς μίνες κάπος άταχτος έγινες, μπορίς κε να σκοτόσις κανένα! Πίγενε άβριο κε παράδοσέ-το.

— Όχι,—γλίγορα απάντισα εγό, σπρόχνοντας μακριά το πιάτο.—Άλο δε θέλο, εγό αφτό θέλο! Αφτό ίνε τυ πατέρα. Άταχτος δεν ίμε, εγό κανένα δεν πιράζο...Ι ίδιι μόνι-τυς χόνυντε. Τόχο γραμένο στα παλιοπάπυτσά-μυ, πυ με βγάλανε, εγό κε μόνος-μυ θα έφεβγα. Θα το κρίψο κε δε θα το δόσο.

— Θεέ-μυ!—ερεθισμένα πια άρχισε ι μιτέρα.—Μα τότε θα σε φιλακίσυν κε θα σε κρατάνε, οσότυ δεν το δόσις.

— Ε, ας με κάτσυν,—θίμοσα εγό.—Να κε το Μπασκάκοφ τον κάτσανε...Ε, κε τί, θα κάθυμε, όλο το ίδιο δε θα το δόσο.

— Δε θα το δόσο!—τόσο δινατά φόναξα ίστερα από μικρί σιοπί, πυ ι μιτέρα κλονίστικε.

— Καλά, καλά, μιν το δίνις,—μαλάκοσε πια. Εγό τί χάνο!—Σόπασε, σκεφτόμενι για κάτι, σικόθικε κε βγένοντας απ' τιν πόρτα πρόσθεσε με πίκρα:—Πόσι ζοί πρόορα μυ αφερίτε!

Ι ιποχοριτικότιτα τις μιτέρας μ' έκανε ν' απορίσο. Αφτό κάπος δεν τις έμιαζε. Ι μιτέρα σπάνια ανακατεβότανε στις δυλιές-μυ, μα γι' αφτό, όταν κάτι άρχιζε, δεν ισίχαζε, οσότυ να κατορθόσι εκίνο πυ θέλι.

Κιμόμυνα βαριά. Στ' όνιρό-μυ ίρθε ο Τίμκας κε μύφερε για δόρο έναν κύκο. «Γιατί μύφερες, Τίμκα, τον κύκο;» Ο Τίμκας σόπενε. «Κύκε, κύκε, πόσο χρονόν ίμε;» Κε σαν κύκος φόναξε κατά σιρά—δεκαεφτά. «Δεν ίνε σοστό,—ίπα εγό, ίμε μόνο δεκαπέντε».—«Όχι,—κύνισε ο Τίμκας το κεφάλι.—Εσένα ι μιτέρα-συ σε γέλασε».—«Γιατί να με γελύσε ι μιτέρα;» Αλά εδό παρατίρισα, ότι ο Τίμκας καθόλυ δεν ίνε ο Τίμκας, μα ο Φέντκας—στέκετε κε με κοροιδέβι.

Ξίπνισα, κατέβικα απ' το κρεβάτι κε κίταξα στο διπλανό δομάτιο—εφτά παρά πέντε. Ι μιτέρα έλιπε. Έπρεπε να βιαστό κε να κρίπσο το μάυζερ στον κίπο.

Πέταξα στυς όμος το πυκάμισο, τράβιξα κε πίρα απ' το σκαμνί το παντελόνι, κ' ένα ξαφνικό κρίο πέρασε απ' το κορμί-μυ: το παντελόνι ίτανε τόσο λαφρό, πύβαζε σε ιποπσία. Τότε προσεχτικά, σάμπος φοβύμενος μιν καό, άπλοσα το χέρι στιν τσέπι. Έτσι κ' ίνε—το μάυζερ δεν ίταν εκί: ενόσο κιμόμυνα, ι μιτέρα το πίρε.

«Αχ νά τι... νά τι... Κι' αφτί ίνε ενάντιά-μυ. Κ' εγό τιν πίστεπσα χτες. Γι' αφτό τόσο έφχολα έπαπσε να με ορμινέβι... Θα το πίγε το δίχος άλο στιν πολιτοφιλακί».

Ίθελα πια να τρέξο να τιν προκάνο.

— Στάσυ!... Στάσυ!.. Στάσυ! —μακρόσιρτα τραγύδισε, χτιπόντας τιν όρα το ρολόγι. Σταμάτισα κε κίταξα στιν πλάκα. Μα αλίθια τί σιμένι; Μα ακόμα ίνε ι όρα εφτα. Πύ μπορύσε να πάγι; Κιτάζοντας στις γονιές, παρατίρισα,

ότι ι μεγάλι καλαθύνα λίπι, κε μάντεπσα, ότι ι μιτέρα πίγε στιν αγορά.

Αλά αν πίγε στιν αγορά, δεν πίρε μαζί-τις το μάουζερ. 'Οστε τὄκριπσε προσορινά στο σπίτι. Πύ;

Κε στι στιγμί αποφάσισα: στο πάνο σιρτάρι τυ ντυλαπιύ, γιατὶ ίταν το μόνο σιρτάρι, πυ κλίδονε με κλιδί.

Κ' εδό θιμίθικα, ότι κάποτε ακόμα προπολύ, ι μιτέρα άφερε απ'το φαρμακίο ροζ συμπλιμέ ταμπλέτες κε γι' ασφάλια τις έκριπσε σ' αφτό το σιρτάρι. Κ' εμίς με το Φέντκα θέλαμε να κσεμπερδέπσυμε τον κοκινόμαλο γάτο τον Σιμακόφ, γιατί ι Σιμακόφ τσυνκρανίσανε το πόδι τυ μικρύ-μας σκίλυ. Σκαλίζοντας στα ὰχριστα σιδερικά, τεριάκσαμε κλιδί, πίραμε μια ταμπλέτα κε θαρό πετάκσαμε το κλιδί στο προτινό-τυ μέρος.

Πίγα στο κελάρι κε μετακίνισα τι βαριά κάσα. Πετόντας εδό κ' εκὶ τα διάφορα κομάτια σίδερα, τις διάφορες βίδες, άρχισα να σκαλίζο. 'Εκοπσα το χέρι μ' ένα κομάτι τενεκὲ κε διαμιάς ίδρα τρία σκυριαζμένα κλιδιά. Κάπιο τεριάζι απ' αφτά...αφτό θα ίνε.

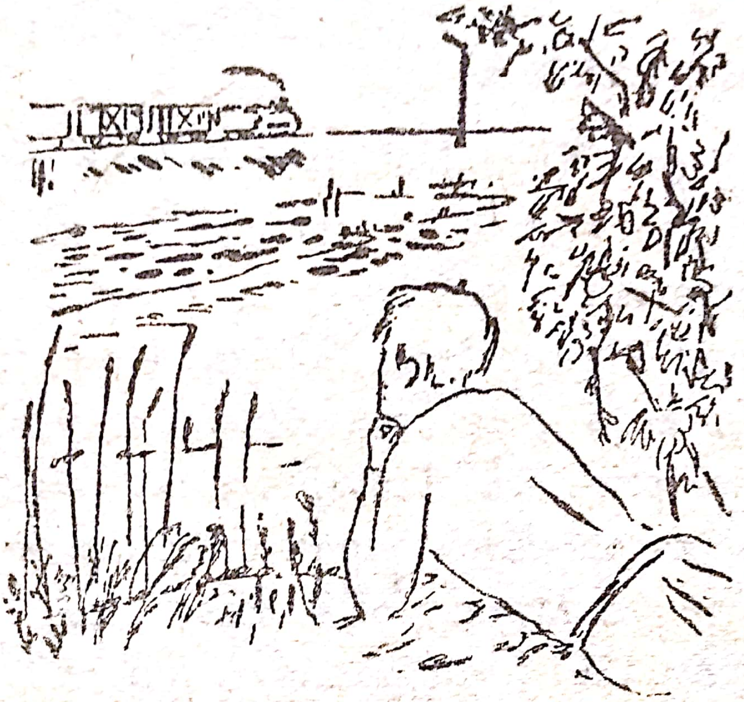
Γίρισα πίσο στο ντυλάπι. Το κλιδί δίσκολα χορύσε... Κρακ! κρότισε ι κλιδαριά. Τρὰβικσα απ' το χερύλι. Νά-το... Το μάουζερ... Ι θίκι πλαγιάζι κσέχορα. Τ' άρπακσα κε τὄνα κε τἄλο. Κλίδοσα το σιρτάρι, το κλιδί το πέτακσα απ' το παράθιρο στον κίπο κ' έτρεκσα στο δρόμο. Κιτόντας γίρο, ίδα τι μιτέρα, πυ επὲστρεφε απ' τιν αγορά. 'Εστρεπσα τότε στι γονιά κ' έτρεκσα κατά τα μνίματα.

Στιν άκρι τυ νεαρύ δάσυς σταμάτισα ν' αναπαφτό. 'Επεσα σε ένα σορό κσερά φίλα κε ανάσενα βαθιά, κιτόντας σ' όλες τις μεριές, σα να φοβόμυνα να μι με καταδιόκσυν. Δίπλα περνύσε ένα ίσιχο, σιοπιλό ριάκι. Το νερό ίτανε καθαρό, μα χλιαρό κε μίριζε φίκια. Δίχος να σικοθό πίρα μια χύφτα νερό κ' ίπια, κατόπι έβαλα τα χέρια κάτο απ' το κεφάλι κι' άρχισα να σκέφτυμε.

«Τί να κάνο τόρα; Στο σπίτι να γιρίσο δεν κάνι...Να

χρίπσο μάυζερ κε να γιρίσο. Ι μιτέρα θα θιμόσι κε θα χσεθιμόσι. Ι ίδια φτέι—γιατί τ' αφέρεσε χριφά; Μα αν έρτυν απ' τιν πολιτοφιλακί; Να πο τὄχασα,—δε θα πιστέψυν. Να πο χσένο ίνε—θα ροτίσυν πιανύ ίνε. Τίποτα να μιν πο—μπας κε στα σοστὰ με φιλακίσυν. Ο άτιμος ο Φέντκας... Ο άτιμος!

Ανάμεσα απ' τα αριά δὲντρα τυ νεαρύ δάσυς φενότανε ο σταθμός.

Υ-υ-υ-υ! υ—αντιλάλισε από χι το μαχρινό σφίριγμα τυ τρένυ. Πάνο απ'τι σιδιροδρομικί επίχοσι απλόθικε μια χιματόδικι λυρίδα άσπρυ ατμύ κε ι μάβρι, μιάζοντας από δο με σκάθαρο, ατμομιχανί χσεφίτροσε σιγανά πίσο απ' τιν χαμπί.

Υ-υ-υ-υ!—βριχίθικε χσανά, χερετόντας το φιλικά απλομένο χέρι τυ σιμαφόρυ.

«Κε τί, αν...»

Σιγά-σιγά σικόθικα κε σιλογίστικα.

Κι' όσο περισότερο σκεφτόμυνα, τόσο ολοένα κε δινατότερα με τραβύσε ο σταθμός.

Με προσκαλύσε με το βριχιθμό τον σιρίνον, με τα μακρόσιρτα κελαδιστικά σινιάλα τον φιλακίον τις γραμίς, με τι σχεδόν εσθιτί μιρυδιά τυ ζεστὺ νεφτιύ κε το βάθος τυ μακρινύ δρόμυ, πυ φέβγι σε χσένυς, άγνοστυς ορίζοντες.

«Θα φίγο στο Νίζνι,—σκέφτικα.—Εκί θα 6ρο το Γάλκα. Στο Σόρμοβο ίνε. Θα χαρί κε θα μ' αφίσι προσορινά κοντά-τυ, κε κατόπι 6λέπυμε. 'Ολα θα ισιχάσυν κε τότε θα επιστρέπσο. Μα ίσος...—κ' εδό σαν κάτι από μέσα-μυ μυ ιπαγόρεπσε:—ίσος κε να μιν επιστρέπσο».

«'Ετσι κε θα γίνι» μ' ανεπάντεχι για τον εαφτό-μυ θέλισι αποφάσισα κε, σινεσθανόμενος όλι τι σο6αρότιτα τις απόφασις πυ πίρα, σικόθικα νιόθοντας τον εαφτό-μυ σταθερό, μεγάλο, δινατό.

ΚΕΦΑΛΕΟ V

Το τρένο στο Νίζνι-Νό6γοροτ έφτασε τι νίχτα. Εφτίς 6ρέθικα δίπλα στο σταθμό σε μια μεγάλι πλατία. Στο φος τον φαναριόν στράφτανε ι κσιφολόνχες τον κενύργιον τυφεκιόν, αντανακλύσανε παντύ ι επομίδες. Απ' το 6ίμα ένας πιρομάλις γενάτος έ6γαζε λόγο στυς στρατιότες, ότι χριάζετε να ιπερασπίσυν τιν πατρίδα, δια6ε6έονε, ότι ίνε αναπόφεφχτι ι γλίγορι ίτα «τον καταραμένον γερμανόν-ιμπεριαλιστόν».

Κάθε λίγο κε λιγάκι γίριζε προς το γίτονά-τυ, ένα γεροντάκο ασπρομάλι σινταγματάρχι, πυ κάθε φορά σα να επι6ε6έονε, ότι ίνε σοστά τα σιμπεράζματα τυ πιρομάλι ρίτορα κε κυνύσε επιδοκιμαστικά το στρονκιλό φαλακρό κεφάλι-τυ.

Ι όπσι τυ ρίτορα ίταν κατα6ασανιζμένι, χτιπύσε τον εαφτό-τυ με τιν ανιχτί παλάμι-τυ, σίκονε απάνο με τι σιρά μια το ένα, μια κε τα διό-τυ χέρια. 'Εκανε έκλισι στι σινέσθισι κε τι σινίδισι τον στρατιοτόν. Τέλος, όταν νόμισε, ότι ο λόγος-τυ μπίκε μέσα στιν καρδιά τις απλίς μάζας, τίνακσε το χέρι έτσι πυ κόντεπσε να χτιπίσι στο αφτί το σινταγματάρχι, πυ τρομαγμένα κλονίστικε, κε φοναχτά τραγύδισε τι μασαλιότισα. Κάμποσες δεκάδες παράφονες φονές αρπάκσανε το μοτί6ο, μα όλι ι στρατιοτικί φάλανκα σόπενε.

Τότε ο πιρομάλις ρίτορας διέκοπσε το τραγύδι στι μέσι κε, πετόντας το καπέλο χάμο, άρχισε να κατε6ένι απ' το 6ίμα.

Ο γέρο ςινταγματάρχις στάθικε λιγάκι ακόμα, έκανε μια ανίμπορι χιρονομία κε, ςκίβοντας το κεφάλι, κατέβικε κάτο, στιριζόμενος στα κάνκελα.

Καθός, φάνικε, στέλνανε στο γερμανικό μέτοπο ένα τάγμα παρέλαςις. Ος το σταθμό ι στρατιότες πιγένανε με τραγούδια, τυς πετύςανε λυλύδια κε δόρα. Όλα πιγένανε καλά. Κε εδό πια, στο σταθμό, εποφελύμενι, το ότι εκςετίας τις αφροντιςίας καπιανύ δεν έφτανε το βραζμένο νερό στα ρεζερβυάρ κε σε κάμποσα βαγόνια λίπανε κάμποσα στρατιοτικά ςανιδοκρέβατα, ι στρατιότες πιάςανε να κάνυνε ςιλαλιτίριο.

Κςεφιτρόςανε απρόςκλιτι απ' τι διίκιςι τυ στρατύ ρίτορες, κε, αρχίζοντας απ' τιν ανεπάρκια τυ βραζμένυ νερύ, το τάγμα κςάφνυ κατάλικςε στο ςιμπέραζμα: «Φτάνι, πολεμίςαμε πια, στο σπίτι το νικοκιριό καταςτρέφετε, ι γι τον τςιφλικάδον δε μιράςτικε, στο μέτοπο δε θέλυμε να πάμε!».

Ανάπςανε ι πιρές, μίριςε ρετςίνα απ' τα κομάτια τον ςανιδιόν, μαχόρκα, παστά πςάρια, πυ ίτανε στιβαγμένα στις γιτονικές προκιμέες κε δροςερός αγέρας τυ Βόλγα.

Έτςι δίπλα απ' τις φοτιές, δίπλα απ' τα τυφέκια, δίπλα απ' τα εκςερεθιζμένα πρόςοπα τον στρατιοτόν, απ' τυς ρίτορες, τυς αφιριμένυς, θιμομένυς ακςιοματικύς, εκνεβριζμένος κε χαρύμενος, προχόριςα στο ςκοτάδι τον άγνοςτον γιτονικόν δρόμον τυ σταθμύ.

Ο πρότος διαβάτις πυ τον ρότιςα, πος μπορό να περάςο στο Σόρμοβο, μ' απάντιςε με θαβμαζμό:

— Στο Σόρμοβο, αγαπιτέ, από δο με κανένα τρόπο δε μπορίς να περάςις. Στο Σόρμοβο με τα βαπόρια πάνε από δο. Πλέροςες μιςό ρύβλι—κάτςε, μα τόρα κανένα βαπόρι ος το πρωί δεν έχι.

Τότε, τριγιρίζοντας εκί ακόμα λίγο, πίγα κε κόθικα ςε μια απ' τις άδιες κάςες, πυ ίτανε ςοριαζμένες κοντά ςε κάπιο φράχτι κι' αποφάςιςα να περιμένο ος το πρωί. Γλίγορα με πίρε ο ίπνος.

Με κςίπνιςε το τραγούδι. Δυλέβανε ι φορτοεκφορτοτές — ςικόνανε όλι ένα μαζί κάτι βαρί.

Εχ, πεδιά, όλι ένα χέρι!—

άρχιζε ο αρχιτραγουδιςτίς με ςπαζμένι, αλά εφχάριςτι φονί τενόρυ.

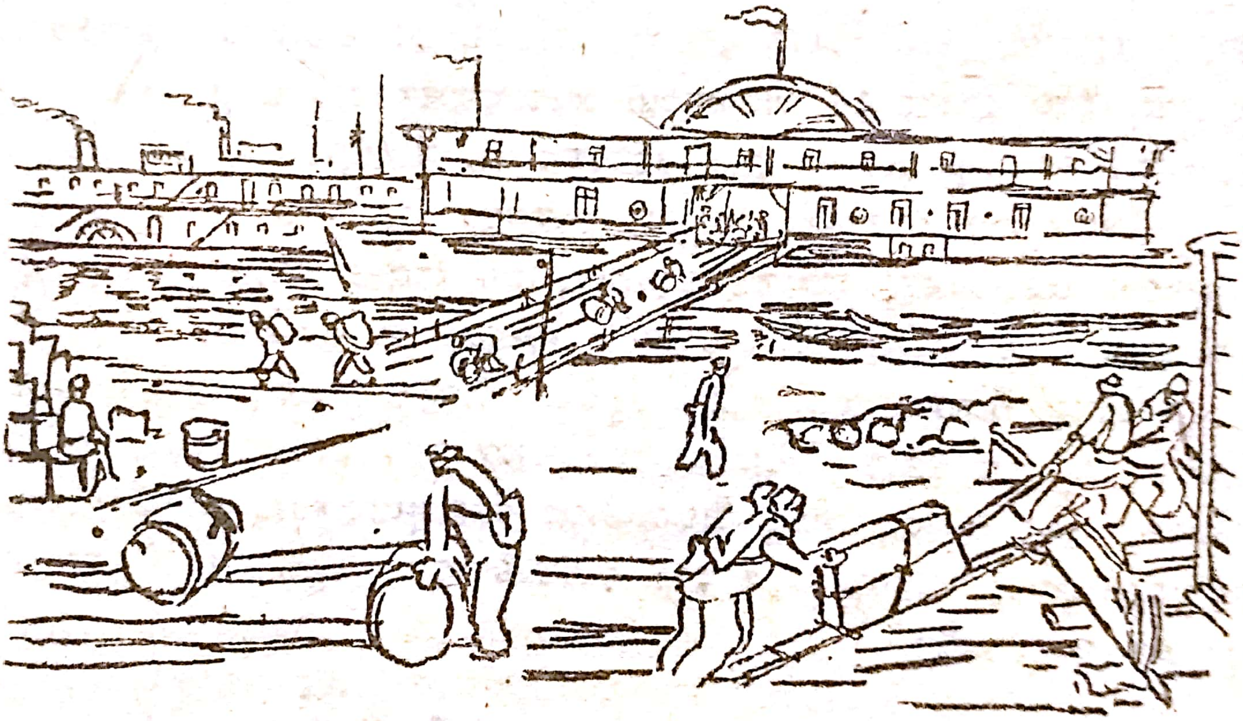
Ι άλι τον βοιθύςανε διαμιάς με απότομες ςπαζμένες φονές:

Γιατ'—αλιός δε μας ςιφέρι.

Κάτι μετακινίθικε, έτριкςε κε έςκαςε.

Τιν αρχί τιν κάναμ' όλι,

Μα έμινε το ςκιλολόι.

Κςεπρόβαλα το κεφάλι. Σα μερμίνκια, πυ κολίςανε ςε κομάτι ςικαλίςιο πςομί, απ' όλες τις μεριές περιτριγιρίςανε ι εκφορτοτές το τεράςτιο ςκυριαζμένο βίντςι κε πάνο απ' τις ράγιες, πυ τοποθετίςανε λοκςά, το ςπρόχνανε ςτιν πλατφόρμα. Κξανά ο άφαντος μέσα ςτιν ομάδα αρχιτραγυδιςτίς άρχιςε:

Εχ...το διόκςαμ' το Νικόλα

Μα μ' αφτό δε γίναν' όλα

Κςανά έτρικςε.

Λαέ, πῶς να τό δίκσις
Κε το Σάσκα να τον πνίκσις.

Κάτι έτριξε, βρόντισε. Το βίντσι έκατσε βαριά στιν πλατφόρμα, που στέναξε. Το τραγούδι διακόπικε, ακουστίκανε φονές, ομιλίες κε βρισιές.

«Μορὲ, τραγούδι, — σκέφτικα γο.—Για πιόνα Σάσκα μιλύνε; Αφτό δα ίνε για τον Κερένσκι. Σε μας στο Αρζαμάς για τὲτιο τραγούδι το δίχος άλο ζοντανό θα σε θάβανε, κ'εδὸ ο πολιτοφίλακας στέκετε δίπλα, γίρισε τιν πλάτι σάμπος δέν ακύι».

Το μικρό ακάθαρτο βαποράκι προπολύ πια άραξε στο λιμάνι. Δεν ίχα μισό ρύβλι για το μπιλιέτο, κε κοντά στι στενί σκάλα τυ βαποριύ στεκόντανε ένας πιρομὰλις επιθεοριτίς κ'ένας νάφτις με τυφέκι.

'Ετρογα τα νίχια-μυ κε κίταξα αποθαριντικὰ τι στενί λυρίδα τυ λαδόδικυ νερύ, που κελάριζε ανάμεσα στι, προκιμέα κε το βαπόρι. Στο νερό πλέανε καρπυζότσοφλα, κσιλαράκια, κομάτια εφιμερίδες κι' άλα σκυπίδια.

«Να πάγο ίσος να παρακαλέσο τον ελενχτί;—σκέφτικα. —Τυ λέο καμιά πσεφτιά. Τυ λέο, λόγυ χάριν ορφανός ίμε. 'Ιρθα στιν άροστι γιαγιά-μυ. Αφίστε-με, παρακαλό, να πάγο στι γιαγιά μυ».

Ι λαδομένι επιφάνια τυ θολύ νερύ καθρέφτισε το ιλιοκαμένο-μυ πρόσοπο, τα αλά μπρος κομένα μαλιά τυ μεγάλυ κεφαλιύ-μυ, κε τιν κενύργια, πῦστραφτε με τα μπρύνζινα κυμπιά-τις γιμνασιακί στολί-μυ.

Αφύ αναστέναξα, αποφάσισα, ότι τ' ορφανό πρέπι να τ' αφίσυμε στιν ισιχία-τυ, γιατί ορφανά με τέτια γερὶ φισιογνομία δεν εμπνέυν εμπιστοσίνι.

'Ιχα διαβάσι στα βιβλία, ότι μερικά παλικάρια, μιν έχοντας τα νὰβλα-τυς, μπαρκάρανε τζόβενα στα βαπόρια. Αλά κι' αφτός ο τρόπος δε μπορύσε εδό να χρισιμοπιθί, γιατί το μόνο πυ μυ χριαζότανε ίτανε να περάσο στιν αντικρινί ακροποταμιά.

—Τί στέκεσε; Τραβίκσυ,—άκυσα μια παράφορι ερότισι κ' ίδα ένα όχι πσιλό βλογιοκομένο πεδί.

Το πεδί πέταксε ακατάστατα πάνο σε μια κάσα ένα δέμα από κάτι φιλάδια κε τράβικσε γλίγορα κε πίρε κάτο απ' τα πόδια-μυ ένα βρόμικο αποτσίγαρο.

— Εχ, κόρακα,—ίπε καταδεχτικά,—αποτσίγαρο, πυ συ διέφιγε.

Εγό τυ απάντισα, ότι τ' αποτσίγαρα τάχο γραμένα στα παλιοπάπυτσά-μυ, γιατί δεν καπνίζο, κε με τι σιρά-μυ τόρα το ρότισα, τι κάνι εδό.

—Εγό λες;—Το πεδί έφτισε επιδέκσια, πετιχένοντας ίσια στι μέσι ένα κσίλο, πυ έπλεε.—Φιλάδια μιράζο απ' τιν επιτροπί-μας.

— Από πιά επιτροπί;

Ίνε φανερό από πιά... απ' τιν εργατικί. Θέλις, βοίθα να τα μιράσυμε.

— Θα σε βοιθύσα,—απάντισα,—μα πρέπι να περάσο στο Σόρμοβο με το βαπόρι, κε μπιλιέτο δεν έχο.

— Κε τί δυλιά έχις στο Σόρμοβο;

— Στο θίο μυ ίρθα. Ο θίος-μυ στο εργοστάσιο δυλέβι.

— Πός δα έτσι,—μυ παρατίρισε το πεδί,—πιγένις στο θίο-συ κε δεν εκσασφάλισες πενίντα καπίκια;

— Εκσασφαλίζυντε από νορίς,—ιλικρινά μυ κσέφιγε απ το στόμα,—μα εγό νά δίχος να το περίμενα πίρα κ' έφιγα απ' το σπίτι.

Ε-έφιγες;—Τα μάτια τυ πεδιύ με δίσπιστι περιέργια γλιστρίσανε απάνο-μυ. Εδό φίσισε τι μίτι-τυ κε πρόσθεσε σιμπονετικά:—Λιπόν, όταν κσαναγιρίσις πίσο, θα συ τις βρέκσι ο πατέρας-συ.

— Μα εγό δε θα γιρίσο. Κ' εχτός αφτό δεν έχο πατέρα. Τον πατέρα-μυ ακόμα στον κερό τυ τσάρυ τον σκοτόσανε. Ο πατέρας-μυ ίτανε μπολσεβίκος.

— Κι' ο δικός-μυ ίνε μπολσεβίκος,—βιαστικά ίπε το πεδί,—μόνο ο δικός-μυ ζι. Εγό, αδέρφι, έχο τέτιον πατέρα,

που ς' όλο το Σόρμοβο ίνε ο πρότος άνθροπος! 'Οπιονε ροτίςις: «Πύ ζι ο Πάβλος Κορτζάγιν;» ο καθένας θα ς' απαντίςι: 'Ινε στιν επιτροπί... στο Βάριχο, στο εργοςτάςιο τυ Τερ-Αχόποφ». Να τί λογιό ίνε ο πατέρας-μυ!

Εδό το πεδί πέτακςε το αποτςίγαρο, κε τραβόντας πάνο το πεζμένο παντελόνι-τυ, χόθικε κάπυ στο πλίθος, αφίνοντας τα φιλάδια κοντά-μυ.

Σίκοςα ένα. Στο φιλάδιο έγραφε, ότι ο Κερένςκι ίνε προδότις, ετιμάζι ςιμφονία με τον αντεπαναςτάτι στρατιγό Κορνίλοφ. Το φιλάδιο ανιχτά προςκαλύςε στο νκρέμιζμα τις «προςορινὶς κιβὲρνιςις» κε στιν ανακίριкςι τις ςοβιετικίς εκςυςίας.

Ο απότομος τόνος τυ φιλάδιυ μ' ὲκανε ν' απορίςο ακόμα περιςότερο, παρά το θραςί τραγύδι τον φορτοεκφορτοτόν.

Κάπυ πίςο απ' τα βαρέλια πυ ὶχανε αρμιρές ρένκες κςεφίτροςε λαχανιαζμένο το πεδί κε τρέχοντας μυ φόνακςε:

— Δεν έχι, αδέρφι!

— Τὶ δεν έχι;—δεν κατάλαβα εγό.

— Πενίντα καπίκια. 'Ετιχα δο το Σεμεόν Κοτίλκιν απ' τυς δικύς-μας. Δεν έχι, λέι.

— Κε τί ςυ χριάζυντε εςένα τα πενίντα καπίκια;

— Μα για ςένα.—Μ' απορία με κὶτακςε.—Θ' αγόραζες μπιλιέτο, κε στο Σὸρμοβο στυ θίυ-τυ θα μυ τάδινες: κ' εγὸ δα ςορμοβὶτις ίμε.

Στριφογίριςε, κςανά κάπυ χάθικε κε γλίγορα κςαναγίριςε.

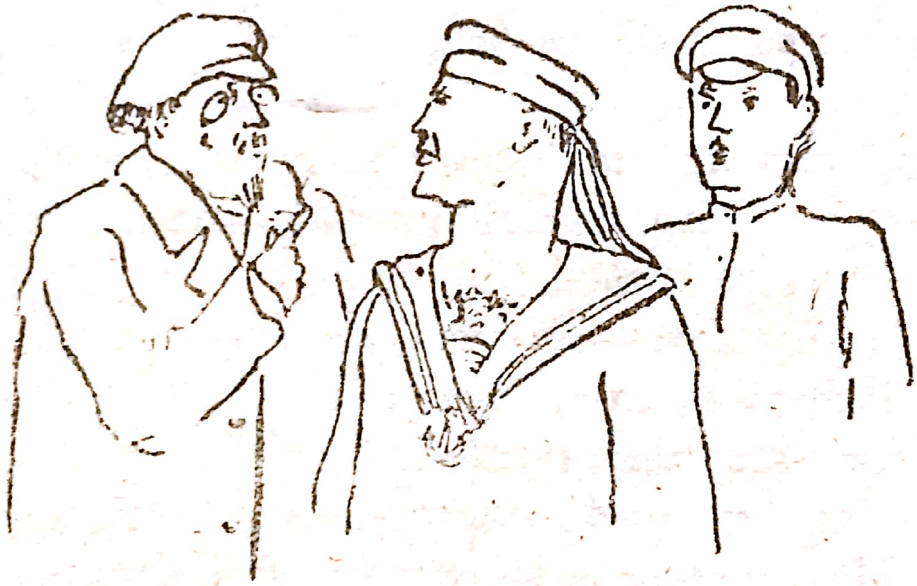
— Λιπόν, αδέρφι, κ' έτςι θα τα βολέπςυμε. Πάρε νά τα φιλάδιά-μυ κ' ανέβα ίςια στο βαπόρι. Βλέπις, εκὶ στέκετε ένας νάφτις με το τυφέκι; Αφτός ίνε ο Πάςκας Συρκόφ. 'Οταν θα περνάς απ' τι ςκάλα στο βαπόρι, γίριςε κατά το νάφτι κε πές-τυ: με φιλάδια, μαθές, απ' τιν επιτροπί με τον ελενχτί δε ύτε μιλιά. Τρὰβα ίςια. Ο νάφτις δικὸς-μας ίνε, αν τίχι ανάνκι, θα πάρι το μέρος-ςυ.

— Αμέ ςι;

— Εγό αδέρφι, παντύ τα καταφέρνο. Εδό κςένος δεν ίμε.

Το παλιοβάπορο, καταλερομένο από φλύδες κι' απομινάρια μίλον, προπολύ πια ίχε ςαλπάρι απ' τιν όχτι, μα ο ςίντροφός-μυ όλο ακόμα δε φενότανε.

Εγό βολέφτικα πάνο ς' ένα ςορό ςκυριαζμένες αλιςίδες άνκιρας κε αναπνέοντας το δροςερό αγέρα πυ μίριζε μίλα, νέφτι κε πςάρια, κίταζα με περιέργια τυς επιβάτες. Δίπλα-μυ καθότανε κάπιος διάκος, ίτε καλόγερος, πυ ςύφροςε στι θέςι-τυ κε πυ, όπος φένετε, προςπαθύςε να φένετε όςο το

δινατό λιγότερο. Κριφοκίταζε ολόγιρα, έτρογε μια φέτα καρπύζι, φτίνοντας προςεχτικά τα κυκύτςια στιν παλάμι-τυ.

Εχτός απ' τον καλόγερο κε κάμποςες χοριάτιςες με τενεκέδες γάλα, ταкςιδέβανε ακόμα διο αкςιοματικί, τέςερις πολιτοφίλακες, πυ κρατιόντυςαν κςέμακρα δίπλα ς' έναν άνθροπο με πολιτικά, πυ ίχε κόκινο επίδεζμο στο μανίκι.

'Ολι ι άλι επιβάτες ίταν εργάτες. Μαζομένι ομάδες-ομάδες μιλύςαν δινατά, ςιζιτύςανε, αλιλοβριζόντυςαν, γελύςαν, διαβάζανε φοναχτά εφιμερίδες. 'Εμιαζε, ότι όλι αναμεταкςί-τυς ίταν γνόριμι, γιατί πολί απ' αφτύς δίχος εθιμοτιπίες

αναχατεβόντανε σε κσένες ομιλίες, ι παρατιρίσις κε τα χορατά πετύσαν απ' τι μιαν άχρι στιν άλι.

Μπροστά-μας ζογραφιζότανε το Σόρμοβο. Ίτανε ίσιχο προί, γαλίνι. Ο καπνός τον εργοστασίον σιμπικνονότανε σε αδιάλιτες τολίπες κε φενότανε από δο σα μάβρα κλαδιά, διακλαδομένα πάνο απ' τυς κορμύς τον γιγαντένιον καπνοδόχον.

— Εχέι!—άκυσα πίσο-μυ τι γνοστί φονί τυ βλογιοκομένυ πεδιύ.

Χάρικα πυ τον ίδα, γιατί δεν ίκσερα τι να κάνο με τα φιλάδια.

Έκατσε δίπλα-μυ πάνο στο τιλιγμένο σκινί κε, βγάζοντας ένα μίλο απ' τιν τσέπι, μυ το άπλοσε.

— Πάρε. Ι φορτοεκφορτοτές ολάκερο καπέλο μυ γεμίσανε, γιατί μόλις βγι νέο φιλάδιο ίτε εφιμερίδα, πάντα πρότα σ' αφτύς δίνο. Χτες ολάκερο δέμα τσίρυς μυ χαρίσανε. Γι' αφτύς τί; Έχοσε το χέρι στο σακί—κε πάι χαλιά-τυ. Τρις τσίρυς εγό ο ίδιος έφαγα κε διο πίγα στο σπίτι: τον ένα στιν

'Ανια, τον άλο στι Μάνια. Ι αδερφές-μυ ίνε--μυ κςίγιςε κε μ' επιίκια πρόςθεςε.---Κυτά κορίτςια ίνε ακόμα...Να τρόνε μόνο δίνε-τα.

Κςάφνυ σταμάτιςαν ι ζοιρές κυβέντες, γιατί ο άνθρωπος με τα πολιτικά κε με τον κόκινο επίδεζμο, ςινοδεβόμενος απ' τυς πολιτοφίλακες, άρχιςε ανεπάντεχα να εκςετάζι τα ντοκυμέντα. Ι εργάτες, βγάζοντας ςιοπιλά τα τςαλακομένα, λιγδομένα χαρτιά-τυς, ςινοδέβανε τον άνθρωπο με τα πολιτικά με εχθρικές κρίες παρατιρίςις.

— Πιόνα ζιτύνε;

— Διάολος τυς κςέρι.

— Σ' εμάς στο Σόρμοβο ας ερχόντυσαν κι' ας ζιτύςανε!

Ι πολιτοφίλακες προχορύςανε κάπος δίχος όρεκςι, φενότανε, ότι εςθάνονταν τον εαφτό-τυς ςε δίςκολι θέςι, νιόθοντας απάνο-τυς δεκάδες ιποπςιάρικα καρφομένα βλέματα.

Μι δίνοντας προςοχί στι γενικί ςινκρατιμένι διςαρέςκια, ο άνθρωπος με τα πολιτικά σύφροςε προκλιτικά τα φρίδια κε ζίγοςε τον καλόγερο. Ο καλόγερος ακόμα πιο πολί σύφροςε στι θέςι-τυ κε, θλιβερά χιρονομόντας, έδικςε το κρεμαζμένο πάνο στιν κιλιά-τυ κυτάκι με τιν επιγραφί: «Ελείμονες χριστιανί, προςφέρετε τον οβολό-ςας για τιν παλινόρθοςι τον καταςτραφέντον απ' τυς γερμανύς ναόν».

Ο άνθρωπος με τα πολιτικά χαμόγελαςε περιφρονιτικά κε, γιρίζοντας τιν πλάτι στον καλόγερο, τράβικςε αρκετά απότομα απ' τον όμο το γίτονά-μυ—το πεδί.

— Το ντοκυμέντο-ςυ;

— Σα μεγαλόσο, τότε θάχο,—με θιμό απάντιςε το πεδί. Πας κίζοντας να γλιτόςι απ' το ςαν τανάλια χέρι τυ πολίτι, το πεδί τινάχτικε μια, έχαςε τιν ιςορροπία-τυ κε τυ έπεςε το πακέτο με τα φιλάδια.

Ο άνθρωπος με τα πολιτικά ςίκοςε ένα απ' τα χαρτιά, βιαστικά το κίτακςε κε ςιγανά, μα με θιμό ίπε:

— Ντοκυμέντα νάχις ίςε μικρός, μα για προκιρίκςις—ίςε μεγάλος; Εμπρός, πιάςτε-τον!

Tιν προκίριξι όμος τι διάβασε όχι μόνο αφτός με τα πολιτικά. Ο αγέρας άρπαξε απ' το πακέτο πύπεσε καμιά δεκαριά ολόασπρα χαρτάκια κε τα διασκόρπισε στο παραγιομιζμένο από ανθρόπους κατάστρομα. Δεν προφτάσανε ακόμα ι μουδιαζμένι, ταραγμένι πολιτοφίλακες να ζιγόσυν το βλογιοκομένο πεδί, κε θορίβισε, βύισε όλο το κατάστρομα.

— Καλίτερα τον Κορνίλοφ να ζιτύσασε να βρίτε!

— Ο καλόγερος ίνε χορίς ντοκυμέντο κε τίποτα, στο πεδί όμος κόλισες!

— Εδό το Σόρμοβο ίνε κι' όχι ι πόλι.

— Ε, ε, σιγανότερα εσίς,—έδιξε τα δόντια ο άνθροπος με τα πολιτικά, σαστιζμένα κιτὸντας τυς πολιτοφίλακες.

— Μιν ιπσόνις τι φονί, δε σε σκιαχτίκαμε.

— Μεταμφιεζμένος χοροφίλακας! 'Ιδατε, πος ρίχτικε πάνο στα φιλάδια.

— 'Ενα αποκόματο από φρέσκο ανκύρι πέταξε δίπλα απ' το καπέλο τυ ανθρόπυ με τα πολιτικά.

Στριμογμένι απ' όλες τις μεριές απ' τυς επιβάτες, πυ πιδίσανε κε σικοθίκανε, ι πολιτοφίλακες κιτάζανε γὶρο σαστιζμένι κε τρομαγμένι ορμινὲβανε:

— Μι μαζέβεστε, μι μαζέβεστε. Πολίτες, πιο ίσιχα!

Κσάφνυ βριχ:θικε ι σφιρίχτρα τυ βαποριύ, κι' απ' τι γέφιρα τυ καπετάνιυ κάπιος κσεφόνισε απελπιστικά:

— Απ' τιν αριστερί πάντα.. απ' τιν αριστερί πάντα... θα αναποδογιρίσετε το βαπόρι!

Ο κόζμος κατατρομαγμένος όρμισε πάνο στο γιρμένο κατάστρομα προς τιν αντίθετι μεριά. Εποφελύμενος τι στιγμί, ο άνθροπος με τα πολιτικά έβρισε με θιμό τυς πολιτοφίλακες κε κσέφιγε στι σκάλα τις γέφιρας τυ καπετάνιυ, δίπλα στιν οπία στεκόντανε ι διο αξιοματικί καταkίτρινι κε σαστιζμένι.

Το βαπόρι άραξε, ι εργάτες βιαστικά βγένανε στιν προκιμέα. Το βλογιοκομένο πεδί κσαναβρέθικε δίπλα-μυ. Τα μάτια-τυ

βγάζανε φοτιές, στ' απλομένα χέρια-τυ κρατύσε σφιχτά ένα σορό τσαλακομένα φιλάδια, πυ τα περιμάζεπσε.

— 'Ελα!—μυ φόναξσε.—'Ισια στο Βάριχο! Αν ροτίσις για το Βάσκα Κορτζάγιν, ο καθένας θα συ τον δίξι.

ΚΕΦΑΛΕΟ VI

Μ' απορία κε περιέργια κίταζα τα σταχτιά απ' τιν καπνιά σπιτάκια, τυς πέτρινυς τίχυς τον εργοστασίον, ανάμεσα απ' τα μάβρα παράθιρα τον οπίον στράφτανε ι γλόσες τις δινατίς φλόγας κι' ακυότανε το μυνκό μυνκριτό τον κλιστόν μιχανόν.

'Ιταν μεσιμεριάτικο διάλιμα. Από δίπλα-μυ ίσια στι μέσι τυ δρόμυ, κσιπάζοντας με τον ατμό τα σκιλιά τυ δρόμυ, πέρασε μια ατμομιχανί, σέρνοντας πλατφόρμες, φορτομένες με τροχύς. Πικιλόφονα βγάζανε τις βραχνές φονές ι σφιρίχτρες. Απ' τιν αβλόπορτα βγένανε πλίθι από ιδρομένυς κυραζμένυς εργάτες.

Στιν απαντί-τυς τρέχανε ομάδες από κσιπόλιτα καβγατζίδικα πεδιά, πυ κυβαλύσανε μπογαλάκια με κεσέδες κε πιάτα, πυ άχνιζαν κε μίριζαν κρομίδι κε κσινό λάχανο.

Από στραβύς δρόμυς έφτασα επιτέλυς ος το δρομάκι, όπυ βρισκότανε ι κατικία τυ Γάλκα.

Χτίπισα στο παράθιρο ενός όχι μεγάλυ κσίλινυ σπιτιύ. Μια κσερακιανί γριά με πσαρά μαλιά, παρατόντας τι σκάφι με τα ασπρόρυχα, κσεπρόβαλε το κόκινο, αναμένο πρόσοπό-τις κε θιμομένα ρότισε πιόνα θέλο.

Τις ίπα.

— Δεν έχι τέτιο,—απάντισε, κροτόντας το παράθιρο. —Κατικύσε κάποτε, τόρα προπολύ πια δεν ίνε.

Κεραβνόπλικτος απ' τιν ίδισι αφτί, έστρεπσα τι γονιά κε, αφύ σταμάτισα κοντά σ' ένα σορό χαλίκια, ένιοσα, πόσο κυράστικα, πόσο θέλο να φάγο κε να κιμιθό.

Εχτός απ'το Γάλκα, στο Σόρμοβο κατικύσε κι'ο θίος-μυ

Νικόλας, ο αδερφός τις μιτέρας-μυ. Μα δεν ίκςερα καθόλυ, πυ κατικί, πυ δυλέβι κε πὸς θα με δεχότανε.

Κάμποςες όρες τριγίριζα στυς δρόμυς, κιτάζοντας με μεγάλο πίζμα τα πρόσοπα τον εργατὸν, πυ περνύςανε. Το θίομυ βέβεα δεν τον έτιχα.

Στο τέλος απελπιζμένος κε νιόθοντας τον εαφτό-μυ ολομὸναχο, περιτὸ για όλυς, βρέθικα ς' ένα μικρό ελεινό λιβαδάκι, λερομὲνο από πςαρόπετςα κε κομάτια κιτρινιζμένις απ' τις βροχές αζβεςτόπετρας. Εδό κςαπλόθικα κε ςφαλνόντας τυ μάτια άρχιςα να ςκέφτυμε για τιν πικρί-μυ τίχι, για τις περιπέτιές-μυ.

Κι' όςο περιςότερο ςκεφτόμυνα, τόςο περιςότερο πικρενόμυνα, τόςο κε πιο ανόιτι μυ φενότανε ι φιγί-μυ απ' το ςπίτι.

Αλά κε τόρα ακόμα έδιοχνα τι ςκέπςι να γιρίςο πίςο ςτο Αρζαμάς. Μυ φενὸτανε, ότι τόρα ςτο Αρζαμάς θα ίμε ακόμα περιςότερο απομονομένος: θα με κοροιδέβυν περιφρονιτικά, όπος κάποτε κοροίδεβαν τον Τύπικοφ. Ι μιτέρα-μυ κριφά θα βαςανίζετε κε, να μιν το φέρι ι τίχι, θα πάι ςτο ςκολιό να παρακαλέςι το διεφθιντί για μένα.

'Ιμυνα όμος πιζματάρις. Ακόμα ςτο Αρζαμάς ίχα δι, πος δίπλα απ' τιν πόλι με τα τρένα μαζὶ, πυ κςερνύςανε ςπίθες κε ςτράφτανε με φοτιές, πετάι κε ι καθαφτό δινατί ζοί. Λογάριαζα, ότι φτάνι μονάχα να τα καταφέρο να πιδίςο πάνο ς' ένα απ' τα ςκαλοπάτια τον βαγονιόν, πυ τρέχανε ορμιτικὰ, έςτο κε ςτιν ακρὶτςα-τυ, να ςφιχτοπιάςο απ' το χερύλι, κε τότε πια δε θα με ςπρόκςις κάτο.

Στο φράχτι ζίγοςε ένας γέρος. Κρατύςε κυβά, βύρτςα κε τιλιγμένες ςα ςολίνα πλακάτες. Ο γέρος άλιπςε καλά τα ςανίδια με αλεβρόκολα, κόλιςε μια πλακάτα, τιν ίςιακςε, για να μιν έχι ςύφρες: βάζοντας χάμο τον κυβά, κίτακςε γίρο κε με φόνακςε κοντά-τυ.

— Πιάςε, μικρέ, τα ςπίρτα απ' τιν τςέπι-μυ, γιατί τα χέρια-μυ ίνε γιομάτα αλεβρόκολα. Εφχαριςτὸ,—μ' εφχα-

ρίστισε, όταν άναπσα το σπίρτο κε το πλισίασα στι ζβιζμένι πίπα-τυ.

Αφύ άναπσε, σίκοσε με τρίκσιμο το λερομένο κυβά κε ίπε με καλοσίνι:

— Εχ, τα γερατιά δεν ίνε χαρά. Τίχενε πριν να βροντάς με σφιρί ενός πυτιύ, να βροντάς, κε τόρα τον κυβά κυβάλισα—το χέρι-μυ μύδιασε.

— Δός-μυ, παπύλι, να στον πάο,—με προθιμία τυ πρότινα.—Εμένα δε θα μυ μυδιάσι. Κίτα, τι γερός πυ ίμε.

Κε σάμπος να φοβίθικα, ότι δε θα δεχτί, τράβικσα βιαστικά τον κυβά προς τα μένα.

— Πάρτον,—πρόθιμα δέχτικε ο γέρος,—πάρτον, αφύ ίνε έτσι, ι διο μαζί γλίγορα θα κσεκάνυμε.

Προχορόντας κατά μάκρος τυ φράχτι, περάσαμε με το γέρο πολύς δρόμυς.

Μόλις σταματύσαμε, κ' εφτίς από πίσο-μας μαζεβόντανε ι διαβάτες, περίεργι να μάθυν πιο γλίγορα τί τιχοκολάμε. Αποροφιμένος απ' τι δυλιά, κσέχασα ολότερα τα διστιχίματά-μυ. Κε τα σινθίματα ίτανε διάφορα, λόγυ χάρι: «Οχτό όρες δυλιά, οχτό ίπνος, οχτό ανάπαπσι». Αλά, να πύμε το σοστό, το σίνθιμα αφτό μυ φενότανε κάπος σινιθιζμένο, απλό, όχι ελκιστικό. Πολί περισότερο μ' άρεσε ι μεγάλι μπλε πλακάτα με τα σκύρα κόκινα γράματα: «Μόνο με τα όπλα στα χέρια το προλεταριάτο θα καταχτίσι το φοτινό βασίλιο τυ σοσιαλιζμύ».

Αφτό το «φοτινό βασίλιο», πυ έπρεπε να καταχτίσι το προλεταριάτο, μ' έλκιε με τιν ενιγματόδικι, ανίδοτι ομορφάδα-τυ ακόμα πιο πολί, απ' ότι έλκιαν, ι μακρινές εκσοτικές χόρες τυς κατενθυσιαζμένυς μαθιτές απ' το διάβαζμα τυ Μάιν Ριντ. Ι χόρες αφτές, όσο μακρινές κι' αν ίνε, μολατάφτα τις εκσερεβνίσανε, τις μιράσανε κε τις καταχορίσανε στυς βαρετύς σχολικύς χάρτες. Αφτό όμος το «φοτινό βασίλιο», για το οπίο έλεγε ι πλακάτα, δεν το κατάχτισε

ακόμα κανίς. Ανθρόπινο πόδι δεν πάτιςε ακόμα στις αςινίθιςτες χτίςις-τυ.

— Μπορί να κυράςτικες, παλικάρι;—ρότιςε ο γέρος ςταματόντας.—Τότε τρέχα ςπίτι. Τόρα κε μόνος-μυ τα καταφέρνο.

— Όχι, όχι, δεν κυράςτικα,—ίπα γο, κε θιμίθικα με λίπι, ότι γλίγορα κςανά θα μίνο ςτι μονακςιά-μυ.

— Ε, καλά,—ςιμφόνιςε ο γέρος.—Κίτα μονάχα να μι θιμόςυν ςτο ςπίτι.

— Δεν έχο ςπίτι,—μ' απροζδόκιτι ιλικρίνια ίπα εγό. Διλαδί ςπίτι έχο, μα ίνε μακριά.

Κε, επιθιμόντας να εκμιςτιρεφτό ςε κάπιονε τον πόνο-μυ, τα ίπα όλα τυ γέρυ.

Μ'άκυςε προςεχτικά, με καρφομένα τα μάτια κε λιγάκι κοροιδεφτικά κίτακςε το ταραγμένο πρόςοπό-μυ.

— Τι δυλιά αφτί πρέπι να τιν εκςετάςυμε, — ίπε ίςιχα. — Αν κε το Σόρμοβο ίνε μεγάλο, μολατάφτα ο άνθροπος βελόνα δεν ίνε. Σιδεράς, λες, ίνε ο θιός-ςυ;

— Ίτανε ςιδεράς,—απάντιςα εγό πέρνοντας θάρος.—Νικόλα τον λένε. Νικόλα Γεγόροβιτζ Ντυμπριακόφ. Τυ κόματος πρέπι να ίνε, όπος κι' ο πατέρας. Ίςος ςτιν επιτροπή να τον κςέρυν.

— Όχι, κάπος δεν κςέρο τέτιον. Ας ίνε, καλά ςαν

τελιόςυμε το τιχοκόλιμα, θα πας μαζί-μυ. Θα ροτίςο εδό μερικύς απ' τυς δικύς-μας.

Ο γέρος για κάπιο λόγο κατςύφιαςε, κε προχόριςε, ρυφόντας ςιοπιλός τιν πίπα-τυ.

— Όςτε τον πατέρα-ςυ τον ςκοτόςανε;—ρότιςε ανεπάντεχα.

— Τον ςκοτόςανε.

Ο γέρος ςκύπιςε τα χέρια στο λιγδομένο μπαλομένο παντελόνι-τυ κε χτιπόντας-με στον όμο, ίπε:

— Θα πας τόρα ςε μένα. Θα φάμε πατάτες με κρομίδι κε θα βράςυμε τςάι. Φαντάζυμε, πόςο θα πινάς;

Ο κυβάς μυ φάνικε ολότελα λαφρός. Κ' ι φιγί-μυ απ' το Αρζαμάς μυ φάνικε κςανά απαρέτιτι κε ςκόπιμι.

Ο θίος-μυ βρέθικε. Καθός φάνικε, ίτανε όχι ςιδεράς, μα μάςτορις στο ςινεργίο τον καζανάδον.

Ο θίος-μυ ςίντομα μυ ίπε να μιν κάνο ανοιςίες κε να γιρίςο πίςο ςπίτι.

— Σε μένα εδό δεν έχις τί να κάνις... Ο άνθροπος τότε μόνο μπορί κάτι να γίνι, όταν κςέρι τι θέςι-τυ,—έλεγε κατςυφιάρικα τιν πρότι κιόλας μέρα στο γέδμα, ςκυπίζοντας με τιν πετςέτα τα κοκινότριχα βυτιρομένα μυςτάκια-τυ.—Νά εγό κςέρο τι θέςι-μυ... Ίμυνα μαθιτεβόμενος, κατόπι ςιδεράς, τόρα έγινα μάςτορις. Γιατί, να πύμε, εγό έγινα κι' άλος δεν έγινε; Γιατί εκίνος έλεγε το κοντό κε το μακρί. Να δυλέπςι, βλέπις, δε θέλι, ζυλέβι τον ινζενιέρο. Διαμιάς τα θέλι. Εςί, ας πύμε, γιατί δεν έμινες στο ςκολιό; Θα σπύδαζες ςιγά-ςιγά γιατρός ίτε τέχνικος. Μα όχι... τον έκςιπνο έκανες. Απ' τιν τεμπελιά ίνε όλα αφτά... Κατ' εμένα όμος, μια κι' ο άνθροπος αποφάςιςε να κάνι καμιά δυλιά, πρέπι να παςκίζι να πάι μπροστά. Σιγά-ςιγά, δίχος να βιάζετε, κε νά μια μέρα—έγινε άνθροπος.

— Πός γίνετε, θίε Νικόλα;—χαμιλά κε προζβλιμένος ρότιςα.—Ας πάρυμε για παράδιγμα τον πατέρα. Εκίνος ίτανε στρατιότις. Όπος λες εςί, βγένι, ότι έπρεπε να

μπι στο σκολιό τον ανθιπολοχαγόν. Ακσιοματικός θάβγενε τότε. Μπορί νάφτανε σε λοχαγό. Κι' όλα όσα έκανε, κε το ότι, αντίς να φροντίσι να γίνι λοχαγός, πίγε να δυλέπσι παράνομα, αφτό δεν έπρεπε να το κάνι;

Ο θίος κατσύφιασε.

— Για τον πατέρα-συ κακό δε θέλο να πο, οστόσο ιδιέτερο όφελος απ'τις πράκσις-τυ δε βλέπο. Τέτιος, ανίσιχος άνθροπος ίτανε. Κε 'μένανε λίγο κόντεπσε να με μπερδέπσι. Μόλις ίθελε το γραφίο να με κάνι μάστορι, κε κσάφνυ τέτια πράματα μυ διλόνυν: νά, μαθές, τί λογιό σινκενίς σας επισκέφτικε. Με δισκολία σκέπασα τι δυλιά.

Εδό ο θίος πίρε απ'τι συπιέρα ένα παχί κομάτι, το καλοάλιπσε με μυστάρδα, το αλάτισε καλὰ-καλά κε, δαγκάνοντας το κρέας με τα δινατά κίτρινα δόντια-τυ, κύνισε το κεφάλι δισαρεστιμένος.

'Οταν ι γινέκα-τυ, μια απσιλί όμορφι γινέκα, τυ πρόσφερε μετά το φαγί σπιτίσιο κβας μέσα σε πίλινο κε με φιγύρες ποτίρι, εκίνος τις ίπε:

— Τόρα θα κσαπλοθό, με κσιπνάς μετά μια όρα. Πρέπι να γράπσο γράμα τις αδερφίς-μυ τις Βαρβάρας. Ο Μπορίς μια κε θα πάι, το πέρνι μαζί-τυ.

— Κε πότε θα πάι;

— Πός πότε—άβριο.

Χτιπίσανε στο παράθιρο.

— Θίε Νικόλα,—ακύστικε απ' το δρόμο μια φονί,—στο σιλαλιτίριο θα πας;

— Ακόμα πύ;

— Στο σιλαλιτίριο, λέγο. Στιν πλατία μαζέφτικε όλος ο κόζμος.

— Ε, κι' αφτύς,—έκανε ο θίος χιρονομόντας,—πολί μυ χριάζυντε.

Περίμενα, οσότυ να πέσι ο θίος να ισιχάσι κε έτρεχα όκσο στο δρόμο.

«Ο θίος-μυ, καθός φένετε, ίνε τομάρι!—σκέφτικα.—

Μεγάλι δυλιά,—μάςτορις! Κ' εγό νόμιζα ακόμα, ότι ίνε μέλος τυ κόματος. Μα τί έτςι κε θ' ανανκαςτό να κςαναγιρίςο στο Αρζαμάς;»

Διό ίτε τρις χιλιάδες άνθροπι ςτεκόντανε δίπλα στο ςανιδένιο βίμα κι' ακύανε τυς ρίτορες. Πίςο απ'τυς ανθρόπυς γλίςτριςε το γνοςτό βλογιοκομένο πρόςοπο τυ εκςιπνοπόνιρυ Βάςκα Κορτζάγιν. Τον φόνακςα, μα δεν άκυςε.

'Ετρεκςα να τον προφτάςο. Διο φορές το ζγυρόμαλο κεφάλι-τυ φάνικε ανάμεςα στο πλίθος, μα κατόπι εκςαφανίςτικε τελιοτικά.

Βρέθικα όχι μακριά απ' το βίμα. Να ζιγόςο πιο κοντά ίταν δίςκολο. 'Αρχιςα ν' ακύο. Ι ρίτορες αλάζανε ςιχνά. 'Εμινε στο μνιμονικό-μυ ένας—άςχιμος, φτοχικά ντιμένος, στιν όπςι τέτιος εργάτις, πυ κατά εκατοντάδες αντάμονε κανένας ςτυς δρόμυς τυ Σόρμοβυ, χορίς να ελκιςτί ι προςοχί-τυ. 'Εβγαλε αδέκςια το πλατί ςαν τιγανίτα καπέλο, έβικςε κε, ςφίνκοντας τι ςκαζμένι κε, καθός μυ φάνικε, ερεθιζμένι φονί-τυ, άρχιςε να λέι:

— Εςίς, ςίντροφι, απ' το τμίμα τον ατμομιχανόν, καθός κι' απ' τον βαγονιόν, πολί δε κι' απ' το τμίμα τυ νεφτιύ κςέρετε, ότι οχτό χρόνια έκατςα στο κάτεργο ςαν πολιτικός κατάδικος. Κε νά—δεν πρόφταςα ακόμα νἄρθο πίςο, δεν πρόφταςα ν'αναπνέφςο καθαρό αγέρα, κε μπατς, κςανά με κάτςανε διο μίνες φιλακί! Πιος μ' έκατςε; Με κάτςανε όχι ι αςτινομικί τυ παλιύ καθεςτότος, μα ι κολιτςίδες τυ νέυ. Απ' τον τςάρο πΰκατςα δε με πιράζι. Απ' τον τςάρο πάντα καθόντανε ι δικί-μας. Μα απ' τις κολιτςίδες, μυ κακοφένετε. Ι στρατιγί κ' ι ακςιοματικί κρεμάςανε κόκινυς φιόνκυς, ςα να πύμε γίνανε φίλι τις επανάςταςις. Τυς δικύς-μας δε με το παραμικρό τυς χόνυν μέςα. Μας ςικοφαντύν κε μας καταδιόκυν. Για τον εαφτό-μυ δε λέγο, ςίντροφι, πυ έκατςα διο μίνες περιςύς. Λέγο για το δικό-μας, τον εργατικό πόνο.

Εδό έβικςε. Αφύ πίρε ανάςα, άνικςε το στόμα-τυ, κςα-

νάδιxςε. Πολίν όρα έτρεμε, πιαζμένος με τα χέρια απ' τα xάνxελα, xατόπι xύνιςε το xεφάλι xε xατέδιxε xάτο.

— Τον φάγανε τον άνθροπο!—Φοναχτά xε αγαναχτιζμένα ίπε xάπιος.

Απ' τον νxρίζο ςινεφιαζμένο υρανό πέςανε τα xοματάxια τυ προτόχιονυ.

Αποςπόντας τα τελεφτέα, μελανιαζμένα φίλα, φιςύςε ο xςερός, xρίος αγέρας. Τα πόδιά μυ παγόςανε. Ίθελα να 6γο απ' το πλίθος για να ζεςταθό περπατόντας. Σπρόχνοντας να περάςο, ίχα πάπςι να xιτάζο τυς ρίτορες, μα xςάφνυ μια γνοςτί πςιλί φονί μ' έxανε να xςαναγιρίςο ςτο ' 6ίμα. Το χιόνι μυ ςφαλνύςε τα μάτια. Απ' τις πάντες με ςπρὸχνανε. Κάπιος μυ πάτιςε δινατά το πόδι. Σιxόθιxα ςτις μίτες τον ποδιόν xε με θα6μαζμό xε χαρά ίδα πάνο ςτο 6ίμα το γνοςτό γενάτο πρόςοπο τυ Γάλxα.

Κυνόντας τυς ανxόνες, χονόμυνα ανάμεςα ςτο πιxνό πλίθος, πυ με διςxολία το διαπερνύςα xε προχόριςα μπροςτά. Φο6ίθιxα, μίπος ςαν τελιόςι τιν ομιλία-τυ, ο Γάλxας θ' αναxατοθί ςτο πλίθος, δε θ'αxύςι τι φονί-μυ, xε θα τον χάςο xςανά. Κυνύςα το xαπέλο-μυ για να προςελxίςο τιν προςοχί-τυ, χιρονομύςα με τα ανιχτά δάχτιλά-μυ. Μα δε με πρόςεχε.

Όταν ίδα, ότι ο Γὰλxας ςίxοςε πια το χέρι, ιπςὸνι πια τι φονί xε νά τόρα θα τελιόςι το λόγο-τυ, φόναxςα δινατά:—Σεμεόν Ι6άνο6ιτζ... Σεμεόν Ι6ὰνο-6ιι-ιτζ!...

Απ' τιν πάντα ςυςυρίxςανε. Κάπιος μΰδοςε μια ςτιν πλάτι. Μα εγό αxόμα πιο απελπιζμένα xςεφόνιςα:

— Σεμεόν Ι6άνο6ι-ι-ιτζ!

Ίδα, ότι ο Γάλxας, απορόντας έxανε μια αδέxςια χιρονομία xε, μαςόντας τιν τελεφτέα φράςι, άρχιςε 6ιαςτιxά να xατε6ένι τι ςxάλα.

Ένας απ' τυς ερεθιζμένυς γιτόνυς μ' ὲδραxςε απ' το χέρι xε με τρά6ιxςε παραπέρα.

Εγό όμος, μι δίνοντας προσοχί στις βριςιές κε τις σπροκςιές, γέλαςα έφθιμα, σαν τρελόπεδο.

— Γιατί κάνις τζαχπινιές;—τινάζοντάς-με δινατά, ρότιςε αφςτιρά ο εργάτις, που με κυβαλύςε απ' το μανίκι.

— Δεν κάνο τζαχπινιές,—μιν πάβοντας να χαμογελό ερτιχιζμένος, απαντύςα, χοροπιδόντας με τα παγομένα πόδια-μυ.—Το Γάλκα... βρίκα. Το Σεμεόν Ιβάνοβιτζ...

Φένετε στο πρόςοπό-τυ ίτανε ζογραφιζμένο κάτι, πυ ο θιμομένος άνθροπος χαμογέλαςε κι' ο ίδιος κε ρότιςε όχι πολί θιμομένα πια.

— Πιά γάλκα; [1])

— Μα καμιά... Το Σεμεόν Ιβάνοβιτζ;... Νά-τος ο ίδιος περνά νάρθι εδό.

Ο Γάλκας βγίκε μπροστά-μυ, μ' άρπακςε απ' τον όμο.

— Από πύ ίρθες εςί;

Το πλιθος ίτανε ταραγμένο. Ι πλατία θοριβύςε ανίςιχα. Ολόγιρα φενόντανε ερεθιζμένα, τρομαγμένα, ςαςτιζμένα πρόςοπα.

— Σεμεόν Ιβάνοβιτζ,—ρότιςα προχορόντας, δίχος να δόςο απάντιςι στιν ερότιςί-τυ,—γιατί θοριβί ο κόζμος;

— Τιλεγράφιμα ίρθε... μόλις τόρα,—μυ εκςίγιςε γλίγορα-γλίγορα.—Ο Κερένςκι προδίνι τιν επανάςταςι! Ο Κορνίλοφ προχορί ενάντια στιν Πετρύπολι.

Ι κοντές φτινοπορινές μέρες περάςανε σαν αςτραπί από μπροστά-μυ, σαν ολότελα ανιδοτι σταθμί, πυ στράφτυνε με τα φότα-τυς μπροστά στο εκςπρές πυ τυς προςπερνά με μεγάλι γλιγοράδα. Κε για μένανε διαμιάς βρέθικε δυλιά. Τόρα κ' εγό έγινα χρίςιμος, αποροφίθικα απ' το στρόβιλο τον γεγονότον, πυ διαδραματιζόντανε μ' εκςερετικί γλιγοράδα.

---

[1]) γάλκα—καλιακύδα (πυλί).

Μια απ' τις ανίσιχες μέρες ο Γάλκας μυ λέι ταραγμένος:

— Τρέχα, Μπορίς, στιν επιτροπί. Πες, ότι απ' το Βάριχο ζιτίζανε διαστικά αγιτάτορα κε πίγα εκί. Βρες το Γερςςόφ, ας πάι αντὶς για εμένα στο τιπογραφίο. Αν δεν έβρις το Γερςςὸφ, τότε... Για δός-μυ μολίβι... Νά φέρε ο ίδιος αφτί τι ςιμίοςι στο τιπογραφίο. 'Οχι όμος στο γραφίο, αλά δός-τινε καλίτερα απ' εφθίας στα χέρια τυ ςελιδοπιύ. Θιμάςε;... ίτανε ςτυ Κορτζὰγιν, ένας μάβρος τέτιος, με ματογιάλια; Νά, αφτός... Σαν κάνις όλα, τότε έρχεςε ς'εμένα ςτο Βάριχο. Αν ιπάρχυν ςτιν επιτροπί νέα φιλάδια—πάρε μαζί-τυ. Δες τυ Πάβλυ, εγό τα ζιτιςα. Στάςυ, στάςυ!—φόναχςε με φροντίδα κατόπι-μυ.

— Κρίο κάνι δα. Νἄριχνες στυς όμυς-ςυ τιν παλιά-μυ τςιράδα.

Μα εγό ςα μεθιζμένος πια κε με πάθος, ςαν άλογο τυ ιπικύ, πυ τ' αφίςανε να καλπάζι, πετύςα μέςα απ' τα νερά κε τυς λάκυς τυ λαςπομένυ λιθὸςτροτυ.

Στιν ίςοδο τις επιτροπίς τυ κόματος, θοριβόδικις, όπος ο σταθμὸς τι στιγμί τις αναχόριςις τυ τρένυ, έπεςα πάνο στον Κορτζάγιν. Αν δεν ίταν αφτός, μα κανένας άλος, μικρότερος κε πιο αδίνατος μπορί να τον νκρέμιζα. Πάνο στον Κορτζάγιν ὸμος χτίπιςα ςα σε τιλεγραφόκςιλο.

— Μορὲ τρέκςιμο!—ίπε διαςτικά.—Τί διάολο, απ' το καμπαναριὸ ὲπεςες;

— 'Οχι, απ' το καμπαναριό δεν έπεςα,—ντροπιαζμένα τρίβοντας το χτιπιμένο κεφάλι-μυ κε βαριανας;ένοντας απάντιςα εγό.—Ο Σεμεόν Ιβάνοβιτζ μ' έςτιλε να πο, ότι εκίνος στο Βάριχο...

— Το κςέρο, τιλεφονίςανε πια.

— Ζιτιςε ακόμα κε φιλάδια.

Στίλανε πια. 'Αλο τί;

— Χριάζετε κι'ο Γερςςόφ. Ας πάι ςτο τιπογραφίο. Ορίςτε τι ςιμίοςι.

— Τί γράφι εδό για το τιπογραφίο; Δόςε τι σιμίοςι —ανακατόθικε στιν κυβέντα ένας άγνοςτος σε μένα οπλιζμένος εργάτις με μανδία, πεταμένο στυς όμυς πάνο απ' το παλιό ςακάκι.

— Κάτι φιλοςοφί ο Σεμεόν,—ίπε, αφύ διάβαςε τι σιμίοςι κε αποτινόμενος στον Κορτζάγιν:—Τί φοβάτε για το τιφογραφίο; Το μεςιμέρι ακόμα έςτιλα εκί τι φρυρά-μυ.

Στον εκςόςτι όλο κε πλιςιάζανε νέι εργάτες. Παρ' όλο το κρίο, ι πόρτα τις επιτροπίς ίτανε ορθάνιχτι, περνύςαν μπροςτά απ' τα μάτια μανδίες, μπλύζες, κςεθοριαζμένα πέτςινα κοντογύνια. Στο χαγιάτι διο με τα ςφιριά βγάζανε τα ςανίδια από μια κάςα. Μέςα ςτ'άχερα κίτονταν κενύργια τυφέκια, καλοαλιμένα με λάδι. Αρκετές τέτιες άδιες κάςες ίτανε πεταμένες στις λάςπες δίπλα στον εκςόςτι.

Κςαναφάνικε ο Κορτζάγιν. Περνόντας βιαςτικά ίπε σε τρις οπλιζμένυς εργάτες:

— Πιγένετε γλίγορα. Ι ίδιι θα μίνετε εκί. Κε κανένα χορίς γραφτί άδια τις επιτροπίς να μιν αφίςετε να μπι. Από κι στίλτε κανένα να ιδιοπιίςι, πος βολεφτίκατε.

— Πιόνα να στίλυμε;

— Μα κανένα απ' τυς δικύς-μας, πυ θα τίχι εκί κοντά.

— Εγό θα τίχο εκί κοντά!—φόναχςα, νιόθοντας δινατί έκςαπςι κ' επιθιμία να μι μίνο πίςο απ'τυς άλυς.

— Παρτε λιπόν έςτο κι' αφτόνα! Τρέχι γλίγορα.

Εδό παρατίριςα, ότι απ'τιν κάςα πυ σπάςανε πέρνι τυφέκι ςχεδόν ο καθένας, πυ βγένι απ' τιν πόρτα. Ακόμα κε κάπιο νέο μάβρο κορίτςι, κι' αφτό πίρε.

— Σίντροφε Κορτζάγιν,—παρακάλεςα εγό,—όλι πέρνυν τυφέκια, κ' εγό θα πάρο.

— Τί θέλις;—με διςαρέςκια ρότιςε εκίνος, διακόφτοντας τιν κυβέντα-τυ μ' ένα γερό νάφτι, πυ ίχε καταςτιγματιζμένο το κορμί-τυ.

— Τυφέκι! Τί χιρότερος απ' τυς άλυς ίμε μίπος;

Εδό απ' το διπλανό δομάτιο φονάχςανε δινατά τον Κορτζάγιν κε πίγε διαςτικά εχί, κάνοντας κατά μένα χιρονομία.

Μπορί απλύςτατα να ίθελε να πι μ' αφτό, να μιν τον εμποδίζο, μα εγό κατάλαβα αφτί τι χιρονομία σαν άδια. Αρπάζοντας ένα τυφέκι απ' τιν χάςα κε ςφιχτανκαλιάζοντάς το έτρεχςα κατόπι απ' τυς ντρυζζίνικυς, πυ κατεβίκανε πια απ' τον εχςόςτι.

Περνόντας τρεχάτος τιν αβλί, πρόκανα ν' ακύςο τιν ίδιςι, πυ μόλις τότε ίχε φτάςι: ςτιν Πετρύπολι κιρίχτικε ι ςοβιετικί εχςυςία. Ο Κερένςκι τόςτριπσε. Στι Μόςχα χτιπιέντε με τυς γιύνκερ.

ΜΕΡΟΣ 3

ΤΟ ΜΕΤΟΠΟ

ΚΕΦΑΛΕΟ Ι

Πέρασε μισός χρόνος.

Το γράμα πΰγραπσα στι μιτέρα-μυ, το πέτακσα στο σταθμό στο γραματυκιβότιο μιαν ιλιόλυστι απριλιάτικι μέρα.

«Μαμά!

Χέρε, χέρε! Αναχορό στιν ομάδα τυ δοκσαζμένυ σιντρόφυ Σίβερς, πυ χτιπιέτε με τα άσπρα στρατέβματα τον κορνίλοφτσον κε τον καλέντιτσον. Αναχορύμε τρις μαζί. Μ' εφοδιάσανε με ντοκυμέντα απ' τι σορμοβίτικι ντρυζίνα, όπυ σινκαταλεγόμυνα κ' εγό μαζί με το Μπέλκα. Εμένα πολίν κερό δε θέλανε να μυ δόσυνε, λέγανε νέος ίμε. Με τι βία κατάφερα το Γάλκα, κε μυ τα βόλεπσε. Κι' ο ίδιος ίθελε να πάγι, μα ίνε αδίνατος κε άσχιμα δίχι. Το κεφάλι-μυ κέι απ' τι χαρά-μυ. 'Ολα, πυ ίδα κε πέρασα ος τα τόρα,—ίταν τιποτένια, ι καθαφτό ζοί μόλις τόρα αρχίζι, γι' αφτό κε χέρυμε»...

Τιν τρίτι μέρα τυ ταksιδιύ-μας, στον κερό μιας εκσάορις στάσις-μας σε κάπιο μικρό σταθμό, μάθαμε, ότι στα γιτονικά βόλοστ δεν ίνε κε τόσο ίσιχα, εμφανιστίκανε μικρές λιστρικές σιμορίες κε πυ κε πυ ίχανε σιμπλοκές ι κυλάκι με τα τροφοδοσιακά αποσπάζματα. Αργά τι νίχτα πια δόσανε για τιν αμακσοστιχία-μας ατμομιχανί. Εγό κ' ι σιντρόφι-μυ πλαγιάζαμε πλάι-πλάι στο απάνο ράφι ενός φορτιγύ βαγονιύ. Ακύοντας τον κανονικό κρότο τον τροχόν κε το τρίκσιμο τυ βαγονιύ πυ κυνιότανε, καλοσκεπάστικα με το μάλινο παλτό-μυ κε ετι-

μάστιχα να κιμιθό.

Στο σκοτάδι ακυόντανε ροχαλιτό, βίχας, κςίςιμο. Εκίνι, πυ τα καταφέρανε να χοθύν στα ράφια, κιμόντανε. Απ' το πάτομα όμος, απ' τα σακιά, απ' τυς πικνύς σορύς εκίνον, πυ όπος-όπος βολεφτίκανε, ακυόντανε ςιχνά γονκίζματα, βριςιές κε σπροχςιές τον γιτόνον πυ τυς ανιςιχύςαν.

— Μι σπρόχνις, μι σπρόχνις,—ίςιχα γόνκιζε μια χοντρί φονί.—Γιατί με κςεςπρόχνις απ' το σακί-μυ; Κίτα να μι σε σπρόκςο έτςι, πυ δε θα κςεςπροχτίς πια!

— Κίτα τον παλιάνθροπο!—τςίρικςε θιμομένι μια γινεκίςια φονί.—Πύ μυ χόνεςε με τις ποδιματάρες-ςυ στο πρόςοπο; Α-αχ, παλιάνθροπε, α-αχ, κακόχρονε!

'Αναπςε ένα σπίρτο, θαμποφοτίζοντας το σορό τον ποδιμάτον, πυ σαλέβανε, τον σακιόν, τον καλαθύνον, κασκέτον, χεριόν κε ποδιόν, το σπίρτο έζβιςε, κ' έγινε σκοτινότερα. Κάπιος στι γονιά διιγότανε μονότονα μ' αποσταμένι, τρεμυλιαστί φονί τι μακριά, άνοστι ιστορία τις θλιβερίς-τυ ζοίς. Κάπιος σιμπονετικά κςεφιςύςε το τςιγάρο-τυ. Το βαγόνι τιναζότανε σαν καταφαγομένο απ' τις αλογόμιγες άλογο, κε με ακανόνιστες σπροχςιές προχορύςε πάνο στις ράγιες.

Κςίπνιςα, γιατί ένας απ' τυς ςιντρόφυς-μυ με τράβικςε απ' το χέρι. Σίκοςα το κεφάλι κ' ένιοςα τον εφχάριστο δροςερό αγέρα, πυ μυ δρόςιςε το τςαλακομένο πρόςοπο απ' το ορθάνιχτο παράθιρο. Το τρένο προχορύςε ςιγανά, ίτανε φένετε ανίφορος. Ι χαραβγί σκέπαςε όλο τον ορίζοντα πέρα-πέρα. Πάνο απ' τι χαραβγί, σα να τάκςε ι φοτιά πιρκαιάς, ζβίνανε τα άστρα κ' έλιονε το κατάχλομο φενκάρι.

— Ι γι στασιάζι,—ακύστικε απ' τι σκοτινί γονιά καπιανύ ίςιχι, τολμιρί παρατίριςι.

— Κςίλο θέλι, γι' αφτό κε στασιάζι,—ςιγανά κε θιμομένα απάντιςε ι αντικρινί γονιά.

'Ενα διατό τρίκςιμο διέκοπςε τιν κυβέντα. Το βαγόνι τινάχτικε, χτίπιςε κάπυ, εγό βρέθικα πεταμένος απ' το ράφι

πάνο στα κεφάλια εκίνον, πυ στροθίκανε στο πάτομα. 'Ολα γενίκανε άνο-κάτο, κε τα μάβρα σπλάχνα τυ βαγονιύ όρμιςαν με κςεφονιτά στιν ορθάνιχτι πόρτα τυ φορτιγύ βαγονιύ.

Εκτροχίαςι.

'Επεςα αδέκςια με πάταγο στο χαντάκι δίπλα στι ςιδιροδρομικί επίχοσι, μόλις-μόλις προφτένοντας να ςικοθό για να μι με πατίςυν ι άνθροπι, πυ πιδύςανε. Διο φορές ακυςτίκανε πιροβολιζμί. Δίπλα κάπιος άνθροπος, ανίγοντας διάπλατα τα τρεμυλιαςτά χέρια-τυ, έλεγε βιαςτικά:

— Δεν ίνε τίποτα... Δεν ίνε τίποτα... Μόνο μι φέβγετε, γιατί θ' αρχίςυνε να πιροβολύν. Αφτί δεν ίνε δα ι άςπρι, ίνε ι κάτικι τις εδό στανίτςας. Θα μας λιςτέπςυν μονάχα κε θα μας αφίςυν.

Κατά το βαγόνι τρέκςανε διο με τα τυφέκια, φονάζοντας:

Μπά...ατε...μπά...τε πίςο... Πύ βγένετε;

Ο κόζμος ρίχτικε στα βαγόνια. Σπρογμένος από κάπιονα, παραπάτιςα κ' έπεςα στο ιγρό χαντάκι. Σα βρέθικα, χάμο φαρδίς-πλατίς, βιαςτικά, σα γυςτερίτςα, τραβίχτικα με τιν κιλιά στιν υρά τυ τρένυ. Το βαγόνι-μας ίταν προτελεφτέο, κε μετά ένα λεφτό βρέθικα δίπλα στο θαμπερό ςινιαλοφάναρο τυ πιςινύ βαγονιύ. Εδό ςτεκότανε ένας χοριάτις με τυφέκι. 'Ιθελα να γιρίςο πίςο, μα ο άνθροπος αφτός, ίδε φένετε κάπιον άλονε απ' τιν άλι πάντα τις επίχοσις κε έτρεκςε κατά κι. 'Ενα πίδιμα—κε κιλύςα πια κάτο στον κατίφορο τις γλιςτερίς λαςπόδικις χαράδρας. Σα βρέθικα κάτο, ςικόθικα κε ςίρθικα ος τα χαμόκλαδα, μόλις-μόλις ςικόνοντας τα γέματα από λάςπι πόδια-μυ.

Ζοντάνεπςε το δάςος, πυ ίτανε ςκεπαζμένο απ' το χνόδι τις φρέςκιας πραςινάδας. Κάπυ μακριά, παςκίζοντας να κςεπεράςι ο ένας τον άλονε, λαλύςαν ι πετινί. Απ' το διπλανό λιβάδι ακυότανε το κόαζμα τον βατράχον, πυ βγίκαν να ζεςταθύν. Πυ κε πυ στι ςκιά βριςκόντανε ακόμα νιςάκια νκρίζυ χιονιύ, μα στα μέρι πυ χτιπύςε ο ίλιος, το περςινό ςκλιρό χορτάρι ίτανε κςερό. Εγό κςεκυραζόμυνα, καθάριζα μ'

ένα κομάτι φτελιά τι λάςπι απ' τα ποδίματά-μυ. /Επιτα πίρα ένα μάτςο χόρτα, τα μύςκεπςα στο νερό κε ςκύπιςα το λαςπομένο πρόςοπό-μυ.

Τα μέρι ίνε άγνοστα. Από πιυς δρόμυς να πάγο στον πλιςιέςτερο σταθμό; Κάπυ γαβγίζυν τα ςκιλιά—πάι να πι ςιμά ιπάρχι χοριό. Αν π γο να ροτίςο; Αλά αν πέςο κςάφνυ ςε κυλάκικι ενέδρα; Θα με ροτίςυν—πιος ίςε, από πύ, γιατί; Κ' εγό έχο το ντοκυμέντο ακόμα δε κε με το μάυζερ ςτιν τςέπι. Ε, το ντοκυμέντο, ας πύμε, μπορό να το κρίπςο ςτο πόδιμα. Μα το μάυζερ; Να το πετάκςο;

Τόβγαλα, το ςτριφογίριςα. Κε το λιπιθικα. Το μικρό μάυζερ τόςο καλά τέριαζε ςτι χύφτα-μυ, τόςο ίςιχα άςτραφτε με το γιαλιςτερό ατςάλι τυ πλακοτύ χερυλιύ-τυ, όςτε ντράπικα τιν ίδια μυ τι ςκέπςι, το χάιδεπςα κε τόχοςα πίςο ςτον κόρφο-μυ, ςτιν εςοτερικί, φτιαζμένι ςτι φόδρα μιςτικί τςέπι.

Το προί ίτανε καθαρό, θοριβόδικο, κι' απάνο στο κύτςυρο μέςα στο κίτρινο λιβάδι δεν πίςτεβα, ότι ιπάρχι κάπιος κίνδινος.

Πιν, πιν... ταράχ,—άκυςα δίπλα-μυ ένα γνοςτό ςφίριγμα. 'Ενας μεγάλος γαλαζόχρομος μελιςοφάγος έκατςε στο κλαδί πάνο απ' το κεφάλι-μυ κε με περιέργια με ςτραβοκίτακςε.

Πιν, πιν... ταρααχ... γιά-ςυ—ςφίρικςε μεταλάζοντας το πόδι.

'Αθελα χαμογέλαςα κε θιμίθικα τον Τίμκα Σςτύκιν. Αφτός τυς μελιςοφάγυς τυς ονόμαζε κυτούραδυς. Νά, προπολύ μίπος ιταν... Κ' ι μελιςοφάγι κε το νεκροταφίο, τα πεχνίδια... Κε τόρα κίτα... Κε κατςύφιαςα το μέτοπο. Μα τί να κάνο οςτόςο;

Πολί κοντά κροτάλιςε ένα μαςτίγι, κι' ακύςτικε μύνκριζμα. «Κοπάδι,—κατάλαβα,—γι' ας πάγο να ροτίςο το δρόμο απ' τον τςομπάνι. Τί θα με κάνι ο τςομπάνις; Τον ροτό κ' εφτίς κρίβυμε απ' τα μάτια-τυ».

Το μικρό κοπάδι, τεμπέλικα κι' ανόρεγα τςιμπόντας τό-

φες παλιό χόρτο ςιγανοπροχορύςε στιν άκρι τυ δάςυς. Δίπλα στο κοπάδι προχορύςε ένας γέρος τςομπάνις με μακρί, βαρί ραβδί. Δίχος να βιάζομε κε με ίςιχο βίμα ανθρόπυ, πυ ςεργιανάι τον ζίγοςα απ' τιν πάντα.

— Γιὰ-ςας, παπύλι!

— Γιά-ςυ—μ' απάντιςε όχι διαμιάς κε, αφύ σταμάτιςε, άρχιςε να με κιτάζι.

— Μακριά ίνε ος το σταθμό;

— Ος το σταθμό; Ος 'πιόνα σταθμό θέλις;

— Εδό τα χριάστικα. 'Υτε ίκςερα, κιόλας, πιος σταθμός μυ χριάζετε, μα ο γέρος ο ίδιος μ' έβγαλε απ' τι δίςκολι θέςι.

— Ος τον Αλεκςέεφςκι, νε;

— Ακριβός, — ςιμφόνιςα εγό. — Ος αφτόν τον ίδιο. Γιατί πίγενα, κε λιγάκι παραδρόμιςα.

— Κι' από πύ έρχεσε;

Κσανά τάφερα στενά.

— Από κι,—όσο μπορύσα πιο ατάραχα ίπα,. ακαθόριστα κυνόντας το χέρι κατά το χοριυδάκι, πυ φενότανε στον ορίζοντα.

— Χμ... Από κι... 'Οστε απ' το Δεμένεβο, νε;

— Ακριβός ίσια απ' το Δεμένεβο.

Τι στιγμί αφτί άκυσα γρίλιζμα σκίλυ κε βίματα. Γιρίζοντας το κεφάλι-μυ, ίδα ένα γερό παλικάρι, πυ πλισίαζε το γέρο, θάτανε, φένετε, το βοσκόπυλο.

— Τί τρέχι εδό, μπάρμπα Λέκσαντρε;—ρότισε, μιν πάβοντας να μασάι μια φέτα σικαλίσιο ψσομί.

— Μα νά ένας διαβάτις... Στο σταθμό Αλεκσέεβσκι το δρόμο ροτάι. Κε λέγι, ότι ο ίδιος έρχετε απ' το Δεμένεβο.

Το παλικάρι κατέβασε τι φέτα κε, καρφόνοντας τα μάτια σε μένα, ρότισε απορόντας:

— Διλαδί πος γίνετε έτσι;

— Κ' εγό ο ίδιος δεν κσέρο πος, μια κε το Δεμένεβο βρίσκετε ίσια απάνο στο σταθμό. Αλεκσέεφκα λες, Δεμένεβο λες—όλο το ίδιο κάνι. Κε πός βρέθικε εδό πέρα;

— Στο χοριό το δίχος άλο πρέπι να τον στίλυμε,—σιμβύλεψσε ατάραχα το παλικάρι.—Ας πάνε εκί στο φιλακίο να τα κσεδιαλίσυν. Πιος κσέρι τί ψσεφτιές μπορί να λέι!

'Αν κε ακόμα δεν ίκσερα, τί ίνε αφτό το φιλακίο, πυ «όλα θα τα κσεδιαλίσι», κε πος θα τα κσεδιαλίσι, μολατάφτα δεν ίθελα να πάγο στο χοριό, μόνο έστο για το ότι τα χοριά εδό ίτανε πλύσια κι' ανίσιχα. Γι' αφτό λιπόν, χορίς να περιμένο τα παραπέρα, με δινατό πίδιμα αποτραβίχτικα απ' το γέρο κ' έτρεκσα στο δάσος.

Το παλικάρι γλίγορα με παράτισε. Μα το καταραμένο

το σκιλί πρόφτασε να με δανκάσι διο φορές, στο πόδι. Παρ' όλο πυ ι λεμί τον ποδιμάτον-μυ ίτανε χοντρί, τα μιτεράτυ δόντια μπορέσανε να φτάσυν ος τιν πέτσα-μυ. 'Αλοστε, πόνο δεν εσθάνθικα τόσο, όπος δεν εσθανόμυνα κε τα μαστιγόματα τον κλαδιόν, πυ ανίκσανε διάπλατα τα γαντσόδικα δάχτιλά-τυς μπροστά στο πρόσοπό-μυ, ύτε τυς βόλυς τον χομάτον, ύτε τα κύτσυρα, πυ τιχένανε κάτο απ' τα πόδια-μυ.

'Ετσι περιπλανίθικα μέσα στο δάσος ος το βράδι. Το δάσος δεν ίτανε άγριο, γιατί κσεπροβάλανε κύτσυρα από κομένα δέντρα. 'Οσο περισότερο πάσκιζα να προχορίσο στο βάθος, τόσο αρεότερα γίνονταν τα δέντρα κε σιχνότερα τιχένανε λιβάδια μ' αχνάρια αλογίσιον πετάλον κε κοπριά.

'Αρχισε να νιχτόνι. Κυράστικα, ίμυνα πιναζμένος κε κατατσυνκρανιζμένος. 'Επρεπε να σκεφτό για να διανιχτερέψο. Διάλεκσα ένα βολικό, κσερό μέρος κάτο από ένα χαμόδεντρο, έβαλα κάτο απ' το κεφάλι-μυ ένα κύτσυρο κε κσάπλόθικα. 'Αρχισα να νιόθο τιν κύρασι. Τα μάγυλά-μυ κέανε, κε πονύσε το δανκαμένο απ' το σκιλί πόδι-μυ.

«Ας κιμιθό,—αποφάσισα,—τόρα ίνε νίχτα, κανένας δε με βρίσκι εδό. Κυράστικα... Θα κιμιθό βαριά, κε το πρωί σκεφτόμαστε».

'Οταν μ' έπερνε ο ίπνος, θιμίθικα το Αρζαμάς, τιν τεχνιτί λίμνι, τον πόλεμό-μας πάνο στις σχεδίες, το κρεβάτι-μυ με το παλιό ζεστό πάπλομα, ακόμα, πος με το Φέντκα πιάσαμε περιστέρια κε τα τσιγαρίσαμε στο τιγάνι-τυ. 'Επιτα κριφά τα φάγαμε. Τα περιστέρια ίτανε τόσο νόστιμα...

Στις κοριφές τον δέντρον σφίριχσε ο αγέρας. 'Εριμο κε άγριο μυ φάνικε το δάσος. Ζεστό, μιροδάτο, σαν παχί γιορτινό τσυρέκι, γλίστρισε στι φαντασία-μυ το προτινό Αρζαμάς. Καλοσκέπασα με το γιακά το κεφάλι κ' ένιοσα, πος ένα απρόσκλιτο δάκρι κίλισε στο μάγυλό-μυ. Οστόσο δεν έκλεα.

Τι νίχτα αφτί κσεπαγιάζοντας απ' το κρίο, πιδόσα κε σικονόμυνα, έτρεχα μέσα στο λιβάδι, προσπαθύσα ν' ανέβο στι

σιμίδα κε, για να ζεσταθό, άρχισα μάλιστα να χορέβο. 'Αμα ζεστενόμυνα, ξαναπλάγιαζα κε μετά κάμποσο κερό, οπόταν ι ομίχλες τυ δάσυς μυ αφερύσαν τι ζεστασιά, ξαναπιδύσα κε σικονόμυνα.

ΚΕΦΑΛΕΟ II

Βγίκε πάλι ο ίλιος κ' έγινε ζέστι· κελαδίσανε τα πυλάκια κε πρόσχαρα φονάξανε απ' τον υρανό τα έφθιμα ζμίνι τον ανιξιάτικον γεράνον. Χαμογελύσα πια κε χερόμυνα, πυ πέρασε ι νίχτα κε δεν ίχα πια καθόλυ σκιθροπές σκέψις, εχτός μόνο μια—πύ να βρο να φάγο;

Δεν πρόφτασα να περάσο κε διακόσια βίματα, κι' άκυσα κακάβιζμα χινόν, γρίλιζμα γυρυνιόν κι' ανάμεσα απ' τις φιλοσιές ίδα τιν πράσινι στέγι ενός μοναχικύ χύτορ.

«Θα χριφοσιμόσο, — αποφάσισα. — Θα κιτάξο, αν δεν ιπάρχι τίποτα το ίποπτο, θα ροτίσο το δρόμο κε θα ζιτίσο να μυ δόσυν λίγο να φάγο».

Σικόθικα όρθιος πίσο από ένα χαμόδεντρο κυφοξιλιάς. Ίτανε ισιχία. 'Ανθροπι δε φενόντανε, απ' τον καπνοδόχο έβγενε λαφρός καπνός. Το κοπάδι τον χινόν αργοκινύμενο ερχότανε κατά μένα. Δίπλα-μυ ακύστικε ένα λαφρό τρίξιμο κλαδιύ, πυ έσπασε. Εφτίς τεντοθίκανε τα πόδια-μυ, κε γίρισα το κεφάλι. Μα στι στιγμί ο φόβος-μυ αντικαταστάθικε με απορία. Πίσο απ' το χαμόδεντρο, δέκα βίματα παράμερα, κατάματα με κιτάζανε τα μάτια ενός ανθρόπυ, πυ ίταν εκί κριμένος. Ο άνθροπος αφτός δεν ίτανε ο νικοκίρις τυ χύτορ, γιατί κι' ο ίδιος κρίφτικε πίσο απ' τα κλαδιά κε κριφοκίταζε στιν αβλί. 'Ετσι κιτάξαμε ο ένας τον άλονα προσεχτικά, επιφιλαχτικά, σα διο αρπαχτικά θεριά, πυ ανταμοθίκανε στο κινίγι πάνο στο ίδιο θίραμα. 'Ιστερα με σιοπιλί σινενόισι χοθίκαμε παραπέρα στιν πικνάδα τυ δάσυς κε πλισιάσαμε ο ένας τον άλο.

'Ιχε το ίδιο με μένα ανάστιμα. Κατ' εμένα, ίτανε δεκαεφτά χρονόν. Το μάβρο τσόχινο ρύχο-τυ σφιχτανκάλιαζε τι γερί μιονόδικι φιγύρα-τυ, μα δεν ίχε ύτε ένα κυμπί, —

έμιαζε, ότι τα κυμπιά λίπανε όχι τιχέα, μα επίτιδες ίταν βγαλμένα. Στο γερό-τυ παντελόνι, πυ ίτανε χομένο μέσα στα λασπομένα κε από αδιάβροχο ποδίματά-τυ, κολίσανε κάμποσα κσερά ανκάθια.

Το χλομό τσαλακομένο πρόσοπό-τυ με τα μελανά βαθυλόματα κάτο χπ' τα μάτια ς' ανάνκαζε να σκεφτίς, ότι κι' αφτός κσενίχτισε στο δάσος.

— Τί,—μυ ίπε όχι με δινατί φονί, κυνόντας το κεφάλι προς το μὲρος τυ χύτορ,—σκέφτεσε εκί;

— Εκί,—απάντισα.—Αμὲ σι;

— Δε θ' αφίσυν—ίπε.—Εγό ίδα πια, εκί ίνε τρις κοτζάμ χοριάτες. Τί μπορί να μπλέκσι κανένας;

— Μα τότε πός;... Να φάμε δα χριάζετε;

— Χριάζετε,—το παραδέχτικε εκίνος.—'Οχι όμος για το όνομα τυ χριστύ. Τόρα ελειμοσίνες δε δίνυν. Εσί πιος ίσε;—ρότισε κε, μιν περιμένοντας απάντισι πρόσθεσε:—Ας ίνε... Εμίς κε μονάχι-μας θα βρύμε. Για ένα δίσκολο ίνε, δοκίμασα πια, μα ι διό-μας θα μπορέσυμε. Εδό στα χαμόδεντρα τριγιρίζυνε μεγάλες χίνες.

— Κσένες;

Με κίταχσε, ςα ν' απορύςε για τιν παράλογι παρατίριςί-μυ, κε πρόςθεςε ςιγανά:

— Τόρα χςένο τίποτα δεν ιπάρχι—τόρα όλα ίνε δικά-μας. Εςί πέραςε πίςο απ' το λιβάδι κε διόχνε ςιγά-ςιγά μια χίνα κατά μένα, κ' εγό θα κριφτό πίςο απ' το χαμόδεντρο.

Αφύ διάλεχςα μια χοντρί γκρίζα χίνα, πυ χορίςτικε απ' το κοπάδι, τις έφραχςα το δρόμο. Ι χίνα γίριςε κε χορίς να βιάζετε απομακρίνθικε, ςταματόντας κάποτε κε χόνοντας τι μίτι ςτο χόμα. Βίμα προς βίμα προχορύςα μπροςτά, διόχνοντάς-τινε ςτο μέρος τις ενέδρας. Νά ςχεδόν ζίγοςε ςτο χαμόδεντρο κε χςάφνυ, τςιτόνοντας λίγιςε το λεμό-τις κε κίταχςε κατά μένανε, ςα ν' απορύςε για τιν επίμονι καταδίοχςί-μυ. Αφύ ςτάθικε λιγάκι, γίριςε αποφαςιςτικά πίςο, μα τι ςτιγμί αφτί με γλιγοράδα γάτας, πυ ορμαι πάνο ςτο ςπυργίτι πυ κινιγάι, ο άγνοςτος χςεπετάχτικε πίςο απ' το χαμόδεντρο κε ςφιχτόπιαςε με τα χέρια-τυ το λεμό τις χίνας.

Ι χίνα μόλις πρόκανε να φονάχςι. Κακάβιςε ομαδικά το τρομαγμένο κοπάδι, κι' ο άγνοςτος με τι χίνα πυ ςπαρταρύςε, όρμιςε ςτι ςιςτάδα τον δέντρον. Εγό κατόπι-τυ.

Πολίν όρα ι χίνα χτιπύςε ακόμα τα φτερά, τίναζε τα πόδια κε, αδινατιζμένι, ιςίχαςε τότε μόνο, όταν βρεθίκαμε ςε μοναχικί απόκεντρι χαράδρα. Τότε ο άγνοςτος πέταχςε ςτιν πάντα τι χίνα κε βγάζοντας καπνό, ίπε βαθιαναςένοντας:

— Φτάνι. Εδό μπορύμε κε να ςταματίςυμε.

Ο νέος-μυ ςίντροφος έβγαλε ςυγιά κι' άρχιςε να χςεκιλιάζι τι χίνα, ςιοπιλός κε κάπυ-κάπυ κιτόντας κατά μένα. Εγό μάζοχςα χςερόκλαδα, έκανα ολάκερο ςορό κε ρότιςα:

— Σπίρτα έχις;

— Πάρτα, — κε με τα ματοβαμένα χέρια-τυ προςεχτικά μυ άπλοςε το κυτάκι.—Πολά μιν χςοδέβις.

Εδό τον καλοκίταχςα όπος έπρεπε. Το ςτρόμα τις ςκόνις, πύκατςε ςτο δέρμα-τυ δε μπορύςε να κρίψι τιν ίςια αςπράδα τυ εφκίνιτυ προςόπυ-τυ. Όταν μιλύςε ι δεχςιά γονίτςα τυ ςτόματός-τυ μόλις τρεμύλιαζε κε ταφτόχρονα λιγάκι

σύφρονε τ' αριστερό-τυ μάτι. 'Ιταν μεγαλίτερός-μυ κατά διο χρόνια κε, καθός φένετε, δινατότερος.

Ενόσο ι κλεμένι χίνα τσιγαριζότανε στι σούβλα, γεμίζοντας τα γίρο με μαρτιρικά ορεχτικί μιρυδιά, εμίς πλαγιάζαμε στα χόρτα.

— Θέλις να φυμάρις; —ρότισε ο άγνοστος.

— 'Οχι, δε φυμάρο.

— Στο δάσος κσενίχτισες;..Κρίο κάνι,— πρόσθεσε δίχος να περιμένι απάντισι.—Εσί πός βρέθικες εδό; Κ' εσί από κι ίσε;—Κ' έκανε μια χιρονομία κατά τιν επίχοσι τις σιδιροδρομικίς γραμίς.

— Από κι. 'Εφιγα απ' το τρένο, όταν το σταματίσανε.

— Τα ντοκυμέντα τα εκσετάσανε;

'Οχι απόρισα εγό.—Πιά ντοκυμέντα—ι λιστές επιτεθίκανε.

—Α-α-α...κε σιοπιλά φίσισε το τσιγάρο-τυ.

— Πύ θέλις να περάσις;— με ρότισε ανεπάντεχα ίστερα από αρκετί σιοπί.

— Στο Δον,—ίχα αρχίσι κε σόπασα.

— Στο Δο-ον;—ίπε μακρόσιρτα, σικονόμενος λιγάκι,— Στο...Δον;

'Ενα γλίγορο δίσπιστο χαμόγελο διέτρεκσε τα λεπτά σκαζμένα χίλια-τυ, τα συφρομένα μάτια τυ ανίκσανε φαρδιά-πλατιά, μα στι στιγμί ζβίσανε, το πρόσοπό-τυ έγινε αδιάφορο, κε με ρότισε με νοχέλια:

— Τί, ι γονιί-συ μίπος ίνε εκί;

— Ι γονιί-μυ,—απάντισα εγό προφιλαχτικά, γιατί κατάλαβα, ότι πασκίζι να τα μάθι όλα όσα μ' αφορύνε, κι' ο ίδιος από σκοπό μένι στο σκοτάδι.

Πάλι σιόπισε, γίρισε τι χίνα στο άλο πλευρό, απ' όπυ τρέχανε σταλαματιές αλίματος πυ τσιρτσίριζε, κε ίπε ατάραχα:

— Κ' εγό σ' εκίνα τα μέρι θέλο να περάσο, όχι όμος

στυς γονιύς-μυ, μα στο απόςπαζμα.

— Στο Σάμπλερ;—κόντεπςε να φονάξο απ' τι χαρά-μυ. Εκίνος χαμογέλαςε:

— 'Οχι, στο Σάμπλερ, μα στο Σίβερς.

— Ε, μα αφτό το ίδιο κάνι: αφτί θα πάντα δυλέβανε ςχεδόν πλάι-πλάι. Τι καλά! Εγό επίτιδες ςυ ίπα—στυς γονιύς-μυ, κ' εγό ο ίδιος πιγένο στο Σάμπλερ... 'Ιμασταν τρις, μα εγό αποπλανίθικα. Εςί πός έπεςες εδό;

Μυ διιγίθικε, ότι σπύδαζε στιν Πένζα, ίρθε στο θιό-τυ δάςκαλο στο δόλοςτ, πυ δριςκότανε όχι μακριά από δο, μα στο δόλοςτ αφτό στασιάςανε ι κυλάκι, κι' αφτός μόλις κατόρθοςε να φίγι.

Καταδροχθίζοντας τιν κατακοματιαζμένι, λιγοκαμένι χίνα, πυ μίριζε καπνίλα, κυδεντιάζαμε πολίν κερό κε φιλικά. 'Ιμυνα εφτιχιζμένος, πυ δρίκα σίντροφο. Περίςεπςε διαμιάς το θάρος-μυ κε μυ φενότανε, ότι τόρα ι διό-μας εφκολότερα θα κςεπερδέπςυμε απ' το μπελά, στον οπίυ δρεθίκαμε.

— Ας πλαγιάςυμε, ενόςο ίνε ίλιος,—πρότινε ο νέος-μυ σίντροφος.—Τόρα μπορύμε να χορτάςυμε τον ίπνο, γιατί τι νίχτα απ' το κρίο μάτι δε μπορίς να κλίςις.

Κςαπλοθίκαμε στο λιδαδάκι κε γλίγορα άρχιςε να με πέρνι ο ίπνος. Πιθανό κε ν' αποκιμόμυνα, αν δε μύμπενε ένα μερμίνκι στο ρυθόνι. Μιςοςικόθικα κε φτερνίςτικα. Ο σίντροφός-μυ κιμότανε πια. Ο γιακάς τυ αμπέχονύ-τυ ίταν κςεκύμποτος, κε στι μπαμπακερί φόδρα ίδα τιπομένα με μάδρο χρόμα τα γράματα: Γρ. Α. Κ. Κ.

«Πιό νάνε το σκολιό αφτό;—σκέφτικα.—Στιν πλάκα π. χ. τις ζόνις-μυ ίνε τα γράματα: Α.Ρ.Υ., διλαδί πραχτικί ςχολί τυ Αρζαμάς. Μα εδό ίνε Γρ. έπιτα Α.Κ.Κ.—Κ' έτςι τα τέριαζα κι' αλιός—τίποτα δεν έδγενε.—Θα τον ροτίςο, όταν κςιπνίςι», αποφάςιςα.

'Ιςτερα απ' το παχί φαγί δίπςαςα. Νερό εκί κοντά δεν ίχε, αποφάςιςα να κατεδό στο δάθος τις χαράδρας, όπυ κατά

τυς λογαριαζμός-μυ έπρεπε να περνύσε ριάκι. Το ριάκι το βρίκα, μα επιδί ι όχτι ίτανε βαλτόδικι, ίτανε δίςκολο να το πλισιάςο. Πίγα παρακάτυ, ελπίζοντας να βρο πιο στεγνό μέρος. Κατά μάκρος στο βάθος τις χαράδρας παράλιλα με το ρέμα τυ ριακιύ, περνύσε ένας όχι πλατίς δρόμος χοριύ. Στο ιγρό χόμα διάκρινα αποτιπόματα αλογίσιον πετάλον κε φρέςκια αλογοκοπριά. Φένετε, το προί θα πέρασε από δο κοπάδι άλογα.

Σκίβοντας για να σικόςο το κςίλο, πυ μύπεσε απ' τα χέρια, ίδα στο δρόμο ένα γιαλιςτερό πραματάκι, πατιμένο μέσα στι λάσπι. Το σίκοσα κε το σκύπισα. 'Ιταν ένα τενεκεδένιο κόκινο αστράκι, πύςπασε ο γάντσος-τυ, ένα από εκίνα τα όχι γερά, χοντροκαμομένα αστράκια, πυ με κόκινες φοτίτσες ανάβανε στα 1918 πάνο στις παπάχες τον κρασνοαρμέιτσον, στις μπλύζες τον εργατόν κε τον μπολσεβίκον.

«Πός βρέθικε εδό;» — σκέφτικα, κιτάζοντας προσεχτικά το δρόμο. Κσαναςκίβοντας, ίδα ένα άδιο φισέκι από τυφέκι.

Κσεχνόντας κε να πιο ακόμα, έτρεκσα γλίγορα-γλίγορα στο σίντροφό-μυ, πυ τον άφικα εκί. Ο σίντροφός-μυ δεν κσέρο γιατί, δεν κιμότανε κε στεκότανε διπλα στο χαμόδεντρο, κιτόντας ολόγιρα κε καθὸς φένετε, ζιτόντας-με.

— Ι κόκινι φόνακσα, — φόνακσα μ' όλο-μυ το λαρίνκι, τρέχοντας κατά πάνο-τυ απ' το πλάι.

Εκίνος πίδιςε πίσο, σκίβοντας, σάμπος πίσο-τυ ακύστικε πιροβολιζμός, κε γίριςε κατά μένα με στραβομένο απ' τον τρόμο πρόσοπο.

Αλά, βλέποντάς-με μονάχο: ισιόθικε κ' ίπε θιμομένα, πασκίζοντας όπος-όπος να ετιολογίσι το φόβο-τυ:

— Διάολε...μπίκες μέσα στ' αφτί-μυ κε φόνακσες... Διαμιάς δεν κατάλαβα πιος ίνε.

— Ι κόκινι, — με περιφάνια επανάλαβα εγό.

— Πύ ίνε ι κόκινι; Από πύ;

— Σίμερα το πρωί περάσανε. Σ' όλο το δρόμο έχι αχνάρια πετάλον, ι κοπριά ίνε ολοςδιόλυ φρέςκια. Αδιανό φιςέκι κι' αφτό—τυ άπλοςα το αςτράκι.

Ο ςίντροφός-μυ ανάςανε λαφριά:

— Μα έτςι κι' ας έλεγες,—κε κςαναπρόςθεςε, ςα να δικεολογότανε:—Ενό εςί φονάζις... Εγό, ο διάολος κςέρι, τί ιπόθεςα.

— Πάμε γλίγορα... πάμε απ' τον ίδιο δρόμο. Πάμε να φτάςυμε ος το πρότο χοριό, μπορί, να κςεκυράζυντε ακόμα εκί. Πάμε λιπόν,—τον βίαζα,—τί το πολιςκέφτεςε;

— Πάμε,—ςινκατάνεπςε, ίςτερα από κάπιο διςταγμό, όπος μυ φάνικε,—νε, νε, βέβεα πάμε.

'Εφερε το χέρι ςτο λεμό, κε κςαναπεράςανε μπροςτά απ' τα μάτια μυ τα γράματα τις μπαμπακερίς φόδρας Γρ. Α. Κ. Κ.

—'Ακυ,—τον ρότιςα,—τί ςιμένυν τα γράματα αφτά;

— Πιά γράματα μυ λες;—ρότιςε με διςαρέςκια κε καλοκυμπόθικε.

— Νά, ςτο γιακά;

— Ο διάολος τα κςέρι. Αφτό δεν ίνε δικό-μυ κοςτύμι Τ' αγόραςα έτςι τιχέα.

— Α-α... Κ' εγό ποτές-μυ δε θάλεγα, ότι έτςι τιχέα,—έφθιμα βιματίζοντας δίπλα-τυ, έλεγα εγό.—Το κοςτύμι—ςαν παραγγελία καλοκάθετε απάνο-ςυ. Εμένανε κάποτε ι μιτέρα-μυ μ' αγόραςε παντελόνι από χέρι, μα όςο κε να το τραβύςα πάνο, εκίνο πάντα έπεφτε.

'Οςο περιςότερο πλιςιάζαμε ςτο άγνοςτο χοριό, τόςο κε ςιχνότερα ςταματύςε ο ςίντροφός-μυ.

— Δεν ίνε ανάνκι να βιαζόμαςτε,—με κατέπιθε,—θάνε καλίτερα να πλιςιάςυμε το βράδι κατά το ςύρυπο. Αν τίχι κε δεν ίνε εκί το απόςπαςμα, κανένας δε θα μας παρατιρίςι. Θα περάςυμε από πίςο, κε τέλιοςε. Μα τόρα για τον κςένο άνθροπο ςε άγνοςτο μέρος ίνε επικίνδινο.

Σιμφονύςα μαζί-τυ, ότι κατάβραδα ι ανίχνεπςι ίνε

λιγότερο επικίνδινι, μα μ' έπιανε ανιπομονισία να πέσο γλιγορότερα στυς δικύς-μας, κε μόλις-μόλις σινκρατύσα το βίμα. Προτύ να φτάσυμε στο χοριυδάκι, ο σίντροφός-μυ σταμάτισε σε μια γιομάτι από χαμόδεντρα κιλάδα, μυ πρότινε να περάσυμε παράμερα απ' το δρόμο κε να σκεφτύμε τι να κάνυμε παραπέρα. Μέσα στα χαμόδεντρα μυ ίπε:

— Εγό νομίζο, ότι δεν ίνε ανάνκι να κινδινέπσυμε κ' ι διό-μας. 'Ελα— ο ένας ας μίνι εδό, ο άλος δε ας κριφοζιγόσι μέσα απ' τα περιβόλια στο χοριό να τα μιριστί όλα. Εγό κάπος βρίσκυμε σε ιποπσία. 'Ινε κάπος μεγάλι ισιχία, κε τα σκιλιά δε γαβγίζυν. Κόκινι ίσος κε να μιν ιπάρχυν εκί, μα κυλάκι με τυφέκια το δίχος άλο θα ίνε.

— 'Ελα τότε ας προχορίσυμε κ' ι διο μαζί.

— Ι διο χιρότερα ίνε. Κυτέ!—κε φιλικά με χτίπισε στον όμο.—Εσί κάτσε δο, κ' εγό μονάχος τα καταφέρνο όπος-όπος, γιατί να ριπσοκινδινέβις κ' εσί τυ κάκυ! Εσί περίμενέ-με εδό.

«Καλό πεδί,—σκέφτικα, όταν έφιγε.

— Παράκσενυ λιγάκι ίνε, μα καλό. 'Αλος αν ίταν, το επικίνδινο θα τ' ανάθετε στον άλονα ίτε θα πρότινε να βάλυν κλίρο, μα αφτός ο ίδιος μόνος-τυ δέχτικε».

Γίρισε πίσο μετά μια όρα—νορίτερα, απ' ότι περίμενα. Στο χέρι κρατύσε ένα βαρί, καθός φένετε μόλις τότε κομένι κε κσεφλυδιζμένι μανκύρα.

— Γλίγορα γίρισες!—φόνακσα εγό.—Λιπόν;

— Δεν ίνε,—από μακριά ακόμα κύνισε το κεφάλι. —Δεν ίνε κι' ύτε ίτανε καθόλυ! Φένετε ι κόκινι στρίπσανε σ' άλο δρόμο κατά τι Συγλίνκα, πυ δεν ίνε τόσο μακριά από δο.

— Μα καλά εκσέτασες;—ρότισα με κατεβαζμένι φονί. —'Ινε δινατό έτσι κε να μιν ίνε;

— Μα νά δεν ίνε. Στιν ακρινί καλίβα μυ το ίπε μια γριά, κ' ένα πεδί, πυ τότιχα στο περιβόλι, κ' εκίνο το βεβέοσε. Καθός φένετε, αδέρφι, θα κσενιχτίσυμε εδό κι' άβριο θα πάμε καταπόδι-τυς.

'Εκατσα στα χόρτα κε μπίκα σε σκέπσις. Κ' εδό ακριβός μυ ίρθε ι πρότι αμφιβολία, αν ίνε αλιθινά τα λόγια τυ σινοδιπόρυ-μυ. Το ραβδί-τυ μ' έκανε να ιποπσιάζυμε. 'Ιταν βαρί το ραβδί αφτό, βαλανιδένιο, κομένο με κεφάλι, διλαδί μ'ένα εκσόνκομα στιν άκρι. Φενότανε, ότι μόλις τόρα προολίγυ το ίχε κόπσι. Απ' εδό ος το χοριό ίτανε ος μια όρα δρόμος. Για να το πλισίαζες κριφά κε να γίριζες πίσο κε να ροτύσες ακόμα για να μάθις, θα ίθελες τυλάχιστο διο όρες, μα αφτός έκανε όχι παραπάνο από μια όρα κε στο διάστιμα αφτό πρόκανε ακόμα να κόπσι βαλανιδένιο ραβδί κε να το κσίσι με το συγιά. Μα το δύλεμά-τυ με το συγιά βαστάι όχι λιγότερο από μισί όρα! Λες να φοβίθικε, να μιν εκσέτασε τίποτα να μάθι κι' όλο τον κερό έκατσε μέσα στα χαμόκλαδα; 'Οχι, δεν ίνε δινατό, ο ίδιος δα πρότινε τον εαφτό-τυ. Γιατί τότε να το πρότινε αφτό; Μα κε φοβιτσιάρις δε μιάζι. Βέβεα φοβερό ίνε, αλά κε τυ ίδιυ τυ χριάζετε κάπος να κάνι να περάσι. Κυβαλίσαμε μια ανκαλιά κσερά φίλα, πλαγιάσαμε πλάι-πλάι κε σκεπαστίκαμε με το παλτό-μυ. 'Ετσι μίναμε κσαπλομένι σιοπιλί κάπυ μισί όρα. Ι ιγρασία τις γις άρχισε να μυ κριόνι το πλεβρό. «Λίγα φίλα μαζόκσαμε», σκέφτικα κε σικόθικα.

— Τί έπαθες;—με μισοκιμιζμένι δισαρεστιμένι φονί ρότισε ο σίντροφός-μυ.—Τί έπαθες κε δεν κιμάσε;

— Ιγρασία έχι... Εσί πλάγιαζε, εγό τόρα φέρνο άλες διο ανκαλιές.

Τα φίλα, πυ ίταν εκί κοντά τα ίχαμε πάρι πια, κε πίγα στα χαμόδεντα πιο κοντά στο δρόμο. Το φενκάρι μόλις τότε έβγενε, κε μέσα στο σκοτάδι ίτανε δίσκολο να διακρίνις. Πέφτανε στα χέρια-μυ κύτσυρα κε κλαδιά. Απ' το μέρος τυ δρόμυ ακύστικε ένας σιγανός κρότος. Κάπιος περνύσε γιά πεζός, γιά με αμάκσι. Παρατόντας τιν ανκαλιά τα κσερόκλαδα κε πασκίζοντας να μιν ανκίζο τα κλαδιά, προχόρισα κατά το δρόμο.

Απ' τιν ιγρί μαλακί γι ςιγανά κε ςχεδόν αθόριβα προχορύςε ένα χοριάτικο αμάκςι. Χαμιλόφονα μιλύςαν διο άνθροπι.

— Μα πός να ςυ πο,—ίςιχα έλεγε ο ένας.—Αν θα καλοεκςετάςυμε, μπορί κε νάλεγε ςοςτά εκίνος.

— Ο κομαντίρος, λες;—ρότιςε ο άλος.—Βέβεα, μπορί, κε ςοςτά. Αν μένανε εδό για πάντα, νε, μα ίρθανε τόρα, κυβεντιάςανε κε παραπέρα. Μα θάρθυνε πάλι ι αφεντάδες κε, έςτο εμένα, λόγυ χάρι, θα μυ πύνε: «Αχ εςί, ελεινέ κε τριςάθλιε, τυς κυλάκυς παράδινες, κάτο το κεφάλι-ςυ!» Ι κόκινι τί... Ίρθανε κε τόρα κςανά τ' αμάκςια απετύν, μα ι δικί-μας πάντα εδό κοντά ίνε. Νά εδό πια κςίνε το ζβέρκο-ςυ!

— Τ' αμάκςια απετύν;

— Αμὲ τί νομίζις; Κατάβραδα χτιπύςε ο Φέντορ, ο στρατιότις-τυς, τ' αμάκςι διλαδί στις δόδεκα ι όρα.

Ι φονὲς ιςιχάςανε. Εγό ςτεκόμυνα, μιν κςέροντας, τι να ςκεφτό. Όςτε, ςοςτό ίνε, όςτε, ι κόκινι μολατάφτα ίνε ςτο χοριό. Όςτε, ο ςινοδιπόρος-μυ με γέλαςε. Ι κόκινι φέβγυν κε κατόπι τρέχα γίρεβέ-τυς κςανά. Πρέπι να βιαςτό. Αλά, γιατί με γέλαςε αφτός;

Ι πρότι-μυ ςκέπςι ίταν να ορμίςο μόνος-μυ κε να τρέκςο ίςια απ' το δρόμο ςτο χοριό. Μα θιμίθικα εφθίς, ότι το παλτό-μυ έμινε ςτο λιβάδι. «Πρέπί να γιρίςο πίςο, προφτένο ακόμα. Κι' αφτυνύ χριάζετε να τυ το πο, αν κε ίνε φοβιτςιάρις, μα πάλι δικός-μας ίνε».

Άκυςα ένα θρύιζμα ςτιν πάντα. Κιτάζο, ο ςίντροφός-μυ βγίκε πίςο απ' τα χαμόδεντρα. Ίτανε ολοφάνερο, ότι πίγε καταπόδι-μυ κε, κριβόμενος επίςις, κριφάκυςε τιν ομιλία τον χορικόν, πυ περνύςανε.

— Εςί, γιατί κάνις έτςι;—ίχα αρχίςι επιπλιχτικά κε θιμομένα.

— Πάμε,—ίπε ταραγμένος αντίς γι' απάντιςι.

Έκανα ένα βίμα κατά το μέρος τυ δρόμυ, εκίνος πίςο-μυ.

Ένα διvατό χτίπιμα τις μανκύρας μ'έριxςε χάμο. Το χτίπιμα ίτανε βαρί, αν xε το αδινάτιςε το από γόνα xαπέλο-μυ. Άνιxςα τα μάτια, έxατςα αναxύρxυδα, ο ςινοδιπόρος-μυ εxςέταζε βιαςτιxά ςτο φος τυ φενxαριύ το πιςτοπιτιxό-μυ, που πίρε απ' τιν τςέπι τυ παντελονιύ-μυ.

«Νά τι χριαζότανε,—ςxέφτιxα.—Νά, λιπόν, τί ςιμβένι, αφτός δεν ίνε xαθόλυ φοβιτςιάρις, ίxςερε, ότι ςτο χοριό ίνε ι xόxινι, x' επίτιδες δεν το ίπε για να μ'αφίςι να διανιχτερέπςο εδό xε να με xλέπςι. Αφτός xε αντάρτις δεν ίνε, γιατί xι' ο ίδιος φοβάτε τυς xυλάxυς, ίνε xαθαφτό άςπρος». Έxανα μια προςπάθια ν'αναςιxοθό λιγάxι για να τραβιχτό μέςα ςτα χαμόδεντρα. Ο άγνοςτος το παρατίριςε αφτό, έχοςε τα ντοxυμέντα-μυ ςτο δερμάτινο ςάxο-τυ xε με πλιςίαςε.

— Δεν πςόφιςες αxόμα;—ρότιςε xρία.—Σxιλί, βρίxες ςίντροφο για τα μύτρα-ςυ! Τρέχο ςτο Δον, μόνο όχι ςτο ςxιλίςιο—Σίβερς-ςυ, μα ςτο ςτρατιγό Κραςνόφ!

Στεxότανε διο βίματα απο μένα xε xυνύςε τι βαριά μανxύρα.

Τυx-τυx...—χτίπιςε ι xαρδιά-μυ. Τυx-τυx...—πιο επίμονα χτίπιςε ςα ςφιρί πάνο ςε xάτι διvατό xε ςxλιρό. Πλάγιαζα πάνο ςτο πλεβρό, xε το δεxςί-μυ χέρι ίτανε πάνο ςτο ςτίθος-μυ. Κε τότε εςθάνθιxα, πος τα δάχτιλά-μυ προφιλαχτιxά, παρά τι θέλιςί-μυ, περνύν ςτον xόρφο-μυ ςτι μιςτιxί τςέπι, όπυ ίτανε xριμένο το μάυζερ.

Κι' αν αxόμα παρατίριςε τιν xίνιςι τυ χεριύ-μυ ο άγνοςτος, δεν έδοςε προςοχί ς'αφτό, γιατί χαμπάρι δεν ίχε για το μάυζερ. Εγό έςφιxςα διvατά το ζεςτό χερύλι xε ςίxοςα ςιγανά τιν αςφάλια. Στο διάςτιμα αφτό ο εχτρός-μυ δι xαλίxςεμάxρενε αxόμα xατά τρία βίματα, ίτε για να με ζάτερα, ίτε πιο ςοςτά για να με χτιπίςι με φόρα, να με ζαλίςι άλι μια φορά με τι μανxύρα. Σφίνxοντας τα χίλια-μυ που τρέμανε, ςάμπος xρατόντας ίςια το μυδιαζμένο-μυ χέρι, έβγαλα το μάυζερ xε το xατέφθινα προς το μέρος τυ ανθρόπυ, πυ ίτανε έτιμος για πίδιμα.

Ίδα, πος στι στιγμί στράβοσε το πρόσοπό-τυ, άκυσα, πος έβγαλε διναtί φονί, ορμόντας απάνο-μυ κε περισότερο μιχανικά, παρά θέλοντας, πάτισα τι σκανδάλι...

Κίτονταν διο βίματα μακριά από μένα με σφιγμένες γροθιές, απλομένες κατά μένα. Ι μανκύρα 'ίτανε πεζμένι δίπλα.

«Σκοτόθικε», κατάλαβα εγό κ' έχοσα στα χόρτα το αποβλακομένο κεφάλι-μυ, πυ βούσε σαν το τιλεφονικό στιλάρι απ' τον αγέρα.

'Ετσι μισοζαλιζμένος πλάγιαζα πολίν όρα. Το έμα έφιγε απ' το πρόσοπό-μυ, ανεπάντεχα άρχισα να κριόνο, κε τα δόντια-μυ σιγανοτρέμανε. Ανασικόθικα λιγάκι, κίτακσα τ' απλομένα κατά μένανε χέρια, κε τρόμακσα. Αφτό δα ίτανε σοβαρό. 'Ολα, όσα σινέβικαν πριν στι ζοί-μυ, έμιαζαν στιν υσία με πεχνίδι, ακόμα κ' ι φιγί-μυ απ' το σπίτι, ακόμα κε ι εκσάσκισί-μυ στιν πολεμικί ντρυζζίνα με τυς δοκσαζμένυς σορμοβίτες, ακόμα κ' ι χτεσινί περιπλάνισι στο δάσος, μα αφτό ίτανε τόρα στα σοβαρά. Κε μ' έπιασε φόβος, εμένα το δεκαπεντάχρονο πεδάκι, μέσα στο μάβρο δάσος, δίπλα στον άνθροπο, πυ στα σοστά τον σκότοσα ο ίδιος εγό... Το κεφάλι-μυ έπαψε να βυίζι, κε το μέτοπό-μυ σκεπάστικε με κρία δροσιά.

Σπρογμένος απ' τον τρόμο, ανασικόθικα, πλισιάζοντας πάνο στις μίτες τον ποδιόν-μυ το σκοτομένο, άρπακσα τον πεταμένο στα χόρτα σάκο, όπυ βρισκότανε το ντοκυμέντο-μυ, κε πίσο-πίσο, μιν αποσπόντας το μάτι απ' αφτόν, άρχισα να οπισθοχορό προς τα χαμόδεντρα. Κατόπι γίρισα εκί μεριά κε ίσια μέσα απ' τα χαμόδεντρα έτρεκσα προς το δρόμο, προς το χοριό, τυς ανθρόπυς—φτάνι να μι μένο πια μόνος.

ΚΕΦΑΛΕΟ III

Στιν πρότι καλίβα με φονάκσανε.

— Πιός διάολος μας έρχετε; Έι, παλικάρι! Μα στάσυ δα, χοντροκέφαλε!

Απ' τι σκιά, απ' τον τίχο τις καλίβας κσεχορίστικε μια ανθρόπινι φιγύρα με τυφέκι κε κατεφθίνθικε απάνο-μυ.

— Πύ τρέχις σαν τρελός; Από πύ;—ρότιςε ο φρυρός, γιρίζοντας το πρόςοπό-μυ στο φος τυ φενκαριύ.

— Σε ςας...δίςκολα ανας́ένοντας, απάντιςα εγό.—Εςίς δα ίςτε ςιντρόφι...

Εκίνος με διέκοπςε:

— Εμίς ίμαςτε ςιντρόφι, μα εςί πιος ίςε;

— Κ'εγό επίςις... ίχα αρχίςι κομένα. Κε νιόθοντας, ότι δε μπορό να πὲρνο τιν ανάςα-μυ κε να κςακολυθίςο τιν ομιλία-μυ, ςιοπιλά τυ άπλοςα το ςάκο.

— Κ' εςί επίςις;—εφθιμότερα πια, μα ακόμα με διςπιςτία κςαναρότιςε ο φρυρός.—Λιπόν, πάμε τότε ςτον κομαντίρο, αφύ κ' εςί ίςε επίςις!

Αν κε ίταν αργά ι όρα, μα στο χοριό δεν κιμόντανε. Χλιμιντρίζανε τ' άλογα. Τρίζανε ι ορθανιγόμενες αβλόπορτες, βγένανε τα χοριάτικα αμάκςια, κε κάπιος δίπλα εκί κςεφόνιζε:

— Ντο-κύ-κιν!.. Ντο-κύ-κιν! Πύ χάθικες, ςατανά;

— Γιατί κςελαρινκίζεςε, Βάςκα;—αφςτιρά ρότιςε ο φρυρός-ςινοδὸς-μυ, ζιγόνοντας δίπλα μ' εκίνονε, πυ φὸναζε.

— Μα το Μίςςκα ζιτὰο,—θιμομένα απάντιςε εκίνος.—Ζάχαρι δόςανε για τυς διό-μας κε τα πεδιά λένε, ότι μαζί με τιν περίπολο τον ςτὲλνυνε μπροςτά στο κλιμάκιο.

— Ε, ςυ τι δίνι άβριο.

— Συ τι δίνι, περίμενε! Το προί θα πιι τζάι κε θα τιν κςοδέπςι όλι. Στα γλικά ίνε αχόρταςτος!

Εδό εκίνος πυ μιλύςε με παρατίριςε κε, στι στιγμι αλάζοντας τον τόνο τις φονίς, ρότιςε με περιέργια:

— Πιόνα έπιαςες, Τζυμπύκ; Στο επιτελίο τον πιγένις; Ε, πίγενέ-τον, πίγενέ-τον. Εκί τυ δίχνυν. Υ, κάθαρμα...—ανεπάντεχα μ' έβριςε κ' έκανε μια κίνιςι, ςα να ίχε ςκοπό να με ςπρόκςι με τιν άκρι τυ κονταχιύ.

Μα ο ςινοδός-μυ τον έςπροκςε πίςο κε τύπε θιμομένα:

— Πέραςε, πὲραςε... Εςένα ι δυλιά-ςυ δεν ίνε εδό. Δεν ίνε ανάνκι να γαβγίζις πάνο στον άνθροπο πριν τιν όρα. Νά μαντρόςκιλο, μα το θεό, καθαφτό μαντρόςκιλο!

Δζιν-δζιν!.. Δζιχ-δζάχ!..—ακύστικε δίπλα ένας μετάλινος κρότος. 'Ενας άνθροπος με μάβρι παπάχα, με σπιρόνια, με γιαλιστερό σπαθί που σερνότανε, με κσιλένια θίκι του μάουζερ κε με βύρδυλα πεταμένο πάνο απ' το χέρι-του, έβγαζε απ' τιν αβλόπορτα το άλογό-του.

Δίπλα-του πίγενε ένας σαλπινχτίς με τι σάλπινκα

— Σινάθρισι,—ίπε ο άνθροπος, βάζοντας το πόδι στον αναβολέα.

Τα-τα-ρα-τα...τατά,—μαλακά κε τριφερά τραγύδισε ι σάλπινκα—τα-τα τα-τα-α-α...

— Σσεμπάλοφ,—τον φόναχσε ο σινοδός-μυ, — περίμενε μια στιγμὶ. Νά έφερα έναν άνθροπο σε σένα.

— Για τί; — μιν κατεβάζοντας το σικομένο στον αναβολέα πόδι, ρότισε εκίνος.—Τί άνθροπος ίνε;

— Λέι, πος ίνε δικὸς-μας, από μας διλαδί... κε τα ντοκυμέντα...

— Δεν έχο κερό, απάντισε ο κομαντίρος, πιδόντας στ' άλογο.—Εσί, Τζυμπύκ, κι' ο ίδιος ενγράματος ίσε, εκσέτασε...Αν ίνε δικός-μας, απόλισε-τον, ας πάι στο καλό-τυ.

— Πυθενά δε θα πάγο,—άρχισα να λέγο εγό, τρομάζοντας απ' τι δινατότιτα, ότι μπορό να μίνο κσανά μόνος.—Εγό κ'έτσι διο μέρες ολομόναχος έτρεχα μέσα στα δάσι. 'Ιρθα σε σας. Κε μαζί-σας θέλο να μίνο.

— Μαζί-μας;—κάπος απορόντας ρότισε πάλι ο άνθροπος με τι μάβρι παπάχα. — Μα ίσος κε να μι μας χριάζεσε καθόλυ!

— Σας χριάζυμε,— με πίζμα επανέλαβα. — Πύ θα πάγο μονάχος-μυ;

— Κε σοστὰ δα! Αν στ'αλίθια ίνε δικός-μας, πύ θα πάι τότε μόνος-τυ; — με ιποστίριχσε ο σινοδός-μυ.

— Ο περίπατος τόρα εδό για μονάχο άνθροπο ίνε άσχιμος. Εσί, Σσεμπάλοφ, μι σκοτίζις τον άνθροπο, μα εκσέτασέ-τον. Αν λέι πσεφτιές, άλι δυλιά, μα αν ίνε δικός-μας, δεν χάνι τότε να τυ γιρνάμε τιν πλάτι. Κατέβα απ'το βαρβάτο-συ, προχάνις.

— Τζυμπύκ!—αφςτιρά ίπε ο κομαντίρος. Πός μιλάς; Πιος μιλάι έτςι με το διικιτί; Εγό ίμε κομαντίρος ίτε όχι; Κομαντίρος ίμε εγό, σε ροτό;

— Νε!—πςίχρεμα το παραδέχτικε ο Τζυμπύκ.

— Λιπόν, τότε κε χορὶς τις παρατιρίςις-ςυ κατεβὲνο.

Κατέβικε απ' τ' άλογο, πέτακςε το χαλινάρι στο φράχτι κε, κροτόντας με το σπαθί-τυ, προχόριςε στιν καλίβα.

Μόνο μέςα στιν καλίβα, στο φος τυ λαδολίχναρυ τον ίδα καθός έπρεπε. Γένια κε μυςτάκια δεν ίχε. Το στενό κι' αδίνατο πρόσοπό-τυ ίτανε ςτραβό. Τα πικνά ασπριδερά φρίδια-τυ ενόνονταν πὰνο απ' τι μίτι-τυ, κάτο απ' αφτά κιτάζανε ὲνα ζεβγάρι καλόκαρδα μάτια, πυ επίτιδες τα μιςόκλινε, καθός φὲνετε, για να δίνι στο πρόσοπο τιν πρεπύμενι ςοβαρότιτα. Απ' το διάβαζμα τυ ντοκυμέντυ-μυ, πυ κράτιςε πολίν κερό, κε ςινάμα απ' τα λαφροκινίματα τον χιλιόν-τυ κατάλαβα, ότι δεν ίνε κε τόςο ενγράματος.

Αφύ το διάβαςε, το άπλοςε στον Τζυμπύκ κε ίπε μ' αμφιβολία:

— Αν δεν ὶνε πλαςτό το ντοκυμέντο, θα πι ότι ὶνε ςοςτό. Πός νομίζις, Τζυμπύκ;

— Αχὰ!—ατάραχα το παραδέχτικε εκίνος, γιομίζοντας με μαχόρκα τι στραβί πίπα-τυ.

— Λιπόν, κε πός έπεςες εδό;—ρότιςε ο κομαντίρος.

'Αρχιςα να τα εκςιστορίζο με ζέςι κε ταραχί, φοβύμενος μίπος δε με πιςτέπςυν. Αλά καθὸς φένετε με πιςτέπςανε, γιατί, άμα τέλιοσα, ο κομαντίρος ὲπαφςε να ςυφρόνι τα μάτια-τυ κε, αποτινόμενος στον Τζυμπύκ, ίπε καλόκαρδα:

— Ε, αν δε λέι πςεφτιές, θα πι στα ςοςτά ίνε δικόμας παλικαράκι! Πός ςυ φένετε, Τζυμπύκ;

— Υχύ,—ατάραχα επιβεβέοςε ο Τζυμπύκ, χτιποτινάζοντας τι στάχτι τις πίπας στι ςιόλα τυ ποδίματός-τυ.

— Λιπόν, τί να τον κάνυμε;

— Θα τον κατατάκςυμε στον πρότο λόχο, κι' ας τυ δόςι ο Σύχαρεφ το τυφέκι, πυ έμινε απ' το ςκοτομένο τον Πάςςκα,—ίπε ο Τζυμπύκ.

Ο κομαντίρος σκέφτικε, χτίπισε με τα δάχτιλα στο τραπέζι κε διάταξε σοβαρά:

— Πίγενε-τον λιπόν, Τζυμπύκ, στον πρότο λόχο κε πες τυ Σύχαρεφ, να τυ δόσι το τυφέκι, πυ έμινε απ' το σκοτομένο Πάσκα, καθός κε φισέκια όσα πρέπι. Ας ενγράψι τον άνθροπο αφτό στυς καταλόγυς τυ επαναστατικύ-μας αποσπάσματος.

Δζιν-δζιν!.. Δζικ-δζακ!.. κρότισε το σπαθί, τα σπιρύνια κε το μάυζερ. Ανίγοντας διάπλατα τιν πόρτα, ο κομαντίρος δίχος να βιάζετε πίγε στο άλογο.

— Πάμε,—ίπε ο σοβαρός Τζυμπύκ κε ανεπάντεχα με λαφροχτίπισε στιν πλάτι.

Ξανά ι σάλπινκα τυ σαλπινχτί τραγύδισε τριφερά, με διάφορες νότες. Τ' άλογα ρυθυνίσανε πιο ισχιρά, δινατότερα τρίξανε τ' αμάξια. Νιόθοντας τον εαφτό-μυ ασινίθιστα εφτιχισμένο, χαμογελύσα, βαδίζοντας προς τυς νέυς-μυ σιντρόφυς. 'Ολι τι νίχτα προχορύσαμε. Κατά το προί ίρθαμε κε καθίσαμε στιν αμαξοστιχία, πυ μας περίμενε σε κάπιο μικρό σταθμό. Κατάβραδα γαντσόσανε μια παλιοατμομιχανί, κε τραβίξαμε παραπέρα κατά το νότο για να βοιθίσυμε τ' αποσπάσματα κε τις εργατικές ντρυζζίνες, πυ αγονίζονταν με τυς γερμανύς, τυς γαινταμάκυς κε τυς λεφκύς τυ Κρασνόφ πυ αρπάξανε το Δονμπάς.

Το απόσπασμά-μας ίχε το τιμιτικό όνομα «Ιδιέτερο απόσπασμα τυ επαναστατικύ προλεταριάτυ». Πολεμιστές δεν ίχε πολύς, ος εκατονπενίντα. Το απόσπασμά-μας ίτανε πεζικό, μα ίχε το ανιχνεφτικό-τυ τμίμα ιπικό από δεκαπέντε άντρες κάτο απ' τι διίκισι τυ Φέντια Σιρτσόφ. 'Ολο το απόσπασμα το διικύσε ο Σσεμπάλοφ—τσανκάρις, πυ τα δάχτιλά-τυ δε γιάνανε ακόμα απ' τα κοψίματα τυ χερομένυ σπάνκυ κε τα χέρια-τυ δεν καλοκαθαρίσανε απ' το μάβρο μπογιά. Παράξενος ίτανε ο κομαντίρος! Τα πεδιά τον εχτιμύσανε, αν κε τον κοροιδέβανε για μερικές-τυ αδιναμίες. Μια απ' τις

αδιναμίες-τυ αφτές ίταν ι αγάπι στις εκσοτερικές εντιπόσις: το άλογο-τυ ίτανε στολιζμένο με κόκινες κορδέλες, τα σπιρύνια (κε πύ βρίκε κε τα. κσέχοσε, στο μυσίο, πιος κσέρι;) ίχαν αφάνταστο μάκρος, ίτανε λιγιζμένα, με δόντια,—τέτια ίδα μόνο στις ζογραφιές, πυ παριστάνυνε μεσεονικύς ιπότες· ι μακριά νικελομένι σπάθα-τυ έφτανε ος τι γι, κε στιν κσίλινι θίκι τυ μάυζερ ίτανε χομένι μια χάλκινι πλάκα με το χαραγμένο απόφθεγμα: «Εγὸ θα πεθάνο, αλά κε σι, οχιά, θα χαθίς!» Λέγανε, ότι στο σπίτι-τυ έμινε ι γινέκα-τυ κε τα τρία-τυ πεδιά. Ο μεγαλίτερος δυλέβι πια μόνος-τυ. Φιγόστρατος απ' το μέτοπο ίστερα απ' το Φλεβάρι, καθότανε κε έραβε ποδίματα, όταν δε ι γιύνκερ αρχίσανε να λειλατύνε το Κρεμλίνο, φόρεσε το γιορτιάτικο κοστύμι-τυ, ποδίματα κσένα, πυ μόλις τα ίχε ράπσι κατὰ παρανκελία από αδιάβροχο δέρμα, ίβρε απ' τυς ντρυζίνικυς τυ Αρμπάτ τυφέκι κι' από τότε, όπος ο ίδιος εκφραζότανε, «τὔρικσε για πάντα στιν επανάστασι».

ΚΕΦΑΛΕΟ IV

Μετά τρις μέρες, λίγο πιο εδό μεριά απ' το σταθμό Σσάχτναιά, το απόσπαζμα αποβιβάστικε βιαστικά.

Έτρεκσε από κάπυ ένα νέο παλικάρι-καβαλάρις, έχοσε στα χέρια τυ Σσεμπάλοφ ένα πακέτο κε ίπε, χαμογελόντας, σα να έλεγε κάπιο εφχάριστο νέο:

Χτες ι γερμανί φάγανε αναρίθμιτυς δικύς-μας στο Κράγιυσσκοβο, κακό μεγάλο, πόσι κάπσα ίτανε!

Στο απόσπαζμα δόθικε ι εντολί, παρακάμπτοντας τα διεσπαρμένα στα χοριυδάκια τμίματα τυ εχτρύ, να περάσι στα νότα-τυ κε να σινδεθὶ με το εν ενεργία απόσπαζμα τυ Μπέγιτζεφ, πυ απαρτιζότανε από ανθρακορίχυς τυ Δονμπάς.

— Τί να σινδεθό,—άθελα ίπε ο Σσεμπάλοφ, χόνοντας το δάχτιλο στο χάρτι.—Πύ μπορό να ζιτίσο το απόσπαζμα αφτό; Ορίστε, πίγανε κε γράπσανε ανάμεσα στο Αλιόσσκιν κε τι Σοσνόφκα! Εσί δός-μυ ακριβός το μέρος, κι' όχι να σινδεθίς κ' εκίνο ανάμεσα...

Εδό ο Σςεμπάλοφ έβριςε τυς διικιτές τυ επιτελίυ, πυ τίποτα από δυλιά δε ςκαμπάζυν, μα ίνε μόνο άκςιι να γράφυν διαταγές, κε διάτακςε να προςκαλέςυν εδό τυς κομαντίρυς τον λόχον. Οςτόςο, παρ' όλες τις βριςιές ενάντια ςτυς διικιτές τυ επιτελίυ, ο Σςεμπάλοφ ίταν εφχαριςτιμένος, ότι τυ αναθέςανε ανεκςάρτιτι εντολί κε δεν τον ιποτάκςανε ςτι διίκιςι κανενός άλυ αριθμιτικά μεγαλίτερυ αποςπάςματος.

Ι κομαντίρι ίτανε τρις: ο καλοκςυριςμένος κι' ατάραχος τςέχος Γαλντά, ο κατςυφιάρις ύντερ Σύχαρεφ κι' ο ικοςιτριάχρονος χορατατςίς, αρμονίςτας κε χορεφτίς, πρόιν τςομπάνις Φέντιας Σιρτςόφ.

'Ολι βολεφτίκανε στο λιβαδάκι ολόγιρα στο χάρτι, ανάμεςα ςε πικνό κίκλο κραςνοαρμέιτςον, πυ τυς περιτριγιρίςανε.

— Λιπόν,—ίπε ο Σςεμπάλοφ, ανας ικόνοντας λιγάκι το χαρτί.—Κατὰ τι διαταγί, διλαδίς, πυ πίρα, ίμαςτε ιποχρεομένι να περάςυμε ςτα νότα τυ εχτρὺ για να δράςυμε κοντά ςτο απόςπαςμα τυ Μπέγιτςεφ, κε χροςτάμε ν' αρχίςυμε τις επιχιρίςις απόψε τι νίχτα, παρακάμπτοντας κε μι ερχόμενι ςε επαφί με τα εχτρικά αποςπάςματα, πυ τιχόν θ' ανταμὸςυμε. Το καταλάβατε αφτό;

— Δίχος να ρθύμε ς' επαφί; Πός γίνετε αφτό, δίχος ναρθύμε ς'επαφί;—με λίγο πονιρί αφέλια ρότιςε ο Φέντιας Σιρτςόφ.

— Νά έτςι χορίς επαφί,—γιρίζοντας επιφιλαχτικά το κεφάλι, απάντιςε ο Σςεμπάλοφ, κ' έδικςε τι γροθιά-τυ ςτο Φέντια.—Εςένα, το διάολο, ςε κςέρο εγό... Θα ςυ δίκςο εγό επαφί. Πρόςεχε καλά, δίχος εκςιπνάδες.

—'Οςτε διλαδίς τι νίχτα κςεκινύμε εκςακολύθιςε.—Αμάκςι ύτε ένα, το πολιβόλο κε τα φιςέκια πάνο ςτα ζὸα για να μιν έχυμε ὺτε θόριβο, ύτε βρόντιμα. Αν τίχι κανένα χοριυδάκι ςτο δρόμο-μας—να το παρακάμπτυμε προςεχτικά, κι' όχι να ριχτύμε, ςαν τα λιμαςμένα ςκιλιά ςτο πςοφίμι. Αφτό ιδιέτερα το λέγο για ςένα, Φέντια. Εςένα ι προκομένι-ςυ ακόμα κι' αν δύνε κανένα χύτορ πυθενά, για τίποτα δε ςκέφτυντε, έτςι κε ορμύν ςτο ανθόγαλα.

— Κ'ι δικό-μυ επίςις ορμίν,—ομολόγιςε ο τςέχος Γαλντά. —Εμένα το άλο φορά το ανιχνεφτές ένα βαρέλι με άπςιτο ςιμάρι έφερε. Εγό εκίνυς έλεγα: «Γιατί το άπςιτο έφερες;» Εκίνο εμένα έλεγε: «Στο φοτιά θα το πςίνυμε».

Όλι γελάςανε, ακόμα κι' ο Σςεμπάλοφ χαμογέλαςε.

— Αφτὸ ςινέβικε παρὲκι απ' το Ντεμπὰλτςεβο ακόμα, —γέλαςε δίπλα-μυ ο Βάςκας Σςμάκοφ.—Για μας παραπονιέτε. Σ' ανίχνεφςι πιγέναμε, ςε κάπιον κοζάκο πέςαμε, πλύςιο κοζάκο. Ε, πος αρχίςανε να μας κοπανάνε με τα βόλια απ' τιν καλίβα-τυ, μα το ίδιο κάνι, εμίς ζιγόςαμε στο χύτορ, κιτάμε, κανίς πια δεν ίνε εκί. Ο φύρνος ίνε αναμένος, το ζιμάρι πάνο στο τραπέζι. Κάπςαμε το χύτορ, κε το ζιμάρι το πίραμε μαζί-μας, έπιτα το βράδι το πςίςαμε στις πιρές. Νόςτιμο ζιμὰρι, με το βύτιρο...καθαρό τςυρέκι.

— Κάπςατε το χύτορ;—τον ρότιςα εγό.—Μίπος κάνι να κέι κανίς τα χύτορ;

— Στάχτι όλο,—πςίχρεμα απάντιςε ο Βάςκας.—Πός δεν κάνι, αφύ μας ανίκςανε τυφεκίδι από κι ι νικοκίριδες; Αφτί, ι κοζάκι, ίνε κακί. Εκίνος πλύςιος ίνε, τί χάνι—νέο αρχίζι κε χτίζι, παρά να γίνι γαιντταμάκος.

— Μα αν ερεθιςτὶ ακόμα περιςότερο κε γι' αφτό μιςίςι πιο πολί τυς κόκινυς;

— Περιςότερο δεν τυς μιςὶ,—ςοβαρά απάντιςε ο Βάςκας.—Εκίνος πΰνε πλύςιος, περιςότερο απ' όςο τυς μιςὰι τόρα δεν έχι πυ να τυς μιςίςι! Το δικό-μας τον Πέτκα Κόςςκιν τον πιάςανε, κε προτύ να τον ςκοτόςυν, τρις μέρες με το βύρδυλα τον τιρανύςαν. Κ' εςί λες—περιςότερο... Τί περιςὸτερο ακόμα;

Πριν απ' τι νιχτερινί εκςτρατία τα πεδιά βράζανε στα καζάνια κάςςα με λαρδὶ, πςίνανε στα κάρβυνα πατάτες, κςαπλόνονταν στα χόρτα, καθαρίζανε τα όπλα κι' αναπαβόντανε. Στο κάρο τυ κομαντίρυ τυ λόχυ Σύχαρεφ ίδα ένα παραπανίςιο παλιό στρατιοτικό μανδία. Ι κὰτο άκρι-τυ ίτανε χαμένι, μα ο μανδίας ίτανε ακόμα γερός κ'έκανε για φόρεμα. Τον ζίτιςα απ'το Σύχαρεφ

— Τί ςυ χριάζετε;—ρότιςε κάπος απότομα.—'Εχις δα το παλτό-ςυ, τςόχινο μάλιςτα, ο μανδίας μυ χριάζετε εμένα. Θα ράπςο απ' αφτόνα παντελόνι για τον εαφτό-μυ.

— Ράπςε απ' το δικό-μυ—τυ πρότινα,—λόγο τιμίς... Γιατί όλα τα πεδιά ίνε με μανδίες, κ'εγό ίμε μάβρος, ςαν κόρακας.

— Ε-ε! —Εδό ο Σύχαρεφ με κίτακςε μ' απορία, το χοριάτικο χοντροκαμομένο πρόςοπό-τυ άνικςε διάπλατα ςε δίςπιςτο χαμόγελο.—Τ' ανταλάζις; Αλίθια,—μίλιςε βιαςτικά,—κε ςτα ςοςτά, τί ςτρατιότις μπορίς νάςε με το παλτό; 'Υτε θεορία έχις. Ο μανδίας, μιν κιτάς, πυ ίνε καμένος λιγάκι, μπορί να τον κοντίνι κανένας. Εγό θα ςυ προςθέςο ς' αφτόνα κε μια νκρίζα παπάχα, πυ μυ ίνε περίςια.

Ανταλάκςαμε μαζί-τυ, κ' ι διο εφχαριςτιμένι απ' τιν πράκςι. 'Οταν με ςτολί γνίςιυ κραςνοαρμέιτςυ, με κρεμαζμένο ςτον όμο το τυφέκι απομακρινόμυνα απ' αφτόνα, ίπε ςτο Βάςκα, πυ τον ζίγοςε:

—Το δίχος άλο, ςαν τίχι εφκερία, θα το ςτίλο ςτι γινέκα-μυ. Αφτυνύ τί τυ χριάζετε, θα τον πάρι κανένα βόλι, νά-ςυ κε χάλαςε όλο το παλτό, μα ςτο ςπίτι ι γινέκα-μυ πόςο θα χαρί!

Τι νίχτα απ' το πρότο χύτορ πυ τίχαμε, ο Φέντκας Σιρτςόφ βρίκε κε πίρε διο οδιγύς. Πίρε διο για να μιν πάι κε πέςι το απόςπαζμα πάνο ςε κςένο εχτρικό δρόμο. Τυς οδιγύς τυς χορίςανε τον ένα απ' τον άλονε, κι' όταν ςτα ςταβροδρόμια ο ένας έλεγε, ότι πρέπι να περάςυμε ςτ' αριςτερά, ροτύςαν τότε το άλονα, κε μόνο τότε, όταν τα λόγια-τυς ςιμφονύςανε, γιρίζαμε ςτο δρόμο, πυ ιποδίχνανε.

Προχορύςαμε ςτιν αρχί μέςα ςτο δάςος από διο-διο, κάθε όρα κε ςτιγμί ςκοντάφτοντας πάνο ςτυς μπροςτινύς. Ο Φέντκας Σιρτςόφ από μπροςτά διέτακςε να τιλίχςυμε τις οπλές τον αλόγον με ποδόπανα. Προς τα κςιμερόματα περάςαμε απ' το δρόμο ςτο πικνό δάςος. Φτάςαμε ς' ένα λιβάδι κι' αποφαςίςαμε να κςεκυραςτύμε: να προχορίςυμε παραπέρα με το φος τις ιμέρας ίταν επικίνδινο. Στο δρόμο κοντά, ςτιν

πικνάδα τον ζμευριόν, αφίσαμε μιςτικί προφιλακί, κε κατά το μεσιμέρι ο διτικός άνεμος έφερε στ' αφτιά-μας το πικνό μπουμπουνιτό τυ μακρινύ κανονιοβολιζμύ.

Δίπλα πέρασε σκεφτικός κι' ανίσιχος ο Σςεμπάλοφ. Μαζί-τυ μ' εβλίγιστο, σταθερό δίμα πίγενε ο Φέντιας κε βιαστικά έλεγε κάτι τυ κομαντίρυ. Σταματίσανε κοντά στο Σύχαρεφ. Ος εμένα φτάσανε τα λόγια:

— Ανίχνεφσι στι χαράδρα.

— Καβαλάριδες;

— Καβαλάριδες δεν κάνι, έφκολα διακρίνοντε. Στίλε τρις απ' τυς δικύς-συ, Σύχαρεφ.

— Τζυμπύκ,—όχι φοναχτά, σάμπος ροτόντας, ίπε ο Σςεμπάλοφ.—Εσί θα πας για οδιγός-τυς. Πάρε μαζί-συ το Σςμάκοφ κε διάλεκσε κε κανένα άλονε απ' τυς πιο σίγυρυς.

— Πάρε εμένα, Τζυμπύκ,—σιγανοπαρακάλεσα εγό.— Θα ίμε πολί σίγυρος.

— Πάρε το Σίμκα Γορςκόφ,—πρότινε ο Σύχαρεφ.

— Εμένα,—Τζυμπύκ, — κσαναμυρμύρισα εγό,—εμένα πάρε...Θα ίμε ο πιο σίγυρος.

— Υχύ!—ίπε ο Τζυμπύκ κε κύνισε το κεφάλι.

Τινάχτικα, κε κόντεψα να αρχίσο τις φονές, γιατί κι' ο ίδιος δεν πίστεβα, ότι θα με πάρυν σε τέτια σοβαρί ιπόθεσι. Βάζοντας τι φισινκιοθίκι κε περνόντας το όπλο στον όμο, στάθικα ταραγμένος απ' το καρφομένο, δίςπιστο βλέμα τυ Σύχαρεφ.

— Αφτόνα γιατί τον πέρνις;—ρότισε τον Τζυμπύκ. —Αφτός μπορί να συ χαλάσι όλι τι δυλιά—πάρε το Σίμκα.

— Το Σίμκα;—ρότισε, κάπος σα να σκέφτετε ο Τζυμπύκ κε, τραβόντας σπίρτο, άναψε το τσιγάρο-τυ.

— «Βλάκα!—κιτρινίζοντας απ' την προςβολί κε το μίσος-μυ προς το Σύχαρεφ, ίπα μέσα-μυ.—Πός τολμάι να εκφράζετε για μένα έτσι μπροστά ς' όλυς; Αν δε με πάρυν, εγό

επίτιδες θα πάγο μόνος-μυ εκί...Επίτιδες νά ος το ίδιο το χοριό, όλα θα τα μάθο κε θα γιρίςο πίςο. Ας ςκάςι τότε ο Σύχαρεφ απ' το κακό-τυ!

Ο Τζυμπύκ κάπνιςε, κρότιςε το κλίςτρο, έβαλε στο τυφέκι τέςερα φιςέκια, το πέμπτο τόχοςε στιν κάνι κε, κλιδόνοντας τιν αςφάλια, ίπε πςίχρεμα, μι νιόθοντας, με τί καρδιοχτίπι περίμενα τιν απόφαςί-τυ:

— Το Σίμκα! Ε, γίνετε κι' ο Σίμκας.— 'Ιςιακςε τι φιςινκιοθίκι-τυ κε, ρίχνοντας μια ματιά στο κατακίτρινο πρόςοπό-μυ, χαμογέλαςε κςαφνικά κε ίπε κάπος απότομα:—Τί ο Σίμκας... Εκίνος... κι' αφτός θα παςκίςι να τα καταφέρι, μια κ' έχι όρεκςι. Πάμε, παλικάρι!

Ρίχτικα κατά τιν άκρι τυ δάςυς.

— Στάςυ!—αφςτιρά με σταμάτιςε ο Τζυμπύκ.—Μιν τρέχις ςαν άλογο, δεν πας για ςεργιάνι. Μπόμπα έχις; 'Οχι; Πάρε μια από μένα. Στάςυ, μα μιν τι χόνις δα στιν τςέπι απ' το χερύλι, όταν θα θέλις να τι βγάλις, θα τραβίκςις τον κρίκο. Χόςτινε με το φιτίλι κάτο. Νε έτςι. Εχ,—πρόςθεςε τριφερά πια,—ίςε όλος φοτιά!

ΚΕΦΑΛΕΟ V

— Πρςχόρα απ' τι δεκςιά πλαγιά,—διάτακςε ο Τζυμπύκ.—Ο Σςμάκοφ θα προχορίςι απ' τιν αριςτερί, κ' εγό προς τα κάτο απ' τι μέςι. Μόλις κάτι διακρίνετε, ιδοπιίςτεμε.

Αρχίςαμε να προχορύμε ςιγά-ςιγά. Μετά μιςί όρα στιν άκρι τυ αριςτερύ κατίφορυ, λιγάκι προς τα πίςο, ίδα το Σςμάκοφ. Προχορύςε καμπυριαζμένος, κςεπροβάλοντας λίγο το κεφάλι μπροστά. Το ςινίθος καλοκαρδο κατεργάρικο πρόςοπότυ ίτανε τόρα ςοβαρό κε άγριο.

Ι χαράδρα σχιμάτιςε καμπί, κ' έχαςα απ' τα μάτια-μυ κε το Σςμάκοφ κε τον Τζυμπύκ. 'Ικςερα, ότι κ' ι διό-τυς κάπυ εδό βρίςκυντε όχι μακριά, έτςι όπος κ' εγό, προχορύνε μπροστά κριμένι πίςο απ' τα χαμόδεντρα, κ' ι ςινέςθιςι, ότι

παρ' όλο το φενομενικό κσεχὸριζμά-μας ίμαστε στενά σινδεμένι με κινό καθίκον κε κίνδινο, μ' έδινε δινάμις. Ι χαράδρα φάρδενε. Τα χαμόδεντρα άρχισαν να γίνοντε πικνότερα. Κσανὰ χαμπί κ' έπεσα κάτο μονοκόματος.

Απ' το φαρδί κε στρομένο με πέτρες δρόμο, πυ περνὺσε το όλο σε απὸστασι εκατό β:μάτον απ' το δεκσιό κατίφορο, προχορύσε ὲνα μεγάλο απόσπαζμα ιπικύ. Τα κατάμαβρα, καλοθρεμένα άλογα σα να χοροπιδύσανε κάτο απ' το βάρος τον καβαλάριδον, μπροστά πιγένανε τρις ίτε τέσερις ακσιοματικί. Το απόσπαζμα σταμάτισε ακριβός αντίκρι-μυ, ο ακσιοματικός έβγαλε το χάρτι κι' άρχισε να τον κιτάζι.

Πιγένοντας πίσο-πίσο, πέρασα παρακὰτο κε γίρισα εκί μεριά, γιρέβοντας με το μάτι τον Τζυμπύκ για να τυ κάνο γλιγορότερα το σιμφονιμένο σινιάλο. Μ' έπιασε φόβος, μα μολατάφτα πρόφτασε να μυ περάσι απ' το μιαλό ι περίφανι σκέψι, ότι δεν πίγα άδικα στιν ανίχνεψι, ότι όχι κάπιος άλος, μα εγό πρότος ανακάλιψα τον εχτρό.

«Μα πύ ίνε ο Τζυμπύκ;—σκέφτικα με τρόμο, ρίχνοντας βιαστικά ματιές ολόγιρα.—Μα τί γίνετε;» — Ίθελα πια να κιλιστό κάτο κε να τον ζιτίσο, οπόταν τιν προσοχί-μυ τιν προσέλκισε ένα χαμόδεντρο, πυ μόλις-μόλις σάλεβε στον αριστερό κατίφορο τις χαράδρας. Έκανα λάθος όταν νόμιζα, ότι εγό μονάχα παρατίρισα τον εχτρὸ.

Απ' τον αντικρινό κατίφορο, προφιλαχτικά κσεπροβάλοντας πίσο απ' τα κλαδιά, ο Βάσκας Σσμάκοφ μ' έκανε με το χέρι κάτι ακατανόιτα, μα πυ φανερὸνανε κίνδινο σινιάλα, δίχνοντας τον πάτο τις χαράδρας.

Στιν αρχί νόμισα, ότι με διατάζι να κατεβό κάτο, αλά παρακολυθόντας με το βλέμα κατά τιν κατέφθινσι τυ χεριύ-τυ, έβγαλα ένα σιγανὸ αχ κε σιμάζεψα το κεφάλι.

Μέσα απ' τὸν πικνοφιτρομένο πάτο τις χαράδρας πίγενε ένας άσπρος στρατιότις κ' έσερνε απ' το χαλινάρι τ' άλογό-τυ. Γίρεβε μέρος να ποτίσι τ' άλογο, ίτε ίταν ένας απ' τυς φρυρύς τις έφιπις προκάλιψις τις πτέριγας τυ αποσπά-

ζματος, όπος κε νάνε, ίταν εχτρός, πυ ίρθε κε χόθικε στο μέρος όπυ βρισκότανε ι ανίχνεφςί-μας. Δεν ίκςερα τόρα, τί να κάνο. Ο καβαλάρις χάθικε πίσο απ' τα χαμόδεντρα. 'Εβλεπα μόνο το Βάσκα. Μα ο Βάσκας, καθός φένετε, απ' τιν αντικρινί μεριά έβλεπε κε κάτι άλο, πυ εγό δε μπορύσα να το βλέπο από δο.

Στεκότανε πάνο στο ένα γόνατο, ακυμπόντας με το κοντάκι στι γι, κε κρατύσε το χέρι-τυ τεντομένο κατά μένα, προιδοπιόντας να μι σαλέβο, κε ταφτόχρονα κίταζε κάτο, έτιμος να πιδίσι.

Το ποδοβολιτό, πυ ακύστικε απ' τι δεκσιά-μυ πάντα, μ' ανάνκασε να γιρίσο κατά κι. Το απόσπαζμα τυ ιπικύ έστριπςε κατά το δρόμο τυ χοριύ κι' άρχισε να προχορί με τροχ. Τιν ίδια στιγμί ο Βάσκας μυ έκανε μια μεγάλι χιρονομία κε με δινατό πίδιμα ίσια από μέσα απ' τα χαμόδεντρα όρμισε κάτο. Κ' εγό έκανα το ίδιο. Αφύ κιλίστικα ος κάτο στον πάτο τις χαράδρας, όρμισα στα δεκσιά κε ίδα, ότι δίπλα σ' ένα χαμόδεντρο κιλιύντε σα ζβύρα διο αλιλογαντσομένι άνθροπι. Στον ένα απ' αφτύς ανεγνόρισα τον Τζυμπύκ, στον άλονε—τον εχθρικό στρατιότι. Δε θιμύμε μάλιστα, πος βρέθικα δίπλα-τυς. Ο Τζυμπύκ ίταν από κάτο, κρατύσε απ' τα χέρια τον άσπρο, πυ πάσκιζε να βγάλι το ρεβόλβερο απ' τι θίκι. Αντίς να χτιπίσο τον εχτρό με το κοντάκι, τάχασα, πέτακσα το τυφέκι κε τον τράβικσα απ' τα πόδια, μα αφτός ίτανε βαρίς κε με πέτακσε πίσο. 'Επεσα μπρύμιτα κε, πιάνοντας το χέρι-τυ, τυ δάνκασα το δάχτιλο. Κσάφνυ τα χαμόδεντρα ανίκσανε με θόριβο, εμφανίστικε ο Βάσιας, μυσκεμένος ος τι μέσι κε με τεχνικό χτίπιμα τυ κοντακιύ, πιδόντας με φόρα έρικσε χάμο το στρατιότι.

Βίχοντας κε φτίνοντας, ο Τζυμπύκ σικόθικε απ' τα χόρτα.

— Βάσκα,—ίπε βραχνά κε κομένα κε έδικσε με το χέρι το άλογο πυ τσιμπύσε χορτάρια.

— Αχά,—απάντισε ο Βάσκας κε, αρπάζοντας το σερ-

νόμενο στι γι χαλινάρι, το τράβιχσε προς τον εαφτό-τυ.

— Μαζί-μας,—επίσις γλίγορα ίνε ο Τζυμπύκ, δίχνοντας τον παραζαλιζένο γαινταμάκο.

Ο Βάσκας τον κατάλαβε.

— Δὲς-τυ τα χέρια.

Ο Τζυμπύκ σίκοσε το τυφέκι-μυ, έκοπσε με διο χτιπίματα τις κσιφολόνχις το λυρί τυ όπλυ κε σφιχτόδεσε μ' αφτό τυς ανκόνες τυ στρατιότι, πυ δεν ίχε έρθι ακόμα στα σινκαλά-τυ.

— Πιάσε απ' τα πόδια,—μυ φόνακσε. Πιο ζβέλτα, τομάρι!—έβρισε, βλέποντας τι σίνχισί-μυ.

Ρὶκσαμε τον εχμάλοτο πάνο στι ράχι τυ άλογυ. Ο Βάσκας πίδισε στι σέλα, δίχος να πι ύτε μια λέκσι, χτίπισε το άλογο με το καμτσίκι κε πίρε δρόμο προχορόντας απ'τιν ανόμαλι κίτι τις χαράδρας.

— Εδό,—ίπε με βραχνιαζμένι φονί ο κατακόκινος κε ιδρομένος Τζυμπύκ, τραβόντας-με απ' το χέρι.—Τράβα πίσομυ!

Κε, γαντσόνοντας στα χαμόκλαδα, ανέβικε απάνο.

— Στάσυ,—ίπε, σταματόντας σχεδόν στιν άκρι,—κάτσε!

Μόλις-μόλις προκάναμε να κριφτύμε πίσο απ' τα χαμόδεντρα, οπόταν κάτο φανίκανε μεμιάς πὲντε καβαλάριδες. Καθὸς φένετε αφτί κε ὶτανε ο πιρίνας τις έφιπις προκάλιπσις τις πτέριγας. Ι καβαλάριδες σταματίσανε κιτάζοντας ολόγιρα· φένετε, ζιτύσαν το σίντροφό-τυς. Από κάτο ακύστικε ένα δινατὸ βρισίδι. Κε ι πέντε-τυς βγάλανε τις καραμπίνες απ' τυς όμυς. Ένας πίδισε κάτο απ' τ' άλογο κε κάτι σίκοσε. Ίτανε το πιλὶκιο τυ στρατιότι, πυ στι βιάσι-μας το αφίσαμε πάνο στα χόρτα. Ι καβαλάριδες μιλίσανε ανίσιχα αναμετακσί-τυς, κ' ένας απ' αφτύς, φένετε, ο ανύτερός-τυς άπλοσε το χέρι μπροστὰ.

«Θα φτάσυν» το Βάσκα,—σκέφτικα,—το φορτίο-τυ ίνε βαρί. Αφτί ίνε πέντε κ' εκίνος ὲνας».

— Πέτακσε τι μπόμπα κάτο!—άκυσα τι διαταγί κε

ίδα, πος στο χέρι τυ Τζυμπύκ κάτι άςτραπςε κε πέτακςε κάτο. Ο βρόντος με κςεκύφανε.

— Πέτακςέ-τιν!—φόνακςε δινατά ο Τζυμπύκ κε στι στιγμί όρμιςε κε τράβικςε το σικομένο χέρι-μυ, άρπακςε τι μπόμπα-μυ κε, σικόνοντας με κρότο τιν ασφάλια, τιν πέτακςε προς τα κάτο.

— Βλάκα!—μυ πέτακςε κατάμυτρα. Εγό κιριολεχτικά κςεκυφάθικα απ' τις εκρίκςις κε έμινα εμβρόντιτος απ' τι γλίγορι μεταλαγί τον κςαφνικόν κινδίνον.—Βλάκα!.. Τον κρίκο τον έβγαλες, κε τιν ασφάλια τιν άφιςες!

Τρέχαμε μέσα από φρεςκοςκαμένο κολὸδικο περιβόλι. Ι άςπρι, καθός φένετε, δε μπορύςαν απ' τα χαμόδεντρα ν' ανεβύνε καβάλα τιν πλαγιά κε, στα σίγυρα, ανεβένανε πεζί. Προκάναμε να τρέκςυμε ς' άλι χαράδρα, στρέπςαμε σε μια απ' τις διακλαδόςις, κςανά διατρέκςαμε ανιχτό κάμπο, κατόπι πέςαμε μέσα σε νεαρό δάςος κε τραβίκςαμε ίςια στο βάθος-τυ. Μακριά κάπυ εκί πίςο ακυςτίκανε πιροβολιζμί.

— Το Βάςκα, λες, να πιάςανε;—με τρεμυλιαστί, αλαγμένι φονί ρότιςα εγό.

— 'Οχι,—απάντιςε ο Τζυμπύκ, αφυνκραζόμενος,—αφτό ὲτςι, το κάνυν... αφύ τιν ὲπαθαν βγάζυν το άχτι-τυς. Λιπόν, βάλε τα δινατά-συ, παλικάρι, να πάρυμε ακόμα δρόμο! Τόρα όλα τ' αχνάρια θα τυς τα μπερδέπςυμε.

Προχορύςαμε σιοπιλί. Μυ φενότανε, ότι ο Τζυμπύκ θιμόνι κε με περιφρονί για το ότι φοβίθικα κε πέτακςα το τυφέκι κε ςαν πεδί δάνκαςα ανόιτα το στρατιότι στο δάχτιλο, ότι τρέμανε τα χέρια-μυ, όταν πετύςαμε τον εχμάλοτο πάνο στο άλογο, κε το κιριότερο, για το ότι τάχαςα κε δεν τα κατάφερα ακόμα να ρίκςο κε τι μπόμπα. Περιςότερι ακόμα ντροπί κε πίκρα μ' έπιανε με τι σκέπςι, ότι ο Τζυμπύκ θα τα διιγιθί όλα αφτά στο απόςπαζμα κι' ο Σύχαρεφ το δίχος άλο ορμινεφτικά θα προςθὲςι: «Σύλεγα εγό, μι μπερδέβεςε μ' αφτόνα νάπερνες το Σίμκα, μα εςί βρίκες

πιόνα 'να πάρις!» Δάκρια προζβολίς κε κακιοςίνις για τον εαφτό-μυ, για τι δiλία-μυ ετιμάζονταν νά-νά να τρέκςυν απ' τα μάτια-μυ.

Ο Τζυμπύκ ςταμάτιςε, έβγαλε τι ςακύλα με τι μαχόρκα, κε, ενόςο γέμιζε τιν πίπα-τυ, παρατίριςα, ότι τα δάχτιλα τυ Τζυμπύκ επίςις λιγάκι τρέμυν. Κάπνιςε, ρύφικςε κάμποςες φορές με τέτια όρεκςι, ςάμπος έπινε κρίο νερό, κατόπι έχοςε τι ςακύλα ςτιν τςέπι, με λαφροχτίπιςε ςτον όμο κε ίπε απλά κε παράφορα:

— Τί...ζοντανί, αδέρφι, μίναμε; Καλύτςικο, Μπορίςκα, καλύτςικο παλικάρι ίςε. Πός τον πέτιχες έτςι ςτο δάχτιλο!—Κι' ο Τζυμπύκ γέλαςε καλόκαρδα.—Απαράλαχτα, ςα ςοςτό λικυδάκι τον δάνκαςες. Τί τα θέλις, όλα μ' ένα τυφέκι δε γίνυντε ςτον πόλεμο, αδέρφι, κε τα δόντια μπορύν να μας χριςιμέπςυν!

— Μα τι μπόμπα...—ςα φτέχτις μυρμύριςα εγό.— —Πός ίτανε κε θέλιςα με τιν αςφάλια μαζί;

— Τι μπόμπα;—χαμογέλαςε ο Τζυμπύκ.— Αφτό, αδέρφι, εςί μόνος δεν ίςε, αφτό ςχεδόν κάθε άπιρος το δίχος άλο έτςι όπος πρέπι δεν τιν πετάι: ίτε μαζί με τιν αςφάλια, ίτε δίχος καπςύλα. Εγό ο ίδιος όταν ίμυνα νέος, επίςις έτςι τις έριχνα. Ζαλίζεςε, τα χάνις, όςτε όχι μόνο τιν αςφάλια, μα κε τον κρίκο να βγάλις κςεχνάς. Νά έτςι ςαν κανένα χαλίκι τιν πετάς—κε τέλιοςε. Ε, πάμε...έχυμε δρόμο ακόμα να κάνυμε!

Ο ιπόλιπος δρόμος ος το μέρος τις ςτάςις τυ αποςπάζματος πέραςε κε έφκολα κε δίχος κύραςι. Μέςα-μυ εςθανόμυνα ιςιχία κε θρίαμβο, όπος ίςτερα απ' τις ςχολικές εκςετάςις...

Ποτέ πια τίποτα το προζβλιτικό δε θα λέι ο Σύχαρεφ για μένα!

Φτάνοντας ος το μέρος τις ςτάςις τυ αποςπάζματος, ο Βάςκας παρέδοςε τον παραζαλιζμένο εχμάλοτο ςτον κομαντίρο. Κατά τα κςιμερόματα ο εχμάλοτος ίρθε ςτα ςινχαλά-

τυ κε κατάθεσε στιν ανάκρισι, ότι τι σιδιροδρομικὶ γραμί, πυ έπρεπε να διασκίσυμε, τιν προφιλάγι θορακιζμὲνο τρένο, στο μικρό σταθμό βρίσκετε ένα γερμανικό τάγμα, κε στο Γλύχυβο ίνε στρατὸπεδεμένο ένα απόσπαζμα άσπρον κάτο απ' τι διίκισι τυ λοχαγύ Ζζίχαρεφ.

Ι χτιπιτί πρασινάδα μίριζε σαν ανθιζμένες αγριοκερασιές. Τα κσεκυραζμένα πια πεδιά ίτανε σε καλί διάθεσι κε φένονταν μάλιστα δίχος έγνιες. Επέστρεπσε απ' τιν ανίχνεπσι ο Φέντιας Σιρτσόφ με τυς έφθιμυς καβαλάριδές-τυ κε δίλοσε, ότι μπροστά κανένας δεν ίνε κε στο πλισιέστερο χοριυδάκι ι χοριάτες ίνε ιπὲρ τον κόκινον, γιατί ίνε τρίτι μέρα, πυ επέστρεπσε στο χοριό ο τσιφλικάς, πυ έφιγε στις αρχές τυ Οχτὸβρι κε γίριζε στα χοριατόσπιτα με στρατιότες, γιρέβοντας τιν περιυσία τυ ιποστατικύ-τυ. 'Ολυς, σ' οπιονόν τα σπίτια βρίκανε πράματα τυ αφέντι, τυς μαστιγὸσανε στιν πλατία μπροστά στιν εκλισιά πιο σκλιρὰ, παρά στιν δυλοπαρικιακί εποχί, κε γι' αφτό τον ερχομό τον κόκινον ι χορικί θα τον δεχτύν μόνο με χαρά.

Αφύ ίπια κε κολάτσισα μ' ένα κομάτι λαρδί, σικόθικα κε πίγα προς το μέρος, όπυ κοντά στον εχμάλοτο μαζέφτικε μια ομάδα από κρασνοαρμέιτσυς.

— Εχέι!—φόνακσε φιλόφρονα ο Βάσκας Σσμάκοφ, πυ έτιχε στο δρόμο-μυ, σκυπίζοντας με το μανίκι τυ μανδία-τυ το πρόσοπο, πυ ίτανε βρεμένο ίστερα απ'τι μια καραβάνα τσάι, πυ ίπιε.—Τί μας έφκιασες χτες, αδέρφι, α;

— Τί χτες;

— Το τυφέκι δα πέτακσες.

— Αμέ σι γιατί πρότος πίδισες κάτο, κε αργότερα από μένα ίρθες να βοιθίσις;—τυ ίπα πιραχτικά εγό.

— Εγό, αδέρφι, σαν πίδισα βρὲθικα ίσια μέσα στο βάλτο με το ζόρι κσέχοσα τα πόδια-μυ, γι' αφτό κε ίρθα αργότερα. Μα όπος κε νάνε τρομάρα τα πετίχαμε...Εγό μόλις άκυσα, ότι από πίσο ρίχνυνε μπόμπες, ε, σκέφτυμε, τιν πάθατε εσί κι' ο Τζυμπύκ. Μά το θεό, έτσι κε νόμισα—τιν

πάθατε. Έτρεξσα καβάλα στυς δικύς-μας κε λέγο: «Μπερδέπσανε ι δικί-μας, φένετε, δε θα μπορέσυν να τα ξσεμπερδέπσυν». Κε μόνος-μυ ακόμα σκέφτικα: «Νά, μαθές... δεν ίθελε ν' αλάξσι το σάκο-τυ μαζί-μυ, μα τόρα δορεάν θα τυ τον πάρυν ι άσπρι! «Ορέο σάκο έχις.—Κι' άνκιξσε το περαζμένο πάνο απ' τον όμο-μυ πέτσινο λυρί τυ πλακοτύ σάκυ, πυ πίρα ακόμα τότε απ' τον άγνοστο πυ σκότοσα. — Ε, να τον βράσο το σάκο-συ, αφύ δε θέλις ν' αλάξσις,—πρόσθεσε, εγό τον περαζμένο μίνα ίχα ακόμα καλίτερο, μονάχα τον πύλισα, κ' εσί μεγάλι δυλιά, με τέτιο σάκο κορδόνεσε!— Κε περιφρονιτικά σύφροσε τι μίτι-τυ.

Κίταζα το Βάσκα κι' απορύσα: τέτια κυτί έκφρασι ίχε το κόκινο πρόσοπό-τυ, τέτιες αδέξσιες κινίσις έκανε, όστε καθόλυ δεν έμιαζε, ότι αφτός χτες, με τέτια επιδεξσιότιτα σερνότανε ανάμεσα στα χαμόδεντρα, παρακολυθόντας τυς άσπρυς, κε με μανία χτιπύσε τ' ανιπάκοο άλογο, όταν έτρεχε με τον απλομένο στι σέλα εχμάλοτο.

Ι κρασνοαρμέιτσι βιαζόντανε, τελιόνοντας το πρόγεβμα, κυμπόνανε τ' αμπέχονά-τυς, τιλίζανε με τα ποδόπανα τα ξσεκυραζμένα πόδια-τυς.

Γλίγορα το απόσπαζμα έπρεπε να ξσεκινίσι.

'Ιμυνα έτιμος για τιν εκστρατία κε γι' αφτό πίγα κατά τιν αρχί τυ δάσυς να κιτάξσο τ' ανθιζμένα χαμόδεντρα τις αγριοκερασιάς.

Τα βίματα, πυ ακυστίκανε δίπλα-μυ, προσελκίσανε τιν προσοχί-μυ. 'Ιδα το γαινταμάκο πυ πιάσαμε, πίσο-τυ τρις σιντρόφυς κε τον Τζυμπύκ.

«Πύ να πάνε;» σκέφτικα, κιτάζοντας τον κατσυφιαζμένο, κατατσαλακομένο εχμάλοτο.

— Αλτ!—έδοσε προσταγί ο Τζυμπύκ, κι' όλι σταματίσανε.

Ρίχνοντας μια ματιά στον άσπρο κε στον Τζυμπύκ, κατάλαβα, γιατί φέρανε εδό τον εχμάλοτο. Με βία σέρνοντας

τα ποδια, έτρεχσα στιν πάντα κε σταμάμτισα, σφιχτανκαλιάζοντας τον κορμό μιας νεαρίς σιμίδας.

Πίςο-μυ αντίχισε μια σίντομι ομοβροντία.

— Πεδάκι,—μυ ίπε ο Τζυμπύκ αφςτιρά κε σινάμα με απόχροσι λαφριάς λίπις—αν νομίζις, ότι ο πόλεμος ίνε σαν πεχνίδι ίτε σεργιάνι ς' όμορφα μέρι, γίρισε καλίτερα πίσο στο σπίτι! Ο άσπρος-ασπρος ίνε, κε δεν ιπάρχι ανάμεσα σε μας κε ς' εκινυς κανενας μεσέος δρομος. Αφτί μας σκοτόνυν—κ' εμίς δε θα τυς λιπιθύμε!

Σίκοσα πάνο-τυ τα μάτια-μυ πυ κοκινίσανε κε τυ ίπα σιγανά, μα σταθερά:

— Δε θα πάγο στο σπίτι, Τζυμπύκ, αφτό απλύστατα, επιδί δεν το περίμενα. Εγό όμος ίμε κόκινος, εγό ο ίδιος πίγα να πολεμίσο...—εδό κάπος τα μπέρδεπσα κε σιγανά, σα να ζιτύσα σιγνόμι, πρόσθεσα:—για το φοτινό βασίλιο τυ σοσιαλιζμύ.

ΚΕΦΑΛΕΟ VI

Ι ιρίνι μεταχσί Ροσίας κε Γερμανίας προπολύ πια ίχε ιπογραφί, αλά μολατάφτα ι γερμανί όχι μόνο πλιμιρίσανε με τα στρατέβματά-τυς τιν Υκρανική, αντεπαναστατικί τότε διμοκρατία, μα χοθίκανε κε στο Δονμπάς, βοιθόντας τυς άσπρυς να σχιματίσυν αποσπάζματα. Φοτιά κε καπνό μιρίζανε ι μανιαζμένι ανικσιάτικι αγέριδες, πυ διατρέχανε τυς πράσινυς κάμπυς.

Το απόσπαζμά-μας, όπος κε δεκάδες άλα παρτιζάνικα αποσπάζματα, δρύσε στα νότα σχεδόν ανεκσάρτιτα, τυ κεφαλιύ-τυ. Τι μέρα κριβόμασταν στα χοράφια κε τις χαράδρες ίτε κσεκυραζόμασταν, στρατοπεδέβοντας σε κανένα απόκεντρο χύτορ· τι νίχτα κάναμε επιδρομές ενάντια σε μικρύς σιδιροδρομικύς σταθμύς, πυ δεν ίχανε μεγάλες φρυρές. Στίνοντας ενέδρες στυς δρόμυς πυ ένοναν τα χοριά, επιτεθόμασταν ενάντια στις εχθρικές εφοδιοπομπές, αρπάζαμε τις στρατιοτικές ανακινόσις κε καταδιόκαμε τυς γερμανύς μεταγογύς.

Μα ι βιάσι, με τιν οπία πασχίζαμε ν' απομακρινόμαστε απ' τα μεγάλα εχθρικά αποσπάζματα, κ' ι διαρκίς προσπάθια ν' αποφίγυμε ανιχτί μάχι μυ φενόντανε στιν αρχί για ντροπί. Κι' αλίθια, πέρασε ενάμισις μίνας πια πυ ίμε στο απόσπαζμα, κι' ύτε μια φορά ακόμα δεν έτιχε να πάρο μέρος σε καθαφτό μάχι. Αψιμαχίες ίχαμε. Επιδρομές ενάντια σε κιμιζμένυς ίτε παραπλανιμένυς άσπρυς—ίχαμε. Πόσα σίρματα κόψαμε, πόσα τιλεγραφόξιλα πριονίσαμε—μετριμό δεν έχυν, μα καθαφτό μάχι ακόμα δεν ίχαμε.

— Γι' αφτό ακριβός ίμαστε κε παρτιζάνι,—δίχος καθόλυ να ταράζετε, μυ δίλοσε ο Τζυμπύκ, όταν τυ φανέροσα τιν αποpία-μυ για μια τέτια άσχιμι, κατά τιν ιδέα-μυ, διαγογί τυ αποσπάζματος.—Εσί, αγαπιτέ, τα θες όπος στι ζογραφιά, να παραταχτίς σε φάλανκα, το όπλο προτίνατε κε εμπρός. Νά, διλαδί, κιτάτε, τί παλικάρια ίμαστε! Πόσα πολιβόλα έχυμε; Ένα, κε σ' επίμετρο με τρις τενίες μόνο. Μα ο Ζζίχαρεφ έχι τέσερα «μαξίμ» κε διο κανόνια. Πός μπορίς να τυ επιτεθίς; Εμίς αλιότικα πρέπι να κάνυμε τι δυλιά-μας. Εμίς, ι παρτιζάνι, ίμαστε σα σφίνκες: μικρές, μα τσιμπύμε. Ορμίσαμε, δανκάσαμε, κε πίσο. Ι παλικαριά όμος, για επίδιξι ίνε, —τόρα σε τίποτα δε μας χριάζετε· έτσι παλικαριά δε βγένι, μα κυταμάρα!

Πολά πεδιά γνόρισα στο διάστιμα αφτό. Τι νίχτα στις περιπολίες, το βράδι στις πιρές, στις μεσιμεριάτικες τεμπέλικες ζέστες κάτο απ' τις βισινιές τον μελένιον κίπον άκυσα πολές αφιγίσις για τι ζοί τον σιντρόφον-μυ.

Ο παντοτινά κατσυφιάρις, με συφρομένια φρίδια Μαλίγιν, με το ένα μάτι—το δέφτερο τυ το ίχε πετάξι μια έκριξι στο ανθρακοριχίο,—διιγότανε:

— Για τι ζοί-μυ να πο τίποτα δεν έχο. Με λίγα λόγια, σοβαρί ζοί ίτανε. Ι ζοί-μυ για όλα τα τελεφτέα ίκοσι χρόνια ίχε χοριστί σε τρία ίσα κομάτια. Στις έξι το προί σικόνεσε. Το κεφάλι τρίζι απ' τα χτες, φόρεσες τα ποδοκύρελα, πίρες τι λάμπα κε χόθικες στο ανθρακοριχίο. Εκί, ξέρε

τι δυλιά-ςυ, έςκαπςες, έβαλες το διναμίτι κε βρόντα-τον. Βροντάς, βροντάς, κςεκυφένεςε, αποβλακόνεςε—κε στο άνιγμα για ανέλκιςι. Σε κςεπετάι απάνο σα διάολο, μυςκεμένο, μάβρο. Αφτό ίνε το πρότο κομάτι τις ζοίς-μυ. Κατόπι πας στο καπελιό, πέρνις μια μποτίλια—για χρίματα δε σε ροτάνε, το γραφίο τα πλερόνι. Μετά στο μαγαζί τ' αφεντικύ, εκί δίχνις τι μποτίλια κε δίχος κυβέντες συ δίνυν διο αρμιρά ανκυράκια, μάβρο πςομί κι' αρμιρί ρένκα. Στι μποτίλια διλαδί τέτια μερίδα αναλογύςε! Κολατςίςτε στιν ιγία-σας—το γραφίο τα λογαριάζι. Νά κε το δέφτερο κομάτι τις ζοίς-μυ. Κε το τρίτο—πλαγιάζις κε κιμάςε. Κιμόμυνα βαριά, περιςότερο απ' τι βόντκα αγαπύςα τον ίπνο, — για τα όνίρατα τον αγαπύςα. Τί ίνε τ' όνιρο, ος τα τόρα δεν καταλαβένο. Κι' από πύ κανένας βλέπι τέτια παράκςενα πράματα; Νά λόγυ χάρι βλέπο στ' όνιρό-μυ μια φορά ο επιςτάτις με φονάζι κε λέι: «Πίγενε, Μαλίγιν, στο γραφίο να πάρις το λογαριαζμό-ςυ».—«Για πιά ετία,—τυ λέγο εγό,—κίριε επιςτάτι, με διόχνυν;» —«Για το ότι, Μαλίγιν,—λέι,—έβαλες στο νύ-ςυ να παντρεφτίς με τιν κόρι τυ διεφθιντί».—«Τί λέτε, κίριε επιςτάτι,—τυ λέο εγό,—ακύςτικε ποτές τέτιο πράμα, να παντρεφτί ένας ανθρακορίχος-εκριχτίς με τιν κόρι τυ διεφθιντί; Πός μπορό, λέο, εγό να ςκεφτό για τιν κόρι τυ διεφθιντί, πυ κι' απ' τα απλά τα κορίτςια το καθένα δε θα με πάρι για το βγαλμένο-μυ μάτι;» Εδό όλα ανακατοθίκανε, μπερδεφτίκανε, ο επιςτάτις κςάφνυ δεν ίταν επιςτάτις, μα το βαρβάτο άλογο τυ διεφθιντί, ζεβγμένο στο αμάκςι-τυ. Κατεβένι απ' το αμάκςι αφτό ο ίδιος ο διεφθιντίς, εβγενικά με χερετάι κε λέι: «Νά, εκριχτί Μαλίγιν, πάρε για γινέκα-ςυ τιν κόρι-μυ, κε πρίκα δέκα χιλιάδες κε τον «επιςτάτι», διλ. το βαρβάτο άλογο με το αμάκςι». Τάχαςα απ' τι χαρά-μυ, μόλις θέλιςα να ζιγόςο, έτςι με χτίπιςε ο διεφθιντίς με το καλαμένιο μπαςτύνι-τυ, κι' ακόμα κι' ο «επιςτάτις» να με τςαλαπατάι με τις οπλές κε να χλιμιντρίζι... Χα-χα-χα!.. Νά τι ορέχτικε! Κε χτιπάι κε χτιπάι

με τις οπλές-τυ. Τόςο άγρια με χτιπύςε, πυ φόναχςα μέςα ςτον ίπνο-μυ ς' όλι τιν παράνκα. Κε κάπιος ςτ' αλίθια με έςπροχςε ςτο πλεβρό για να μιν χςεφονίζο κε ανιςιχό τι νίχτα τυς ανθρόπυς.

— Μορέ όνιρο!—γέλαςε ο Φέντιας Σιρτςόφ.—Φένετε γύρλοςες τα μάτια-ςυ πάνο ςτιν κόρι τυ νικοκίρι, κε τιν ίδες ςτ' όνιρό-ςυ. Με μένανε πάντα έτςι ςιμβένι: για ότι ςκέφτυμε τι νίχτα, εκίνο κε βλέπο ςτ' όνιρό-μυ. Νά πριν τρις μέρες δε μπόρεςα να βγάλο τι μπότα απ' το πόδι ενός ςκοτομένυ γερμανύ. Ι μπότα ίτανε καλί, από νκλαςὲ, έτςι κε τι βλέπο ςτον ίπνο-μυ κάθε νίχτα!

— Μπότα!. Ο ίδιος ίςε μπότα,—θιμόνοντας, απάντιςε ο Μαλίγιν.—Εγό αφτίνα τιν κόρι διλαδίς, το όλο μια φορά, μόνο τιν ίδα πριν από ένα χρόνο. Πλάγιαζα μεθιζμένος μέςα ςτο χαντάκι. Περνάι με τι μαμάκα-τις πεζί απ' το μονοπάτι κοντά ςτα περιβόλια, κε τ' άλογά-τυς πιγένυνε δίπλατυς. Ι μαμάκα—ςπυδέα κιρία...με άςπρα μαλιά, με ζίγοςε κε μυ λέι: «Πός δε ντρέπεςτε να πίνετε; Πύ ίνε ι ανθροπινί-ςας μορφί; Νά θιμόςαςταν τυλάχιςτο το θεό».—«Σιγνόμι,—λέγο εγό,—μορφί ακριβός δεν έχο γι' αφτό κε πίνο».

Με λιπίθικε τότε ι μαμάκα-τις, μυ χόνι ςτο χέρι δέκα καπίκια κε με ορμινέβι: «Κίτα, μυζικάκο, ι φίςι όλι γίρο χέρετε, ο ίλιος λάμπι, τα πυλιά κελαιδύνε, κ' εςίς μεθάτε. Πιγένετε, αγοράςτε ςοδόνερο, να ςας περάςι το μεθίςι». Εδό ίνε, πυ ερεθίςτικα. «Εγό,—τις λέο,—δεν ίμε μυζικάκος, μα ίμε εργάτις τον ανθρακοριχίον-ςας. Ι φίςι ας χέρετε, κε ςις χαρίτε ςτιν ιγία-ςας, μα εγό δεν έχο με τί να χαρό! Κε ςοδόνερό ςτι ζοί-μυ δεν το ίπια, κι' αν θέλετε να κάνετε καλοςίνι—προςθέςτε άλι μια δεκάρα για το μιςομπύκαλο κ' εγό για τιν εφχάριςτι αφτί ςινάντιςί-μας μ' εβγνομοςίνι θα πιο να μυ περάςι το μαχμυρλίκι».—«Χιδέε,—μυ λέι τότε ι εβγενίς κιρία,—χιδέε! 'Αβριο θα πο ςτον άντρα-μυ να ςας διάχςυν από δο απ' τα οριχία». Κάτςανε με τιν κό-

ρι-τις στο αμάκσι κε φίγανε. Νά όλι ι ομιλία, πυ ίχα μαζί-τις, κ'ι κόρι ολοςδιόλυ, ενόςο μιλύςαμε, γίριςε στιν πάντα κε στεκότανε κ' εςί λες, γύρλοςα πάνο-τις τα μάτια-μυ!

— Ονίρατα κάθεςε κε μας λες!—χαμογέλαςε ο Φέντιας Σιρτςόφ.—Θέλετε, να σας διιγιθό, τί ςινέβικε μια φορά με μένα κε με μια κόμιςα. Μα το θεό για το περιςτατικό αφτό, μπορί να πι κανένας, τόριξςα κε στιν επανάςταςι. Τέτιο περιςτατικό—αν σας το διιγιθό, θ'ανίκςετε τα στόματάσας ςα χάχιδες.

Εδό ο Φέντιας τίνακςε το ζγυρό-τυ κεφάλι κε ςύφροςε τα μάτια ςα γάτος, πυ βγένι απ' το κελάρι τις νικοκιράς.

— Πςεφτιές θα πις Φέντια;—με περιέργια κε διςπιςτία ρότιςε ο Βάςκας Σςμάκοφ κε κάθιςε πιο κοντά.

— Αφτό πια ίνε δικί-ςυ δυλιά, θέλις—πίςτεβε, θέλις όχι, γραφτές αποδίκςις δε θα ςυ παρυςιάςο.

Ο Φέντιας τεντόθικε, κύνιςε το κεφάλι, σαν να ςκεφτότανε, ακςίζι ακόμα να το διιγιθί ίτε όχι, κε, κροταλίζοντας με τι γλόςα, αποφαςιςτικά άρχιςε:

— Αφτό έγινε τρία χρόνια πριν. 'Ιμυνα — κε να ιποθί ανάνκι δεν ίνε—όμορφος νέος, ακόμα καλίτερος, παρά τόρα. Κε τέτια βγίκε ι τίχι-μυ, πυ πίγα κε μιςτόθικα βοιςκόπυλο στο ιποςτατικό τυ κόμιτα. Κι' ο κόμιτάς-μας ίχε γινέκα, τι λέγανε Εμιλία, κε πεδαγογό κάπια 'Ανα, διλαδί όπος λένε εκίνι, Ζζανέτ.

Μια φορά λιπόν κάθομε δίπλα στο κοπάδι στι λίμνι κοντά κε βλέπο: έρχυντε κ'ι διό-τυς, κε προφιλάγυντε μ' ομπρέλες απ' τον ίλιο. Ι κόμιςα ίχε άςτρι ομπρέλα, κ'ι Ζζανέτ κόκινι. 'Εμιαζε ι Ζζανέτ εκίνι με τςίρο: κςερακιανί, τα γιαλιά στι μίτι, κι' όταν τίχενε να περνάι απ' το χοριό ςκέπαζε με το μαντίλι τι μίτι για να μι, διλαδί τις πονέςι το κεφάλι απ' τι μιρυδιά τις κοπριάς. Πρέπι να σας πο, ότι ίχα στο κοπάδι-μυ έναν τάβρο, καθαρό ςιμεντάλ — ίνε τέτια ράτςα, πελόριο. Μόλις ίδε ο τάβρος-μυ την κόκινι ομπρέλα, έτςι κι' όρμιςε με τα τέςερα ενάντια στι Ζζανέτ

Εγό κσεπίδισα με όλι τι φόρα να τυ κόπσο το δρόμο. Ι κιρίες φονάκσανε κ' ι διό-τυς. Ι κόμισα κρίφτικε στα χαμόδεντρα, μα ι Ζζανέτ δεν ίχε πυ να χοθί, κι' απ' τον τρόμοτις πίδισε στο νερό. Το σιμεντάλ ορμά απάνο-τις, κ' εκίνι ι κυτί, δεν πετάι τιν ομπρέλα, μα προφιλάγετε μ'αφτίνα απ'το βόδι—σοτιρία βρίκε!—κε τσιρίζι ταφτόχρονα κάτι γερμανικά ίτε γαλικά—πιος τιν κσέρι. Εγό εφτίς πετάχτικα στο νερό, τις άρπακσα απ' τα χέρια τιν ομπρέλα κε στι μύρι το σιμεντάλ. Εκίνος εκσαγριόθικε; με κινίγισε, εγό κολίμπισα, έφτασα ος τι μέσι κε πέτακσα τιν ομπρέλα, κι' ο ίδιος πίγα στιν άλι όχτι κε χόθικα στα χαμόδεντρα. Εδό προφτάσανε ι τσομπάνιδες: φονές, θόριβος, διόχνυν τον τάβρο, βγάλανε τι Ζζανέτ απ'το βύρκο, κε στιν όχτι λιγοθίμισε.

Ο Φέντκας ανάσενε βαριά, σάμπος τόρα αφτί τι στιγμί γλίτοσε απ'τον τάβρο, κροτάλισε με τι γλόσα, έφτισε κ'ίθελε να εκσακολυθίσι, μα τι στιγμί αφτί απ' τον εκσόστι τυ χύτορ ακύστικε μια φονί:

Φεόντορ...Σιρ-τσόφ! Ο κομαντίρος σε θέλι.

— Τόρα,—έκανε ο Φέντιας δισαρεστιμένι χιρονομία κε, χαμογελόντας, εκσακολύθισε:—Ενόσο ι Ζζανέτ κσελιγοθιμύσε, με ζιγόνι ι κόμισα Εμιλία, άσπρι, στα μάτια δάκρια κε στο στίθος ταραχί: «Παλικαράκι,—λέι — πιος ίσε»; — «Ίμε—τις λέο,—εκλαμπρότατι, βοσκόπυλο, με λένε Φεόντορ κε το επίθετό-μυ ίνε Σιρτσόφ». Τότε πίρε ανάσα ι κόμισα μυ λέι; «Τεοδόρ,—αφτό διλαδίς κατά το δικό-τις Φεόντορ— Τεοδόρ, έλα πιο κοντά-μυ».

Τί άλο ίπε στο Φέντια ι κόμισα κε πια σχέσι ίχε το περιστατικό αφτό με το ότι πέρασε στυς κόκινυς, αφτί τι φορά δεν ίταν τις τίχις να τ'ακύσο, γιατί δίπλα-μυ ακύστικε ίχος σπιρυνιόν κε θιμομένος ο Σσεμπάλοφ βρέθικε πίσο απ'τι ράχι-μας.

— Φεόντορ,—αφστιρά ρότισε, σταματόντας κι'ακυμπόντας στι σπάθα-τυ—άκυσες, ότι σε φονάζο;

— Άκυςα,—ίπε μαςιμένα ο Φέντιας; ανας ικονόμενος,— ε, τί άλο;

— Πός έτςι «ε, τί άλο»; Πρέπι να έρχεςε όταν ςε ζιτάι ο κομαντίρος;

—Σας ακύο, εβγενέςτατε, τί διατάζετε;—άντίς απάντιςι κοροίδεπςε ο Φέντιας.

Μα το ςινίθος ςινκαταβατικό κε μαλακό Σςεμπάλοφ αφτί τι φορά στα ςοβαρά τον πίρακςε ι παρατίριςι του Φέντια.

— Δεν ίμε εβγενέςτατός-ςυ—ςοβαρά κε αγαναχτιζμένα ίπε,—δεν ιμε ο εβγενέςτατός-ςυ, κε ςι δεν ίςε για μένα κατότερος βαθμός. Αλά ίμε ο κομαντίρος τυ αποςπάζματος κε πρέπι ν' απετό να με ιπακύυν. Κάτι χοριάτες ίρθαν τόρα απ' το χύτορ τυ Τεμλιυκόφ.

— Λιπόν;—τα μάβρα μάτια τυ Φέντια ένοχα κε κατεργάρικα διατρέκςανε όλες τις μεριές.

— Παραπονεθίκανε. Λέγανε, «ίρθαν ι ανιχνεφτές-ςας. Εμίς, φιςικά, χαρίκαμε:δικί-μας, διλαδί, ςιντρόφι. Ο ανότερός-τυς μάβρος τέτιος, μάζεπςε τυς χορικύς για να μιλίςι για τιν ιποςτίρικςι τις ςοβιετικίς εκςυςίας, έλεγε για τι γι κε για τυς τςιφλικάδες. Ενόςο εμίς ακύαμε κε πέρναμε απόφαςι, ι άνθροπί-τυ δός-τυ στα ιπόγια τ' ανθόγαλα να κλέβυν κε τις κότες να κινιγύν». Τί ίνε αφτό, Φεόντορ; Ίςος να λάθεπςες λιγάκι, ίςος καλίτερα θα κάνις να περάςις στυς γαινταμάκυς—εκίνι, αφτό τόχυν ςινίθιο-νόμο, μα εμένα στο απόςπαζμά-μυ τέτιες βρομοδυλιές δεν πρέπι να γίνυντε!

Ο Φέντιας ςόπενε περιφρονιτικά κε, χαμιλόνοντας τα μάτια, ςιγανοχροτύςε με τιν άκρι τυ μαςτιγιύ-τυ στιν άκρι τυ ποδίματός-τυ.

— Για τελεφτέα φορά ςυ λέγο, Φεόντορ,—εκςακολύθιςε ο Σςεμπάλοφ, μαδόντας με τα δάχτιλα τιν κόκινι φύντα τις γιαλιςτερίς-τυ ςπάθας.—Δεν ίμε εβγενέςτατός-ςυ, μα ίμε τςανκάρις κι'απλός άνθροπος, μα μια κε με διορίςανε

χομαντίρο, απετό ιπακοί από σένα. Κε για τελεφτέα φορά μπροστά ς' όλυς δίνο το λόγο-μυ, ότι αν κε στο μέλον θάχυμε τέτια, δε θα δόσο προσοχί στο ότι ίσε καλός πολεμιςτίς κε σίντροφος, μα θα σε διόκσο απ' το απόσπαζμα!

Ο Φέντιας προκλιτικά κίτακσε το Σςεμπάλοφ, γίρισε κε κίτακσε ολόγιρα τυς κρασνοαρμέιτσυς, πυ μαζοχτίκανε κε, μι βρίςκοντας καμιά ιποςτίριξι, εκσόν από τρις-τέσερις ιπίς πυ επιδοκιμαςτικά τυ χαμογελύσαν, ερεθίςτικε ακόμα περισότερο κι' απάντισε στο Σςεμπάλοφ με δισκολοκριβόμενι κακιοσίνι:

— Πρόσεχε, Σςεμπάλοφ, έτσι έφκολα μιν πέζις με τυς ανθρόπυς, ι άνθροπι τόρα ακριβί ίνε!

— Θα σε διόκσυ,—επανέλαβε σιγανά ο Σςεμπάλοφ κε, σκίβοντας το κεφάλι, πέρασε στον εκσόςτι με αργό βίμα.

Μυ άφισε δισάρεςτι εντίποσι ι σινομιλία τυ Σςεμπάλοφ με τον Σιρτςόφ. Ίκσερα, ότι ο Σςεμπάλοφ ίχε δίκιο, κε μολατάφτα ίμυνα με το μέρος τυ Φέντια. «Μα, πές-τυ,— σκεφτόμυνα,—μα δεν κάνι δα να φοβερίζις».

Ο Φέντιας ίνε ένας απ' τυς καλίτερυς πολεμιςτές-μας, κε πάντα ίνε έφθιμος, παράφορος. Αν χριάζετε κάτι να μάθυμε, να επιτεθύμε κσαφνικά ενάντια στυς επιμελιτές, να χοθύμε κριφά σε κανένα φρυρύμενο από τυς άσπρυς ιποςτατικό κανενός τσιφλικά, πάντα ο Φέντιας θα βρι τον κατάλιλο δρόμο, θα κατορθόσι να φτάσι κριφά από στραβές χαράδρες, από πίσο.

Αγαπύσε ο Φέντιας να κριφοζιγόνι σιγά, έτσι πυ να μιν κροτύν τα πέταλα, να μι βγάζυν θόριβο τα σπιρύνια, να μι χλιμιντρίζυν τ' άλογα, αλιός τρόγανε γροθιές στι μύρι-τυς, να μιν πσιθιρίζυν αναμετακσί-τυς ι καβαλάριδες, αλιός δίχος καμιά κυβέντα χτιπύσε με το μαςτίγι στι ράχι. Δε χλιμιτρίζανε τα μαθιμένα άλογα τυ Φέντια, δεν πσιθιρίζανε ι κολιμένι στις σέλες καβαλάριδες, ο ίδιος ο Φέντιας μπροστά επικεφαλίς τις ανίχνεφσις, μισοσκιμένος στι μαλιαρί χέτι το γοργοπόδαρύ-τυ άλογο έμιαζε μ' αρπαχτικί γυςτερίτσα, πυ με γλιστερύς ελιγ-

μύς κοντοζιγόνι τι μπερδεμένι μέσα στα χόρτα παχυλί μίγα.

Γι' αφτό όμος, όταν πια κσεσικόνετε στο πόδι ι εχθρικί φρυρά κι' αρχίζι μανιαζμένο σιναγερμό, δεν προφτένι ακόμα ο άςπρος πυ έπαθε εφνιδιαζμό να φορέσι το παντελόνι-τυ, δεν προφτένι ο μισοκιμιζμένος πολιβολιτίς να περάσι τιν τενία, κε το μικρό έφστροφο απόσπαζμα ορμάι μπροστά με τον κρότο τον πιροβολιζμόν τον τυφεκιόν, με το βρόντο πυ βγάζυν ι ριχμένες μπόμπες, με τα κσεφονιτά κε τα σφιρίγματα. Τότε ο Φέντιας αγαπύσε το θόριβο κε το βρόντο. Ας

πετύν τότε τα βόλια, πυ ρίχνυνε τρέχοντας καβάλα, μακριά απ' το στόχο, ας σκάνι τυ κάκυ ι μπόμπα, πυ πετάχτικε στα χόρτα, ανανκάζοντας να πιδύνε σχεδόν ος τυς βροχοσολίνες τις στέγις τις κσετρελαμένες κότες κε τις παχιές χίνες. Ας γίνι περισότερος βρόντος, περισότερος πανικός, ας νομίσι ο καταζαλιζμένος εχτρός, ότι αναρίθμιτες δινάμις τον κόκινον ισορμίσανε στο χοριυδάκι. Ας τρέμυνε τα δάχτιλα, πυ γιομίζυν τα όπλα, ας πνιγί απ' τι στραβοπεραζμένι τενία το πολιβόλο, πυ βιαστικά-βιαστικά το κιλίσανε έκσο κε, το χιριότερο, σα πεταχτί έκσο απ' την καλίβα ένας, άλος στρατιότις

κε, μιν προφτένοντας ακόμα να δι τίποτα, δίχος νάρθι ακόμα στον εαφτό-τυ απ' τον ίπνο, ας τυ πέσι απ' τα χέρια το τυφέκι κε ας κσεφονίσι μισότρελα κε μπερδεμένα, ορμόντας προς το φράχτι:

— Μας περι-κι-κλόσα-νε!.. Ι κόκινι μας περικικλόσανε!

Κε τότε ι μπόμπες στι ζόνι, τα τυφέκια στιν πλάτι —κι' ας αρχίσυν σιοπιλά να δυλέβυνε τα κρία, σαν κσυράφια ακονιζμένα σπαθιά τον κσετρελαμένον σχεδόν απ' τιν επιτιχία ανιχνεφτόν τυ Φέντια. Νά τί λογίς ίταν ο Φέντιας-μας Σιρτσόφ. «Κε ίνε μίπος δινατό,—σκεφτόμυνα,—για κάτι κότες κι' ανθόγαλα να διοχτί απ' το απόσπαζμά-μας ένας τέτιος ανεχτίμιτος πολεμιστίς;»

Δεν πρόκαναν ακόμα να κατασταλάκσυν στο μιαλό-μυ ι σκέψεις για το μάλομα τυ Φέντια με το Σσεμπάλοφ, οπόταν απ' τι στέγι τυ χοριατόσπιτυ φόνακσε ο Τζυμπύκ, πυ καθότανε εκί παρατιριτίς, ότι απ' το δρόμο προς το χύτορ προχορί ένα μεγάλο απόσπαζμα πεζικύ. Τρέκσανε απάνο κάτο, ανακατοθίκανε ι κρασνοαρμέιτσι. Νόμιζες, κανένας κομαντίρος δε θα μπορέσι να φέρι σε τάκσι τιν ανισιχιζμένι αφτί μάζα. Κανένας δεν περίμενε διαταγές, κε ο καθένας από πριν ίκσερε πια, τί πρέπι να κάνι. Από ένας-ένας, εκσετάζοντας στο δρόμο τα φισέκια μέσα στο όπλο, απομασόντας τα κομάτια τυ μισοτελιομένυ προγέβματος, σκίβοντας πολύ χαμιλά, τρέκσανε τα πεδιά απ' τον πρότο λόχο τυ Γαλντά στιν άκρι τυ χύτορ κε, πέφτοντας με πάταγο χάμο, σχιματίζανε τιν ολοένα κε σιμπλιρονόμενι γραμί. Τεντόνανε τα κολάνια, περνύσανε τα χαλινάρια, λίνανε, κάποτε ι ανιχνεφτές κε με χτίπιμα τυ σπαθιύ κόβανε τις πέδες απ' τα πόδια τον αλόγον. Ι πολιβολιτές κατεβάζανε απ' τ' αμάκσια τα «κολτ» κε τις τενίες. Καταπόδι τυ κόκινυ, ιδρομένυ Σύχαρεφ τρέκσανε απ' το μονοπάτι ι κρασνοαρμέιτσι τυ δέφτερυ λόχυ στιν αρχί τυ δάσυς. 'Ενα λεφτό ακόμα, δέφτερο— κι' όλα ισιχάσανε. Νά κατέβικε πια απ' τον εκσόστι ο Σσεμπάλοφ, διατάζοντας κάτι στο Φέντια, ενό προσπερνύσε. Κι'

ο Φέντιας έκανε νέβμα με το κεφάλι: καλά, λέι, θα εχτελεστί. Νά χροτίςανε πια τα παραθιρόφιλα, κι' ο νικοχίρις τυ χοριατόςπιτυ με τις γινέκες, τα πεδιά μπίκε στο ιπόγιο.

— Στάςυ!—μύπε ο Σςεμπάλοφ.—Μίνε εδό. Ανέβα στον Τζομπύκ πάνο στι στέγι κε όλα, όςα θα βλέπι αφτός από κι, να τα μεταδίδις στιν αρχί τυ δάςυς! Κε πές-τυ να προςέχι στα δεκςιά, στο δρόμο τυ Χαμύρςκ, δε ςιμβένι άραγε τίποτα εκί;

Ένα διο, δζικ...δζακ...Κακάβιςε τεμπέλικα μια πάπια πυ ζεςτενότανε στον ίλιο, ανας:κόνοντας τι λερομένι από κατράμι για άλιμα τροχόν υρά-τις, κςένιαςτα, θριαμβεφτικά φόνακςε απ' το φράχτι ένας πορτοκαλόχρομος πετινός. Όταν έπαψε, βαριοκροτόντας τα φτερά-τυ, βύτιςε κε βύλιακςε στιν πικνάδα τον ςκονιζμένον αγριόχορτον, έγινε μεγάλι ιςιχία στο χύτορ, τέτια ιςιχία, πυ ακύςτικε μέςα απ' αφτίν—το ος τα τόρα μι ακυόμενο κελάδιζμα τυ κοριδαλύ κι' ο μονότονος βόμβος τον μελιςόν, πυ μαζέβανε απ' τα λυλύδια τις ςταλαματιές τυ ζεςτύ μιροδάτυ μελιύ.

— Τί θέλις;—χορίς να γιρίςι να με κιτάκςι, ρότιςε ο Τζομπύκ, όταν ανέβικα στιν αχιρένια ςτέγι.

— Ο Σςεμπάλοφ μ' έςτιλε να ςε βοιθίςο.

— Καλά, κάτςε κε μι χόνεςε προς τα έκςο.

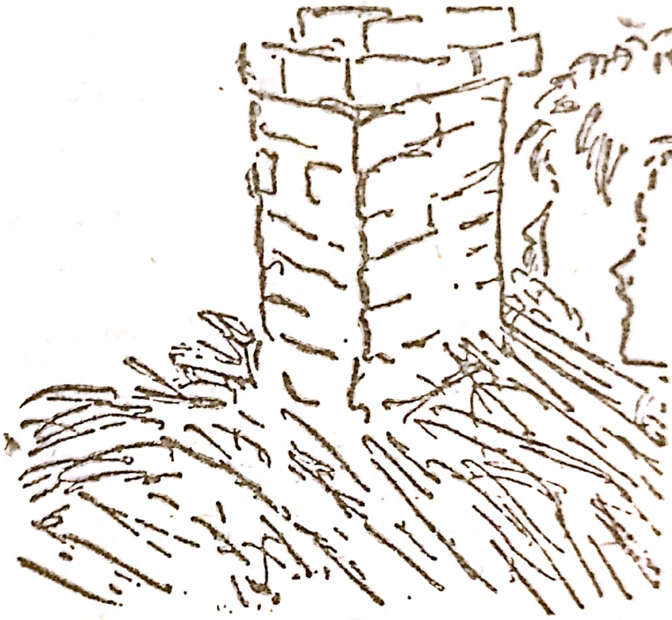
— Κίταζε στα δεκςιά, Τζομπύκ,—τυ μετέδοςα τι διαταγί τυ Σςεμπάλοφ,—κίταζε, δε φένετε άραγε τίποτα στο δρόμο τυ Χαμύρςκ!

— Κάθιςε,—μ' απάντιςε ςίντομα κε βγάζοντας το πιλίκιο κςεπρόβαλε πίςο απ' τον καπνοδόχο το μεγάλο-τυ κεφάλι.

Το εχτρικό απόςπαζμα δε φενότανε: κρίφτικε μέςα στο κίλομα, μα νά-νά έπρεπε να κςαναφανί. Το άχιρο πάνο στι στέγι ίτανε γλιςτερό, κε, για να μι γλιςτρίςο προς τα κάτο, φροντίζοντας να μιν κινύμε, έφτιαςα με τι μίτι τυ παπυτςιύ-μυ ένα βαθύλομα για να μπορέςο να στιριχτό. Το κεφάλι τυ Τζομπύκ έφτανε ςχεδόν στο προςοπό-

μυ. Κ' εδό παρατίρισα, ότι ανάμεσα απ' τα σκλιρά μάβρα μαλιά-τυ πυ κε πυ φιτρόνυν άσπρες τρίχες. «'Ινε δινατό να γέρασε πια;» απόρισα.

Δεν κσέρο γιατί μυ φάνικε παράκσενο, ότι ο Τζυμπύκ, ίνε ιλικιομένος πια, έχι άσπρες τρίχες κε ριτίδες στα μάτια κοντά, μα κάθετε εδό δίπλα με μένα πάνο στι στέγι κε, απλόνοντας αδέκσια τα πόδια, για να μι γλιστρίσι, κσεπροβάλι πίσο απ'τον καπνοδόχο το μεγάλο κε με ανάκατα μαλιά κεφάλι-τυ.

— Τζυμπύκ, — τυ φόνακσα με πσίθιρο.

— Τί θέλις;

— Τζυμπύκ... Μα εσί ίσε γέρος πια,— ο ίδιος μιν κσέροντας γιατί, τυ ίπα.

— Ζε-βζέ-ε-κι... θιμομένα γίρισε κατά μένα ο Τζυμπύκ,— γιατί λες κοροφέκσαλα;

Εδό ο Τζυμπύκ χαμίλοσε το κεφάλι πάνο στο άχιρο κε τραβίχτικε με το κορμί πίσο. Απ' το κίλομα ανέβενε το απόσπαζμα. Ένιοθα, ότι τον Τζυμπύκ τον κιριέβι ι ανισιχία. Σιχνανάσανε κε σιχνοστριφογίριζε.

— Μπορίς, γιά κίτα!

— Βλέπο.

— Τρέχα κάτο κε πες τυ Σσεμπάλοφ—βγίκανε μαθές, απ' το κίλομα, μα πές-τυ—κάτι ίποπτο σιμβένι: στιν αρχί προχορύσανε κατά κολόνες εκστρατίας, μα ενόσο περνύσαν απ' το κίλομα, σινταχτίκανε κατά υλαμύς. Ε, έτσι λιπόν κατάλαβες τόρα, γιατί σινταχτίκανε κατά υλαμύς; Μπορί να

κςέρυνε πια, ότι βριςκόμαςτε ςτο χύτορ; Τρέχα γλίγορα κε πίςο!

'Εβγαλα τι μίτι τυ ποδιύ-μυ απ' το λακάκι, πυ έφτιαςα ςτ' άχιρο κε, γλιςτρόντας προς τα κάτο, έπεςα με πάταγο πάνο ςε μια χοντρί γυρύνα, πυ τςιρίζοντας κςεπετάχτικε μακριά. Ζίτιςα κε βρίκα τον Σςεμπάλοφ. Στεκότανε πίςο από ένα δέντρο κε κίταζε με το κιάλι. Τυ μετάδοςα, ότι μυ παράνκιλε ο Τζυμπύκ.

— Το βλέπο, — απάντιςε ο Σςεμπάλοφ με τέτιο τόνο απαράλαχτα ςα να τον πρόζβαλα με κάτι, — μόνος-μυ το βλέπο.

Κατάλαβα, ότι απλύςτατα ερεθίςτικε απ' τιν ανεπάντεχι μανύβρα τυ εχτρύ.

— Τρέχα πίςο, κε μιν κατεβένετε, μα προςέχετε περιςότερο ςτιν πτέριγα, ςτο δρόμο τυ Χαμύρςκ.

Φτάνοντας τρεχάτος ςτιν έριμι αβλί, ανέβικα ςτον κςερό κλαδοφράχτι για να ςκαρφαλόςο από κι ςτι ςτέγι.

— Στρατιοτάκο, — άκυςα καπιανύ πςιθιριζμό.

Τρομαγμένος γίριςα, μιν καταλαβένοντας, πιος κε πύθε με φονάζι.

— Στρατιοτάκο, — επανάλαβε ι ίδια φονί.

Κε τότε παρατίριςα, ότι ι πόρτα τυ ιπόγιυ μιςάνικςε κι' από κι κςεπρόβαλε το κεφάλι μιας γινέκας, τις νικοκιράς τυ χύτορ.

— Τί; — ρότιςε πςιθιρίζοντας, — έρχυντε;

— 'Ερχυντε, — επίςις πςιθιρίζοντας απάντιςα εγό.

— Κε πός... μόνο με πολιβόλα ίτε έχυν κε κανόνια; — εδό ι γινέκα ςταβροκοπίθικε βιαςτικά. — Θεέ-μυ, άμποτες μόνο πολιβόλα νάχυν, αλιός θα καταριμάκςυν τιν καλίβα με τα κανόνια.

Δεν πρόκανα να τις απαντίςο, κε αντίχιςε ένας πιροβολιζμός, κε το άφαντο βόλι κάπυ εκί πςιλά ςτον υρανό τραγύδιςε ιχιρά: Τι-ιυυ.

Το κεφάλι τις γινέκας εκςαφανίςτικε, ι πορτίτςα τυ

ιπόγιυ έκλισε με πάταγο. «Αρχίζι πια», σκέφτικα νιόθοντας τον αροστιάρικο εκίνο ερεθιζμό, πυ κατακιριέβι τον άνθροπο πριν απ' τι μάχι, όχι τότε, όταν πια βροντύνε ι πιροβολιζμί, κακιόνυν, κροτύν ι προχόσις τον σιρόν τον πολιβόλον κε πανιγιρικά βροντύν τα κανόνια τον πιροβολαρχιόν πυ μπίκανε στι μάχι, μα οπόταν τίποτα ακόμα δεν ιπάρχι, οπόταν όλι ι κίνδινι ίνε ακόμα μπροστά... «Μα, γιατί αργίζυν τόσο; Να άρχιζε πια πιο γλίγορα».

Τιι-υυ...—σφίριξε δέφτερι φορά.

Αλά τίποτα ακόμα δεν άρχιζε. Φένετε ι άσπρι ιποπσιάζονταν, μά δεν ίκσεραν θετικά, αν το χύτορ το κατίχανε ι κόκινι κε ρίκσανε δίο πιροβολιζμύς στιν τίχι. 'Ετσι ο κομαντίρος μικρίς ανίχνεψις κριφοζιγόνι τον εχτρό, ανίγι φοτιά κι' απ' τον ανταπαντιτικό θόριβο τον προφιλακόν, απ' τον κρότο τον πολιβόλον, καθορίζοντας τιν εχτρικί δίναμι, περνάι στιν άλι πτέριγα, αρχίζι τυφεκίδι με ομοβροντίες, ανανκάζι τον εχτρὸ να σικοθί στο πόδι κε βιαστικά κσαναγιρίζι στυς δικύς-τυ, δίχος να νικίσι κανένα, δίχος να βλάπσι κανένα, μα επιτιχένοντας το σκοπό-τυ κε εκσανανκάζοντας τον εχτρὸ, πυ δεν τον γνορίζι ακόμα να τεθί σε κίνισι κε να φανερόσι τις καθαφτὸ δινάμις-τυ.

Σόπενε κε δεν ανταπαντύσε στυς πιροβολιζμύς το απόσπαζμά-μας, πυ ίχε απλοθί σαν αλισίδα.

Τότε πέντε καβαλάριδες πάνο σε κατὰμαβρα χοροπιδιχτά ὰλογα, πέζοντας με τον κίνδινο, κσεχοριστίκανε απ' τον εχτρό κε με λαφρό τροκ πετάκσανε μπροστά. Ι καβαλάριδες σταματίσανε όχι πιο μακριά από τριακόσια μέτρα απ' το χύτορ κε ένας απ' αφτύς έστρεπσε το κιὰλι κατά το χύτορ. Το γιαλί τυ κιαλιύ, γλιστρόντας στο κενὰρι τυ αβλόγιρυ, σιγά-σιγά ίρθε κε πέρασε απάνο κατά τι στέγι, στον καπνοδόχο, πίσο απ' τον οπίο κριφτίκαμε εγό με τον Τζυμπύκ.

«Πονιρί ίνε κι' αφτί, κσέρυν πυ να ζιτύνε τον παρα-

τιριτί», ςκέφτικα, κρίβοντας το κεφάλι πίσο απ' τι ράχι του Τζυμπύκ κε νιόθοντας το διςάρεςτο εκίνο έςθιμα, πυ κιριέβι ςτον πόλεμο, οπόταν ο εχτρός παρά τι θέλιςί-ςυ ςε τραβάι με το κιάλι μπροςτά ςτα μάτια-του ίτε γλιςτράι δίπλα, λιόνοντας το ςκοτάδι, παςπατέβοντας τι φάλανκα, ι αχτίδα τυ προβολέα, όταν πάνο απ' το κεφάλι-ςυ τριγιρνάι ανιχνεφτικό αεροπλάνο, κε δεν έχις πυ να προφιλαχτίς, πύ να κριφτίς απ' τυς αόρατυς παρατιριτές-τυ.

Τότε το ίδιο-ςυ το κεφάλι αρχίζι να ςυ φένετε ιπέρμετρα μεγάλο, τα χέρια—μακριά, το κορμὶ—άγαρμπο, τεράςτιο. Ερεθίζεςε, ότι δεν έχις, πυ να τα χόςις, ότι δε μπορίς να ςιμαζεφτίς, να γίνις μικρός βόλος, να ςιχονεφτίς με το άχερο τις ςτέγις, με τα χόρτα, όπος ςιχονέβετε με το ςορό τον κςερόκλαδον ο ςταχτερός αναπυπυλιαζμένος ςπυργίτις κάτο απ' το καρφομένο βλέμα τυ γερακιύ, πυ πετάι από πάνο αθόριβα.

— Μας ίδανε!—φόνακςε ο Τζυμπύκ.—Μας ίδανε!—Κε ςάμπος δίχνοντας, ότι δεν ίνε πια ανάνκι να πέζομε το

κριφτό, κσεπρόβαλε ανιχτὰ πίσο απ' τον καπνοδόχο κε κρότισε το κλίστρο.

'Ηθελα να κατεβό κάτο κε να τ' ανακινόσο στο Σσεμπάλοφ. Αλά, μπορί, απ' τιν άκρι τυ δάσυς ι ίδιι πια κε να το νιόσανε, ότι ι ένεδρα δεν πέτιχε, ότι ι άσπρι, δίχος ν' ανίκσυν κατά μέτοπο, δε θα επιτεθύν ενάντια στο χύτορ, γιατί πίσο απ' τα δέντρα τα βόλια, πετόντας κινιγίσανε τυς καβαλάριδες.

Ι κσεδιπλομένες διμιρίες τον άσπρον ανακατοθίκανε κε με λεπτές γραμίτσες σπαζμένις αλισίδας σερθίκανε δεκσιά κι' αριστερά. Προτύ να φτάσυνε ος το λοφίσκο, όπυ διασκορπιστίκανε ι άσπρι, ο πισινός καβαλάρις μαζί με τ' άλογο έπεσε πάνο στο δρόμο. 'Οταν ο αγέρας κυβάλισε τα σίνεφα τις σκόνις πυ σικόθικε, ίδα, ότι μονάχα τ' άλογο πλαγιάζι πάνο στο δρόμο, κι'ο καβαλάρις κυτσένοντας, χαμιλοσκίβοντας, τρέχι προς τυς δικύς-τυ.

Το βόλι χτιπόντας στο τύβλο τυ καπνοδόχυ, κσεπέτακσε τι σκόνι τυ συβά, έπεσε κε μας ανάνκασε να κρίπσυμε το κεφάλι. Ο καπνοδόχος χριστίμεβε για καλό στόχο. 'Ινε αλίθια, ότι πίσο απ' αφτόν δε μπορύσαν να μας βρύνε τα βόλια, πυ ρίχνανε πάνο-μας, μα γι' αφτό κε ίμασταν ανανκαζμένι να μιν κσεπροβάλυμε τα κεφάλια. Αν δεν ίταν ι διαταγί τυ Σσεμπάλοφ να κιτάζυμε το δρόμο τυ Χαμύρσκ, θα κατεβέναμε κάτο. Ι ακανόνιστι ακροβολιζμί μετατραπίκανε σε τακτικό τυφεκίδι μάχις. Ι κσεχοριστί πιροβολιζμί τον άσπρον πάβανε πια, κι' αρχίσανε να κροτύν τα πολιβόλα. Κάτο απ' τα πιρά-τυς ι άνισι αλισίδα μετακινίθικε κάμποσες δεκάδες βίματα κε κσαναπλάγιασε. Τότε πάβανε τα πολιβόλα κε κσανάρχιζε το τυφεκίδι. 'Ετσι σιγά-σιγά, με πίζμα, πυ απόδιχνε καλί πιθαρχία κε εκσάσκισι, ι άσπρι ολοένα κε πλισιάζανε.

Γερί ίνε, ι διαόλι, μυρμύρισε ο Τζυμπύκ,—κσέρυν τι δυλιά-τυς. Κάπος δε μιάζυν με τυς ζζιχάρεφτσυς, λες νάνε γερμανί;

Τζυμπύκ!—φόναχσα εγό.—Για κίτα κατά το Χαμύρσκ, εκί στιν άκρι τυ δάσυς κοντά κάτι κυνιέτε.

— Πύ;

— 'Οχι εκί... Πιο δεξιά κίτα. 'Ισια μέσα απ' τι λίμνι κίταζε... Νά!.. φόναχσα, βλέποντας, ότι κάτι άστραπσε στιν άκρι τυ δάσυς, πύμιαζε με αναλαμπί αχτίνας τυ ίλιυ πυ καθρεφτίζετε σε κομάτι γιαλί.

Στον αγέρα ακύστικε ένας παράχσενος ίχος πύμιαζε με ροχαλιτό αλόγυ, πυ τυ κόπσανε τό λεμό. Ο ίχος αφτός έγινε πιο δινατός. Ο αγέρας αντίχισε, σα σκαζμένι καμπάνα εκλισιάς, κάτι βρòντισε δίπλα. Τιν πρότι στιγμί μυ φάνικε, ότι κάπυ εδò, ολότελα κοντά-μυ, ένα καστανόχρομο αστροπελèκι χσεπίδισε απ' τα σίνεφα τυ καπνύ κε τις μάβρις σκόνις, ο αέρας τρεμὺλιασε κ' ελαστικά, σαν κìμα χλιαρύ νερύ μ' έσπροχσε στιν πλάτι. 'Οταν ὰνιχσα τα μάτια, ίδα, ότι στο περιβὸλι τ' άχιρο τις στέγις τις αποθίκις, πυ τιν ανατινάχσανε, κέετε με χλομί, σχεδόν άφαντι στον ίλιο, φοτιά.

Ι δέφτερι οβίδα χσέσπασε στις βραγιές.

— Ας κατεβύμε,—ίπε ο Τζυμπύκ, στρέφοντας κατά μένανε το νκρίζο νιαζμένο πρόσοπό-τυ.—Ας κατεβύμε, μας τιν καταφέρανε. Μυ φὲνετε, πος αφτί δεν ίνε ζζιχάρεφτσι, μα γερμανί. Στο δρόμο τυ Χαμύρσκ—έχυν πιροβολαρχìα.

Ο πρότος, πυ έτιχα στιν άκρι τυ δάσυς, ίταν ένας μικρός κρασνοαρμέιτσος, πυ τυ δόσανε τ' όνομα Χοριόκ. Καθότανε στα χόρτα κε κσίλονε με μια αφστριακιά κσιφολόνχι το μανίκι τυ καταματομὲνυ αμπέχονὸ-τυ. Το τυφέκι-τυ μ' ανιχτό κλίστρο, ανάμεσα απ' το οπίο φενότανε ένα αδιανό φισέκι, πυ δεν το χσεπέταχσε ακόμα, ίταν πεταμένο δίπλα-τυ.

— Γερμανί ίνε!—μιν απαντόντας στιν ερότισì-μας, φὸναχσε.—Τόρα θα το στρίπσυμε!

Τΰχοσα στα χέρια τον τενεκεδένιο μαστραπά-μυ για να μπορέσι να πάρι νερò, κ' έτρεχσα παραπέρα.

'Αλοστε το καταματομένο μανίκι τυ Χοριόκ κε τα λόγιατυ για τυς γερμανύς—ίταν τα τελεφτèα, πυ μπόρεσα κατόπι

να φέρο κατά σιρά στο μνιμονικό-μυ, όταν θιμόμυνα αφτί τιν πρότι καθαφτό μάχι. Όλα, όσα επακολυθίσανε, τα θιμύμε καλά, αρχίζοντας πια απ' τι στιγμί εκίνι, όταν μέσα στι χαράδρα με ζίγοσε ο Βάσκας Σμάκοφ κε ζίτισε το μαστραπά για να πιι.

— Τί βαστάς στο χέρι-συ;—με ρότισε.

Κίταξα κε κάπος ντράπικα, βλέποντας, ότι στ' αριστερό-μυ χέρι σφιχτοκρατύσα ένα κομάτι σταχτιά πέτρα. Πός κε γιατί έπεσε στο χέρι-μυ αφτί ι πέτρα, δεν ίξερα.

— Γιατί έχις στο κεφάλι κάσκα, Βάσκα; — ρότισα.

— Από γερμανό τιν πίρα. Δόσε-μυ να πιο.

— Δεν έχο ι μαστραπά. Ο Χοριόκ τον έχι.

— Ο Χοριόκ;—εδό ο Βάσκας σφίριξε.—Ε αδέρφι, απ' το Χοριόκ δεν τον ξαναπέρνις.

— Πός δεν τον ξαναπέρνο; Τυ τον έδοσα μόνο να πάρι νερό.

— Χάθικε ο μαστραπάς-συ,—γέλασε ο Βάσκας, πέρνοντας με τιν κάσκα νερό απ' το ριάκι.—Κι'ο μαστραπάς χάθικε κι'ο Χοριόκ χάθικε.

— Σκοτόθικε;

— Μια για πάντα,—απάντισε ο Βάσκας, γελόντας άγνοστο γιατί.—Χάθικε ο στρατιότις Χοριόκ προς δόξα τον κόκινον όπλον.

— Κε γιατί, Βάσκα, πάντα κοροιδέβις;—θίμοσα εγό.—Τί, μίπος δεν τον λιπάσε καθόλυ το Χοριόκ;

— Εγό;—Εδό ο Βάσκας φίσιξε τι μίτι-τυ κε σκύπισε με τι λερί παλάμι τα ιγρά-τυ χίλια.—Τον λιπύμε, αδέρφι, κε τον Χοριόκ τον λιπύμε, κε τον Νικίσιν, κε τον Σεριόγα, κε τον ίδιο τον εαφτό-μυ επίσις τον λιπύμε. Κε μένανε, ι καταραμένι, κίτα, πος με πίρανε στο χέρι.

Κύνισε τον όμο-τυ, κε τότε παρατίρισα, ότι τ' αριστερό χέρι τυ Βάσκα ίτανε δεμένο με νκρίζο κυρέλι.

— Στο ψαχνό...θα περάσι,—πρόσθεσε.—Μονάχα κέι,—εδό ξανά φίσισε τι μίτι-τυ κε, κροταλίζοντας με τι γλόσα, ίπε παράφορα.—Μα να καλοεξετάσι κανένας,—γιατί να

τυς λιπάσε; Με τι βία κανένας δε μας έφερε εδό, πάι να πι ι ίδιι κσέραμε, πυ πάμε. 'Οςτε δεν έχις για τί να τυς λιπάσε!

Κςεχοριςτά επιςόδια τις μάχις εντιποθίκανε στο μιαλό-μυ· μονάχα δε μπορύσα να τα θιμιθό κατά ςιρά κι' όπος πρέπι. Θιμύμε, πος καθόμυνα πάνο στο ένα γόνατο, αλιλο-πιροβολόμυνα πολίν κερό με ένα γερμανό, πυ βριςκότανε όχι παραπάνο από διακόςια βίματα μακριά από μένα. Κε επιδί μόλις προφτένοντας όπος-όπος να τον ςιμαδέπςο, φοβόμυνα πια, ότι θα πιροβολίςι αφτός νορίτερα από μένα, πατύςα τι ςκανδάλι κε δεν τον πετίχενα. Μπορί κι' αφτός να πάθενε το ίδιο, κε γι' αφτό επίςις αςτοχύςε.

Θιμύμε, πος με τιν έκριкςι μιας οβίδας αναποδογίριςε το πολιβόλο-μας. Στι ςτιγμί το αρπάκςαμε κε το κυβαλίςαμε ςε άλο μέρος.

— Μαζόκςτε τις τενίες!—φόνακςε ο Σύχαρεφ.—Βοιθίςτε δα, διαβόλι!

Τότε, αρπάζοντας μια απ' τις πεταμένες χάμο κάςες, τιν κυβάλιςα. Θιμύμε κατόπι, ότι τάχα ο Σςεμπάλοφ με τράβικςε απ' τον όμο κε μ' έβριςε στα γερά, γιατί—δεν το κατάλαβα τότε.

Κατόπι θαρό ένα βόλι ςκότοςε τον Νικίςςιν. 'Ιτε, όχι... Ο Νικίςςιν ςκοτόθικε νορίτερα, γιατί έπεςε, όταν εγό έτρεχα ακόμα με τιν κάςα, κε πριν απ' αφτό με φόνακςε: «Πύ τιν κυβαλάς στιν αντίθετι μεριά; Στο πολιβόλο φέρτινα».

Σκοτόςανε το άλογο τυ Φέντια.

— Ο Φέντκας κλέι,—ίπε ο Τζυμπύχ.— Σα λιςαζμένος, χόθικε στα χόρτα κε κλέι. Τον πλιςίαςα. «'Αφιςτα—λέγο,—για τυς ανθρόπυς τόρα να κλέι κανίς κερό δεν έχι». Στι ςτιγμί γίριςε ο Φέντκας, άρπακςε το ναγάν. «Φίγε,—λέι,—αλιός θα ςε ςκοτόςο». Κε τα μάτια-τυ ίτανε τέτια θολά. Εγό έφτιςα κ'έφιγα. Αμέ τί να μιλάς με τον τρελό;! Ανάποδος ίνε αφτός ο Φέντκας,

—καπνίζοντας τιν πίπα-τυ, κςακολύθιςε ο Τζυμπύκ.—Δεν έχο πίςτι ςτον άνθροπο αφτό.

— Πός δεν έχις πίςτι;—πίρα το μέρος-τυ εγό.—'Ινε τόςο ανδρίος, παραπάνο δε μπορί να γίνι.

— Τί ςιμένι, πυ ίνε ανδρίος, αφύ ίνε ανάποδος. Τιν τάκςι δεν τιν αγαπάι, τυς κοματικύς δεν τυς αναγνορίζι. «Το δικό-μυ,—λέι,—το πρόγραμα ίνε: χτίπα τυς άςπρυς, οςότυ να πςοφίςυν, κε κατόπι βλέπυμε». Κάπος δε μ' αρέςι ένα τέτιο πρόγραμα. Αφτό ίνε ομίχλι, κι' όχι πρόγραμα. Θα φιςίςι ο αγέρας, κι' όλα θα τα ςκορπίςι!

Σκοτομένυς ίχαμε δέκα, πλιγομένυς δεκατέςερις απ' αφτύς ι έκςι πεθάνανε. Αν ίχαμε νοςοκομίο, αν ίχαμε, γιατρύς, γιατρικά,—πολί απ' τυς πλιγομένυς θα ζύςανε.

Αντίς νοςοκομίο ίταν ένα λιβαδάκι, αντίς γιατρός—ένας νοςοκόμος τυ γερμανικύ πολέμυ, ο Καλύγιν, κι'απ'τα γιατρικά μόνο ιόδιο. Ιόδιο ίχαμε ολόκλιρο νκαζοτενεκέ. Το ιόδιο δεν το λιπόμαςταν. Μπροςτά ςτα μάτια-μυ ο Καλύγιν γέμιςε ος απάνο ένα κςίλινο κυτάλι τις ςύπας κ' έχιςε το ιόδιο ςτι μεγάλι ανιχτί πλιγί τυ Λυκογιάνοφ.

— Δεν πιράζι,—τον καθιςίχαζε.—Ιπόμενε... Το ιόδιο —οφέλιμο ίνε. Δίχος ιόδιο ανιχτά πράματα, θάκανες το ταξίδι, μα τόρα, βλέπις, ίςος κε να τι ςκαπυλάρις.

'Επρεπε να φίγυμε από δο κε να περάςυμε ςτυς δικύς-μας, κατά το βορά, όπυ βριςκόντανε τα ταχτικά τμίματα τυ Κόκινυ ςτρατύ, γιατί δε μας φτάνανε πια τα βόλια. Μα μας εμποδίζανε ι πλιγομένι. Ι πέντε ακόμα μπορύςαν να περπατίςυν, ι τρις ύτε πεθένανε, ύτε αναρόνανε. Ανάμεςα ς' αφτύς ίταν κι' ο Γιάςςκας ο Τςιγανάκος. 'Ιρθε κε μας βρίκε ο Γιάςςκας αφτός ανεπάντεχα.

Μια φορά, αρχίζοντας τιν έφοδο απ' το χύτορ Αρχίποφκα, το απόςπαζμά-μας παρατάχτικε κατά μέτοπο ςτο μάκρος τυ δρόμυ.

Στιν αρίθμιςι ο χραςνοαρμέιτςος τις αριςτερίς πτέριγας, τόρα ςκοτομένος μικρός Χοριόκ, φόνακςε:

— Εκατοςτός τεςαρακοςτός έβδομος.

Μέχρι τόρα ο Χοριόκ ίταν πάντα εκατοςτός τεςαρακοςτός έκτος. Ο Σςεμπάλοφ κςεφόνιςε:

— Γιατί λέτε πςεφτιές; Αρχίςτε νέα αρίθμιςι!

— Κςαναμετριθίκαμε, κε πάλι ο Χοριόκ βγίκε εκατοςτός τεςαρακοςτός έβδομος.

— Πυ να ςας πάρι ο διάολος!—θίμοςε ο Σςεμπάλοφ.—Πιος τα μπερδέβι, Σύχαρεφ;

— Κανένας δεν τα μπερδέβι!—απάντιςε απ' τι γραμί ο Τζυμπύκ,—ένας παραπανίςιος άνθροπος μας ίρθε.

Κιτάκςαμε. Πραγματικά, ςτι γραμί ανάμεςα ςτον Τζυμπύκ κε τον Νικίςςιν ςτεκότανε ένας κενύργιος. Θα ιταν δεκαοχτό-δεκαενιά χρονόν. Μάβρος, τα μαλιά-τυ ζγυρά, μπόλικα.

— Εςί από πύ κςεφίτροςες; ρότιςε θαβμαζμένος ο Σςεμπάλοφ.

Ο νέος ςόπενε.

— 'Ιρθε κε ςτάθικε εδό δίπλα-μυ, —εκςίγιςε ο Τζυμπύκ.

— Νόμιςα, ότι κανένα κενούργιο δέχτικες. Ίρθε με το τουφέκι κε στάθικε.

— Μα πιος ίςε ςι επιτέλυς; — θίμοςε ο Σςεμπάλοφ.

— Εγό... τςίνκανος ίμε... κόκινος τςίνκανος,—απάντιςε ο κενούργιος.

— Κο-ό-ο-κι-νος τςίν-κα-νος;—γυρλὸνοντας τα μάτια, κςαναρὸτιςε ο Σςεμπάλοφ κε, κςάφνυ γελόντας, πρόςθεςε:

— Μα τί τςίνκανος ρε, αφύ ίςε ακόμα τςινκανάκος!

Έμινε στο απόςπαζμά-μας, κ' έτςι κε τΰμινε το παρατςύκλι Τςινκανάκος.

Τόρα ο Τςινκανάκος ίτανε λαβομένος στο ςτίθος. Ι χλομάδα διαφενὸτανε ανάμεςα απ'το δέρμα του καςτανόχρομυ προςὸπυ-του, κε με τα μελανιαζμένα χίλια-του κάτι ςιχνοπςιθίριζε ςε κςένι, ακατανόιτι γλόςα.

— Πόςον κερό τόρα ιπιρετό...το μιςό το γερμανικό τον πέραςα κε τόρα νά πόςο,— έλεγε ο Βάςκας Σςμάκοφ,— μα τςινκάνυς ςτρατιότες δεν ίδα. Τατάρυς ίδα, μορντβίνυς ίδα, τζυβάςςυς, μα τςινκάνυς όχι. Εγό έτςι λογαριάζο—κακό έθνος ίνε αφτί ι τςινκάνι: ςιτάρι δε ςπέρνυν, τέχνι καμιά, μόνο άλογα να κλέβυν ίνε ικανί κ'ι γινέκες-τυς τυς ανθρόπυς κοροιδέβυν. Κε δε μπορό καθὸλυ να το καταλάβο, για πιο λόγο ίρθε κε μας βρίκε. Λεφτεριά—μα κ'έτςι όςι θέλις έχυν!

Τι γι να ιπεραςπίςυνε δεν ίνε ανάνκι. Τί τυς χριάζετε ι γι; Κε με τον εργάτι τίποτα το κινό δεν έχι. Τί ςιμφέρο έχι λιπόν να μπερδεφτί ςε τέτια δυλιά; Κάπιο ςιμφέρο θάχι, μα μονάχα κριφό!

— Μα ίςος νάνε κι'αφτός ιπέρ τις επανάςταςις, από πύ το κςέρις εςί;

— Στι ζοί-μυ δεν το πιςτέβο ποτές ο τςίνκανος να ίνε ιπέρ τις επανάςταςις. Κε πριν απ'τιν ανατροπί τυ καθεςτότος για τα κλεμένα τ' άλογα τον χτιπύςαν κε μετά τιν ανατροπί γι'αφτό το ίδιο θα τον χτιπύν.

Μα ίςος μετά τιν επανάςταςι να μιν κλέβι καθόλυ.

Ο Βάςκας γέλαςε με διςπιςτία.

— Εγό πια δεν κςέρο, ςτο χοριό-μας κε μεμανκύρες τυς χτιπύςαν κε με χοντρόκςιλα, κε τίποτα δε βοιθύςε κςανά, αφτί όλο κε το δικό-τυς. 'Ινε δινατό ι επανάςταςι να τυς βάλι μιαλό;

— Κυτός ίςε, Βάςκα,—ίπε ο Τζυμπύκ, πυ ςόπενε ος τότες.—Εςὶ εκςετίας τις καλίβας κε τυ πςοράλογύ-ςυ τίποτα απολίτος δε βλέπις. Κατ' εςένα όλι ι επανάςταςι θα τελιόςι, με το ότι θα ςυ παραχορίςυν ένα κομάτι απ' τι γι τον αφεντάδον, κε θα ςυ δόςυν απ'το τςιφλικάδικο δάςος ίκοςι κορμύς δέντρα δορεάν, κι' ακόμα το ςτάροςτα θα τον αντικαταςτίςυνε με πρόεδρο, κ' ι ζοί όπος ίτανε, τέτια κε θα μίνι.

ΚΕΦΑΛΕΟ VII

Μετά διο μέρες ο Τςινκανάκος έγινε καλίτερα. Το βράδι, όταν τον ζίγοςα, πλάγιαζε πάνο ςε μια ανκαλιά κςερά φίλα κε, καρφόνοντας το βλὲμα ςτο μὰβρο κςάςτερό υρανό, κάτι ςιγανοτραγυδύςε.

— Τςινκανάκο, τυ πρότινα,—ςτάςυ ν'ανάπςο εδό κοντά-ςυ φοτιά, να ζεςτάνο τςάι, θα πιύμε, μέςα ςτο παγύρι-μυ ὲχο γάλα. Θέλις;—'Ετρεκςα για νερό, κρὲμαςα τιν καραβάνα ςτι βέργα τυ τυφεκιύ, τιν πέραςα πάνο απ'τι φοτιά ανάμεςα ςε διο λόνχες μπιγμένες ςτι γι, κε, αφύ κάθιςα δίπλα ςτον πλιγομένο, ρότιςα:

— Τί τραγύδι τραγυδάς, Τςινκανάκο;

Μ' απάντιςε όχι εφτὶς.

— Τραγυδάο ὲνα παλιό τραγύδι, πυ λέι, ότι ο τςίνκανος δεν έχι πάτρικί γι κε πατρικί-τυ γι ίνε εκίνι, όπυ τον δέχυντε καλά. Κε παρακάτο ροτύν: «Κε πύ ςε δέχυντε, τςίνκανε, καλά;» Κ' εκίνος απαντάι: «Πολές χόρες πέραςα, ίμυνα ςτυς υνκαρέζυς, ίμυνα ςτυς βυλγάρυς, ίμυνα ςτα τυρκικά τα μέρι, πολά μέρι πέραςα με τιν καταςκίνοςί-μυ κι' ακόμα δε βρὶκα τέτιο μέρος, πυ να με δεχτίκανε καλά».

— Τςινκανάκο,—τον ρότιςα, κε γιατί ίρθες ς' εμάς; Εςάς δα δε ςας πέρνυν στο στρατό.

Αςτράπςανε τ' ασπράδια τον ματιόν-τυ, μιςοςικόθικε πάνο στον ανκόνα κι' απάντιςε:

— Εγό ίρθα μοναχός-μυ, δεν ίνε ανάνκι να με πάρυνε. Βαρέθικα τιν καταςκίνοςι! Ο πατέρας κςέρι να κλέβι άλογα, κ' ι μάνα-μυ χιρομαντέβι. Ο παπύς-μυ έκλεβε άλογα, κ' ι γιαγιά-μυ χιρομάντεβε. Κε κανένας απ' αφτύς εφτιχία για τον εαφτό-τυ δεν έκλεψε, κε κανένας καλί μίρα δε μάντεψε για τον εαφτό-τυ, γιατί ο δρόμος-τυς, κατ' εμένα, δεν ίτανε ςοςτός. Χριάζετε αλιότικα...

Ο Τςινκανάκος ζοίρεψε, μιςοςικόθικε, μα ο πόνος τις πλιγίς φένετε ακόμα δεν έπαψε κε, ςφίνκοντας τα χίλια, με λαφρό γονκιτό κςανάπεςε στο ςορό τον φίλον.

Το γάλα, πύβραςε πια, φύςκοςε διαμιάς, χίθικε πάνο στι φοτιά κε έςβιςε τι φλόγα.

Εγό δεν πρόκανα να αρπάκςο τιν καραβάνα απ' τα κάρβυνα. Ο Τςινκανάκος κςαφνικά γέλαςε.

— Τί έχις;

— 'Ετςι,—κε παράφορα τίνακςε το κεφάλι.—Νά ςκέφτυμε, ότι κι' ο κόζμος όλος έτςι ίνε: κ' ι ρόςι, κ' ι εβρέι, κ' ι γεοργιανί, κ' ι τατάρι ιπομένανε τιν παλιά τι ζοί, κατόπι όμος, ςαν το νερό απ' τιν καραβάνα, αφρίςανε κι' ορμίςανε στι φοτιά. Κ' εγό επίςις το ίδιο...έκατςα, έκατςα δεν έκανα ιπομονί, άρπακςα το όπλο κε πίγα να ζιτίςο καλί ζοί!

— Κε ςκέφτεςε να βρις;

— Μονάχος-μυ δε θα μπορύςα να βρο...μα όλι μαζί πρέπι...γιατί—με τιν καρδιά-μας το θέλυμε.

Πλιςίαςε ο Τζυμπύκ.

— Κάτςε να πιις μαζί-μας τςάι,—τυ πρότινα.

— Κερό δεν έχο,—αρνίθικε αφτός.—Πας μαζί-μυ, Μπορίς;

— Πιγένο,—γλίγορα-γλίγορα απάντιςα, μι ροτόντας μάλιστα πύ με προςκαλί.

— Ε, πιες γλίγορα τότε, γιατί τ' αμάκσι περιμένι!

— Πιό αμάκσι, Τζυμπύκ;

Με φόναχσε στιν πάντα κε μυ κσίγισε, ότι το απόσπαζμα κατά τα κσιμερόματα κσεκινάι, θα ενοθί όχι μακριά από δο με το απόσπαζμα τον ανθρακορίχον τυ Μπέγιτζεφ, κε τα διο αποσπάζματα μαζί θα πασκίσυν να περάσυν στυς δικύς-μας. Τυς τρις βαριά πλιγομένυς δε μπορύμε να τυς πάρυμε μαζί-μας, θα ανανκαστύμε να προσπεράσυμε δίπλα απ' τυς γερμανύς κε τυς άσπρυς.

'Οχι μακριά απ' εδό ίνε ένας μελισόνας. Το μέρος ίνε απόκεντρο, ο νικοκίρις γνοστός-μας κε θα δεχτί να δόσι άσιλο στυς πλιγομένυς-μας, οσότυ να γιάνυν. Από κι έφερε ο Τζυμπύκ τ' αμάκσι κε πρέπι τόρα, ενόσο ίνε σκοτάδι, να μεταφέρυμε τυς πλιγομένυς εκί.

— Κε πιος άλος θα πάι μαζί-μας;

— Κανένας άλος. Ι διό-μας. Κε μόνος-μυ θα τα κατάφερνα, μα το άλογο ίνε δίστροπο. Θα χριαστί ο ένας να τ' οδιγάι απ' το χαλινάρι, κι' ο άλος να προσέχι τυς πλιγομένυς. 'Οστε θα πας λιπόν;

— Θα πάγο, θα πάγο, Τζυμπύκ. Μαζί-συ, Τζυμπύκ, παντύ κε πάντα θα πάγο. Κι' από κι πύ, πίσο;

— 'Οχι. Από κι ίσια θα τραβίκσυμε κε θα περάσυμε απ' το ριχό μέρος τυ ποταμύ, κ' εκί θ' ανταμόσυμε τυς δικύς-μας. Λιπόν, κσεκινύμε.—Κι' ο Τζυμπύκ πίγε προς το κεφάλι τυ αλόγυ.—Πρόσεχε να μιν πέσι το τυφέκι-μυ,—ακύστικε απ' το σκοτάδι, ι φονί-τυ.

Το αμάκσι λαφροτινάχτικε, στο πρόσοπό-μυ τιναχτίκανε ι σταλαματιές τις δροσιάς απ' το χαμόδεντρο πυ άνκιχσε ο τροχός, κ' ι μάβρι καμπί απόκριπσε απ' τα μάτια-μας τις φοτιές, πυ κοντέβανε να σβίσυν κε πυ τις διασκόρπισε το απόσπαζμα, πυ ετιμαζότανε για πορία.

Ο δρόμος ίτανε άσχιμος: λάκι, βαθυλόματα—ρίζες δέντρον διακλαδομένες μες' στο δρόμο—τιχένανε παντύ. Το σκοτάδι ίτανε τέτιο, πυ ύτε το άλογο, ύτε ο Τζυμπύκ δε

φενότανε απ' το αμάκσι. Ι πλιγομένι πλαγιάζανε πάνο σε σορύς φρέσκο σανύ κε σοπένανε. Εγό πίγενα από πίσο κε, για να μι σκοντάφτο, κρατιόμυνα με το ελέφθερο απ' το τυφέκι χέρι-μυ στο πισινό μέρος τυ αμακσιύ. 'Ιτανε ισιχία. Αν δεν ίτανε το μονότονο σφίριγμα τυ μεσονιχτιάτικυ σχινοπυλιύ, θα νόμιζε κανένας, ότι το σκοτάδι, πυ μας περιτριγίριζε, ίτανε νεκρό. 'Ολι σοπένανε. Σπάνια μόνο, όταν ι τροχί χονόντανε μέσα στυς λάκυς, ίτε σκοντάφτανε σε κανένα κύτσυρο, ο πλιγομένος Τιμόσσκιν σιγανοαναστέναζε.

Το αρεό, μισοκομένο δασάκι μας φενότυνε τόρα αδιάβατο, πικνό κι' άγριο. Ο σκεπαζμένος με σίγνεφα υρανός κρεμάστικε σα μάβρο ταβάνι πάνο απ`το ανιχτό μέρος τυ δάσυς. 'Ιτανε πνιγιρά, κε νόμιζε κανένας, ότι προχορύμε πασπατέβοντας σε κανένα μακρί φιδοτό διάδρομο.

Δεν κσέρο γιατί ίρθε στο νύ-μυ, πος κάποτε, τρία χρόνια πριν, μια τέτια σαν κι' αφτί ζεστί σκοτινί νίχτα γιριζαμε με τον πατέρα-μυ απ' το σταθμό στο σπίτι, πιγένοντας από κοφτό μονοπάτι μέσον τυ νεαρύ δάσυς. Κσανά έτσι σφίριζε το σχινοπύλι, κσανά έτσι μιρίζανε τα παραγινομένα μανιτάρια κε τ' άγρια ζμέυρα.

Στο σταθμό, προβοδίζοντας τον αδερφό-τυ Πέτρο, ο πατέρας ίπιε κάμποσα ποτιράκια βόντκα. Απ' αφτό, ίτε απ' το ότι πολί γλικά μιρίζανε τα ζμέυρα, ο πατέρας ίτανε πολί ζοιρός κε μιλύσε πολί. Στο δρόμο μυ διιγότανε για τα νιάτα-τυ κε για τις σπυδές-τυ στο διδασκαλίο. Εγό γελύσα, ακύοντας τις διιγίσις για τι σχολικί-τυ ζοί, για το ότι τυς δέρνανε με τι βέργα, κε μυ φενότανε απίστεφτο κε παράλογο, πυ έναν τέτιο απσιλό, γερό άνθροπο, σαν το πατέρα-μυ, κάποτε μπορύσε κάπιος να τον δέρνι.

— Αφτά τα διάβασες σε κάπιονα σινγραφέα,—τυ έφερνα εγό αντίρισι.—Εκίνος έγραπσε βιβλίο γι' αφτά. «Επισκόπισι διδασκαλίυ», ονομάζετε. Μα αφτό ίταν προπολύ, ο θεός κσέρι πότε!

— Κ' εγό, νομίζις, χτες σπύδαζα; Πολά χρόνια πριν σπύδαζα.

— Εσί, μπαμπά, στι Σιδιρία κατικύσες. Στι Σιδιρία άγρια ίνε: κατάδικι τυ κάτεργυ ίνε εκί. Ο Πέτιας μύλεγε, ότι εκί τον άνθροπο στι στιγμί μπορύνε να τον σκοτόσυν κε δεν έχις, πύ να παραπονεθίς.

Ο πατέρας γέλασε κι' άρχισε κάτι να μυ εκσιγί. Αλά τί ίθελε να μυ εκσιγίσι, έτσι κε δεν κατάλαδα τότε, γιατί κατά τα λόγια-τυ έδγενε τόσο παράκσενα, όστε ι κατάδικι τυ κάτεργυ καθόλυ δεν ίνε κατάδικι κάτεργυ, κι' ότι κε γνοστύς μάλιστα ίχε απ' τυς κατάδικυς τυ κάτεργυ, κι'ότι στι Σιδιρία ιπάρχυν πολί καλί άνθροπι, τυλάχιστο περισότερι, παρά στο Αρζαμάς.

Μα όλα αφτά περνύσαν απ' το ένα αφτί-μυ κ' έδγεναν απ' τ' άλο όπος κι' άλες πολές κυδέντες, τι σιμασία τον οπίον μόνο τόρα άρχισα να τιν καταλαδένο.

«Όχι... ποτέ, ποτέ στιν περαζμένι-μυ ζοί δεν ιποπσιαζόμυνα κε δε σκεφτόμυνα, ότι ο πατέρας-μυ ίταν επαναστάτις. Κε νά, το ότι τόρα ίμε με τυς κόκινυς, το ότι το όπλο δρίσκετε στυς όμυς-μυ,—δεν έγινε αφτό, επιδί ο πατέρας-μυ ίταν επαναστάτις, κ' εγό ίμε ο γιός-τυ. Αφτό σινέδικε κάπος μονάχο-τυ. Εγό ο ίδιος κατέλικσα σ'αφτό», σκέφτικα. Κ'ι σκέπσι αφτί μ' έκανε να περιφανεφτό. Μα τιν αλίθια, για κίτα, πόσα κόματα ιπάρχυν, μα για πιά ετία διάλεκσα το πιο σοστό, το πιο επαναστατικό κόμα;

Σκέφτικα να εκμιστιρεφτό τι σκέπσι-μυ αφτί στον Τζυμπύκ. Κε κσάφνυ μυ φάνικε, ότι στο κεφάλι τυ άλογυ κοντά κανένας δεν ίνε κε το άλογο προπολύ πια στα κυτυρύ σέρνι το αμάκσι σε άγνοστο δρόμο.

— Τζυμπύκ,—φόνακσα τρομαγμένος.

—Ε! — ακύστικε ι χοντρί, αφστιρί φονί-τυ.—Γιατί κσεφονίζις;

— Τζυμπύκ,—ίπα ταραγμένος,—μακριά ίνε ακόμα;

— 'Εχι ακόμα,—απάντιςε κε σταμάτιςε.—Γιά ὲλα δο, ςίκο κι' άνικςε το μανδία, θέλο να φυμάρο.

Ι πίπα, ςαν πιγολαμπίδα πυ πετύςε, έπλεφςε δίπλα μαζί με το κεφάλι τυ άλογυ. Ο δρόμος έγινε ομαλός, το δάςος φάρδινε κε πιγέναμε πια πλάι-πλάι.

'Ιπα στον Τζυμπύκ ο, τι σκεφτόμυνα, κε περίμενα, ότι θα μ' επενὲςι για το μιαλό-μυ κε τιν οκςιδὲρκιά-μυ, πυ με ςπρόκςανε προς τυς μπολςεβίκυς. Μα ο Τζυμπύκ δε διαζότανε να μ' απαντίςι. Θα κάπνιςε τυλάχιςτο τι μιςί πίπα κε τότε μονάχα μυ ίπε ςοβαρά:

— Κι' αφτό ςιμβένι. Τιχένι, ο άνθροπος μόνος με το μιαλό-τυ να φτάςι...Νά ο Λένιν, παραδίγματος χὰρι. Μα, εςί, παλικάρι, δὶςκολα κάπος...

— Μα πός, Τζυμπύκ;—ςιγανά κε προζβλιμένα ρότιςα.

— Μα εγό μόνος-μυ.

— Μόνος... Βέβεα μόνος. Αφτό ςυ φένετε μονάχα, ότι μόνος. Ι ζοί έτςι γίριςε, νά, έγινες μόνος-ςυ! Τον πατὲρα-ςυ τον ςκοτόςανε—ένα. Σε τέτιυς ανθρόπυς έπεςες—διο. Με τυς ςιντρὸφυς-ςυ μάλοςες—τρία. Απ' το ςχολιό ςε διόκςανε —τέςερα. Αν όλα αφτά πυ ςινέβικαν τα βγάλυμε, τα άλα μπορί ο ίδιος να τα ςκέφτικες. Αλά μι θιμόνις.—πρόςθεςε, νιόθοντας φένετε τιν πὶκρα-μυ.—Μίπος κανένας απετί περιςότερα από ςένα;

— 'Οςτε βγένι, Τζυμπύκ, ότι εγό επίτιδες...ότι δεν ίμε κόκινος;—με τρεμυλιαςτί φονί τον ρότιςα.—Κι' αφτό δεν ίνε αλίθια, εγό κε στιν ανίχνεφςι πάντα μαζί-ςυ πιγένο, εγό γι' αφτό ακριβός κε πέραςα στο μέτυπο, για να ιπεραςπιςτό... κε βγένι όςτε...

— Κυ-υ-τέ! Τίποτα δε βγένι. Εγό ςυ λέο, το περιβάλον...κ' εςί — «εγό μόνος-μυ, εγό μόνος-μυ». Ας πύμε για παράδιγμα: αν ςε δίνανε στο ςτρατιοτικό ςόμα τον καντέ, ε, από ςένανε θάβγενε γιύνκερ στο ςτρατό τυ Καλέντιν.

— Αμ' εςένα;

— Εμένα;—ο Τζυμπύκ γὲλασε.—Στι ράχι-μυ, παλικάρι, έχο ίκοσι χρόνια ανθρακοριχίο. Κι' αφτό με κανένα σκολιό τον γιύνκερ δε μπορίς να το χάσις!

Μυ πόνεσε ι καρδιά έτσι, πυ δε λέγετε. Προζβλίθικα κατάκαρδα απ' τα λόγια τυ Τζυμπύκ κε σόπασα. Μα κε να σοπένο δε μπορύσα.

— Τζυμπύκ...όστε εγό κε στο απόσπαζμα δε χριάζυμε, μια κε ίμε τέτιος, πυ κε γιύνκερ θα...κε στο στρατό τυ Καλέντιν...

— Κυτέ!—ίσιχα, κε σάμπος να μι βλέπι τιν κακιοσίνιμυ, απάντισε ο Τζυμπύκ.—Γιατί δε χριάζεσε; Τί σιμένι, το τί μπορύσες να γίνις. Το κιριότερο ίνε τί ίσε τόρα. Αφτά συ τα λέγο για να μιν κάνις τον καμπόσο. Μα έτσι τι ὲχι να κάνι, ίσε καλὸ παλικάρι, ὲχις τι ζοιρότιτά-μας. Εμὶς, περίμενε, θα σε κιτάκσυμε λίγο ακόμα, κε θα σε πάρυμε στο κόμα. Κυ-υ-τέ,—ολοσδιόλυ γλικομίλιτα πια πρόσθεσε.

Τὄκσερα δα, ότι ο Τζυμπύκ μ' αγαπάι, μα ένιοσε άραγε ο Τζυμπύκ πόσο θερμά, περισότερο από οπιοδίποτε άλονα τί στιγμί αφτί τον αγαπύσα; «Καλός ίνε ο Τζυμπύκ,—σκεφτόμυνα.—Νά κε κομυνιστίς ίνε κ' ὶκοσι χρόνια στ' ανθρακοριχία, κε τα μαλιά-τυ πια αρχίσανε ν' ασπρίζυν, μα πάντα μ' εμένα ίνε...κε με κανένα άλο, αλά μ' εμένα. Πάι να πι τ' ακσίζο. Κι' ακόμα περισότερο θα πασκίσο να τ' ακσίζο. 'Οταν θ' αρχίσι ι μάχι, επίτιδες δε θα σκίβο, κι' αν με σκοτόσυν, πάλι δεν πιράζι. Τότε θα γράπσυνε στι μιτέραμυ: «Ο γιός-σας ίτανε κομυνιστίς κε πέθανε για το μεγάλο έργο τις επανάστασις». Κ' ι μιτέρα-μυ θα κλάπσι κε θα κρεμάσι το πορτρέτο-μυ στον τίχο δίπλα στυ πορτρέτο τυ πατέρα, κ' ι νέα, φοτινί ζοί θα προχορίσι το δρόμο-τις δίπλα στον τίχο αφτό.

«Κρίμα μονάχα, πυ ι παπάδες ίπανε πσέματα,—σκέφτικα,—κι' ο άνθροπος δεν έχι καμιά πσιχί. Αν ιπίρχε πσιχί, τότε θἄβλεπε, τί ίδυς θα ίνε ι ζοί. Θἄνε χορίς άλο καλί, πολί ενδιαφέρυσα ι ζοί».

Το αμάκσι σταμάτισε. Ο Τζυμπύκ έχοσε βιαστικά το χέρι στιν τσέπι κε ίπε σιγανά:

— Θαρίς κάπιος κρότος ίνε μπροστά; Για δόσε το τυφέκι.

Πίγαμε τ' άλογο με τυς πλιγομένυς στα χαμόδεντρα. Εγό έμινα κοντά στ' αμάκσι, κι' ο Τζυμπύκ κάπυ εκσαφανίστικε. Γλίγορα γίρισε πίσο.

— Τσιμυδιά τόρα...Τέσερις κοζάκι καβάλα. Δός-μυ το σακί...να κλίσο τι μύρι τυ άλογυ, μι τιχόν ακόμα κε χλιμίντρίσι παράκερα.

Ο κρότος τον πετάλον πλισίαζε. 'Οχι μακριά από μας ι κοζάκι περάσανε απ' το τροκ στο βάδιζμα. Ι ακρίτσα τυ φενκαριύ, κσεπροβάλοντας στι σχιζμάδα, τυ κομένυ σίγνεφυ, φότισε το δρόμο. Ανάμεσα απ' τα χαμόδεντρα ίδα τέσερις παπάχες. Με τυς κοζάκυς ίταν ένας ακσιοματικός, πάνο στον όμο-τυ άστραψε κ' έζβισε ι χρισί επομίδα.

Περιμέναμε οσότυ να πάψι το ποδοβολιτό, κε πίραμε κσανά το δρόμο.

Κσιμέρονε πια, όταν φτάσαμε στο μικρό χύτορ. Στον κρότο τυ αμακσιύ βγίκε στιν αβλόπορτα ο μαχμυρλίς απ' τον ίπνο μελισοκόμος—ένας μακρίς πιρομάλις χοριάτις με πεζμένο μέσα το στίθος κε μιτερύς, απότομα κσεπεταγμένυς κάτο απ' το κσεκυμπομένο τσίτινο πυκάμισό-τυ όμυς. 'Επιασε τ' άλογο κε το πέρασε μέσα απ' τιν αβλί, ορθάνικσε τιν πορτίτσα τις αβλίς, απ' όπυ απλονότανε ο μόλις-μόλις διακρινόμενος χορταριαζμένος δρόμος.

— Εκί θα πάμε... Στο μικρό βάλτο μέσα στο δάσος ίνε μια αποθίκι, εκί θα ίνε πιο ίσιχα γι' αφτύς.

Στι μικρί γεμάτι από σανό αποθίκι ίτανε δροσερά κε ίσιχα. Στιν πιο μακρινί γονιά ίτανε στρομένα τσυβαλόπανα. Διο προβιές, καλοδιπλομένες, βρισκόντανε στο μέρος τυ κεφαλιύ αντίς για προσκέφαλα. Δίπλα ίτανε ένας κυβάς με νερό κε ένας σιμιδένιος κάδος κβας.

Μεταφέραμε τυς πλιγομένυς.

— Ίςος να θέλυν να φάνε;—ρότιςε ο μελιςοκόμος.— Τότε κάτο απ' τα κεφάλια-τυς έχι πςομί κε λαρδί. Κ' ι νικοκιρά, ςαν αρμέκςι τις αγελάδες, θα τυς φέρι γάλα.

Εμίς έπρεπε να φίγυμε, για να μι χάςυμε τυς δικύς-μας ςτο ποταμάκι. Αλά, αν κε κάναμε με τυς πλιγομένυς όλα, ότι μπορύςαμε, εςθανόμαςταν τον εαφτό-μας κάπος όχι τόςο εν τάκςι απέναντί-τυς. Όχι εν τάκςι, γιατί τυς αφίναμε μονάχυς, χορίς βοίθια ςε κςένο, εχθρικό μέρος.

Ο Τιμόςςκιν το δίχος άλο θα το κατάλαβε αφτό.

— Λιπόν, όρα καλί—ίπε μ' αςπριζμένα, ςκαζμένα χίλια.—Εφχαριςτό, Τζυμπύκ, κ'εςένα επίςις, παλικάρι. Ίςος να το φέρι ι τίχι κςανά ν' ανταμοθύμε.

Ο Σαμάριν, πυ κυράςτικε περιςότερο απ' τυς άλυς, μιςάνικε τα μάτια κε φιλόφρονα κύνιςε το κεφάλι. Ο Τςινκανάκος ςόπενε, ακυμπιζμένος ςτυς ανκόνες, μας κίταζε ςοβαρά κε άγνοςτο γιατί λαφροχαμογελύςε.

— Λιπόν γιά-ςας, πεδιά,—ίπε ο Τζυμπύκ, κιτάκςτε να γιάνετε καλά. Ο νικοκίρις ίνε έμπιςτος, δε θα ςας αφίςι. Αφίνυμε για, περαςτικά...

Στρέφοντας κατά τιν έκςοδο, ο Τζυμπύκ έδικςε δινατά κε, χαμιλόνοντας τα μάτια, προχορόντας, άρχιςε να κςετινάζι τιν πίπα ςτο κοντάκι.

— Σας έφχυμε εφτιχία κε νίκι, ςίντροφι!—ιχιρά φόνακςε πίςο-μας ο Τςινκανάκος. Ο ίχος τις φονίς-τυ μας ανάνκαςε να ςταματίςυμε κε να γιρίςυμε τα κεφάλια πίςο απ' το κατόφλι.

— Άμποτες να νικίςετε όλυς τυς άςπρυς, πυ βρίςκυντε ς' όλο τον κόζμο,—κςανά καθαρά κε εβδιάκριτα πρόςθεςε ο Τςινκανάκος κε άφιςε να πέςι λαφριά το μάβρο κεφάλι-τυ ςτι μαλακιά προβιά.

ΚΕΦΑΛΕΟ VIII

Ι κοκινόκςανθι απ' το ιλιόκαμα αμυδιά έλιονε ςτο νερό, λαμπιρίζοντας ςτα ριχά μέρι απ' τα ριτιδόματα τυ νερύ, όπυ

καθρεφτιζότανε ο ίλιος. Ι δικί-μας δεν ίτανε στο ποταμάκι.

— Θα περάσανε το δίχος άλο, —ίπε ο Τζυμπύκ.— Αφτό το ίδιο μας κάνι... 'Οχι μακριά από δο πρέπι να σταματίσι το απόσπαζμα.

— 'Ελα ας λυςτύμε, Τζυμπύκ, τυ πρότινα εγό.— 'Ετςι γλίγορα-γλίγορα. Το νερό, κίτακςε, πόςο ζε-εςτό ίνε.

— Εδό να λυςτύμε δεν κάνι. Το μέρος ίνε ανιχτό.

— Ε, κε τί πυ ίνε ανιχτό;

— Πός τι; Ο γιμνός άνθροπος—ςτρατιότις δεν ίνε. Το γιμνό ο καθένας κε μ' ένα κςίλο μπορί να τον πιάςι. Κανένας κοζάκος, ας πύμε, θα πλιςιάςι στο ποταμάκι, θα πάρι το τυφέκι-μας, κε κάνε μαζί-τυ, ότι θέλις. Σινέβικε ένα τέτιο στο Χοπρ. 'Οχι διο, μα ολάκερο απόςπαζμα από ςαράντα ανθρόπυς μπίκε να λυςτί. Πέςανε απάνο-τυς πέντε κοζάκι κι' αρχίςανε στο ποτάμι το τυφεκίδι. Μα τί έγινε... 'Αλυς ςκοτόςανε, κ'ι άλι φίγανε στιν αντικρινί όχτι. 'Ετςι ολοτςίτςιδι κε πλανόντανε μέςα στο δάςος. Τα χοριά εκί ίνε πλύςια, κυλάκικα. 'Οπυ κι'αν κςετριπόςις, ο καθένας διαμιάς σε βλέπι—μια κ' ίςε γιμνός, πάι να πι ίςε μπολςεβίκος.

Μα πάλι τον κατάφερα. Περάςαμε απ'το ριχό αφτό μέρος στα χαμόδεντρα κε γλίγορα-γλίγορα λυςτίκαμε. Το ποτάμι το περάςαμε, γαντςόνοντας στις κςιφολόνχες τα δεμένα με τι ζόνι μπογαλάκια με τα παντελόνια κε τα ποδίματα. Μετά το λύςιμο κε το όπλο έγινε λαφρότερο κι' ο ςάκος δεν πατύςε το πλεβρό. Βιματίζαμε ζοιρά στιν άκρι τυ δάςυς, προχορόντας προς ένα καλιβάκι. Το καλιβάκι ίτανε παρατιμένο, τα τζάμια-τυ βγαλμένα, ακόμα κε το καζάνι τυ νερύ στο ντζάκι ίτανε ςπαζμένο. Ανιχτά φενότανε, ότι πριν να το παρατίςυν ι νικοκιρέι-τυ τα κυβαλίςανε όλα, όςα μπορέςανε.

Ο Τζυμπύκ προφιλαχτικά, ςυφρόνοντας τα μάτια, γίριςε ολόγιρα όλι την καλίβα, έβαλε τα διό-τυ δάχτιλα στο στόμα κε κςακολυθιτικά ςφίριςε. Πολίν κερό διέτρεχε ο αντίλαλος στο δάςος, χινότανε κε κιλύςε κε, αδινατιζμένος,

μπερδὲφτικε, χάθικε, πίγε κε σταμάτισε στιν πικνάδα τις φιλοσιάς, πυ θρόιζε μονότονα. Δεν απαντίσανε.

— Δες νορίτερα περάσαμε; Ε, θ' ανανκαστύμε να τυς περιμὲνυμε.

Παράμερα απ' το δρόμο διαλέξαμε μια σκιὰ κάτο από ένα χαμόδεντρο κε ξαπλοθίκαμε. Ίτανε πολί ζέστι. Τιλίζοντας το μανδία σαν κυλύρι, τον έβαλα κάτο απ' το κεφάλι-μυ κε, για να μι με μποδίζι, έβγαλα τι δερμάτινι τσάντα. Σ'όλο το διάστιμα πυ ίχαμε πορίες κε διανιχτερέβαμε πάνο στιν ιγρί γι ι τσάντα ξεγδάρτικε κε ξεθόριασε. Στιν τσάντα-μυ αφτί ὶτανε ο συγιάς-μυ, ένα κομάτι σαπύνι, βελόνα, ὲνα κυβαράκι κλοστί κε ι μέσι τυ ενκικλοπεδικύ λεξικύ τυ Πάβλενκοφ, πυ κάπυ τιν περιμάζεψα.

Το λεξικό ίνε ένα τέτιο βιβλίο, πυ μπορίς να το διαβάζις πάντα—το ίδιο κάνι όλα δε μπορίς να τα θιμάσε. Γι' αφτό ακριβός κ' εγό πάντα το κυβαλύσα μαζί-μυ κε σιχνά στον κερό τις ανάπαψις, όταν καθόμασταν σε κανένα λιβάδι ίτε σε πικνό δάσος, έβγαζα τα τσαλακομένα φίλα κι' άρχιζα με τι σιρά να διαβάζο το κάθε-τι πυ τίχενε. Εκί ὶτανε βιογραφίες καλογέρον, στρατιγόν, βασιλιάδον, σινταγές για βερνίκια, φιλοσοφικί όρι, ιπενθιμίσις για παλιύς πολέμυς, ι ιστορίες κάπιυ άγνοστυ ος τα τόρα για μένα κράτυς Κόστα-Ρίκα κε πλάι σ' αφτό ένας τρόπος κατασκεβίς λιπάσματος απ' τα κόκαλα τον ζόον. Πολές, τις πιο πικιλόμορφες, χριαζύμενες κε άχριστες πλιροφορίες απ'το γράμα Ζ ος το Ρ, όπυ ίταν κομὲνο το λεξικό, πίρα απ' το διάβαζμα τυ λεξικύ αφτύ.

Κάμποσες μέρες πριν, στι βιάσι, προτύ να πάγο για φρυρός, έχοσα στιν ίδια αφτί τσάντα ένα κομάτι μάβρο ψομί. Κε τόρα παρατίρισα, ότι το ξεχασμένο αφτό κομάτι καταθριματίστικε κε κόλισε με τιν ψίχα τα φίλα.

Ξετίναξα όλο το περιεχόμενο πάνο στα χόρτα κι' άρχισα με τιν παλάμι να καθαρίζο το τίχομα τις τσάντας.

Κατά τίχι το δάχτιλό-μυ έπιασε στιν κσεκολιμένι κε ζαρομένι προς τα πάνο άκρι τις δερμάτινις φόδρας.

Στρέφοντας τιν τσάντα κατά τον ίλιο, έσκιπσα μέσα-τις κε ίδα, ότι απ' το κσεκολιμένο δέρμα φένετε κάπιο άσπρο χαρτί.

Με κατέλαβε ι περιέργια, έσχισα περισότερο τι φόδρα κε έβγαλα από κι μια λεπτί δέζμι από κάτι χαρτιά. 'Ανικσα το ένα: στι μέσι ίχε σίμα με χρισό δικέφαλο αετό, κε παρακάτο με χρισά γράματα ίτανε χαραγμένο:. «Ενδικτικό».

Δόθικε το πιστοπιιτικό αφτό στον τρόφιμο τυ δεφτέρυ λόχυ ονόματι τυ κόμιτα Αρακτζέεφ τυ στρατιοτικύ σόματος τον καντέ Γιύρι Βάαλντ, για το ότι τέλιοσε τις σπυδές-τυ με καλές προόδυς, ίτανε πολί καλίς διαγογίς, επιμελίς κε προβιβάζετε στιν ανότερι τάκσι.

«Νά τί σιμβένι», κατάλαβα, κε θιμίθικα τον άγνοστο τυ δάσυς, πυ σκότοσα κε τι μάβρι γιμνασιακί στολί-τυ, απ' τιν οπία επίτιδες αποκοπίκανε τα κυμπιά κε τα κεντιμένα στι φόδρα γράματα: Γρ. Α. Κ. Κ.

Το άλο το χαρτί—ίτανε γράμα, γραμένο γαλικά μ' όχι πολί παλιά ιμερομινία. Κε αν κε το σκολιό μυ ίχε αφίσι τιν πιο μικρί ανάμνισι για τι γλόσα αφτί, μολατάφτα, αφύ έκατσα μισί όρα, από κσεχοριστές λέκσις, σιμπλιρόνοντας τα κενά τον γραμόν με στοχαζμύς κατάλαβα, ότι το γράμα αφτό ίνε σιστατικό κε στέλνετε σε κάπιο σινταγματάρχι Κόρενκοφ με τιν παράκλισι να φροντίσι για τον καντέ Γιύρι Βάαλντ.

'Ιθελα να δίκσο τ' ακσιοπερίεργα αφτά χαρτιά στον Τζυμπύκ, μα τότε παρατίρισα, ότι ο Τζυμπύκ κιμάτε. Λιπίθικα να τον κσιπνίσο· δεν αναπάφτικε από χτες το πρωί ακόμα. 'Εχοσα τα χαρτιά πίσο στιν τσάντα κι' άρχισα να διαβάζο το λεκσικό.

Πέρασε καμιά όρα. Στο θρόιζμα τυ αγέρα κε στα τρικσίματα τον πυλιόν ανακατόθικε κάπιος μακρινός κσένος θόριβος. Σικόθικα κε έβαλα τιν παλάμι στ' αφτί—το ποδο-

βολιτό κε ι φονές ακύονταν όλο κε πιο καθαρά.

— Τζομπύκ!—τον κύνιςα απ' τον όμο. — Σίκο, Τζομπύκ, ι δικί-μας έρχυντε!

— Ι δικί-μας έρχυντε! — μιχανικά επανέλαβε ο Τζομπύκ, ανασικονόμενος κε τρίβοντας τα μάτια.

— Μα νε... δίπλα-μας ίνε πια. Πάμε γλίγορα.

— Μα πός έτςι κιμίθικα;— απόριςε ο Τζομπύκ. — Μόλις πλάγιαςα κε κιμίθικα.

Τα μάτια-τυ ίταν ακόμα ιπνιάρικα κε μιςοςφαλνύςαν απ' τον ίλιο, όταν, περνόντας το όπλο στον όμο βάδιςε από πίςο-μυ. Ι φονές ακυόντανε ςχεδόν δίπλα. Πίδιςα βιαςτικά πίςο απ' τιν καλίβα κε, πετόντας το καπέλο πςιλά ςτον αέρα, κςεφόνιςα κάτι, χερετόντας τυς ςιντρόφυς πυ πλιςιάζανε.

Πύ έπεςε το καπέλο, έτςι κε δεν ίδα, γιατί ι ςινέςθιςι φριχτό λάθυς μ' απολίθοςε.

— Πίςο!—με κάπια βραχνί, μυνκριτί φονὶ φόνακςε από πίςο ο Τζομπύκ.

Ταχ...ταχ...ταχ...

Τρις πιροβολιζμί ταφτόχρονα ςχεδόν ςκάςανε απ' τις πρότες ςιρές τις φάλανκας. Κάπια αόρατι δίναμι άρπακςε απ' τα χέρια-μυ κε κατακομάτιαςε το κοντάκι τυ ντυφεκιύ-μυ με τέτια μανία, πυ μόλις-μόλις κρατίθικα στα πόδια-μυ. Μα αφτός ο κρότος κε το ςπρόκςιμο με βγάλανε απ' τινάρκι. Ι «άςπρι» κατάλαβα κε, ρίχτικα ςτον Τζομπύκ. Ο Τζομπύκ πιροβόλιςε.

Ολάκερι όρα βριςκόμαςταν ςε κίνδινο να ςιλιφτύμε απ' τον εχτρό πυ μας περιτριγίριςε από παντύ. Μολατάφτα τα καταφέραμε. Αλά πολίν κερόν ίςτερα αφὸ πάψανε ι φονές τον καταδιοχτόν-μας, προχορύςαμε στα κυτυρύ, μυςκεμένι κατακόκινι. Με κςερά τα λαρίνκια αναπνέαμε λέμαργα το, ιγρό αγέρα τυ δάςυς κε ςκοντάφταμε με τα πόδια, πυ πονὺν ςαν ςα να τα ζυλίςανε ι ςιόλες, στα κύτςυρα κε τυς βόλυς.

— Φτάνι,—ίπε ο Τζομπύκ, πέφτοντας με πάταγο στα χόρτα,—ας κςεκυραςτύμε. Μορέ, με τα μύτρα-

μας χοθίκαμε μαζί-συ, Μπορίςκα! Κι' όλα εγό τα φτέο... Με πίρε ο ίπνος. Εςί κςεφόνιςες: «Ι δικί-μας, ι δικί-μας», εγό απ' τον ίπνο δεν καλοκίτακςα, νόμιςα, ότι τυς γνόριςες πια, κε χόνυμε μπροστά.

Μονάχα τότε κίτακςα το τυφέκι-μυ. Το κοντάκι ίχε γίνι θρίματα, κε ι φιςινκιοθίκι τυ όπλυ παραμορφόθικε.

Έδοςα το τυφέκι στον Τζυμπύκ. Το στριφογίριςε στα χέρια κε το πέτακςε στα χόρτα.

— Ραββί, — ίπε περιφρονιτικά, — αφτό πια τόρα δεν ίνε τυφέκι, μα μανκύρα, μόνο γυρύνια κάνι ν'αποτελιόνις μ' αφτό. Ε, ας ίνε. Καλά, πυ εςί τυλάχιςτο τι γλίτοςες. Ο μανδίας-συ πύ ίνε; Κι' αφτός δεν ίνε; Κ' εγό πέτακςα τιν κυλύρα-μυ. Νά τί δυλιές, αδέρφι!

Θα θέλαμε ακόμα να αναπαφτύμε, να πλαγιάςυμε πολίν κερό δίχος να ςαλέβυμε, να βγάλυμε τα ποδίματα κε να κςεκυμπόςυμε το γιακά τυ πυκάμιςυ, μα περιςότερο απ' τιν κύραςι μας βαςάνιζε ι δίψα, κε νερό πυθενά εκί κοντά δεν ίχε.

Σικοθίκαμε κε ςιγά-ςιγά προχορίςαμε παραπέρα. Περάςαμε τον κάμπο, κάτο απ' το βυνό εκί κάτο χοθίκανε ςφιχτά τόνα πάνο στο άλο τα ςπιτάκια ενός μικρύ χοριύ, κε τ' άςπρα καλιβάκια με τις καστανόχρομες αχιρένιες στέγες μιάζανε από δο με ςορό μεγάλα μανιτάρια. Να κατεβύμε εκί κάτο δεν τ' αποφαςίςαμε. Περάςαμε τον κάμπο κε κςαναβρεθίκαμε στο δάςος.

— Σπίτι, — πςιθίριςα, σταματόντας κε δίχνοντας με το δάχτιλο τιν άκρι τις κόκινις τενεκεδένιας στέγις.

Φοβύμενι μίπος πάμε κε πέςυμε ςε καμιά ενέδρα πάνο, ζιγόςαμε προςεχτικά στον αψιλό φράχτι. Ι αβλόπορτα ίτανε καλοκλιδομένι. Δε γαβγίζανε τα ςκιλιά, ι κότες δεν κακαρίζανε, δεν ποδοπατύςαν στι μάντρα ι αγελάδες — όλα ίταν ίςιχα ςάμπος κάθε-τι το ζοντανό επίτιδες βάςτακςε τιν αναπνοί-τυ με το πλιςίαςμά-μας. Περάςαμε ολόγιρα τον περίβολο—πυθενά δεν ίχε πέραςμα.

— Ανέβα στι ράχι-μυ, — διάταξε ο Τζυμπύκ, — να κιτάξεις πάνο απ' το φράχτι, τί ίνε εκί.

Πάνο απ' το φράχτι ίδα μια έριμι χορταριαζμένι αβλί, καταπατιμένες νκαζόνες, στις οπίες πυ κε πυ ξεπροβάλανε μαδιμένες γεοργίνες κε μυντογάλαζα αστράκια πανσέδες.

— Λιπόν;—ρότισε ανιπόμονα ο Τζυμπύκ.— Μα κατέβα επιτέλυς... Τί συ ίμε, πέτρινος, μίπος;

— Δεν ίνε κανένας,—απάντισα, πιδόντας κάτο. — Τα μπροστινά παράθιρα ίνε καρφομένα με σανίδια, απ' τα πλάγια δεν έχυν καθόλυ παραθιρόφιλα—εφτίς φένετε, ότι ίνε παρατιμένο σπίτι. Μα στιν αβλί έχι πιγάδι.

Παραμερίζοντας ένα μι καλοκαρφομένο σανίδι, περάσαμε απ' τιν τρίπα στιν αβλί. Στο μυχλιαζμένο λάκο τυ πιγαδιύ ανταναχλύσε το βαθί νερό με απόχροσι μελανιύ, μα δεν ίχαμε με τί να το αντλίσυμε. Κάτο στο ιπόστεγο, ανάμεσα σ' ένα σορό από πεταμένα άχριστα πράματα, ο Τζυμπύκ έψαξε κε βρίκε ένα σκυριαζμένο τρίπιο μπυγέλο. Όσπυ να το τραβίξυμε απάνο, το νερό μόλις έμινε στον πάτο-τυ. Τότε στυμπόσαμε τιν τρίπα με μια τύφα σανό κι' αντλίσαμε δέφτερι φορά. Το νερό ίτανε καθαρό, κρίο, κι' ανανκαστίκαμε να το πιύμε με μικρές ρυφιξιές. Ξεπλίναμε τα ιδρομένα, κατασκονιζμένα πρόσοπά-μας κε προχορίσαμε κατά το σπίτι. Τα μπροστινά παράθιρα ίτανε καλοκαρφομένα, ι πόρτα όμος πΰβγενε στιν ταράτσα ίτανε ορθάνιχτι κε κρατιότανε κρεμαζμένι μόνο στον κάτο ρεζέ. Πατόντας προφιλαχτικά στα πατόματα πυ τρίζανε, πίγαμε στα δομάτια.

Στο πάτομα πΰταν γεμάτο από άχερα, κοματάκια χαρτιά, κυρέλια, ίτανε κάμποσες άδιες σανιδένιες κάσες, μια σπαζμένι καρέκλα κ' ένας μπυφές με πορτίτσα, κατασπαζμένι με κάτι όχι κοφτερό, μα βαρί πράμα.

— Ι χοριάτες λειλατίσανε τιν έπαβλι,—ίπε ο Τζυμπύκ σιγανά. Κλέψανε, όλα τα χριαζύμενα κε τιν παρατίσανε.

Στο άλο δομάτιο ίτανε ένας ακατάστατος σορός από σκονιζμένα βιβλία, σκεπαζμένα με πσάθα, λερομένι από αζβέστι. Εδό στο γενικό σορό ίτανε πεταμένο το σχιζμένο πορτρέτο ενός χοντρύ κιρίυ, πυ κατά πλάτος τυ μεγαλόπρεπυ άσπρυ μετόπυ-τυ, με το δάχτιλο βαμένο στο μελάνι, ίτανε στραβά κι' άσχιμα γραμένι μια άπρεπι λέξι.

Ίτανε κάπος παράξενο κ'ίχε κε γύστο να περνάς από δομάτιο σε δομάτιο τυ παρατιμένυ, λειλατιμένυ σπιτιύ. Κε το παραμικρὸ πράμα: ι σπαζμένι γλάστρα, ι ξεχαζμένι φοτογραφία, το κυμπὶ πΰστραφτε στα σκυπίδια, ι σκορπιζμένες, καταπατιμένες φιγύρες τυ σκακιύ, ο χαμένος απ' τιν τράπυλα ρίγας μπαστύνι, πυ ίταν απορφανιζμένα κριμένος στα κομάτια τυ σπαζμένυ γιαπονέζικυ βάζυ,—όλα αφτά ιπενθιμίζανε τυς ανθρόπυς, τυς νικοκιρέυς, τιν περαζμὲνι καλοζοία τον ίσιχον κατίκον τις έπαβλις αφτίς, περαζμὲνι κολοζοία, πυ δεν έμιαζε με το σίμερα.

Πίσο απ' τον τίχο κάτι χτίπισε σιγανά, κε το χτίπιμα αφτὸ, πολί-πολί ανεπάντεχο μέσα στι νεκρικί αφτί σαπίλα τον παρατιμένον δοματίον, μας έκανε ν' ανατριχιάσυμε.

— Πιος ίνε εκί;—διαπεραστικά μέσα απ' τιν ισιχία ρότισε ο Τζυμπύκ, μισοσικόνοντας το τυφέκι.

Ένας μεγάλος κοκινότριχος γάτος με μεγάλα κλέφτικα βίματα προχορύσε κατά μας. Κε σταματόντας σ' απόστασι διο βιμάτον με θιμομένο, πιναζμένο νιαύριζμα κάρφοσε πάνομας τα κρία πράσινα μάτια-τυ. Εγό θέλισα να τον χαιδέπσο, μα ο γάτος οπισθοχόρισε κε μ' ένα μόνο πίδιμα, μιν ανκίζοντας μάλιστα το παράθιρο, πετάχτικε στιν παραμελιμένι νκαζόνα κε έγινε άφαντος μέσα στα χόρτα.

— Πός δεν πσόφισε;

— Γιατὶ να πσοφίσι; Ποντίκια τρόι, απ' τι μιρυδιά τυ αέρα το νιόθι κανὶς, ότι εδό έχι ένα διάολο ποντίκια.

Με τρίξιμο πυ στενοχορί, πιάνι απ' τιν καρδιά γόνκισε κάπια μακρινί πύρτα, κι' ακύστικε ένα αργό κε σιγανό

θρύιζμα: ςάμπος κάπιος έτριβε το πάτομα με ςτεγνί πατςαβύρα. Αλιλοκιταχτίκαμε. 'Ιτανε βίματα ανθρόπυ.

— Πιόνα ακόμα μας φέρνι ο διάολος;—ςιγανομίλιςε ο Τζυμπύκ, ςπρόχνοντάς-με πίςο απ' το ςανιδότιχο κι' αθόριβα γιρίζοντας τιν αςφάλια τυ όπλυ.

Ακύςτικε ένας λαφρός βίχας, θρύιςε ένας βόλος χαρτί, πυ έςπροχνε ι πόρτα, κε στο δομάτιο μπίκε ένα όχι απςιλό αςχιμοκςυριζμένο γεροντάκι με τριμένι πιτζάμα κε παντόφλες, φορεμένες στα γιμνά-τυ πόδια. Ο γεροντάκος μ' απορία, αλά δίχος φόβο μας κίτακςε, χερέτιςε εβγενικά κε ίπε ατάραχα:

— Κ' εγό ακύο... πιος περπατάι κάτο; Σκέφτιμε, μπορί να ίρθαν ι χοριάτες, μα όχι. Κίτακςα στο παράθιρο—αμάκςια δε φένυντε.

— Τί άνθροπος ίςε;—με περιέργια ρότιςε ο Τζυμπύκ, περνόντας το όπλο στον όμο.

— Επιτρέπςτε-με πρότα εγό να ροτίςο, πιί ίςτε εςίς—κςανά έτςι ςιγανά κε ατάραχα διόρθοςε το γεροντάκι.—Γιατί αφύ θεορίςατε ανανκέο να μ' επιςκεφτίτε, κάντε-μυ τι χάρι

να παρυσιαςτίτε ςτο νικοκίρι. Αν κε...—εδό λιγάκι έςκιπςε το κεφάλι κε με τα ςκονιζμένα νκρίζα-τυ μάτια γλίςτριςε πάνο στον Τζυμπύκ,—αν κε κι' ο ίδιος το μαντέβο. 'Ιςτε κόκινι.

Εδό το κάτο χίλι τυ νικοκίρι τρεμύλιαςε, ςάμπος κάπιος το τράβιξε προς τα κάτο. 'Αςτραπςε με κίτρινι φοτίτςα κ' έζβιςε ένα μαλαματένιο δόντι, κςετινάκςανε τα ζοιρεμένα βλέφαρά-τυ τι ςκόνι απ' τα νκρίζα μάτια-τυ. Με κορδομένι χιρονομία φιλόκςενυ νικοκίρι το γεροντάκι μας προςκάλεςε να τον ακολυθίςυμε.

— Παρακαλό, ορίςτε.

Απορόντας, εμίς αλιλοκιταχτίκαμε κε δίπλα απ' τα λειλατιμένα δομάτια πίγαμε ςε μια στενί κςιλένια ςκάλα, πύφερνε απάνο:

— Απάνο, βλέπετε, δέχυμε,—ςά να ζιτύςε ςιγνόμι, έλεγε στο δρόμο ο νικοκίρις.—Κάτο, κςέρετε, ίνε ακαταςταςία, αςιγίριςτα, κανένας δεν ίνε να ςιγιρίςι, όλι κάπυ χάθικανε κε κανένας δεν ίνε να ς' ακύςι. Εδό ορίςτε.

Βρεθίκαμε ς'ένα όχι μεγάλο φοτερό δομάτιο. Κοντά στον τίχο βριςκότανε ένας ςπαζμένος καναπὲς μ' αναποδογιριζμένα τα μέςα-τυ, ςκεπαζμένος με πςάθα αντί για ςεντόνι, κι' αντίς πάπλομα ίχε ένα κομάτι όμορφο, μα ςε πολά μέρι καμένο χαλί. Εδό ίτανε κ' ένα τρίποδο γραφίο, κε πάνο απ' το γραφίο κρεμότανε ένα κλυβί με καναρίνι. Το καναρίνι, καθός φένετε, προπολύ πςόφιςε κε ίτανε κςαπλομένο μέςα στο κυτάκι για τον καναβόςπορο με τα ποδαράκια απάνο. Απ' τον τίχο κςεπροβάλανε κάμποςες ςκονιζμένες φοτογραφίες. Φένετε, κάπιος βοίθιςε το νικοκίρι να μεταφέρι τ' άχριςτα απομινάρια τον ςπαζμένον επίπλον κε να ςιγιρίςι το δομάτιο αφτό.

— Παρακαλό καθίςτε,—ίπε, ο γέρος, δίχνοντας τον καναπέ.—Κατικό, κςέρετε, μονάχος, μυςαφίριδες προπολύ κανένα δεν ίδα. Ι χοριάτες κάποτε έρχυντε εδό, φέρνυν τρόφιμα, μα νά όπος πρέπι ανθρόπυς προπολύ δεν ίδα.

Ίτανε μια φορά ο ίλαρχος Σεβαρτς. Μπορί να τον κσέρετε ... Αχ, αν κε σιγνόμι, ίστε κόκινι εσίς.

Δίχος να μας ροτίσι, ο νικοκίρις πίγε στο μπουφέ, έβγαλε από κι διο μισοσπαζμένα πιάτα, διο πιρούνια—το ένα απλὸ κουζίνας, με κσίλινο χερούλι, το άλο—όμορφα λιγιζμένο, για φρούτα, που του έλιπε το ένα δόντι, κατόπι έβγαλε ένα στρονκιλὸ μάβρο πσομί κε μισί κουλούρα ουκρανικό λουκάνικο.

Αφού έβγαλε πάνο σε μια στραβί νκαζιέρα με φιτίλια το κατακαπνιζμένο από παχιά καπνιά τσαερό, σκούπισε τα χέρια-του με τιν πετσέτα που ο θεός κσέρι από πότε δεν πλίθικε, κατέβασε απ' τον τίχο μια αλόκοτι πίπα, όπου άνιγε το φαφούτικο στόμα-του ένας σκαλιστός τράγος με ανθρόπινο κεφάλι, γέμισε τιν πίπα με μαχόρκα κ' έκατσε στι σκιζμένι πολιθρόνα, που κουδούνισε με τις κσεπροβαλμένες σούστες-τις.

Στο διάστιμα όλον αφτόν τον προετιμασιόν εμίς καθόμασταν σιοπιλὶ στον καπανέ.

Ο Τζουμπούκ με σιγανόσπροκσε κε, χαμογελόντας πονιρά, χτίπισε απαρατίριτα με το δάχτιλο το μέτοπό-του.

Εγό τον κατάλαβα κε χαμογέλασα.

— Προπολύ πια δεν ίδα κόκινους,—ίπε ο νικοκίρις κε στι στιγμί ενδιαφέρθικε:

—- Πὸς ίνε ι ιγία του Λένιν;

Καλά, εφχαριστό, ίνε γερός κε ζοντανός,—σοβαρά απάντισε ο Τζουμπούκ.

— Χμ, γερὸς...

Το γεροντάκι ανακάτοσε μ' ένα σίρμα τι μπούκα τις πίπας που κάπνιζε κι' αναστέναξε.

— Μα να πούμε κε το σοστό, γιατί να ίνε άροστος;-- Σόπασε κε κατόπι, σα να απαντούσε σε ερότισί-μας, ίπε:— Μα νά εγὸ ίμε λιγάκι αδιάθετος. Τις νίχτες, κσέρετε πάσχο από αιπνία. Μου λίπι ι πρόιν πσιχικί ισοροπία. Σικόνουμε κάποτε, περπατό στα δομάτια—ισιχία, μόνο τα ποντίκια κσίνουν τα σανίδια.

— Τί ίνε αφτό πυ γράφετε;—ρότισα, βλέποντας στο τραπέζι ένα σορό μικρά φίλα χαρτί, γραμένα με πσιλύτσικα γράματα.

— Έτσι,—απάντισε εκίνος.—Στοχαζμί για τα τρέχοντα σιμβάντα. Στρόνο το πλάνο τις αναδιοργὰνοσις τυ κόζμυ. Εγό, κσέρετε, ίμε φιλόσοφος κε ατενίζο πσίχρεμα το κάθε-τι, πυ γενιέτε κε περνάι. Για τίποτα δεν παραπονιύμε... όχι, για τίποτα.

Εδό το γεροντάκι σικόθικε κε, μεμιάς κιτόντας απ' το παράθιρο, κσανακάθισε στι θέσι-τυ.

— Ι ζοί θα θοριβίσι, θα θοριβίσι, μα ι αλίθια θα μίνι. Νε, θα μίνι λαφροερεθιζμένα επανάλαβε ο γέρος.—Κε πριν γινόντυσαν στάσις, ίτανε το κίνιμα τυ Πυγατζόφ, ίτανε το 1905, κσανά ὲτσι κέγανε, καταστρέφανε τις επάβλις. Περνύσε ο κερός, κε σαν το Φίνικα απ' τι στάχτι, καναγενιόντανε τα ριμαγμένα, μαζεβόντανε τα διασκορπιζμένα.

— Μ' άλα λόγια τί θα πι αφτό; Κατά κε το παλιό σκέφτεστε να τα γιρίσετε όλα;—επιφιλαχτικὰ κε λίγο χοντρά ρότισε ο Τζυμπύκ.—Εμίς θα σας το γιρίσυμε!

Σ' αφτί τιν απότομα βαλμένι ερότισι το γεροντάκι σύφρο.ε κε, σινδιαλαχτικά χαμογελόντας, ίπε:

— Όχι, όχι... τί λέτε. Γι' αφτό δεν το ίπα. Αφτό το θέλι ο ίλαρχος Σσβαρτς, εγό όχι. Νά, μυ πρότινε να μυ επιστρέψι όλα, όσα μυ δανιστίκανε ι χοριάτες, μα εγό αρνίθικα. Τί μυ χριάζυντε, λέο. Ο κερός δεν ίνε τὲτιος, για να μυ τα επιστρέψυν, καλίτερα ας με προμιθέβυνε για τι ζοί-μυ από λίγο-λίγο τρόφιμα κε ας μεταχιρίζυντε τα καλά-μυ στιν ιγία-τυς.

Εδό ο γέρος κσανασικόθικε, στάθικε στο παράθιρο κε γλίγορα γίρισε προς το τραπέζι.

— Μα τί κὰνο... Νά κε το τσαερό έβρασε. Παρακαλό, στο τραπέζι. Τρότε, παρακαλό.

Δεν ίτανε ανάνκι να μας βιάσι κανένας: ι πέτσες το πσο-

μιό τρίκσανε στα δόντια-μας, κ' ι μιρωδιά τυ νόστιμυ κε με σκόρδο λυκάνικυ εφχάριστα μας γαργάλισε τα ρυθύνια.

Ο νικοκίρις πίγε στο διπλανό δομάτιο, κι' ακυότανε πος απασχολίτε, μετακινόντας κάτι κάσες.

— Γυστόζικος γέρος—σιγανοπαρατίρισα εγό.

— Γυστόζικος,—χαμιλόφονα το παραδέχτικε ο Τζυμπύκ, —μα μόνο... μόνο, γιατί όλο τον κερό κιτάζι στο παράθιρο;

Εδό ο Τζυμπύκ γίρισε, εκσέτασε πολί προσεχτικά το δομάτιο, κε τιν προσοχί-τυ τιν προσέλκισε το παλιό τσυβαλόπανο πυ ίτανε στρομένο στι γονιά. Σύφροσε το πρόσοπο κε πλισίασε στο παράθιρο.

Μπίκε ο νικοκίρις. Στα χέρια-τυ κρατύσε μια μποτίλια κε με τιν άκρι τις πιτζάμας-τυ σκύπιζε το στρόμα τις σκόνις-τις.

—Ορίστε,—ίπε, πλισιάζοντας στο τραπέζι.—Παρακαλό. Ο ίλαρχος Σσβαρτς, όταν ίχε περάσι από δο, δεν το ίπιε όλο. Επιτρέπστε-μυ, στο τσάι-σας λίγο κονιάκ. Αλίθια, κ' εγό ο ίδιος το-αγαπό, μα για τυς μυσαφίριδες... για τυς μυσαφίριδες...—Εδό το γεροντάκι τράβικσε κε πίρε το χαρτί πυ ίτανε στυμπομένι ι μποτίλια, κε γέμισε τα ποτίρια-μας μ' ένα ιγρό. Εγό άπλοσα το χέρι στο ποτίρι, μα τι στιγμί αφτί ο Τζυμπύκ έφιγε διαμιάς απ' το παράθιρο κε μύπε με θιμό:

— Τί κάνις αγαπιτέ; Μα δε βλέπις; ότι δε φτάνυν τα ποτίρια; Παραχόρισε τι θέσι-συ στο γέρο, πίγες κε θρονιάστικες. Εσί προφτένις ακόμα. Κάτσε, παπύλι, να πιύμε μαζί.

Κίτακσα τον Τζυμπύκ, απορόντας για το χοντρό τρόπο-τυ, με τον οπίο μυ μίλισε.

— 'Οχι όχι!—κι' ο γέρος τράβικσε το ποτίρι πίσο.— Εγό κατόπι... μυσαφίριδες δα ίσαστε.

— Πιες, παπύλι,—επανάλαβε ο Τζυμπύκ κι' αποφασιστικά κσανάφερε το ποτίρι κοντά-τυ.

— 'Οχι, όχι, μιν ανιςιχίτε,—με πίζμα αρνίθικε ο γέρος κε, ςπρόχνοντας αδέκςια το ποτίρι πίςο, τ' αναποδογίριςε. Εγό κςανάκατςα ςτιν προτινί θέςι-μυ, κι' ο γέρος κςαναπλιςίαςε ςτο παράθιρο κε τράβικςε τι λερί τςίτινι κυρτίνα.

— Γιατί τιν τραβάς;—ρότιςε ο Τζυμπύκ.

— Κυνόπια,—απάντιςε ο νικοκίρις.—Κυνόπια ένα ςορό. Το μέρος εδό ίνε χαμιλό... πόςο πλιθίνανε, τα καταραμένα.

— Εςί μονάχος κατικίς εδό;—ανεπάντεχα ρότιςε ο Τζυμπύκ.—Πός έτςι μόνος... κε πιανύ ίνε αφτό το άλο ςτρόμα ςτι γονιά;—κ' έδικςε το τςυβαλόπανο.

Δίχος να περιμένι απάντιςι, ο Τζυμπύκ ςικόθικε, παραμέριςε τιν κυρτίνα κ' έβγαλε απ' το παράθιρο το κεφάλι. Κατόπι-τυ ςικόθικα εγό. Απ' το παράθιρο ανίγονταν πλατιά θέα ςε λόφυς κε φιτίες. Βυτόντας κε κςεβυτόντας φενότανε μακριά ο δρόμος. Στιν άκρι τυ ιπςομένυ ορίζοντα, ςτο φον τυ κοκινιζμένυ υρανύ διακρίνονταν τέςερα ςιμαδάκια, πυ πιδύςαν.

— Κυνόπια!—φόνακςε χοντρά ο Τζυμπύκ ςτο νικοκίρι κε, μετρόντας τι ςυφρομένι φιγύρα-τυ με περιφρονιτικό βλέμα, πρόςθεςε:—Εςί, καθός βλέπο, κι' ο ίδιος κυνόπι ίςε—έμα να βιζάκςις θέλιςες; Πάμε, Μπορίς!

'Οταν τρέκςαμε κάτο απ' τι ςκάλα, ο Τζυμπύκ ςταμάτιςε, έβγαλε το κυτάκι κε, ανάβοντας ένα ςπίρτο, το πέτακςε εκί ςτο ςορό με τα ςκυπίδια 'Ενα μεγάλο κύβάρι κςερό χαρτί πίρε φοτιά, κε ι φλόγα απλόθικε προς τα πεταμένα ςτο πάτομα άχερα. 'Ενα-διο λεφτά ακόμα κε το γεμάτο με ςκυπίδια δομάτιο θα κεγότανε πια. Εδό όμος ο Τζυμπύκ με κάπια ανεπάντεχι αποφαςιςτικότιτα τςαλαπάτιςε τι φοτιά κε με τράβικςε κατά τιν έκςοδο.

Δε χριάζετε,—ίπε, ςα να δικεολογότανε. Το ίδιο κάνι—δικό-μας θα γίνι.

Μετά δέκα λεφτά δίπλα απ' τα χαμόδεντρα, όπυ κριφτίκαμε, σαν αστραπί περάσανε πέντε καβαλάριδες.

— Στιν έπαβλι τρέχυν,—εκσίγισε ο Τ'ζυμπύκ.—Μόλις ίδα στι γονιά το στρομένο τσυβαλόπανο, κατάλαβα, ότι ο γέρος δεν κατικί μοναχός-τυ, μα με κάπιον άλονα ακόμα. 'Ιδες, όλο κε στο παράθιρο ζίγονε; Ενόσο εμίς γιρίζαμε κάτο στα δομάτια, εκίνος έστιλε κάπιονα να φονάκσι τυς άσπρυς. 'Ετσι κε με το τσάι. Κάπος ίποπτο μυ φάνικε εκίνο το κονιάκ, ίσος να το ανακάτοσε με κανένα ποντικοβότανο; Δεν τυς αγαπό κε δεν τυς πιστέβο εγό αφτύς τυς κσεγιμνομένυς, μα φιλόκσενυς τσιφλικάδες! 'Οπιος κι' αν καμόνετε, ότι ίνε, μα το ίδιο κάνι, για μένα ίνε ο πρότος εχτρός-μυ.

Διανιχτερέπσαμε σε μια κλαδοκαλίβα για θέριζμα σανύ. Τι νίχτα άρχισε ι μπόρα, έβρεκσε στα γερά, εμίς όμος ίμασταν χαρύμενι. Ι κλαδοκαλίβα δεν έσταζε, κε με τέτια κακοκεριά ακίνδινα μπορύσες να χορτάσις τον ίπνο. Μόλις άρχισε να κσιμερόνι, ο Τζυμπύκ με κσίπνισε.

— Τόρα πρέπι να φρυρύμε ο ένας τον άλονα,—μυ ίπε.—Εγό προπολύ πια κάθυμε δίπλα-συ. Τόρα θα κσαπλόσο λιγάκι, κ' εσύ κάτσε κε φίλαγε. Αν ι κακί όρα το φέρι κε περάσι κανένας; Μα κίτα, να μι σε πάρι ο ίπνος κε σένα!

— 'Οχι, Τζυμπύκ, δε θα κιμιθό.

Βγίκα έκσο απ' τιν καλίβα. Κάτο απ' το βυνό άφριζε το ποτάμι. Χτες χοθίκαμε ος τι μέσι σε λασπόδικο, κολόδικο βάλτο, τι νίχτα το νερό στέγνοσε, κ' ι λάσπι σαν κολόδικι πέτσα κόλισε στο κορμί-μυ.

«Δε λύζυμε;—σκέφτικα.—Το ποταμάκι ίνε δίπλα, πρέπι μόνο να κατεβό απ' το βυναλάκι».

Ος μισί όρα καθόμυνα κε φίλαγα τον Τζυμπύκ. Κι' όλο το διάστιμα δε μυ έβγενε απ' το νυ ι επιθιμία να τρέκσο κε να λυστό. «Κανένας δεν ίνε ολόγιρα,—σκεφτόμυνα.—πιος θα περάσι τόσο νορίς, κε δρόμος κανένας δε φένετε εδό κοντά. Οσότυ να μεταγιρίσι ο Τζυμπύκ στ' άλο το πλεβρό, θα ίμε πια έτιμος».

Ο πιραζμός ίτανε, πολί μεγάλος, το κορμί-μυ τὄπιαςε ανατριχίλα κε φαγύρα. Πετόντας τι φιςινκιοθίκι πυ δε μυ χριαζότανε, τρεχάτος πίρα τον κατίφορο τυ βυνύ.

Το ποτάμι όμος δεν ίτανε τόςο κοντά, όςο φανταζόμυνα, κε θα περάςανε φένετε ος δέκα λεφτά, οςότυ να φτάςο στιν όχτι. 'Εϐγαλα τι μάϐρι γιμναςιακί μπλύζα, ακόμα εκίνι με τιν οπία ίχα φίγι απ' το ςπίτι, πετόντας χάμο τιν πετςένια τςάντα-μυ, τα ποδίματα κε το παντελόνι, μπλυμ—κε βρέθικα στο νερό. Ι καρδιά-μυ τρεμύλιαςε. Κυνίθικα ςτο νερό. Διαμιάς ζεςτάθικα. Ο-οχ, τὶ όμορφα! Κολίμπιςα ςιγά-ςιγά ςτι μέςι. Εκί, στιν κςέρα, ίτανε ένα χαμόδεντρο. Στι ρίζα-τυ κάτι μπερδέφτικε: ίτε κυρέλι, ίτε κανένα πυκάμιςο, πυ το τράϐικςε το ρέμα, όταν το κςεπλένανε. Κςανίγοντας τα κλαδιά, στι ςτιγμί τινάχτικα πίςο. Γαντςομένος απ'το παντελόνι ς' ένα κλαδί, πλάγιαζε μπρύμιτα ένας άνθροπος. Το πυκάμιςότυ ίτανε ςκιζμένο, κε στι ράχι-τυ μάϐριζε μια μεγάλι ανιχτί πλιγί. Με διαςτικό κολίμπιμα, ςάμπος φοβύμενος, ότι κάπιος νά-νά θα με δανκάςι δινατά, κολίμπιςα πίςο.

Φορόντας τα ρύχα-μυ, γίριςα με τρόμο το κεφάλι απ' το χαμόδεντρο, πυ πραςίνιζε χτιπιτά στιν κςέρα. Το νερό χτίπιςε πιο δινατά, ίτε κυνόντας το χαμόδεντρο κςεςκάλοςα το νεκρό, όπος κε νἄνε, ο νεκρός έπλεφςε, τον αναποδογίριςε το ρέμα κε τον κυβάλιςε στιν όχτι πυ βριςκόμυνα.

Περνόντας διαςτικὰ τὸ παντελόνι στα πόδια, άρχιςα να φορό τι μπλύζα για να φίγο πιο γλίγορα από κι. 'Οταν έχοςα το κεφάλι στο γιακά, το κορμί τυ τυφεκιζμένυ ίτανε πια δίπλα εκί, σχεδόν κοντά στα πόδια-μυ

Φονάζοντας άγρια, άθελα έκανα ενα βίμα μπροστά κε γλιςτρόντας λίγο έλιπςε να πεταχτό στο νερό. Γνόριςα το ςκοτομένο. 'Ιταν ένας απ' τυς τρις πλιγομένυς πυ αφίςαμε ςτο μελιςοκομίο: ίτανε ο Τςινκάνος-μας.

— Ε-έι, παλικαράκι!—άκυςα από πίςο-μυ μια φονί.—Για ζίγοςε εδό.

Τρις άγνοςτι ερχόντανε ίςια κατὰ πάνο-μυ. Ι διο απ'

αφτύς ίτανε με τυφέκια. Δεν ίχα πύ να φίγο—μπροστά-μυ αφτί, πίσο το ποτάμι.

— Από πύ ίσε;—με ρότισε ένας πσιλός μαβρογένις άντρας.

Σόπενα. Δεν ίξερα, τὶ ίνε αφτί ι άνθροπι—κόκινι ίτε άσπρι.

— Από πύ... σε ροτύν;—πιο χοντρά πια με ξαναρότισε, αρπάζοντάς-με απ' το χέρι.

— Μα τί κυβεντιάζις μαζί-τυ,—πίρε μέρος στιν ομιλία ο άλος, ας τον πάμε στο χοριό, εκί κε δίχος εμάς θα τον ροτίσυνε.

Πλισιάσανε διο αμάξια.

— Για δόσε το κνύτο!—φόναξε ο μαβρογένις σ' ένανε απ' τυς χοριάτες αμαξάδες, που στριμοχνότανε διλὰ στ' άλογό-τυ.

— Γιατί;—δισαρεστιμένα ρότισε ο άλος.—Τί το θες το κνύτο; Φέρτονε στο χοριό, εκί τα ξεδιαλίνυν.

— Μα μίπος φίγι. Θα στρίπσο τα χέρια, γιατί έτσι όπος κιτάι, μπας κε το στρίπσι.

Μ' επιδέξιο στρίπσιμο μυ πετάξανε πίσο τυς ανκόνες κε με σιγανοσπρόξανε στ' αμάξι.

— Κάτσε!

Τα καλοθρεμένα άλογα κσεκινίσανε κε με γλίγορο τροχ τρέκσανε κατά το μεγάλο χοριό, που λαμπίριζε με τυς άσπρυς καπνοδόχυς-τυ πάνο στον πράσινο λοφίσκο.

'Οταν καθόμυνα στ' αμάκσι ακόμα έλπιζα, ότι ι σινοδί-μυ—ίνε παριιζάνι ενός απ'τα κόκινα αποσπάζματα, ότι επιτόπυ όλα θα φανύν κ' εφτίς θα μ' απολίσυνε.

Μέσα στα χαμόδεντρα όχι μακριά απ' το χοριό ένα φρυρός ρότισε φοναχτά:

—Πιος ίνε;

— Εγό... ο στάροστας,—απάντισε ο μαβρογένις.

—Α-α-α!.. Πύ ίσυνα;

— Απ' το χύτορ τ' αμάκσια πίγα να πάρο.

Τ'άλογα ορμίσανε κε προσπεράσανε δίπλα απ' το φρυρό. Δεν πρόφτασα να δο ύτε τα ρύχα-τυ, ύτε το πρόσοπότυ, γιατί όλι-μυ ι προσοχί ίτανε καρφομένι στυς όμυς-τυ. Στυς όμυς-τυ ίχε επομίδες.

ΚΕΦΑΛΕΟ IX

Στο δρόμο στρατιότες ακόμα δε φενόντανε—μπορί να κιμόντανε. Στιν εκλισιά δίπλα βρισκόντανε κάμποσα δίτροχα αμάκσια, ένα κλιστό φυργόνι με εριθρό σταβρό, κε κοντά στι φοριτί κυζίνα ι μαχμυρλίδες μάγιρι σκίζανε ένα δαδόκσιλο για ν' ανάπσυνε φοτιά.

— Στο επιτελίο να σας πάο;—ρότισε ο αμακσάς το στάροστα.

— Μπορίς κε στο επιτελίο. Αν κε ι εβγενία-τυς κιμάτε ακόμα. Δεν ακσίζι τον κόπο για τέτιο πεδαρέλι να τον ανισιχίσυμε. Φέρε-μας κατά τιν όρα στι φιλακί.

Το αμάκσι σταμάτισε κοντά σ' ένα πέτρινο χαμιλό μικρό χοριατόσπιτο με παράθιρα, πύχαν κάνκελα. Με σπρόκσανε κατά τιν πόρτα. Βιαστικά πσάχνοντας τις τσέπες-μυ, ο στάροστας έβγαλε κε πίρε τιν πετσένια τσάντα-μυ. Ι πόρτα βροντόκλισε, κρότισε ι σύστα τις κλιδαριάς.

Τις πρότες στιγμές του δινατού φόβου που μ' έφερνε σοματικό πόνο, κατέληξα στο σιμπέραζμα ότι χάθικα, χάθικα τελιοτικά κι' αμετάκλιτα, ότι καμιά ελπίδα σοτιρίας δεν ιπάρχι. Θ'ανεβί ο ίλιος πςιλότερα, θα κςιπνίςι ο εδγενέστατος, για τον οπίο ιπενθίμιςε ο στάροστας, θα με προςκαλέςι, κε τότε θάνατος, τότε τέλος.

'Εκατςα στο πανκάκι κε, ακυμπόντας το κεφάλι στο σανίδι του παράθιρου, μύδιαςα κάπος αποχαδνομένος. Στα μιλίνκια, σα σφιράκια χτιπύςε το έμα: τυκ-τυκ, τυκ-τυκ, κ' ι σκέπςι σα χαλαζμένι πλάκα φονόγραφου επαναλάδανε σκοντάφτοντας όλο το ίδιο: τέλος, τέλος, τέλος... Κατόπι, αφού στριφογίριςε μέχρι αποδλάκοςι, από κάπιο αθόριδο σπρόκςιμο ι ςυδλερί άκρι τις ςινέςθιςίς-μου μπίκε στο χριαζόμενο ελιγμό του μιαλύ κ' ι σκέψςις μ' ορμιτικί φόρα αρχίςανε να τρέχουν ακράτιτες ι μια κατόπι απ' τιν άλι.

«'Ινε δινατό να μιν ιπάρχι τρόπος σοτιρίας; Κε τόσο ανόιτα να τιν πάθο! 'Ιςος μπορό να φίγο; 'Οχι, να φίγο ίνε αδίνατο. Μπορί, νάρχουντε στο χοριό ι κόκινι κε να προφτάςουν να το πάρουν; Κι' αν δεν επιτεθούν; 'Ιτε επιτεθούν κατόπι πια, όταν θα ίνε αργά; 'Ιςος... 'Οχι, τίποτα δε μπορί να γίνι, τίποτα δε δγένι».

Δίπλα απ' το παράθιρο περνύςε ένα κοπάδι. Σφιχτομαζομένα κυνιόντχνε τα πρόδατα, δελάζανε κε κυδουνίζανε με τα κυδουνάκια τα κατςίκια, κροτάλιζε με το μαςτίγι ο δοςκός. 'Ενα μυςκαράκι έτρεχε χοροπιδόντας, κε πάςκιζε κομικά προχορόντας ν' αρπάκςι το διζί τις αγελάδας.

Ι ιρινικί αφτί αγροτικί ικόνα μ' έκανε ακόμα περιςότερο να εςθανθό το δάρος τις θέςις-μου, στο έςθιμα του φόδου ανακατονότανε κε μάλιστα το κςεπέραςε για ένα μικρό χρονικό διάστιμα το πικρό παράπονο: ορίστε...τέτιο προί...όλι ζύνε. Κε τ' αρνιά, κε παντύ ι ζοί σα ζοί, κ' εςί πέθανε!

Κε, όπος ςιχνά ςιμδένι, απ' το χάος τον κυτόν σκέψςεον, τον ανόιτον κε απραγματοπίιτον πλάνον κςεφίτροςε μια πολί-πολί απλί κε σαφίς ιδέα, εκίνι ακριδός που μπορί να

πι κανένας με τον πιο φισικό τρόπο κε προτίτερα απ' όλες έπρεπε νάρθι σε βοίθια.

Τόσο πολί σιμορφόθικα κε σινίθισα με την κατάστασι τυ κρασνοαρμέιτσυ κε τυ μαχιτί τυ προλεταριακύ αποσπάζματος, όστε ολότελα λιζμόνισα, πος το ότι ανίκο στυς κόκινυς ίτανε κάπος αφτονόιτο κε δεν απετύσε καμιά απόδικσι, κε το να το αποδίκσο ίτε να το αρνιθό μυ φενότανε γενικά τόσο τιποτένιο, όσο κε το να εκσιγίσο σ'έναν κσένο, ότι τα μαλιά-μυ ίνε άσπρα κι' όχι μάβρα,—να εκσιγίσο τότε, οπόταν κε δίχος εκσίγισι όλι θαβμάσια το βλέπυν.

«Στοπ, — ίπα με το νύ-μυ αρπάζοντας χαρύμενος το σοτίριο νίμα. —Μα καλά... ίμε κόκινος. Αφτό το κσέρο εγό, ιπάρχυν όμος οπιαδίποτε σιμάδια, απ' τα οπία θα μπορύσαν να το καταλάβυν εκίνι;»

Αφύ το σκέφτικα λιγάκι, κατέλικσα στιν τελιοτικί πεπίθισι, ότι δεν ιπάρχυν τέτια σιμάδια. Χαρτιά, ότι ίμε κρασνοαρμέιτσος, δεν ίχα. Τι νκρίζα στρατιοτικί παπάχα με τ' αστράκι τιν έχασα, φέβγοντας απ' τι γραμί. Τότε πὲτακσα κε το μανδία. Το σπαζμὲνο τυφέκι-μυ ίτανε πεταμένο στο δάσος μέσα στα χόρτα, τι φισιννιοθίκι-μυ προτύ να πάγο να λυστό τιν άφισα στιν κλαδοκαλίβα. Ι μπλύζα-μυ ίτανε μὰβρι, μαθιτική. Ι ιλικία-μυ δεν έκανε για στρατιότις. Τί ακόμα μένι;

Αχ νε! Το μικρό μάυζερ, πυ ίνε κριμένο στο στίθος-μυ, κι' ακόμα τί; Ακὸμα ι ιστορία για το πος βρέθικα στιν όχτι τυ ποταμύ. Αλά το μάυζερ μπορὸ κε να το χόσο κὰτο απ' τι θερμάστρα, κε τιν ιστορία ...ιστορία μπορί κε να σοφιστί κανένας.

Για να μιν τα μπερδέπσο, αποφάσισα να μιν περιπλέκο τα περιστατικά με τιν εκσέβρεσι νέυ ονόματος κε νέυ επίθετυ, ιλικίας κε τόπυ γένισις. Αποφάσισα να μίνο όπιος ίμε, διλαδί ο Μπορίς Γόρικοφ, μαθιτίς τις πέμτις τάκσις τις πραχτικίς σκολίς τυ Αρζαμάς, πυ πίγε με το θίο-τυ (για να μιν τα μπερδέπσο, θιμίθικα κε βρίκα καθαφτό θίο-μυ) στο Χάρκοβο

στι θία-τυ (ι διέφθινσι τις θίας έμινε στο θίο-μυ). Στο δρόμο έμινα πίσο απ' το θίο-μυ, με κατεβάσανε απ' το τρένο γιατί ταξίδεβα δίχος τιν απετύμενι άδια κε τα ντοκυμέντα-μυ (τάχι ο θίος-μυ). Τότε αποφάσισα να προχορίσο κατά μάκρος τις σιδιροδρομικίς γραμίς για να κάτσο στο τρένο στον επόμενο σταθμό. Μα εδό τέλιοσαν ι κόκινι κι' άρχισαν ι άσπρι. Αν ροτίσυν, πός ζύσα ενόσο πίγενα θα πο, ότι μυ δίνανε ελειμοσίνι στα χοριά. Αν ροτίσυν, γιατί πίγενα στο Χàρκοβο, αφύ δεν ξèρο τι διέφθινσι τις θίας, θα πο, ότι έλπιζα να τι βρο στο γραφίο διεφθίνσεον. Αν μυ πύνε: «Πύ στο διάολο, μπορύν να βρεθύν τόρα γραφία διεφθίνσεον;»—θ' απορίσο κε θα πο, ότι μπορύν, γιατί κε το Αρζαμάς ακόμα, πυ ìνε τέτια τιποτένια πόλι, κι' αφτί έχι γραφίο διεφθίνσεον. Αν με ροτίσυν: «Πός έτσι ο θìος-συ έλπιζε να περàσι απ' τιν κόκινι Ροσία στο άσπρο Χάρκοβο;»—θα πο, ότι ο θίος-μυ ίνε τέτιος τετραπέρατος, πυ όχι μονάχα στο Χάρκοβο, μα αν θες, κε στο εξοτερικό μπορί να περάσι. Μα νά εγό... όχι, δεν ίμε τετραπέρατος, καθόλυ δε μπορό. Στο μέρος αφτό θα πρέπι να κλάψο. Όχι στα γερά, μα έτσι για να φένετε ι λίπι-μυ. Αφτά προς το παρόν, τα άλα θα φανύν εκί επιτόπυ.

Έβγαλα το μάυζερ. Ίθελα να το χόσο κάτο απ' τι θερμάστρα, μα μετάνιοσα. Κι' αν μ' απολίσυνε ακόμα, από δο πια δεν το πέρνις. Το δομάτιο ίχε διο παράθιρα: το ένα έβγενε στο δρòμο, το άλο—σε στενό παρασόκακο, μέσα απ' το οπίο περνύσε ένα μονοπάτι παραφιτρομένο απ' τις διο πάντες με πικνές τσυκνίδες. Τότε σìκοσα απ' το πάτομα ένα τσαλακομένο χαρτί, τìλιξα το μάυζερ κε πέταξα το μικρò πακετάκι στο πικνότερο μέρος τον τσυκνιδον. Μόλις πρόκανα να το κάνο, κε στον εξόστι ακύστικε ένας θόριβος. Φέρανε άλυς τρις: διο χοριάτες, πυ κρίψανε τ' άλογα, όταν μαζèβανε τ' αμάξια κε ένα παλικαράκι, πυ δεν ξέρο γιατί έκλεψε τιν εφεδρικí διπλí σύστα απ' το δίτροχο αμàξι ενός πολιβολιτί. Το παλικαράκι το ίχαν χτιπίσι στα γερά, δε γόνκιζε όμος, αλά ανàπνεε βαριά, σάμπος να το φέρανε εδό τρεχάλα.

Στο μεταξύ ο δρόμος τυ χοριύ ζοντάνεψε. Περνύσαν στρατιότες, χλιμιντρίζανε τ' άλογα, κροτύσανε ι καραβάνες κοντά στι φοριτί κυζίνα. Φανίκανε σινδετές, πυ ξετιλίζανε το τιλεφονικό σίρμα απ' τυς μακαράδες. Μ' ακρίβια, διματίζοντας πόδι με πόδι, κάτο απ' το κυμάντο ενός κορδομένυ ιπαξιοματικύ πέρασε από δίπλα ίτε φρυρά ίτε περίπολος.

Ξανακρότισε ι κλιδαριά, χόθικε μέσα το κεφάλι ενός στρατιότι. Σταματόντας στο κατόφλι ο στρατιότις έβγαλε απ' τιν τσέπι ένα τσαλακομένο χαρτάκι, το κίταξε κε φόναξε δινατά:

— Πιος ίνε εδό ο Βάαλντ, θαρό;.. 'Εβγα.

Κίταξα τυς γιτόνυς-μυ, εκίνι εμένα, κανένας δε σικονότανε.

— Βάαλντ...Πιος λιπόν ίνε;

«Βάαλντ Γιύρι!» τρόμαξα εγό, κε θιμίθικα τα χαρτιά πυ βρίκα στι φόδρα κε πυ τα ξέχασα μέσα στις φασαρίες πυ σινέβικαν τελεφτέα...Δεν ίχα να εκλέξο. Σικόθικα κε με όχι σταθερό βίμα κατεφθίνθικα στιν πόρτα.

«Μα νε, βέβεα,—κατάλαβα πια.—Βρίκαν τα χαρτιά κε θαρύνε πος ίμε εκίνος... ο σκοτομένος. 'Οι, τι άσχιμο πυ ίνε αφτό! Πόσο απλό κι' όμορφο ίτανε το πρότο-μυ πλάνο, κε πόσο έφκολα μπορό τόρα να τα χάσο κε να τα μπερδέψο. Κε ν' αρνιθό τα χαρτιά δεν κάνι. Διαμιάς θα ξεφιτρόσι ι ιποψία—πύ προμιθέφτικα τα ντοκυμέντα, γιατί»; Πέταξε απ' το κεφάλι-μυ όλι ι καλοσκεμένι ιστορία τυ ταξιδιύ-μυ στι θία-μυ με' τον τετραπέρατο θίο-μυ... Πρέπι να σοφιστό κάτι κενύργιο, μα τί να σοφιστό; Εδό πια φένετε επιτόπυ θα κιτάξυμε.

«Μα...αχ, τί βλάκας, πυ ίμε! Ε, καλά, ίμε ο Βάαλντ, κε πάγο στυς δικύς-μυ. Επιτέλυς έφτασα, πρέπι να ίμε έφθιμος, εφχαριστιμένος, κ' εγό πιγένο με σκιμένο το κεφάλι, σα να προδοδίζο νεκρό».

Τεντόθικα κε προσπάθισα να χαμογελάσο. Αλά πόσο δί-

σκολο ίνε να ίςε κάποτε έφθιμος, πόσο άθελα σάμπος λαστιχένια σιςφίνκυντε κε τρèμυνε τα με τι δία σε χαμόγελο ανιγμένα χίλια!

Απ' τον εκςόστι τυ επιτελίυ κατέβενε ένας απςιλός ιλικιομένος ακςιοματικός μ' επομίδες λοχαγύ. Δίπλα-τυ, με όπςι σκιλιύ πυ το κλοτςίςανε, διμάτιζε ο στάροστας. Βλέποντάς-με, ο στάροστας σταμàτιςε κι' άνικςε τα χέρια: σιγνόμι, μαθές, λάθος έγινε.

Ο ακςιοματικός ίπε στο στάροστα κάτι απότομο, κ' εκίνος κυνòντας δυλόπρεπα το κεφάλι èτρεκςε κατά μάκρος τυ δρόμυ.

— Γιά-ςυ, εχμάλοτε,—λίγο κοροιδεφτικά, μα δίχος κανένα θιμό ίπε ο λοχαγός.

— Ιγία σας έφχυμε, κίριε λοχαγέ,—απάντιςα εγό èτςι, όπος μας μαθένανε στιν πραχτικί σκολί στα μαθίματα τις στρατοτικίς γιμναστικίς.

— Πέραςε,—απόλιςε ο ακςιοματικός το ςινοδό-μυ κε μυ πρόςφερε το χèρι.—Πός βρέθικες εδό;—ρότιςε, χαμογελόντας πονιρά κε βγάζοντας τςιγάρο.—Τι γενέτιρα γι κε τιν πατρίδα να ιπεραςπιςτίς; Διάβαςα το γράμα πυ ίτανε για το ςινταγματάρχι Κορενκόφ, μα τόρα αφτό δε ςυ χριάζετε, γιατί ο ςινταγματάρχις ίνε πια μίνας πυ σκοτόθικε.

«Κε πολί ορέα πυ σκοτόθικε», σκέφτικα.

— Πάμε σε μένα. Πός έτςι βρ' αδερφέ δε φανερόθικες στο στάροστα; Νά, πυ ανανκάστικες να κάτςις. Έπεςες στυς δικύς-ςυ, κε διαμιάς στι φιλακί.

— Μα δεν ίκςερα, τί àνθροπος ίνε. Επομίδες δεν έχι, μυζίκος σα μυζίκος. Νόμιςα, ότι ίνε κόκινος. Εδό δα, λèνε, τριγιρνύνε,—κςεζύλιςα από μèςα-μυ κε τιν ίδια στιγμί σκèφτικα, ότι ο ακςιοματικός, φένετε, ίνε καλός, δεν ίνε τόςο παρατιριτικός, αλιός απ' τιν αφίςικι όπςι-μυ διαμιάς θα μάντεβε, ότι δεν ίμε εκìνος, για τον οπίο με πέρνι.

— Γνόριζα τον πατέρα-ςυ,—ίπε ο λοχαγός.—Προπολύ, στα 1907 ίμυνα σε σας στο Οζερκί στα στρατιοτικά

γιμνάσια. Εςί τότε ίςυνα όλος διόλυ πεδάκι, μόνο μια ακαθόριςτι ομιότιτα έμινε. Εςί δε με θιμάςε;

— 'Οχι,—κάπος ζιτόντας ςιγνόμι, απάντιςα εγό,— δε ςας θιμάμε. Τα γιμνάςια λιγάκι τα θιμάμε, αλά τότε πολί αχςιοματιχί ίτανε στον τόπο-μας.

Αν δεν ίχα εκίνι τιν «ακαθόριςτι ομιότιτα», για τιν οπία ιπενθίμιςε ο λοχαγός κε αν τυ παρυςιαζότανε κε ι παραμικρί ιποπςία, με διο-τρις εροτίςις για τον πατέρα-μυ, για το στρατιοτικό ςόμα τον καντέ θα μπορύςε πέρα-πέρα να με καταςτρέπςι.

Μα ο αχςιοματικός τίποτα δεν ιποπςιαζότανε. Το ότι δε φανερόθικα στο στάροςτα τυ φενότανε πολί πιςτεφτό, κ' ι μαθιτεδόμενι τον στρατιοτικόν ςομάτον τον καντέ φέδγανε τότε απ' τι Ροςία στο Δον με τα κοπάδια.

— Θα θέλις να φας το δίχος άλο; Παχόμοφ,—φόναχςε το στρατιότι πυ φιςύςε το ςαμοδάρι,—τί έχις ετιμαζμένο;

— Κοτόπυλο, εδγενέςτατε. Το ςαμοδάρι τόρα θα βράςι... κ' ι παπαδιά έδγαλε πια το ζιμάρι, ι πίτες γλίγορα θάνε έτιμες.

— Κοτόπυλο! Τί μπορί να μας κάνι το κοτόπυλο διο ανθρόπυς; Δόςε-μας κάτι άλο ακόμα.

— Μπορό να ζεςτάνο μέςα σε γυρυνίςιο πάχος τα χτεςινά δαρένικα.

— Δόςε τα δαρένικα, δόςε το κοτόπυλο, κε γλίγορα-γλίγορα!

Τι στιγμί αφτί στο διπλανό δομάτιο παραπονιάρικα καλύςε το τιλέφονο.

— Εδγενέςτατε, ο ίλαρχος Σςδαρτς ςας προςκαλί στο τιλέφονο.

Με σταθερί, ίςιχι δαρίτονι φονί ο λοχαγός έδινε διαταγές στον ίλαρχο Σςδαρτς.

'Οταν έδαλε το δέχτι στι θέςι-τυ, κάπιος άλος, κατά τα φενόμενα επίςις αχςιοματικός, ρότιςε το λοχαγό:

— Τί νέα κσέρι ο Σσβαρτς για το απόσπαζμα τυ Μπέγιτζεφ;

— Για τιν όρα τίποτα. Πίγανε χτες διο κόκινι στιν έπαβλι Κυστάρεφσκ, μα δεν μπορέσανε να τυς πιάσυν. Νε! Βίκτορ Ιλίτζ, γράπστε έκθεσι, ότι σίμφονα με τις πλιροφορίες τυ Σσβαρτς, το απόσπαζμα τυ Σσεμπάλοφ θα προσπαθίσι να διαφίγι δίπλα απ' το σινταγματάρχι Ζζίχαρεφ στιν περιοχί τυ μετόπυ τον κόκινον. Πρέπι να μιν τυς αφίσυμε να ενοθύ-νε με τον Μπέγιτζεφ.

— Λιπόν, νέε-μυ, πάμε να προγεβματίσυμε. Φάτε, αναπαφθίτε, κε τότε θ' αποφασίσυμε πος κε πύ να σας βολέψυμε.

Μόλις προφτάσαμε να καθίσυμε στο τραπέζι, να βάλι ο στρατιότις τις ιπιρεσίας στο τραπέζι τιν πιατέλα με τα βαρένικα πυ καπνίζανε, το κοτόπυλο, πυ κατά τις διαστάσις-τυ έμιαζε περισότερο με κοτζάμ πετινό, κε το τιγάνι με τις τσιγαρίδες πυ τσιρτσιρίζανε, μόλις πρόκανα ν' απλόσο το χέ-ρι στο κσίλινο κυτάλι κε να σκεφτό, ότι ι τίχι φένετε με εβνοί, οπόταν κοντά στιν αβλόπορτα ακύστικε θόριβος, φονές κε βρισιές.

— Σας φέρανε, εβγενέστατε,—ίπε, επιστρέφοντας ο στρατιότις τις ιπιρεσίας,—έναν κόκινο με το τυφέκι-τυ. Τον πιάσανε στο λιβάδι τυ Δαμπέλιν μέσα στιν κλαδοκαλίβα. Πίγανε ι πολιβολιτές να θερίσυν χορτάρι, κιτάκσανε, κι' αφτός κιμότανε στιν καλίβα κε δίπλα-τυ βρισκότανε το όπλο κε μια μπόμπα. Ε, πέσανε πάνο-τυ κε τον δέσανε πισάγκονα. Δια-τάζετε να τον φέρυν εδό;

— Ας τον φέρυν...όχι όμος εδό. Ας περιμένυν στο διπλανό δομάτιο οσότυ να προγεβματίσο.

Κσανακύστικε ποδοβολιτό, κρότος κονταχιόν.

— Εδό!—φόνακσε κάπιος πίσο απ' τον τίχο.—Κάτσε στο σκαμνί κε βγάλε το καπέλο, δε βλέπις ικόνες!

— Εσί τα χέρια-μυ λίσε πρότα κε κατόπι γάβγιζε!

Το βαρένικο πάγοσε στο μισανιγμένο στόμα-μυ κε μπαφ —έπεσε πίσο μέσα στο πιάτο. Απ' τι φονί γνόρισα, ότι εχμάλοτος ίνε ο Τζυμπύκ.

— Τί, κάικες;—ρότισε ο λοχαγός.—Μα μι βιάζεσε τόσο πολί. Προφτένις, χορτένις.

'Ινε δίσκολο να φανταστί κανένας τι βασανιστικί νεβρικί κατάστασι που με κατακιρίεψε. Για να μι δόσο ιποψίες, έπρεπε να φένυμε έφθιμος κε ίσιχος. Τα βαρένικα σα χοματένιι βόλι αλίβονταν μέσα στο στόμα-μυ. Χριαζότανε μεγάλι δίναμι για να μπορέσο να σπρόκσο τα κομάτια στο σφιγμένο λàρινκά-μυ. Αλά ο λοχαγὸς ίνε βέβεος, ότι ίμε παραπιναζμένος, ο ίδιος άλοστε τυ το ίχα πι πριν απ' το πρόγεβμα. Κε τόρα ίμυνα ιποχρεομένος να τρόγο πάνο απ' τις δινάμις-μυ. Βαριανιγοκλίοντας τ' αποκσιλομένα σαγόνια-μυ, αραδιάζοντας μιχανικά τα γιαλιστερά απ' το πάγος κομάτια στο πιρύνι, ίμυνα καταθλιμένος κε τσακιζμένος, απ' τι σινèσθισι τις ενοχίς-μυ μπροστά στον Τζυμπύκ. «Εγό φτέο, πυ τον πιάσανε εχμάλοτο ι διο πολιβολιτές. Εγό, παρ' όλο πυ με προιδοπίισε, πίγα τυ κεφαλιύ-μυ κε λύστικα. Εγό φτέο πυ τον πιο αγαπιτό-μυ σίντροφο, τον πιο αγαπιμένο-μυ άνθροπο τον πιάσανε όταν κιμότανε κε τον φέρανε στο εχτρικό επιτελίο».

— Ε, ε, αδέρφι, εσί βλέπο κιμάσε ολοσδιόλυ,—σαν από μακριά έφτασε στ' αφτιά μυ ι φονί τυ λοχαγύ.—Το πιρύνι με το βαρένικο στο στόμα, κι' ο ίδιος έκλισες τα μάτια. Πίγενε πλάγιασε στο σανό, ισίχασε. Παχόμοφ, προβόδισέ-τον.

Σικόθικα κε προχόρισα κατά τιν πόρτα. 'Επρεπε τόρα να περάσο απ' το δομάτιο τον τιλεγραφιτόν, όπυ καθότανε ο εχμάλοτος Τζυμπύκ.

Ι στιγμί ίτανε δίσκολι.

'Επρεπε, να μι με προδόσι ο σαστιζμένος Τζυμπύκ ύτε με μια χιρονομία, ύτε με μια αναφόνισι. 'Επρεπε να τυ δόσο να καταλάβι, ότι θα φροντίσο να κάνο όλα τα δινατά για να τον σόσο.

Ο Τζυμπύκ καθότανε, σκίβοντας χαμιλὰ το κεφάλι. 'Εδικσα. Ο Τζυμπύκ ανασίκοσε το κεφάλι κε βιαστικά τινάχτικε πίσο.

Αλά προτύ ακόμα να νκίκσι τον τὶχο με τι ράχι βίασε τον εαφτό-τυ, καταπάτισε κ' έπνικσε τι φονί πυ ὰθελα τυ κσέφιγε. Κρατόντας τάχα το βίχα, έφερα το δάχτιλο στα χίλια, κι' απ' το γλὶγορο νέβμα τυ ματιύ πυ μΰκανε ο Τζυμπύκ κε τι μεταφορά τυ βλέματός-τυ από μένα στο στρατιότι τις ιπιρεσίας πυ βιμάτιζε κατόπι-μυ, κατάλαβα, ότι ο Τζυμπύκ έτσι ίτε αλιός τὶποτα δεν κατάλαβε κε λογαριὰζι επίσις, ὸτι με σιλάβανε σαν ιποπτεβόμενο, πυ πασκὶ ζι να δικεολογιθί. Το ενθαριντικό-τυ βλὲμα μΰλεγε: «Τίποτα μι φοβὰσε. Δε σε προδίδο».

'Ολα αφτά τα σιοπιλά σινιάλα ίτανε τόσο σὶντομα, πυ δεν τα παρατίρισε ύτε ο στρατιὸτις τις ιπιρεσίας, ὺτε ο φρυρός. Βγίκα στιν αβλί τρικλίζοντας.

— Εδό, παρακαλό,—μΰδικσε ο στρατιότις τις ιπιρεσίας μια μικρί αποθίκι, πυ κολνύσε στον τίχο τυ σπιτιύ.—Εκί μέσα έχι σανὸ κε πάπλομα. Τιν πορτίτσα μονάχα κλίστε από μέσα, γιατί μπορύν να μπυν τα γυρυνόπυλα.

ΚΕΦΑΛΕΟ Χ

Χόνοντας το κεφάλι στο δερμάτινο προσκέφαλο, ισίχασα. «Τί να κάνο τόρα; Πός να γλιτόσο τον Τζυμπὺκ; Τί πρέπι να κάνο για να τον βοιθίσο να φίγι; Εγό φτέο, εγὸ πρέπι να βρο διέκσοδο, κ' εγό κάθυμε, τρόγο βαρένικα, κι' ο Τζυμπύκ οφίλι να πλιρόσι για μένα».

Μα τίποτα να σκεφτό δε μπορύσα.

Το κεφὰλι-μυ ζεστάθικε, τα μάγυλα-μυ κέανε κε σιγάσιγά με κατέλαβε μια πιρετόδικι νεβρικί κατάστασι. «Τίμια άραγε φέρυμε, δεν πρὲπι άραγε να πάγο κι' ανιχτά να δилόσο, ότι κ' εγό ὶμε κόκινος, ότι ίμε σίντροφος τυ Τζυμπύκ κε θέλο να μιραστό τιν τίχι-τυ;»—Ι σκὲπσι αφτί με τιν απλότιτα κε το μεγαλίο-τις μ' αποτίφλοσε.—Μα νε,

βέβεα,— μυρμύριζα,— αφτό θα ίνε τυλάχιστο εκσαγορά τυ άθελυ λάθυς-μυ. — Εδό θιμίθικα ένα διίγιμα, απ' τιν εποχί τις γαλικίς επανάστασις πυ προπολύ το διάβασα, στο οπίο ένα πεδί, πυ το αφίκανε ελέφθερο, δίνοντας πίστι στο λόγο τιμίς, επèστρεψε στον εχτρό ακσιοματικό για να το τυφεκίσι.— Μα νε, βέβεα,— βιαστικά κατέπιθα κε βεβέονα τον εαφτό-μυ,— θα σικοθό τόρα, θα βγο κε θα τα πο όλα. Ας δύνε τότε κ' ι στρατιότες κι' ο λοχαγός, πος κσέρυν να πεθένυν ι κόκινι. Κι' όταν θα με βάλυν στον τίχο, θα φονάκσο: «Ζίτο ι επανάστασι!» 'Οχι... αφτό όχι. Αφτό πάντα το φονάζυν. Εγό θα φονάκσο: «Κατάρα στυς διμίυς! 'Οχι θα πο...»

'Ολο κε πιο πολί με μέθιζε ι σινέσθισι τυ θλιβερύ θριάμβυ τις απόφασις πυ πίρα, άναβα όλο κε πιο πολί, έφθασα ς' εκίνο το σιμίο, οπόταν ο σκοπός τον διαβιμάτον αρχίζι να χάνι τιν καθαφτό ακσία-τυ.

«Σικόνυμε κε βγèνο.— Εδό μισοσικόθικα κ' έκατσα στο σανό. — Μα τί θα φονάκσο;»

Στο σιμίο αφτό ι σκέψις κλοθογιρίσανε σα λαμπερό, αποτιφλοτικό καρυσèλι, κάτι παράλογες τιποτένιες φράσις αναβοζβίνανε στι φαντασία-μυ, κι' αντίς να σκεφτό να βρο επιθανάτιο λόγο, δεν κσέρο γιατί θιμίθικα το γέρο-τσίνκανο πυ έπεζε στο Αρζαμάς φλάυτο στις χαρές. Θιμίθικα κε πολά άλα, πυ δεν ίχαν καμιά σχέσι μ' εκίνο πυ πάσκιζα να σκέφτυμε εκίνι τι στιγμί.

«Ας σικοθό», σκέφτικα. Μα ο σανός κε το πάπλομα σα δινατό, κολιτικό τσιμέντο τιλίκσανε τα πόδια-μυ.

Κ' εδό κατάλαβα, γιατὶ δε σικόνυμε. Δεν ίθελα ο ίδιος να σικοθό, κι' όλες αφτές ι σκèψις για τιν τελεφτέα φράσι, για τον τσίνκανο—όλα ίτανε αφορμί να παρατίνο τιν αποφασιστικί στιγμί. 'Οτι κι' αν έλεγα, όπος κι' αν παρότρινα τον εαφτό-μυ, μα καθόλυ-καθόλυ δεν επιθιμύσα να πάγο να φανεροθό κε να σταθό στον τίχο να με τυφεκίσυν.

Αναγνορίζοντάς-το κςαπλόθικα ιπάκυα κςανά στο προςκέφαλο κε ςιγανόκλαπςα για το ότι δεν ίμε τίποτα, ςε ςίνκριςι με το μεγάλο πεδί απ' τι μακρινί γαλικί επανάςταςι:

Ο ςανιδένιος τίχος, όπυ ίτανε μαζεμένος ο ςανός, κυνίθικε κυφά. Κάπιος από μέςα τον άνκικςε με κάτι ςκληρό: ίτε με κοντάκι, ίτε με τι γονιά τις πάνκας. Πίςο απ' τον τίχο ακύονταν φονές. Σίρθικα ςα ζβέλτι γυςτερίτςα ίςια ςτον τίχο, έβαλα τ' αφτί ςτα κςίλα κε ςτι ςτιγμί άρπακςα τι μέςι τις φράςις τυ λοχαγύ.

— ...γι' αφτό δεν ίνε ανάνκι να λες κοροφέκςαλα. Χιρότερα τον εαφτό-ςυ θα βλάπςις. Πόςα πολιβόλα έχι τ' απόςπαζμα;

— Χιρότερα απ' αφτό δε γίνετε πια κε προφάςις δε θέλο να βρο, — απαντύςε ο Τζυμπύκ.

— Πόςα πολιβόλα έχυν, ροτό;

— Τρία...διο μακςίμ, ένα κολτ.

«Επίτιδες το λέι, — κατάλαβα εγό. — Στο απόςπαζμά-μας ίνε όλο κι' όλο ένα κολτ».

— Έτςι...Κ'ι κομυνιςτές πόςι ίνε;

— Όλι ίνε κομυνιςτές.

— Όςτε όλι; Κ' εςί ίςε κομυνιςτίς;

Σιοπί.

— Κ' εςί ίςε κομυνιςτίς; Εςένα ροτό!

— Μα τί ροτάς ςτον αγέρα. Εςί ο ίδιος κρατάς το βιβλιάριό-μυ ςτα χέρια-ςυ, κε ροτάς.

— Σι-ι-οπί! Εςί, καθός βλέπο, φένετε ίςε βέρος κομυνιςτίς. Στάςυ ίςια, όταν μιλάι μαζί-ςυ ακςιοματικός Εςί ίςυνα ςτιν έπαβλι.

— Εγό.

— Άλος πιος ίτανε μαζί-ςυ;

— Ο ςίντροφός-μυ...Ένας εβρεάκος.

— Τςιφύτις; Πύ τρίποςε;

— Έφιγε κάπυ...Στιν άλι μεριά.

— Σε πιά μεριά;

— Στιν αντίθετι.

Κάτι χτίπισε, μετακινίθικε το σκαμνί, κε ι βαρίτονι φονί ίπε μακρόσιρτα.

— Θα συ δίκσο τιν αντίθετι! Τόρα εσένα τον ίδιο θα σε στίλο στιν αντίθετι.

— Αντίς να χτιπάτε, ας δίνατε καλίτερα πιο γλίγορα διαταγί κε τέλιονε ι δυλιά, — σιγανότερα από πριν ακύστικε ι φονί τυ Τζυμπύκ. — Ι δικί-μας, εβγενέστατε, αν σας πιάνανε, θα σας δίνανε ος διο φορές στα μύτρα κε θα σας κσεμπερδέβανε. Μα εσίς, κιτάτε δα, όλον όπος στέκυμε με κάνατε μάβρες λυρίδες με το βύρδυλα, κ' ίστε ακόμα κε διανούμενος.

— Τι-ί;.., Τί ίπες; — με απσιλί διακοβόμενι φονί κσεφόνισε ο λοχαγός.

— Λέγο, ότι δεν πρέπι τον άνθροπο άδικα να τον πονοκεφαλίτε!

Ανακατέφτικε ι προτινί φονί:

— Ο κίριος διικιτίς τυ σιντάγματος σας φονάζι στο τιλέφονο.

Ος δέκα λεφτά πίσο απ' τον τίχο σοπένανε. Κατόπι απ' τον εκσόστι πια ακύστικε ι φονί τυ στρατιότι τις ιπιρεσίας Παχόμοφ:

— Ανκελιαφόρε! Μυσαμπέκοφ!.. Ιμπραιμάκο!..

— Ε-ε, — ακύστικε απ' το ζμευρόκιπο μια τεμπέλικι φονί.

— Πύ χάθικες, διάολε; Σέλοσε το άλογο τυ λοχαγύ.

Πίσο απ' τον τίχο κσανακύστικε ι βαρίτονι φονί:

— Βίκτορ Ιλίτζ! Πιγένο στο επιτελίο...Θα γιρίσο, πιθανόν, τι νίχτα. Τιλεφονίστε στο Σβαρτς να σινδεθί πιο γλίγορα με το Ζίχαρεφ, ο Ζίχαρεφ ανέφερε, ότι τ' αποσπάζματα τυ Μπέγιτζεφ κε τυ Σεμπάλοφ ενοθίκανε κοντά στο ρίγμα.

— Κε μ' αφτόνα τί να κάνο;

— Αφτόν... αφτόνα μπορίτε να τον τυφεκίσετε. Ίτε όχι—κρατίστε-τον όσπυ να γιρίσο. Θα μιλίσυμε ακόμα μαζί-τυ. Παχόμοφ!—ιπσόνοντας τι φονί, εκσακολύθισε ο λοχαγός,—τ' άλογο έτιμο ίνε; Δόσε-μυ το κιάλι. Νε! Όταν το πεδί αφτό θα κσιπνίσι, να το ταίσις. Εμένα μι μ' αφίνις φαγί. Εκί θα γεβματίσο.

Σαν αστραπί περάσανε απ' τις χαραμάδες ι μάβρες παπάχες τον ανκελιαφόρον. Τα πέταλα πλαταγίσανε μαλακά στι σκόνι.

Απ' τιν ίδια χαραμάδα ίδα, πος ι στρατιότες φέρανε τον Τζυμπύκ στιν καλιβα, όπυ καθόμυνα το προί.

«Ο λοχαγός θα γιρίσι αργά,—σκέφτικα. Όστε τιν άλι φορά τον Τζυμπύκ θα τον πάνε για ανάκρισι τι νίχτα».

Μια διλί ελπίδα δρόσισε με λαφρό κριερό φίσιμα το κεφάλι-μυ.

Εγό εδό ίμε λέφτερος... Κανένας σε τίποτα δε με ιποπσιάζετε, κάτι παραπάνο: ίμε μυσαφίρις τυ λοχαγύ. Μπορό ανεμπόδιστα να γιρίζο όπυ θέλο, κι' όταν θ' αρχίσι να σκοτινιάζι, σάμπος κάνοντας βόλτες, θα πάγο στο μονοπάτι πυ περνάι δίπλα απ' το πισινό παραθιράκι. Θα σικόσο το μάυζερ κε θα το περάσο απ' τα κάνκελα. Ι στρατιότες θαρθύν τι νίχτα να πάρυνε τον Τζυμπύκ. Θα βγι αφτός στον εκσόστι κε, εποφελύμενος, το ότι αφτί θα τον λογαριάσυν άοπλο, μπορί να σκοτόσι κε τον ένα κε τον άλονα, προτύ κανένας απ' αφτύς να προφτάσι να κατεβάσι το τυφέκι. Ι νίχτες τόρα ίνε σκοτινές: διο βίματα έκανε — κε χάθικε. Φτάνι μονάχα να τα καταφέρο να χόσο το μάυζερ, κι' αφτό δεν ίνε δίσκολο να το κάνο. Το σπιτάκι ίνε πέτρινο, τα κάνκελα γερά κε γι' αφτό ο φρυρός δε φοβάτε, ότι θα φίγι κανίς απ' το παράθιρο, κάθετε στις σκάλες κε φιλάγι τιν πόρτα, σπάνια μονάχα θα πλισιάζι στι γονιά, θα κιτάζι κε κσανά θα φέβγι.

Βγίκα απ' τιν αποθίκι. Για να κρίπσο τα ίχνι τον δακρίον, έχισα στο κεφάλι-μυ ολάκερο κυβά κρίο νερό. Ο στρα-

τιότις μΰδοσε ένα μαστραπά κδας κε ρότισε, αν θέλο να γεδματίσο. Αρνίθικα να γεδματίσο, πίγα στο δρόμο κ' έκατσα στο πεζύλι.

Το παράθιρο με τα κάνκελα, πίσο απ' τα οπία καθότανε ο Τζυμπύκ, κάρφοσε σα μάδρι τρίπα κε με κίταζε απ' τιν αντίθετι μεριά τυ πλατί δρόμυ. «Ίνε καλό, αν ο Τζυμπύκ θα με παρατιρίσι,—σκέφτικα.—Αφτό θα τυ δόσι κυράγιο, θα καταλάδι, ότι μια κε ίμε εγό εδό λέφτερος, θα πασκίσο, πάι-να πι, να τον γλιτόσο. Πὸς να τον κάνο να κιτάκσι έκσο; Να φονάκσο δε γίνετε, το χέρι-μυ να κυνίσο— θα το παρατιρίσι ο φρυρὸς. Αχά! Νά πος. Έτσι, όπος κάποτε, όντας πεδί, φόναζα το Γιάσσκα Τσυκερσστέιν στον κίπο ίτε στι λίμνι».

Έτρεκσα στο δομάτιο, κατέδασα απ' τον τίχο ένα μικρό καθρεφτάκι τυ ταξιδιύ κε κσαναγίρισα στο πεζύλι. Στιν αρχί εκσέτασα το σπιρί πυ μυ κσεφίτροσε στο μέτοπο, κατόπι τάχα χορίς να το θέλο γίρισα τιν αντανάκλασι τον αχτίδον στι στέγι τυ αντικρινύ σπιτιύ κι' από κι απαρατίριτα μετάφερα τι φοτινί δύλα στι μάδρι χοσιά τυ παράθιρυ. Ο φρυρός πυ καθότανε στον εκσόστι δε μπορύσε να δι τι διαπεραστικί αχτίδα, πυ χτιπύσε ανάμεσα απ' το παράθιρο στον εσοτερικό τίχο τυ χοριατόσπιτυ. Τότε, δίχος να κυνό τον καθρέφτι σκέπασα το γιαλί, κσανά τ' άνικσα κ' έτσι έκανα κάμποσες φορές.

Ο λογαριαζμός-μυ, ότι ο φιλακιζμένος θα ενδιαφερθί για τιν ετία τυ αναδοζδισίματος στο σκοτινό δομάτιο, δγίκε σοστός. Τιν ακόλυθι στιγμί στο παράθιρο κάτο απ' τις αχτίδες τυ ιλιακύ-μυ προδολέα κσεφίτροσε ι σιλυέτα ενός ανθρόπυ. Στράφτοντας κάμποσες φορές ακόμα για να παρακολυθίσι ο Τζυμπύκ τιν κατέφθινσι τις αχτίδας, έδαλα τον καθρέφτι στιν πάντα κε, αφύ σικόθικα ολοσδιόλυ όρθιος, σάμπος να τεντόνυμε, σίκοσα το χέρι πάνο, πυ στι γλόσα τον στρατιοτικόν σινιάλον σίμενε πάντα: «Προσοχί! Νάστε έτιμι!»

Στον εκσόστι πλισιάσανε διο γιύνκερ με γερί χορμοστα-

ςιά, με κατασκονιζμένα πιλίκια, με καραμπίνες, επιδέκςια περαζμένες λοκςά στι ράχι-τυς, κε ζιτίςανε το λοχαγό. Βγίκε να τυς δεχτί ο αντικαταςτάτις τυ λοχαγύ κατότερος ακςιοματικός. Ι γιύνκερ χερετίςανε στρατιοτικά, κι' ο ένας τυ άπλοςε κάτι πακέτο.

— Απ' το ςινταγματάρχι Ζίχαρεφ.

Απ' το πεζύλι άκυςα το βόμβο τυ τιλέφονυ: ο κατότερος ακςιοματικός επίμονα ζιτύςε το επιτελίο τυ ςιντάγματος. Τέςερις στρατιότες, σταλμένι απ' τυς λόχυς για ςίνδεςι, πιδίςανε έκςο απ' το επιτελίο κε με κανονικό στρατιοτικό τροχάδιν διαςκορπιςτίκανε στις διάφορες άκρες τυ χοριύ. Μετὰ κάμποςα λεφτά ακόμα άνικςε διάπλατα ι αβλόπορτα κε δέκα μάβρι κοζάκι, ςα λαφρόφτερο ζμίνος πετάκςανε πίςο απ' το χοριό. Ι γλιγοράδα κ' ι ακρίβια, με τιν οπία εχτελύςαν τις μεταδιδόμενες απ' το επιτελίο διαταγές με κάνανε να θαβμάςο διςάρεστα.

Ι γιμναζμένι γιύνκερ κε ι εκςαςκιμένι κοζάκι, απ' τυς οπίυς απαρτιζότανε το περιςιλεγμένο απόςπαζμα, δε μιάζανε τυς ανδρίυς, μα φονακλάδες κε με κακί πιθαρχὶα δικύςμας.

Ο ίλιος μόλις πλιςίαζε στο βαςίλεμά-τυ, μα εγό δεν μπορύςα να κάνο ιπομονί. Απ' τις προετιμαςίες κε τις κςεχοριςτές φράςις κατάλαβα, ότι τι νίχτα το απόςπαζμα θα επιτεθί. Για να ςιντομέπςο ος τι νίχτα τον κερό κε ταφτὸχρονα να καλοεκςετὰςο, πίγα κατά μάκρος τυ χοριύ κε βγίκα στι λίμνι, όπυ πλένανε ι κοζάκι τ' άλογα. Τ' άλογα κςεφιςύςανε με τα ρυθύνια, πλαταγίζανε με τις οπλές, πυ κολνύςαν στον κολόδικο, ιλόδικο πάτο. Το θολομένο πραςινιζμένο νερό έτρεχε με χλιαρές χοντρές σταλαματιές κάτο απ' το γιαλιςτερὸ, παχί πετςί-τυς.

Στιν όχτι ένας γενάτος γιμνός κοζάκος με σταβρό στο λεμό έκοβε με τι ςπάθα-τυ χαμόδεντρα πικνίς λιγαριάς. Ιπςόνοντας τι ςπάθα ο κοζάκος έςφινκε τα χίλια, κι' όταν τιν κατέβαζε απ' το στίθος-τυ έβγενε μια κοντί εκπνοί,

πυ ςχιμάτιζε εκίνο τον ακαθόριστο ίχο, πυ βγένι απ' τα χίλια τον χαςάπιδον, όταν κοματιάζυν με το μπαλτά τι ςφαγμένι αγελάδα: υιιχ... υιιχ...

Κάτο απ' τιν κοφτερί αςτραφτερί λεπίδα τα χοντρά κλαδιά πέφτανε ςα χόρτα. Αν τυ τίχενε τι ςτι;μί αφτί κάτο απ' τι φόρα-τυ εχτρικό χέρι—πάι το χέρι. Αν τυ τίχενε κεφάλι κραςνοαρμέιτςυ—θα το λοκςόκοβε πέρα-πέρα, απ' το λεμό ος τυς όμυς.

Τα ίδα εγό τα αχνάρια τον κοζάκικον ςπαθιόν: ςάμπος να καταφέρθικε το καταςτρεφτικό χτίπιμα όχι με καλπαςμό κε όχι με τι ςτενί λεπίδα τις ςπάθας, μα πάνο ςτο κύτςυρο κε με το μπαλτά ατάραχυ κεφαλοκόφτι, πυ ςιμάδεπςε καλά.

'Αμα άκυςε τιν καμπάνα πυ προςκαλύςε ςτον εςπερινό, ο κοζάκος τέλιοςε το κόπςιμο. Σκύπιςε μ' ένα γκρίζο τςόχινο ποδόπανο το ζεςταμένο ςπαθί, τόβαλε ςτι θίκι κε βαθιανα-ςένοντας ςταβροκοπίθικε.

Ανάμεςα απ' τις βραγιές τυ πατατοχόραφυ έφταςα από ςτενό μονοπάτι ος τιν πιγί. Το κρίο ςαν πάγος νερό έτρεχε μ' έφθιμο κελάριςμα από παλιό κυφόκςιλο, ςκεπαςμένο με μύςκυλα. Μια ςκυριαςμένι ικόνα, περαςμένι μέςα ςτο ςάπιο ςτα-βρό, θαμποκίταζε με τα κςεθοριαςμένα μάτια-τις. Κάτο απ' τιν ικόνα μόλις φενότανε ι ςκαλιςμένι με μαχέρι επιγραφί.

«'Ολες ι ικόνες κ' ι άγιι ίνε πςεφτιές».

'Αρχιςε να ςκοτινιάζι. «Μιςί όρα ακόμα,—ςκέφτικα,— πρέπι πια να πλιςιάςο κάπος στο πὲτρινο ςπιτάκι». Αποφάςιςα να βγο στιν άκρι τυ χοριύ, να περάςο πέρα απ' το μεγάλο δρόμο κι' από κι απ' το μονοπάτι να φτάςο στο παράθιρο με τα κάνκελα. 'Ιχςερα καλά το μέρος, όπυ έπεςε το μάυζερ. Το άςπρο χάρτινο περιτίλιγμα έφενκε λιγάκι ανάμεςα απ' τις τςυκνίδες. Αποφάςιςα να μι σταματίςο, να ςικόςο το πακέτο, να το χόςο ανάμεςα απ' τα κάνκελα κε να πάγο παρακάτο ςάμπος να μι ςινέβικε τίποτε.

Στρέφοντας τι γονιά, βρέθικα ςε ερημότοπο. Εδό ίδα μια ομάδα ςτρατιότες κι' ανεπάντεχα βρέθικα πρόςοπο με πρόςοπο με το λοχαγό.

— Τί γιρνάς εδό;—απορόντας, ρότιςε. — 'Ιτε κ' εςί ίρθες να κιτάκςις; Εςένα δα ακόμα άγριο θα ςυ φὲνετε.

— Μίπος ίρθατε πια;—με μπερδεβόμενι γλόςα πέταχςα ςαν κυτός τιν ερὸτιςι, μιν καταλαβένοντας ακόμα για τι πράμα λέι.

Ι προςταγί πυ ακύςτικε από δίπλα μας ανάνκαςε να στρέψυμε κατά κι. Κ' εκίνο πυ ίδα μ' ανάνκαςε ςπαςμοδικά να γαντςόςο στιν άκρι τυ μανικιύ τυ λοχαγύ. 'Ικοςι βίματα μακριά στιν πάντα, πέντε στρατιότες με τυφέκια πυ τα ίχανε «επί ςκοπύ» στεκόντανε μπροστά ς' ὲναν άνθροπο, πυ τον βάλανε να σταθί στο χοματένιο τίχο τις ακατὶκιτις καλίβας. Ο ὰνθροπος ίτανε δίχος καπέλο, τα χέρια-τυ ίτανε δεμένα πίςο κε μας κίταζε κατάματα.

— Ο Τζυμπύκ,—μυρμύριςα τρικλίζοντας.

Ο λοχαγός γίριςε θαβμαςμένος κε, ςα να με καθιςίχαζε, έβαλε το χέρι-τυ στον όμο-μυ. Τότε, μιν κατεβάζοντας από πάνο-μυ τα μάτια κε μι δίνοντας προςοχί στιν προςταγί, ςίμφονα με τιν οπία ι στρατιότες φέρανε τα όπλα «επ' όμυ», ο Τζυμπύκ στάθικε ολόιςιος κε, αφύ κύνιςε περιφρονιτικά το κεφάλι, έφτιςε.

Τι στιγμί αφτί έτςι άςτραψε, έτςι βρόντιςε, πυ ςάμ-

πος με το κεφάλι-μυ να χτιπίςανε κανένα μεγάλο τὺρκικο τύμπανο.

Κε τρικλίζοντας, τραβόντας κε βγάζοντας το ςιρίτι τυ μανικιύ τυ λοχαγύ, έπεςα χάμο.

— Καντέ, —ίπε αφςτιρὰ ο λοχαγός, όταν ίρθα ςτα ςινκαλά-μυ,—τί πράμα ίνε πάλι αφτό; Γινέκα... κυρέλι! Δεν ίταν ανάνκι να χοθίς να κιτάκςις, αν δε μπορίς. Έτςι δεν κάνι, καλέ—πρόςθεςε πιο μαλακά,—κι' ακόμα ςτο ςτρατό ίρθες.

— Αςινίθιςτος ίνε,—ανάβοντας ςπίρτο κε καπνίζοντας, πρόςθεςε ο ιπολοχαγός, πυ κυμάνταρε τυς ςτρατιότες.— Μι δίνετε προςοχί ς' αφτό. Στο λόχο-μυ ίνε ένας τιλεφονιτάκος απ' τυς καντέ. Στιν αρχί τι νίχτα φόναζε τι μαμά-το, μα τόρα ίνε τέτιος ατρόμιτος. Κε τύτος καλός ίτανε,

—χαμιλόνοντας τι φονί, κσακολύθισε ο ακσιοματικός.— Στεκότανε σα φρυρός, δεν κυνιότανε καθόλυ. Κ' έφτισε δα κιόλας!

ΚΕΦΑΛΕΟ XI

Τιν ίδια εκίνι νίχτα, πέρνοντας μαζί-μυ το μάυζερ κε χόνοντας στιν τσέπι μια μπόμπα,, πΰτανε πεταμένι μέσα στ' αμάκσι τυ λοχαγύ, τόστριπσα στο πρότο πεντάλεφτο σταμάτιμα. 'Ολι τι νίχτα δίχος καθόλυ να σταθό, μ' ένα αλόκοτο πίζμα, μιν παρακάμπτοντας τυς επικίνδινυς δρόμυς, προχορύσα κατά το βορά. Ι μάβρες σκιές τον χαμόδεντρον, ι απομονομένες χαρόδρες, τα γιοφίρια—όλα εκίνα πυ σ' άλι περίστασι θα μ' ανανκάζανε να ίμε πολί προσεχτικός, να περιμένο ένεδρα, να περάσο παράμερα, τα περνύσα αφτί τι φορά κατ' εφθίαν, μιν περιμένοντας κε μιν πιστέβοντας, ότι μπορί να ιπάρχι κάτι πιο φριχτὸ από εκίνο πυ διαδραματίστικε τις τελεφτέες όρες.

Πίγενα πασκίζοντας να μι σκέφτυμε για τίποτα, να μι θιμύμε τίποτα, να μιν επιθιμό τίποτα, εχτός μόνο ένα: να πέσο πιο γλίγορα στυς δικύς-μυ.

Τιν άλι μέρα απ' το μεσιμέρι ος αργά το βράδι κιμίθικα σα να μυ δόσανε χλοροφόρμιο, στα χαμόδεντρα μιας παραμελιμένις κιλάδας. Τι νίχτα σικόθικα κε προχόρισα κσανά. Απ' τις κυβέντες στο επιτελίο τον άσπρον ίκσερα πάνο-κάτο πύ να αναζιτίσο τυς δικύς μας. 'Επρεπε να ίνε πια όχι μακριά. 'Αδικα όμος ος τα μεσάνιχτα περιτριγίριζα στα μονοπάτια, στυς δρόμυς πυ φέρνανε στα χοριά—κανένας δε με σταματύσε.

Ι νίχτα, σαν πυλί πυ σπαρταρύσε, θοριβύσε με τυς πικιλόφονυς ίχυς τον πυλιόν πυ ύτε λεφτό δε σοπένανε, με το κοάκιζμα τον βατράχον, το βόμβο τον κυνυπιόν. Στο θρύιζμα τις σκονιζμένις μεγαλόπρεπις φιλοσιάς, στι μιρυδιά τον μενεκσέδον τις νίχτας κε τον καλαμιόν τυ δάσυς φόναζε σαν ανίσιχι κυκυβάγια ι χρισομένι με τ' άστρα πνιγερί νίχτα.

'Αρχιςε να με κιριέδι ι απελπιςία. Πύ να πάγο, πύ να τυς ζιτίςο; Βγίκα στυς πρόποδες ενός λόφυ, πυ ίτανε κατάφιτος από ζυμερές νεαρές δαλανιδιές, κε, αποσταμένος, κςαπλόθικα ς' ένα λιδαδάκι από μιροδάτο άγριο τριφίλι. Πολίν όρα πλάγιαζα έτςι, κι' όςο περιςότερο ςκεφτόμυνα, τόςο κε περιςότερο ςα μάδρι δδέλα μ' αποροφύςε ι ςινέςθιςι τυ λάθυς πυ ςινέδικε. Εμένα έφτιςε ο Τζυμπύκ, εμένα κι' όχι τον ακςιοματικό. Ο Τζυμπύκ δεν κατάλαδε τίποτα, εκίνος δα δεν ίκςερε για τα ντοκυμέντα τυ καντὲ, εγό κςέχαςα να τυ πο γι' αφτά. Στιν αρχί ο Τζυμπύκ νόμιζε, ότι κ' εγό ίμε εχμάλοτος, μα όταν με ίδε να κάθυμε στο πεζύλι, κε ιδιέτερα κατόπι, όταν ο λοχαγός έδαλε το χέρι-τυ φιλικά πάνο στον όμο-μυ, τότε δέδεα θα νόμιςε ο Τζυμπύκ, ότι πέραςα με το μέρος τον άςπρον, κε μπορί ότι επίτιδες μάλιςτα τον αφίκα στιν καλίδα. Με τίποτα άλο δε μπορύςε ο Τζυμπύκ να εκςιγίςι τι φροντίδα κε τιν προςοχί εκίνι πυ έδικςε για μένα ο άςπρος ακςιοματικός. Το φτίζμα-τυ πυ πέτακςε τιν τελεφτέα στιγμί, μ' έκεε ςα διτριόλι πιτςιλιςμένο στο λαρίνκι-μυ. Κι' ακόμα περιςότερο πικρενόμυνα απ' τι ςινέςθιςι, ότι δε μπορί να διορθοθί ι δυλιά, δεν έχο ςε πιόνα να τα εκςιγίςο κε ςε πιόνα μπροςτά να δικεολογιθό κι' ότι ο Τζυμπύκ δεν ιπάρχι πια κε δε θα ίνε ύτε ςίμερα, ύτε άδριο, ποτέ...

Ι κακιοςίνι ενάντια στον εαφτό-μυ, ενάντια στο μι διορθονόμενο πια λάθος-μυ στιν κλαδοκαλίδα, όλο κε πιο πολί πίεζε το στίθος-μυ. Κε κανένας δεν ιπίρχε ολόγιρα, κανένας, στον οπίο να πο τον πόνο-μυ, να τυ μιλίςο, δεν ιπίρχε. Ιςιχία. Μονάχα ο θόριδος τον πυλιόν κε τα κοακίςματα τον δατράχον. Στιν κακιοςίνι πυ ίχα ενάντια στον εαφτό-μυ, ανακατονότανε το μίςος ενάντια στιν καταραμένι ςιγαλιά, πυ έςκιζε τιν καρδιά-μυ. Τότε λιςαςμένος απ' το θιμό-μυ, μεταμοιμένος κε προςδλιμένος, πίδιςα με κάπια ακατανόιτι μανία, άρπακςα απ' τιν τςέπι τι μπόμπα, τράδικςα τιν αςφάλια κε

με μεγάλι φόρα τιν έριξα στο πράσινο λιβάδι, στα λυλύδια, στο πικνό τριφίλι, στις γεμάτες δροσιά κλιματσίδες...

Ι μπόμπα έσκασε με το βρόντιμα πυ επιθιμύσα κε με τις μακρινές αντιχίσις κε τυς κιματιζμύς τυ κσετρελαμένυ αντίλαλυ πυ τρομάζυνε τι σιγαλιά.

Βιμάτισα ίσια κατά μάκρος τις άκρις τυ δάσυς.

— 'Ει, πιος ίνε;—άκυσα γλίγορα πίσο απ' τα λαμόδεντρα.

— Εγό ίμε,—απάντισα, δίχος να σταματίσο.

— Πιος εγό;.. Θα πιροβολίσο.

— Πιροβόλα! — μ' ακατανόιτι προκλιτικί κακιοσίνι φόναξα εγό, αρπάζοντας το μάυζερ απ' τον κόρφο-μυ.

— Στάσυ, τρελέ!—αντίχισε μια άλι φονί, πυ μυ φάνικε γνοστί κε πυ αποτινότανε στον αόρατο για μένα σινοδιπόρο.—Βάσκα, στάσυ, διάολε! Μυ φένετε δα, πος ίνε δικός-μας, ο Μπορίσκας.

Μυ φτάσανε τα μιαλά να ρθο στον εαφτό-μυ κε να μιν πιροβολίσο ενάντια στον πολεμιστί τυ αποσπάζματός-μας, τον ανθρακορίχο Μαλίγιν.

— Μα από πύ κσεφίτροσες; Εμίς νά εδό κοντά ίμαστε. Μας στίλανε να εκσετάσυμε να δύμε: κάπιος μια μπόμπα βρόντισε. Να μιν ίσυνα εσί;

— Εγό.

— Τί κυτύρντισες έτσι; Κε μπόμπες πετάς δεκσιά κι' αριστερά κε στο μαχέρι χόνεσε μόνος. Να μιν ίσε μεθιζμένος;

Τα διιγίθικα όλα στυς σιντρόφυς. Πός έπεσα στυς άσπρυς, πός πιάστικε κε χάθικε ο θαβμάσιος Τζυμπύκ, μονάχα για το τελεφτέο φτίσιμο τυ Τζυμπύκ δεν ίπα τίποτα σε κανένα. Κε τότε ίπα ταφτόχρονα για όλα όσα άκυσα στο επιτελίο, για τα πλάνα τον άσπρον, για τις διαταγές, για το ότι τ' αποσπάζματα τυ Ζίχαρεφ κε τυ Σεβαρτς θα πασκίσυν να κινιγίσυν κε να προφτάσυν τυς δικύς-μας.

— Τί να γίνι,—ίπε ο Σεμπάλοφ, ακυμπόντας στι μαβριζμένι κε τσυνκρανιζμένι πια απ' τις εκστρατίες σπάθα-τυ

—δεν έχο τι να πο, τον λιπάμε τον Τζουμπύκ. Ο Τζουμπύκ ίτανε πρότος κρασνοαρμέιτσος, ο καλίτερος πολεμιστίς κε σίντροφος. Τί να τα λέμε...Μεγάλι απερισκεπσία έκανες, παλικάρι. Νε, μεγάλι.—Εδό ο Σσεμπάλοφ αναστέναξε. —Μα σα νεκρός πυ ίνε πια, το ίδιο κάνι, πίσο δεν τον γιρνάς, δεν έχο τι να συ πο κ' εσί δα επίτιδες δεν τόκανες, ο καθένας μπορί να πέσι σε μπελά.

— Ο καθένας μπορὶ να πέσι σε μπελά,—ίπανε κάμποσες φονές.

— Μα για το ότι έμαθες για το Ζίχαρεφ, για τα πλάνα-τυς, για το ότι διαζόσυνα να ιδοπιίσις γι' αφτά τυς σιντρόφυς-συ, γι' αφτά ορίστε το χέρι-μυ κε μεγάλο εφχαριστό.

Γιρίζοντας απότομα στα δεξιά, περνόντας μεγάλες αποστάσις τις νίχτες, φίγαμε μακριά απ' τιν παγίδα πυ μας έστισε ο Ζίχαρεφ κε παρακάμπτοντας τα μεγάλα χοριά, τσακίζοντας στο δρόμο τις μικρές προφιλακές τον άσπρον, τα ενομένα πια αποσπάζματα τυ Σσεμπάλοφ κε τυ Μπέγιτζεφ περάσανε μετά μια βδομάδα στα ταχτικά-μας τμίματα, πυ κρατύσαν μέτοπο στο τμίμα τυ σταθμύ Ποβόρινο.

Τις ιμέρες εκίνες έγινα καβαλάρις. Στι στάσι με ζίγοσε ο Φέντκας Σιρτσόφ, λαφροχτίπισε τον όμο-μυ με τα πέντε μικρά γαντσοτά δάχτιλά-τυ.

— Μπορίς,—ρότισε,—καβαλάρις έκανες ποτέ;

— Έκανα, — απάντισα, — μόνο στο χοριό στυ θίυ-μυ, κ' εκίνο δίχος σέλα. Μα τί;

— Μια δίχος σέλα καβαλίκεβες, με τι σέλα θα μπορέσις ακόμα καλίτερα. Θέλις να περάσις στο ιπικό-μυ;

— Θέλο,—τυ απάντισα, κε κίταξα δίσπιστα τον Φέντια.

— Ε, θάσε στι θέσι τυ Μπυρντιυκόφ. Θα πάρις τ' άλογό-τυ.

— Κι' ο Γρίσσκας πύ ίνε;

— Ο Σσεμπάλοφ τον έδιοξε,—κι' ο Φέντιας βλα-

στίμισε.— Ολοςδιόλυ τον έδιοχσε απ' το απόσπαζμα. Ο Γρίςςκας στον κερό τις έρεβνας πυ κάναμε στυ παπά, φόρεσε στο δάχτιλό-τυ ένα δαχτιλιδάκι κε κσέχασε να το βγάλι. Κε το δαχτιλιδάκι ίτανε τιποτένιο, το πολί-πολί κόςτιζε μια μεντάρα πριν απ' τον πόλεμο. Πίγενε λιπόν μίλισε με τον Σςεμπάλοφ! Τον έδιοχσε ο διάολος, το μέρος τυ παπά πίρε.

'Ιθελα να φέρο αντίριςι στο Φέντια, ότι ίνε ζίτιμα αν ο Σςεμπάλοφ θα πάρι το μέρος τυ παπά κι' ότι, μπορί, ο Γρίςςκας Μπυρντιυκόφ επίτιδες κσέχασε να βγάλι το δαχτιλίδι. Εδό όμος μυ φάνικε, ότι δε θα τυ αρέςι τυ Φέντια ι εχςίγιςι αφτί, ότι πιος τον κσέρι, μπορί να μετανιόςι να με πάρι στο ανιχνεφτικό ςόμα ιπικὺ κε ςόπαςα. Κε στο ιπικό προπολύ ίθελα να περάςο. Πίγαμε στο Σςεμπάλοφ.

Ο Σςεμπάλοφ απρὸθιμα δέχτικε να μ' αφίςι απ' τον πρότο λόχο. Μ' ιποςτίριχςε ανεπάντεχα ο ςκιθροπός Μαλίγιν.

— Ας τονα, — ίπε. — Το παλικάρι ίνε νέο, ζβέλτο. Νά κ' έτςι όλο γιρίζι, στενοχοριέτε δὶχος τον Τζυμπύκ. Πάντα δα ίτανε ζεβγάρι, κε τόρα δεν έχι με πιόνα να γιρίζι!

Ο Σςεμπάλοφ μ' άφιςε, μα κιτόντας κάτο απ' τα φρίδια τον Φέντια τυ ίπε ςα χορατά, ςα ςοβαρά:

— Εςί, Φέντια, πρόςεχε...να μι μυ χαλάςις το παλικάρι! Μι μυ στριφογιρνάς τα μάτια, ςοβαρά ςυ μιλό!

Αντίς γι' απάντιςι ο Φέντιας μΰκανε προκλιτικά νέβμα. Καλά, μαθές, κ' εμίς μικρί δεν ίμαστε.

Μετά ένα μίνα πια ςαν καλογιμναζμένος καβαλάρις, περπατύςα μιμύμενος το Φέντια, κρατὸντας τα πόδια λίγο κσάνιχτα στις πάντες, έπαπςα πια να σκοντάφτο ςτα ςπιρύνια κι' όλο το διαθέςιμο κερό-μυ τον περνύςα κοντά στο αδίνατο χαλκόχρομο άτι πυ μΰμινε ίςτερα απ' τον Μπυρντιυκόφ.

'Εκανα καλὲς φιλίες με το Φέντια Σιρτςόφ, αν κε ο

Φέντιας καθόλυ δεν έμιαζε με τον τυφεκιζμένο Τζυμπύκ. Αν πύμε τιν αλ θια, με το Φέντια ένιοθα κιόλας τον εαφτό-μυ πιο ελέφτερο, παρά με τον Τζυμπύκ. Ο Τζυμπύκ έμιαζε με πατέρα, κι' όχι με ςίντροφο. 'Αρχιζε κάποτε να ςυ κάνι παρατιρίςις, ίτε να ςε ντροπιάζι, ςτέκεςε κε κακιόνις, ι γλόςα όμος δε γιρνάι να τυ πις κανένα απότομο λόγο. Με το Φέντια όμος μπορύςες κε να βριςτίς κε να ςιμφιλιοθίς, μ' αφτόνα εςθανόςυνα τον εαφτό-ςυ έφθιμο ακόμα κε ςτις πιο βαριές ςτιγμές. Μονάχα ο Φέντιας ιτανε καπριτςιάρις. Αν τίχενε να τον πιάςι το δικό-τυ, με κανένα τρόπο δε ν τον μετάπιθες.

ΚΕΦΑΛΕΟ XII

Μια φορά ο Σςεμπάλοφ διάτακςε το Φέντια:

— Σέλοςε, Φεόντορ, τ' άλογα κε πίγενε ςτο χοριό Βίςελκι. Το δέφτερο ςίνταγμα παρακάλεςε με το τιλέφονο να κάνυμε εκί ανίχνεψι: δεν ίνε άραγε εκί άςπρι; Το ςίρμα-μας δε φτάνι, αναγκαζόμαςτε να μιλάμε μέςον τυ Κοςτίρεβο, κ' εκίνι ςκέφτυντε να ςινδεθύν μαζί-μας απ' εφθίας μέςον τυ Βίςελκι.

Ο Φέντιας έφερε αντίςταςι. Ο κερός ίτανε βροχερός, άςχιμος, κι' ος το Βίςελκι έπρεπε να περάςι κανίς απ' το β λτο ος οχτό χιλιόμετρα μέςα από τέτια λάςπι, πυ νορίτερα απ' τι νίχτα για να γιρίςις από κι, ύτε έπρεπε να το ςκεφτίς.

— Πιος ίνε ςτο Βίςελκι;—αγανάχτιςε ο Φέντιας.— Από πύ να ίνε εκί ι άςπρι; Το Βίςελκι ολοςδιόλυ ςτιν πάντα πέφτι, ολόγιρα ίνε βάλτι. Αν τυς χριάζετε τυς άςπρυς, θα περάςυν απ' το μεγάλο δρόμο κι' όχι απ' το Βίςελκι.

— Εςένα δε ςε ροτύν! Σύπανε να πας, πίγενε,— τον διέκοψε ο Σςεμπάλοφ.

— Τί έχι να κάνι πυ μύπανε; Εςί μπορί τυ διαόλυ τι μάνα να με ςτίλις να ζιτό! 'Ετςι κε τ' άκυςα! Ας πάνε απ' το πεζικό. Εγό ίθελα να πεταλόςο τ' άλογα κ' εχτός αφτό

ο σπετσάρις-μας έβρασε διο κυβάδες καπνό, πρέπι να τρ΄πσυμε τ' άλογα για να μιν πσοριάσυνε, κ' εσί... με στέλνις στο Βίσελκι!

— Φεόντορ,—κυραζμένος ίπε ο Σσεμπάλοφ, κε να σκάσις ακόμα τι διαταγί-μυ δεν τιν ανερό.

Πλαταγίζοντας στις λάσπες, βρίζοντας κε φτίνοντας ο Φέντιας μας φόναχσε να ετιμαστύμε.

Κανένας-μας δεν ίχε όρεχσι να σέρνετε μέσα στι βροχί κε τις λάσπες για κάτι τιλεγραφιτές στο Βίσελκι. Τα πεδιά βρίζανε τον Σσεμπάλοφ, ονομάζανε τυς τιλεγραφιτές τομάρια, φαφλατάδες, σελόνανε δίχος όρεχσι τα βρεμένα άλογα κε δίχος όρεχσι, δίχος τραγύδια κσεκινίσαμε στιν άκρι τυ χοριύ.

Ι κολόδικι παχιά λάσπι πλαταγύσε ιπόκοφα κάτο απ' τα πόδια. Μπορύσαμε να προχορύμε μονάχα με βίμα. Μετά μια όρα, όταν βρισκόμασταν μόνο στο μισό το δρόμο, άρχισε δινατί βροχί. Ι μανδίες φυσκόσανε, τα μάτια ομιχλιάζανε απ' τις σταγόνες τυ νερύ πυ τρέχανε κάτο απ' τις κατσύλες. Ο δρόμος χοριζότανε σε διο. Σ' απόστασι μισό χιλιόμετρο, δεκσιά, σ' αμόδικο βυναλάκι βρισκότανε ένα χύτορ με πέντε ίτε έκσι σπίτια. Ο Φέντιας σταμάτισε, σκέφτικε κε τράβιχσε το δεκσί χαλινάρι.

— Ζεστενόμαστε, κατόπι πάμε παραπέρα,—ίπε.— Γιατί στι βροχί κε να φυμάρις δε μπορίς.

Στι μεγάλι εβρίχορι καλίβα ίτανε ζεστά, καθαροσιγιριζμένα κε μίριζε κάτι πολί νόστιμα, ίτε τσιγαριζμένι χίνα, ίτε γυρυνόπυλο.

— Εχέ!—σιγανοψιθίρισε ο Φέντιας, ρυφόντας τι μιρυδιά. —Το χύτορ βλέπο, ακόμα έτσι, ακόμα δεν ίνε ενομένο.

Ο νικοκίρις βγίκε καλόκαρδος. Έκανε νέβμα σε μια γερί κοπέλα, κ' εκίνι κιτόντας προκλιτικά τον Φέντια, έβαλε με κρότο στο τραπέζι κσίλινα πινάκια, πέταχσε τα κυτάλια κε, προσφέροντας σκαμνιά, ίπε γελόντας:

— Τί στέκεστε; Καθίστε.

— Δε μυ λες, νικοκίρι,—ρότιςε ο Φέντιας,—ακόμα μακριά ίνε από δο ος το Βίςελκι;

— Το καλοκέρι, όταν ο κερός ίνε κςερός,—απάντιςε ο γέρος,—τότε περνύμε ίςια απ' το μονοπάτι μέσα απ' το βάλτο. Καθόλυ μακριά δεν ίνε, μιςί όρα δρόμος όλο-όλο, αλά τόρα δε μπορίς να περάςις εκί, πολί δε χριάζετε να χοθίς ςτι λάςπι. Μα έτςι απ' το δρόμο απ' όπυ ίρθατε χριάζετε διο όρες να πας. Κι' αφτός ο δρόμος ίνε άςκιμος, προπάντον κοντά ςτο γιοφίρι όπυ πιγάζι το ποταμάκι. Καβάλα έτςι κ' έτςι, μα με τ' αμάκςι ίνε άςχιμα. Ο γαμπρός-μυ τόρα γίριςε απὸ κι κ' έςπαςε το ριμό τυ αμακςιύ!

— Σίμερα από κι;—ρότιςε ο Φέντιας.

— Σίμερα, απ'το προί ακόμα.

— Τί γίνετε εκί, δεν ακύυντε ι άςπρι;

— 'Οχι, για τιν όρα δεν ακύυντε.

— Πυ να τον πάρι ο διάτανος το Σςεμπάλοφ. Τύλεγα εγὸ δεν ίνε. Μια κι' απ' το προί δεν ίτανε, πάι να πι κε τόρα δεν ίνε. Ολάκερι μέρα τέτιος κατακλιζμός, πιος πάι εκί; Εμπρός, κςεντιθίτε, πεδιά. Τὶ διάολο ζιτάμε εκί παραπέρα. Μονάχα τα ποδάρια τον αλόγον θα ςτρανκυλίςυμε.

— Ακςίζι έτςι, Φὲντκα,—ρότιςα εγό.—Κε τί θα πι ο Σςεμπάλοφ;

— Τί ο Σςεμπάλοφ;—απάντιςε ο Φέντιας, πετόντας αποφαςιςτικά το βαρί, καταλαςπομένο μανδία-τυ.—Τυ λέμε τυ Σςεμπάλοφ, ότι ίμαςταν τάχα κε κανίς δεν ίνε!

Στο γέβμα παρυςιάςτικε πάνο ςτο τραπέζι μια μποτίλια ςαμογόν. Ο Φέντιας έβαλε ςτα φλιντςὰνια, μύβαλε κε μένα.

— Πιέτε,—ίπε, τςυνκρόντας τα ποτίρια.—Ας πιύμε για το πανκόζμιο προλεταριάτο κε για τιν ιςπανικί επανάςταςι! Δόςε, θεέ-μυ, όςτε ςτον εόνα-μας να φτάνι ι επανάςταςι κ' ι άςπρι να μιν τελιόνυνε! Δίνε-τυς καλί ιγία για νάχυμε πιόνα να πετςοκόβυμε, αλιός δίχος αφτύς θα ςτεναχοριόμαςταν να ζύμε ςτον κόζμο. Λιπόν, τραβάτε!

Βλέποντας, ότι εγό δεν αποφασίζο να σικόσο το φλιντζάνι, ο Φέντιας σφίριξε.

— Φιυ...Εσί τί κάνις. Μπορίς, ίτε ακόμα καμιά φορά δεν ίπιες; Εσί, καθός βλέπο, δεν ίσε καβαλάρις, μα ντροπαλί κοπέλα.

-- Πός δεν ίπια,—κατακοκινίζοντας, ίπα ψέματα κι' αναποδογίρισα λεβέντικα το φλιντζάνι στο στόμα-μυ.

Το μιροδάτο καφστικό ιγρό σκέπασε το λαρίνκι-μυ κε μυ χτίπισε στι μίτι. 'Εσκιψα το κεφάλι κε σα μανιαζμένος κόλισα τα χίλια-μυ στο μαλακό αρμιρό ανκυράκι. Γλίγορα έγινα έφθιμος. Ο Φέντιας έβγαλε απ' τιν πετσένια θίκι τι φισαρμόνικά-τυ κ'έπεξε κάτι τέτιο, απ' το οπίο στι στιγ-

μί εφχαριςτίθικε ι πςιχί-μυ. Κατόπι ίπιαμε, κι' ακόμα ίπιαμε κε στιν ιγία τον κόκινον πολεμιςτόν, πυ πολεμύνε με τυς άςπρυς, κε για τυς ςιντρόφυς-μας—τ' άλογα, πυ μας κυβαλάνε στι θανατιφόρα μάχι κε για τα ςπαθιά-μας, για να μιν κςακονίζυντε, να μιν παραδρομύν κε να ςφάζυν αλίπιτα τ' άςπρα κεφάλια κε για πολά άλα ίπιαμε εκίνι τι βραδιά.

Περιςότερο από όλυς έπινε κε λιγότερο απ' όλυς μέθιςε ο Φέντιας. Τα μάβρα τςυλύφια-τυ κολίςανε ςτο μυςκεμένο πια μέτοπό-τυ· ανιγόκλινε ερεθιςμένα τι φιςαρμόνικα κε με μαλακιά φονί τενόρυ τραγυδύσε:

Πέρα απ' το ποτάμι Δον ι κόκινι έχυν κέφι.,.

Εμίς παράφονα, μα μ' ενθυςιαζμό ακομπανιάραμε:

Ε-έι, φάγε, πιε, ι κόκινι έχυν κέφι..,

Κε κςανά ο Φέντιας έβαζε τα δινατά-τυ, κυνόντας το κεφάλι κε μιςοκλίνοντας τα νοτιζμένα μάτια-τυ:

Σίντροφός-τυς—ι γερί
Κοφτερί-τυς σπάθα..,

Κ' εμίς με καφχιςιάρικι, αχαλίνοτι λεβεντιά επαναλαβέναμε με τραγυδομίλιμα:

Κο-φτε-ρί τυς ςπά-θα...

Κι' όλι ομαδικά:

Ιε-εχ! Τις ζοίς-μας ι τιμί...
'Ιν' ένα κα-πί-κι-ι-ι-ι-ι...

Στο τέλος ο Φέντιας πίρε μια τέτια απςιλί νότα, όςτε ςκέπαςε κε τις φονές-μας κε τι φιςαρμόνικά-τυ, έςκιπςε το κεφάλι, κάτι ςιλογιζότανε, κατόπι κςετίνακςε τα τςυλύφια με τέτια μανια, ςα να τον κέντριςε μέλιςα ςτο ζβέρκο κε χτιπόντας τι γροθιά ςτο τραπέζι, άπλοςε κςανά το χέρι ςτο φλιντςάνι.

Αναχορίςαμε αργά πια το βράδι. Πολίν κερό δε μπορύςα να βρο με το πόδι-μυ τον αναβολέα, κι' όταν κατόρθοςα ν' ανεβό ςτο άλογο, μυ φάνικε τότε, ότι κάθυμε όχι

στι σέλα, μα μέσα σε κύνια. Το κεφάλι-μυ θόλοσε κε ίτανε ζαλιζμένο. Πσιχάλιζε, τ' άλογα δε μας ιπακύανε καθός πρεπι, ι σιρές ανακατέβονταν, 'ι πισινί ερχόντανε κε χονόντανε με τυς μπροστινύς. Πολίν κερό με κυνύσε πάνο στι σέλα κ' επιτέλυς έσκιπσα πάνο στι χέτι τυ αλόγυ, σαν άπσιχος.

Το πρωί μυ πονύσε το κεφάλι. Βγίκα στιν αβλί. Αιδίαζα για το χτεσινό. Στον τορβά τυ αλόγυ δεν ίχε βρόμι. 'Οταν επέστρεψα χτες, στο μεθίσι-μυ έχισα τι βρόμι στις λάσπες. Μα το παχνί τυ αλόγυ τυ Φέντκα ίταν γιομάτο ος απάνο. Πίρα ένα μικρό κυβά κ'έχισα βρόμι τυ αλόγυ-μυ. Στο χαγιάτι σινάντισα διο ανιχνεφτές, κ' ι διό-τυς ίτανε κακιομένι, τα μάτια-τυς ίτανε θολά, θαμπά.

«Λες κ' εμένα το πρόσοπό-μυ νάνε τέτιο;» κσιπάστικα κ' έτρεκσα να νιφτό. Νιβόμυνα πολί όρα. Κατόπι βγίκα στο δρομο. Τι νίχτα έκανε μικρί παγονιά κε στι λάσπι τυ ανιχτύ δρόμυ πυ σκλίρινε πέσανε αριά κρισταλάκια προτόχιονυ. Μ' έφτασε από πίσο ο Φέντκας Σιρτσόφ κε κσεφόνισε:

— Εσί τί, μπαγάσα, έχισες βρόμι απ'το παχνί-μυ στ'άλογό-συ; Για αφτές τις δυλιές θα συ σπάσο τα μύτρα!

— Θα πάρις τα ρέστα,—τον ερέθισα εγό.—Τί, να σκάσι πρέπι το άλογό-συ, τί διάολο; Εσί γιατί πίρες ένα τέταρτο περισότερο στο μίραζμα;

— Δυλιά-συ δεν ίνε,—πιτσιλίζοντας σάλιο κε βρίζοντας, πίδισε μπροστά-μυ ο Φέντιας, κυνόντας το καμτσίκι.

— Πίσο το καμτσίκι, Φέντκα! — καταχιτρινίζοντας κσεφόνισα, κσέροντας τα τρελά-τυ σινίθια.—Μά το θεό, κε λίγο μόνο να με νκίκσις θα συ κατεβάσο τι σπάθα απ' το πλατί μέρος στο κεφάλι!

— Α, έτσι όστε;—Εδό ο Φέντκας ερεθίστικε τελιοτικά κε δεν κσέρο πια πυ θα κατέληγε ι κυβέντα-μας, αν δεν εμφανιζότανε πίσο απ' τι γονιά ο Σσεμπάλοφ.

Το Σσεμπάλοφ ο Φέντιας δεν τον αγαπύσε κε το φοβότανε λιγάκι, κε γι' αφτό με κακιοσίνι κατάφερε το καμτσίκι στι ράχι ενός μικρύ σκίλυ, πυ στριφογίριζε κάτο

απ' τα πόδια-μας κε, φοβερίζοντάς-με με τι γροθιά, έφιγε.

— 'Ελα δο,—μυ ίπε ο Σςεμπάλοφ.

Τον ζίγοςα.

— Γιατί με το Φέντια μια ανκαλιαζμένι γιρνάτε, μια ςκιλιάζετε; Πάμε στιν καλίβα-μυ.

Κλίνοντας τιν πόρτα πίςο-τυ, ο Σςεμπάλοφ έκατςε κε ρότιςε:

— Στο Βίςελκι κ' εςί ίςυνα με τον Φέντια;

— 'Ιμυνα,—απάντιςα ταραγμένος.

— Μι λες πςεφτιές! Κανένας-σας δεν ίταν εκί. Πύ τριγιρίζατε στο διάςτιμα αφτό;

— Στο Βίςελκι,—επανάλαβα με πίζμα, μι μαρτιρόντας.

Αν κε ίμυνα ερεθιζμένος απ' τον Φέντια, δεν ίθελα να τον προδόςο.

— Ε, καλά,—ίςτερα από κάμποςι ςκέπςι ίπε ο Σςεμπάλοφ κι' αναςτέναχςε.—Καλά πυ ίςαςταν στο Βίςελκι, εγό κςέρις, αμφέβαλα κάπος, κε το Φέντκα ύτε καν θέλιςα να τον ροτίςο να μάθο: το πςέμα γι' αφτόνα δεν ίνε τίποτα. Κ' ι ακαμάτιδές-τυ κι' αφτί ίνε ςα διαλεγμένι. Απ' το δέφτερο ςίνταγμα με τιλεφονίςανε. Βρίζυνε. «Εμίς,—λένε,—ςτίλαμε τιλεφονιτές στο Βίςελκι, σας πιςτέπςαμε, μα εκί τυς ζμπαράλιαςαν». Τυς απαντό: «Πάι να πι ίςτερα πια ίρθανε ι άςπρι», κι' ο ίδιος ςκέφτυμε: «Ο διάολος τον κςέρι αφτά τον Φέντκα, επέςτρεψε κάπος αργά κε σάμπος βόντκα μιρίζι το στόμα-τυ».

Εδό ο Σςεμπάλοφ ςόπαςε, ζίγοςε στο παράθιρο, πίςο απ' το οπίο αςπροςπερνότανε ςκορπιςτά το πρότο χαλαρό χιονάκι, ακύμπιςε το μέτοπο στο ιδρομένο γιαλί κ' έτςι στάθικε ςιοπιλός κάμποςα λεφτά.

— Σοςτός μπελάς μ' αφτύς τυς ανιχνεφτές,—ίπε, γιρίζοντας εδό μεριά.—Δεν έχις τι να πις, ανδρία παλικάρια ίνε, μα ανάποδι! Κι' ο ίδιος αφτός ο Φέντκας—καμιά πιθαρχία δεν έχι. Θα τον έδιοχνα, μα δεν έχο με πιόνα να τον

αντικαταςτίςο.—Ο Σςεμπάλοφ με κίτακςε φιλικά, τ' αςπριδερά ςυφρομένα φρίδια απλοθίκανε, κι' απ' τα νκρίζα, πάντα μι ςοκλιζμένα για να φένυντε αφςτιρά μάτια-τυ, απαράλαχτα ςαν κίκλι ίςτερα από πέτρα ριχμένι στο νερό, ίρθε κ' έπλεφςε ανάμεςα απ' τις ριτίδες ένα αςινίθιςτο γι' αφτόνα, ταραγμένο χαμόγελο, κε με ιλικρίνια ίπε:

— Κςέρις, τί μπελάς ίνε να διικίς απόςπαζμα. Αφτό δε μιάζι με το φτιάςιμο τον παπυτςιόν. Κάθυμε νά ολάκερες νίχτες...ςινιθίζο στο χάρτι. Έρχετε κερός, πυ τα μάτια ςκοτινιάζυν. Ύτε απλί μόρφοςι δεν έχο, ύτε στρατιοτικί, κ'ι άςπρι ίνε πιζματάριδες. Καλά τιν έχυν ι λοχαγι-τυς, αφύ ίνε ςπυδαζμένι κι' όλο κε με τα στρατιοτικά έχυν να κάνυν, μα εγό κε τι διαταγί ακόμα τι διαβάζο ςιλαβιςτά. Κ' εδό ακόμα κε τα παλικάρια-μας ινε τέτια. Εκίνι έχυν πιθαρχία. Δέχτικε—έγινε! Μα ς' εμάς δε ςινιθίςανε ακόμα, όλα μόνος-μυ πρέπι να τα προςέχο, όλα μόνος-μυ να τα εκςετάζο. Στ' άλα τα τμίματα ιπάρχυν τυλάχιςτο κομιςάρι, μα εγό ζίτιςα-ζίτιςα —δεν έχυμε, μ' απαντύν: «Εςί για τιν όρα κ' έτςι τα βολέβις, εςί κι' ο ίδιος ίςε κομυνιςτίς». Μα τί κομυνιςτίς ίμε;.. Εδό ο Σςεμπάλοφ τα μπέρδεψε.—Διλαδί, βέβεα, κομυνιςτίς, μα σπυδαζμένος δεν ίμε καθόλυ.

Στιν πόρτα ίρθαν κε πέςανε διαμιάς ο βαρίς Σύχαρεφ κε ο τςέχος Γαλντά.

— Εγό στρατιότις έθοςε ανίχνεφςι, εγό στρατιότις... πολιβολιτίς έθοςε... Εγό στρατιότις... στο κυζίνα. κι' αφτός δεν έθοςε τιποτι,—ερεθιζμένα έλεγε ο ανκιςτρομίτις Γαλντά, δίχνοντας με το δάχτιλο τον κόκινο, ερεθιζμένο Σύχαρεφ.

— Αφτός στιν κυζίνα έδοςε,—φόναζε ο Σύχαρεφ,— να καθαρίςυνε πατάτες κ' εγό τυς νιχτερινύς φρυρύς μόλις το μεςιμέρι τυς απέλιςα. Αφτός έδοςε βοίθια στυς πολιβολιτές κ' εμένα τα παλικάρια-μυ απ' το δέφτερο ρλαμό απ'το πρωί βοιθύςαν τυς πιροβολιτές να επιδιορθόςυν το γιοφίρι. Όχι, όπος θέλις, Σςεμπάλοφ, ας δόςι αφτός ανθρόπυς για ςίνδεςι, εγό δε θα δόςο!

Συφρόσανε τ' ασπριδερά φρίδια, μισοκλίσανε τα ομιχλόδικα μάτια, κε δεν έμινε ύτε ίχνος απ' το ταραγμένο, καλόκαρδο χαμόγελο στο νκρίζο ανεμοδαρμένο πρόσοπο τυ Σσεμπάλοφ.

— Σύχαρεφ,—ίπε αφστιρὰ, ακυμπόντας τι σπάθα-τυ κε εκοφαντικά κροτόντας με τα ιποτικά-τυ σπιρύνια,—μι μυ λες ανοισίες! Μια νίχτα δεν κιμιθίκανε ι δικί-συ, κε ίσε γιομάτος παράπονα πια. Κσέρις δα, ότι επίτιδες αφίνο το Γαλντά να ισιχάσι, γιατί θάχι ιδιέτερι εντολί. Αφτός τι νίχτα θα πάι στο Νοβοσέλοβο.

Εδό ο Σύχαρεφ κσέσκασε μ' ένα τρικύβερτο άσκοπο βρισίδι, ο ανκιστρομίτις Γαλντά, μπερδέβοντας τις ροσικές λέκσις με τις τσέχικες, έκανε χιρονομίες κ' εγὸ βγίκα.

Ντρεπόμυνα για το ότι ίπα πσέματα στο Σσεμπάλοφ. «Ο Σσεμπάλοφ,—σκεφτόμυνα,—ίνε κομαντίρος. Δεν κιμάτε τις νίχτες, δίσκολα τα φέρνι βόλτα. Εμίς δε... εμίς νά πος φερόμαστε με τι δυλιά-μας. Γιατί τυ ίπα πσέματα, ότι το ανιχνεφτικό-μας απόσπαζμα ίτανε στο Βίσελκι; Νά κε τυς τιλεγραφιτές απ' το διπλανὸ σίνταγμα τυς κοροιδέπσαμε. Καλά, πυ κανένας δε σκοτόθικε. Μα αφτό δεν ίνε τίμιο, δεν ίνε τίμιο μπροστά στιν επανάστασι κε μπροστά στυς σιντρόφυς-μας».

Δοκίμασα να δικεολογιθό απέναντι στον εαφτό-μυ με το ότι ο Φέντιας ίνε αρχιγός-μυ, αφτός διάτακσε ν' αλάκσυμε δρομολόγιο, μα στι στιγμί έπιασα ο ίδιος τον εαφτό-μυ, ότι δε σκέφτυμε σοστά κε θίμοσα. «Κε βόντκα να πιίς επίσις ο αρχιγός διάτακσε; Κε τον ανότερο-συ κομαντίρο να γελάσις επίσις ο αρχιγός-συ σε ανάνκασε;»

Απ' το παράθιρο κσεπρόβαλε το αναμαλιάρικο κεφάλι τυ Φέντια, κε φόνακσε σιγανά:

— Μπορίσκα!

Έκανα, πος δεν άκυσα.

— Μπόρκα! — ιποχοριτικά επανάλαβε ο Φέντιας,—

Ας' τα σκέρτσα. 'Ελα να φας τιγανίτες. 'Ελα... 'Εχο κάπια δυλιά μαζί-συ.

— Φάγε!,—σάμπος τίποτα να μι σινέβικε ίπε ο Φέντιας, σπρόχνοντας μπροστά-μυ το τιγάνι, κε με κίτακσε ανίςιχα στο πρόςοπο.—Γιατί σε φόνακσε ο Σςεμπάλοφ;

— Για το Βίςελκι με ρότισε,—τυ έκοπσα κατά πρόςοπο. —Δεν ίςασταν, λέι, εκί καθόλυ!

— Ε, κ' εςί;—Εδό ο Φέντιας κσεπίδισε έτςι, σάμπος μαζί με τις τιγανίτες να τον κάτςανε πάνο στο καφτό τιγάνι.

— Εγό; 'Επρεπε να το ομολογίςο, εςένα μονάχα το βλάκα λιπίθικα.

— Ε, ε... μιν το παρακάνις—αγέροχα ίχε αρχίςι ο Φέντιας, αλά άμα θιμίθικε, ότι ακόμα δε μ' έκανε να τυ τα πο όλα, πλιςίασε πιο κοντά κε ρότισε μ' ανίςιχι περιέργια: — Κι' άλο τί ίπε;

— 'Ιπε ακόμα, ίστε διλί κε τομάρια,—ίπα το πσέμα, καρφόνοντας αφθάδικα το βλέμα στο Φέντια.—«Φοβιθίκατε, λέι, να μπίτε στο Βίςελκι, κε κάτσατε κε περιμένατε σε κάπιο λιβάδι. Εγό, λέι, προπολύ το παρατιρό, ότι ι ανιχνεφτές-μας άρχιςαν να τα χριάζυντε».

— Πσεφτιές λες!—ερεθίςτικε ο Φέντιας.—Αφτό δεν το ίπε.

— Πάνε ρότα-τον,—χερέκανα κσακολυθύςα εγό.—«Καλίτερα, λέι, απ' το πεζικό να στέλνυμε από τόρα για τέτιες δυλιές, γιατί ι ανιχνεφτές-μας μόνο τα ιπόγια πυ έχυν ανθόγαλα ίνε άκσιι ν' ανιχνέβυν.

— Πσεφτιές λες!—λίςακσε ολοςδιόλυ ο Φέντιας.— Θα ίπε ίςος: «Ι ακαμάτιδες πίρανε τον κατίφορο, τάχα τί ίνε χαμπάρι δεν έχυν», μα ότι ι ανιχνεφτές τα χριάςτικαν, τίποτα τέτιο δεν ίπε.

— Καλά, δεν ίπε,—το παραδέχτικα εγό, εφχαριςτιμένος, ότι έκανα το Φέντια να λιςιάκςι.—Ας μιν το ίπε, μα καλά μίπος κάνυμε για πές-μυ; Ι σιντρόφι βαςίζυντε σε μας,

κ' εμίς νά τι. Το διπλανό το σίνταγμα για ςένανε το κοροιδέπςαμε. Με τί μάτια θα μας κιτάζυν τόρα ι άλι; «Τομάρια, θα πύνε, κε καμιά πίςτι ς' αφτύς δεν πρèπι νάχυμε. Ιδοπιίςανε, ότι δεν ιπàρχυν άςπρι ςτο Βίςελκι κι' όταν ι τιλεφονιτές πίγαν να κςετιλίκςυν το ςίρμα τυς τις βρέκςανε».

— Πιος τυς τις έβρεκςε;—απόριςε ο Φέντιας.

— Πιος; Βέβεα, ι άςπρι.

Ο Φέντιας ταράχτικε. Τίποτα ακόμα δεν ίκςερε για τυς τιλεφονιτές, πυ πέςανε ςε μπελά γι' αφτόνα κε φèνετε αφτό τον πίρακςε κατάκαρδα. 'Εφιγε ςιοπιλός ςτο διπλανό δομάτιο.

Κι' απ' το ότι ο Φέντιας, πέρνοντας τι βραχνιαζμένι φιςαρμόνικα έπεκςε το λιπιτερό βαλς «ςτις ςόπκες τις Μαντζυρίας» κατάλαβα, ότι έχι κακί διάθεςι.

Γλίγορα διέκοπςε απότομα το τραγύδι κε, αφύ ζόςτικε τιν καταςτολιζμένι μ' αςίμι καφκαςιανί ςπάθα-τυ, βγίκε απ' τιν καλίβα.

Μετά δεκαπέντε λεφτά εμφανìςτικε κάτο απ' το παράθιρο.

—Εμπρòς ςτ' άλογα!—διάτακςε κατςυφιαζμένος ανάμεςα απ' τα τζάμια.

— Πύ ìςυνα;

— Στο Σςεμπάλοφ. Βγίτε γλìγορα!

'Ιςτερα από λίγο κερό το ανιχνεφτικό-μας απόςπαζμα με λαφρò καλπαζμό πέραςε δìπλα απ' τυς φρυρύς ςτο μιςοπαγομένο ανόμαλο δρόμο.

ΚΕΦΑΛΕΟ XIII

Στο ςταβροδρόμι εκίνο, όπυ ςτρέπςαμε χτες κατά το χύτορ, ο Φέντιας ςταμάτιςε κε, φονάζοντας παράμερα διό, τυς πιο επιδέκςιυς απ' όλυς, πολìν όρα κάτι τυς έλεγε, δìχνοντας με το δάχτιλο το δρόμο, κε τέλος, βρìζοντας κε τον ένα κε τον àλο για να καταλάβυν καλίτερα τι διαταγί, γìριςε κατά μας κε μας ìπε να γιρìςυμε κατά το χύτορ.

Στοχύτορ, δίχος να ιπενθιμίςι ύτε μ' ένα λόγο τυ νικοκίρι για το χτεςινό, άρχιςε ο Φέντιας να τον ροτάι για τον κοφτό δρόμο, πυ περνύςε απ' το βάλτο προς το Βίςελκι.

— Δε θα μπορέςετε να περάςετε από κι, ςίντροφι,— βεβέονε ο νικοκίρις.—Μόνο τ' άλογα θα πνίκςετε. Ολάκερι βδομάδα έβρεχε, εκὶ κε πεζός πια ο καθένας δε μπορί να περάςι, κι' όχι καβάλα.

'Οταν επιςτρέπςανε ι διο ανιχνεφτές, πυ ςταλίκανε μπροςτά κε διλὸςανε, ότι το Βίςελκι καταλίφτικε απ' τυς άςπρυς κε ςτο δρόμο βρίςκετε προφιλακί, ο Φέντιας, μι δίνοντας προςοχί ςτις προτροπές τυ νικοκίρι, τον διάτακςε να ετιμαςτί. Ο νικοκίρις ορκίςτικε κε κςαναορκίςτικε, ότι ίνε αδίνατο να περάςι κανένας απ' το βάλτο. Ι νικοκιρά έκλαπςε. Ι κοκινομάγυλι κοπέλα, ι κόρι πυ έκανε χτες τα γλικά μάτια τυ Φέντια, τυ ίπε ςὶμερα θιμομένα, ότι λέροςε με τα ποδίματά-τυ το πάτομα. Μα το Φέντια τίποτα δεν τον έπερνε κε επέμενε ςτο δικό-τυ. 'Ιθελα να τον ροτίςο για τα πλάνα-τυ, εκίνος απαντόντας-με ύτε έβριςε κιόλας, μα με ςτραβοκίτακςε μονάχα κε κακιομένα χαμογέλαςε.

Γλίγορα αναχορίςαμε απ' το χύτορ. Ο νικοκίρις πάνο ς' ένα αςχιμύτςικο αλογάκι πίγενε μπροςτά, δίπλα ςτο Φὲντια. Διαμιάς ςτρέπςαμε κε περάςαμε ένα δὰςος από ςιμίδες. Κάτο απ' τα πόδια τον αλόγον απ' τα ελαςτικά, φυςκομένα μύςκυλα έβγενε προς τα πάνο το θολό νερό. Ο δρόμος όλο κε χιροτέρεβε. Τ' άλογα όλο κε βυλιάζανε πιο βαθιά, βόλι από μύςκυλα κςεπροβάλανε πυ κε πυ ςα μάβρα νιςάκια απ' το γεμάτο με νερά λιβάδι.

Κατεβίκαμε απ' τ' άλογα κε τραβίκςαμε παραπὲρα. 'Ετςι πιγέναμε, οςότυ φτάςαμε ςτο παλιό γιοφίρι, για το οπίο μας προιδοπίιςε ο νικοκίρις. Μπροςτά-μας παρυςιάςτικε μια ςτενί λυρίδα, ςκεπαζμένι με καταμυςκεμένα κλαριά κε ςὰπιο άχερο πυ έπλεε ςτο νερό.

— Ν-νε,—ςιγανοπςιθίριςε ο Φέντιας, λοκςοκιτάζοντας τυς ςιντρόφυς πυ κατςυφιάςανε,—δρομάκι!..

— Θα πνιγύμε, Φέντκα!

— Πολί δε χριάζετε να πνιγί κανίς, — επικίροςε ο γερο-ςινοδός: το γιοφιράκι ίνε ελεινό, το ςτροςίδι-τυ ςάπιςε, εδό κε με καλόν κερό έτςι κ' έτςι μπορίς να περάςις, κι' όχι με τέτια ςαπίλα.

— Εδό τ' άλογα ύτε με κολίμπι, ύτε με τα πόδια δε μπορύν να περάςυν. Σοςτός διαβολότοπος.

— Ε! — έδοςε κυράγιο ο Φέντιας, χαμογελόντας αφίςικα.—Ας δοκιμάςυμε κε τυ διαόλυ τον τόπο!

Τράβικςε απ' το χαλινάρι το αντιςτεκόμενο βαρβάτο άλογό-τυ κε χόθικε πρότος ος τα γόνατα στο ζυμί αφτό που μίριζε ςαπίλα. Από πίςο-τυ αγάλια διο-διο προχορίςαμε κ' εμίς. Το νερό που κε πυ ίτανε ςκεπαζμένο μ' αραχνόπανο προινύ πάγυ, έμπενε ςτυς λεμύς τον ποδιμάτον-μας. Το αόρατο λεπτό ςτροςίδι ταλαντεβότανε κάτο απ' τα πόδια-μας. 'Ιτανε φρικόδικο να πατάς ςτιν τίχι κε μυ φενότανε, ότι νά-νά κάτο απ'το πόδι-μυ δε θα βρεθί πια κανένα ςτίριγμα κε θα πέςο μέςα ςε κανένα βαλτόδικο λάκαρο πυ θα με ρυφίκςι.

Τ' άλογα ρυθυνίζανε βαριά, αντιςτεκόντανε κε τρέμανε. Κάπυ απ' τιν ομίχλι, ςάμπος απ' τον άλο κόζμο έφταςε ςτ' αφτιά-μας ι ερότιςι τυ Φέντια:

— 'Ει, εκί, όλι γερί ίςτε;

— Βρε, πεδιά, μυ φένετε το παρακάναμε, παραπέρα δεν έχυνε πυ να πάμε. Ας γιρίςυμε πίςο καλίτερα, — χτιπόντας απ' το κρίο τα δόντια, μυρμύριςε ο κοκινομάλις ςαλπινχτίς.

Κςάφνυ μέςα απ' τιν ομίχλι κςεβύτιςε ο Φέντιας.

— Εςί, Πάςςκα, μι μυ ςπέρνις τον πανικό, — ςιγανά κε θιμομένα τον προιδοπίιςε.—Κι' αν θα κλέςςε, τότε καλίτερα γίριςε από δο κε πίγενε πίςο μόνος-ςυ. Παπύλι, — αποτάθικε κατόπι στο γέρο,— τ' άλογά-μυ ίνε πια ος τιν κιλιά...Πολί θέλυμε ακόμα;

— Τόρα λίγο έμινε. Τόρα μόλις αρχίςι ι ανιφοριά

Θα ίνε πιο κσερά, αφτό όμος το μέρος ίνε το πιο επικίνδινο. 'Οστε αν περάσυμε τόρα, πάι να πι τέλιοσε πια, τ' άλο θα το περάσυμε.

Το νερό έφτασε ος τι μέσι-μας. Σταματόντας, ο γέρος έβγαλε το καπέλο κε σταβροκοπίθικε.

— Τόρα, όπος πιγὲνο εγό, έτσι κε σις ίσια από πίσομυ από ένας-ένας, γιατί εδό μπορί κανίς να παραπατίσι.

Ο γέρος έχοσε το καπέλο στο κεφάλι-τυ κε προχόρισε παραπέρα. Πὶγενε σιγανά, σταματύσε κε πσιλαφύσε με το κοντάρι το αόρατο κάτο απ'το νερό στροσίδι.

Κοκαλιάζοντας απ' τον παγερό αγέρα, βρεμένι από κάτο απ' τα νερά τυ βὰλτυ, από πάνο απ'τιν ομίχλι, πυ ρυφίκσανε τα ρύχα-μας, ανιγμένι από ένας-ὲνας, σε μισί όρα περάσαμε όχι παραπάνο από εκατό μέτρα. Τα χὲρια-μυ μελανιὰσανε κε τα γόνατά-μυ τρέμανε.

«Διάολο Φέντκας, — σκεφτόμυνα, — χτες απ' τις λάσπες τυ δρόμυ να περάσι δεν ίθελε, κε σίμερα μας έφερε κε μας έχοσε μέσα στο βάλτο».

Από μπροστά ακύστικε ένα σιγανό χλιμίντριζμα. Ι ομίχλι σκίστικε κε στο λοφίσκο ίδαμε το Φέντια καβάλα πια στο άλογο.

— Πιο σιγά,—ὶπε πσιθιριστά, οπόταν εμίς μυσκεμένι κσεπαγιαζμένι μαζοχτίκαμε ολόγιρά-τυ.—Το Βίσελκι ίνε πίσο απ' τα χαμόδεντρα, εκατό βίματα μακριά. Παραπέρα ίνε κσερά.

Με φονές κε θόριβο, με δεμονιζμένα σφιρίγματα χίθικε στο χοριυδάκι το τυρτυριζμένο απ' το κρίο ιπικό-μας από κίνι τι μεριά, απ' όπυ ι άσπρι με κανένα τρόπο δε μπορὺσαν να μας περιμένυν. Πετόντας τις μπόμπες δεκσιά κι' αριστερά, φτάσαμε σαν αστραπί στι μικρί εκλισιά, κοντά στιν οπία βρισκότανε το επιτελίο τυ αποσπάζματος τον άσπρον.

Στο Βὶσελκι πιάσαμε δέκα εχμαλότυς κε πίραμε ένα πολιβόλο. 'Οταν κυραζμένι, αλά εφχαριστιμένι, επιστρέφαμε στυς δικύς-μας απ' το μεγάλο δρόμο, ο Φέντιας, πυ πίγενε

δίπλα-μυ, γέλαςε με κακία κε προκλιτικά.

— Ο Σςεμπάλοφ δα!.. Tυ τρίπςαμε τι μίτι. Τόρα ίνε πυ θα θαβμάςι!

— Πός τυ τιν τρίπςαμε;—δεν κατάλαβα εγό.—Κι' ο ίδιος θα χαρί.

— Θα χαρί, μα όχι κε τόςο. Θα στενοχορεθί, πυ έτςι ίτε αλιός κατά το δικό-τυ δε βγίκε, μα κατὰ το δικό-μυ, κε κςάφνυ τέτια επιτιχία.

—Πός όχι κατά το δικό-τυ, Φέντκα;--ρότιςα νιόθοντας κάτι κακό. —Ο Σςεμπάλοφ δα ο ίδιος ς' έςτιλε.

— Μ' έςτιλε, μα όχι εκί. Εκίνος στο Νοβοςέλοβο μ' έςτιλε. Το Γαλντὰ να περιμένο εκί. Κ' εγό πίρα κε γίριςα κατὰ το Βίςελκι. Ας μι ςκιλιάζι για το χτεςινό. Ε, τόρα δεν έχι με τι να μ' αποςτομόνι. Μια κε πίραμε εχμαλότυς κε πολιβόλο, πια να βρίςι δε μπορί.

«Ι επιτιχία — επιτιχία, ςκεφτόμυνα ςυφρόνοντας, —μα πάλι κάπος αλιότικα βγένι. Μας ςτίλανε στο Νοβοςέλοβο, κ' εμίς πίγαμε στο Βίςελκι. Καλά ακόμα πυ όλα τέλιοςαν έτςι. 'Ακςαφνα αν δε μπορύςαμε να περάςυμε μέςα απ' το βάλτο, τότε πός; Τότε δε θάχαμε κε με τί να δικεολογιθύμε!»

Προτύ ακόμα να φτάςυμε στο χοριό, ὸπυ ίταν το απόςπαζμά-μας, παρατιρὶςαμε εκὶ κάπια αςινὶθιςτι κίνιςι. Στιν ἀκρι τρέχανε ι κραςνοαρμὲιτςι κι' ανιχτίκανε ς' αλιςίδα. Κὰμποςι καβαλάριδες περάςανε καλπάζοντας δίπλα απ' τα περιβόλια.

Κε κςάφνυ διαμιὰς απ' το χοριό άρχιςε να κροτί το πολιβόλο. Ο κοκινομάλις ςαλπινχτίς Πάςςκας, εκίνος πυ ςιμβύλεβε στο βάλτο να γιρίςυμε πίςο, ςοριάςτικε στο δρόμο.

— Εδό! —κςελαρινκίςτικε ο Φέντιας, γιρίζοντας τ' άλογο στιν κιλάδα.

Βρόντιςε δέφτερο τυφεκίδι, κ' ι διο πιςινί ανιχνεφτές, πυ δεν προφτάςανε να χοθύν στο βαθύλομα, πεταχτίκανε χάμο.

Το πόδι του ενός απ' αφτούς μπερδέφτικε στον αναβολέα, τ' άλογο κσιπάςτικε κε κυβάλιςε το λαβομένο από πίςο-του.

— Φέντκα,—ςαν απολιθιμένος, μυρμύριςα.—Τί κάνις; Το δικό-μας το κολτ θερίζι, γιατί ι δικί-μας δε ςε περιμένουν απ' αφτί τιν πάντα. 'Επρεπε δα να ίμαςτε ςτο Νοβοςέλοβο.

— Τόρα τυς δίχνο πος θερìζυν,—με θιμό ίπε ο Φεόντορ, πιδόντας κάτο απ' τ' άλογο κε ορμόντας ςτο πολιβόλο, που πìραμε απ' τυς άςπρυς.

— Φέντκα, τί κάνις, τρελός ìςε... Τυς δικύς-μας θέλις;... Εκίνι δεν κςèρυν, μα εςί το κςέρις!

Τότε βαριαναςένοντας, χτιπόντας ςα μανιαζμένος το καμτςίκι ςτο λεμό τυ ποδίματός-του, ο Φέντκας ςικόθικε, πίδιςε ςτ' άλογο κε πετάχτικε ανιχτά ςτο λòφο. Κάμποςα βόλια ςφιρίκςανε πάνο απ' το κεφάλι-του, μα ςάμπος τίποτα να μι ςινέβενε, ο Φèντκας ολόρθος ςικόθικε πάνο ςτυς αναβολìς κε, περνόντας τιν κατςύλα ςτι μίτι τις κςιφολόνχις, τι ςίκοςε πςιλά πάνο απ' το κεφάλι-του.

Κάμποςι ακόμα πιροβολιζμί ακυςτίκανε απ' το μέρος του χοριύ, κατόπι òλα ιςιχàςανε. Δόςανε προςοχί ι δικί-μας ςτα ςινιάλα του μοναχικύ κυβαλάρι, που ςτεκότανε κàτο απ' τα βόλια.

Τότε κàνοντάς-μας χιρονομία να μι ςικοθύμε κε προχορίςυμε πριν τιν όρα, ο Φέντιας, χτιπόντας με τα ςπιρύνια τ' άλογο, πέτακςε ςαν αςτραπί κατά το χοριό. Αφύ περιμέναμε λιγάκι κατόπι-του πίγαμε κ' εμίς. Στιν άκρι του χοριύ μας αντάμοςε ο νκρίζος, απολιθομένος Σςεμπάλοφ. Τα ομιχλόδικα μάτια-του θαμπόςανε, το πρòςοπό-του χόθικε μέςα, ι ςπάθα-του ίτανε καταλαςπομένι, κε τα λαςπομένα ςπιρύνια-του αντιχύςανε ιπόκοφα.

Σταματόντας το ανιχνεφτικό απόςπαζμα, διάτακςε όλυς να περάςυν ςτις κατικίες-τυς Κατόπι, γλιςτρόντας το κυραζμ ένο βλèμα-του πάνο ςτυς καβαλάριδες, με διέτακςε να κατεβό απ' τ' άλογο κε να παραδόςο τα όπλα. Σιοπιλός, ς' όλο το από-

σπαζμα μπροστά, γλίστριςα κάτο απ' τι σέλα, κςεζόστικα το σπαθί κε το παρέδοςα μαζί με τιν καραμπίνα στον κατςυφιαζμένο στραβοκαμομένο Μαλίγιν.

Ακριβά κόστιςε στο απόσπαζμα ι τολμιρί, μα αφθέρετι επιδρομί τυ ανιχνεφτικύ αποςπάζματος στο Βίςελκι. Εκςόν απ' τυς τρις καβαλάριδες, πυ πέςανε κατά λάθος στι φοτιά τυ δικύ-μας πολιβόλυ, στο Νοβοςέλοβο τςακίστικε ο δέφτερος λόχος τυ Γαλντά, πυ δε βρίκε εκί το Φέντια κι'ο ίδιος ο Γαλντά σκοτόθικε. Θιμόςανε πολί τότε ι κραςνοαρμέιτςι τυ αποςπάζματὸς-μας κι' απετύςαν αφςτιρὶ δίκι ενάντια στον Φέντια, πυ βριςκότανε ιπό κράτιςι.

— Έτςι, αδέρφια, δεν κάνι. Φτάνι πια! Δίχος πιθαρχία τίποτα δε θα βγι. Έτςι κ' ι ίδιι θα χαθύμε κε τυς ιντρόφυς-μας θα καταστρέπςυμε.

— Δεν ιπάρχι καμιά ανάνκι τότε να διορίζυμε κομαντίρυς, αν ο καθένας θα κάνι το δικό-τυ.

Τι νίχτα ίρθε κε με βρίκε ο Σςεμπάλοφ. Τυ ίπα καθαρά, πος ίταν ι δυλιά, ομολόγιςα, ότι από ςιντροφικό ὲςθιμα προς το Φέντια ίπα πςέματα τότε, όταν με ροτίςανε τιν πρότι φορά, αν ίμασταν ίτε όχι στο Βίςελκι. Κ' εδό τυ ορκίστικα, ότι τίποτα δεν ίκςερα για το αφθέρετο διάβιμα τυ Φέντκα, όταν μας πίγε στο Βίςελκι αντίς στο Νοβοςέλοβο.

— Λιπόν, Μπορίς,—ίπε ο Σςεμπάλοφ,—μια φορά πια μυ ίπες πςὲματα, κι' αν σε πιστέβο ακόμα μια φορά, αν δε σε δίνο σε δίκι μαζί με το Φεὸντορ, το κάνο μόνο κε μόνο επιδί ίσε ακόμα νέος. Αλά πρόσεχε, παλικάρι, όσο το δινατό λιγότερα να κὰνις τέτια λάθι! Από λάθος-συ χάθικε ο Τζυμπύκ, εκςετίας-ςας πίγανε κε πέσανε πάνο στυς άσπρυς κ' ι τιλεφονιτές. Φτάνυν πια τα λάθι-ςυ! Δεν λέο πια γι' αφτόνα το διαολο-Φέντια, απ' τον οπίο κ' έτςι μπελάδες ίχα παραπάνο, παρά όφελος. Κε τόρα πίγενε κςανά στον πρότο λόχο τυ Σύχαρεφ κε πάρε τιν παλιά-ςυ θέςι. Εγό κι' ο ίδιος, να πύμε τιν αλίθια, έκανα λάθος πυ ς' επέτρεπςα να περάςις στο Φεόντορ. Ο Τζυμπύκ, εκίνος... δίπλα-τυ νε ίχες τι να

μάθις... Μα ο Φεόντορ τί!...Δεν ίνε σίγυρος άνθροπος! Κε γενικά παλικάρι...τί ίνε αφτό, μια στον έναν αφοσιόνεσε, μια στον άλον; Πρέπι πιο γερά να τα τεριάκσις μ' όλυς. 'Οταν ο άνθροπος ίνε μόνος, μπορί πιο έφκολα κε να λοκσοδρομίσι κε να παραπλανεθί! Το σοστό να πύμε, στο κόμα πρέπι να μπις για να κσέρις τι θέσι-συ κε να μιν παραστρατίς...

— Κι' ο ίδιος με χαρά θάμπενα. Μίπος δε θα ίθελα στο κόμα; Μα δε θα με δεχτύν,—πικραμένα κε σιγανά απάντισα εγό.

— Δε θα σε δεχτύν! Μα κάνε έτσι, πυ να τ' ακσίζις, πάσκιζε για να σε δεχτύν. Σαν θα τ' ακσίζις, γιατί να μι σε δεχτύν;

Την ίδια νίχτα, βγένοντας απ' το πάραθιρο τις καλίβας όπυ τον κάτσανε, πέρνοντας μαζί-τυ τ' άλογο κε τέσερις επιστίθιυς σιντρόφυς-τυ, ο Φέντιας έφιγε καλπάζοντος πάνο απ' το πυπυλένιο προτόχιονο κάπυ ανάμεσα απ' το μέτοπο στο νότο. Λέγανε, ότι έφιγε στι σιμορία τυ Μαχνό.

ΚΕΦΑΛΕΟ XIV

Ι κόκινι αρχίσανε ς' όλο το μέτοπο τιν επίθεσι. Το απόσπασμά-μας ίτανε ιποταγμένο στον κομαντίρο τις ταξιαρχίας κε κατίχε ένα μικρό τμίμα στιν αριστερί πτέριγα τυ τρίτυ σιντάγματος.

Διο βδομάδες περάσανε σε βαριές πορίες.

Ι κοζάκι οπισθοχορύσαν κε κρατιόντανε σε κάθε χοριό κε χύτορ.

'Ολες αφτές τις μέρες με κατίχε μια μονάχα επιθιμία —να εκσαγοράσο το σφάλμα-μυ απέναντι στυς σιντρόφυς-μυ κε να γίνο άκσιος να με δεχτύν στο κόμα.

Τυ κάκυ όμος πρότινα τον εαφτό-μυ ς' επικίνδινες ανιχνέπσις. Τυ κάκυ, σφίνκοντας τα δόντια, χλομιάζοντας, στεκόμυνα ολόρθος στιν πρότι γραμί, τον κερό πυ πολί ακόμα κε έμπιρι πολεμιστές πιροβολύσανε γονατιστί ίτε πλαγιαστί.

Κανένας δε μυ παραχορύσε τι σιρά-τυ στιν ανίχνεπς, κανένας δεν έδινε προσοχί στον επιδιχτικό ιροιζμό-μυ.

Ο Σύχαρεφ μάλιστα μια φορά μυ έκανε πλάγια τιν παρατίρισι:

— Εσί, Γόρικοφ, άφισε αφτά τα κόλπα τυ Φέντια!.. Δεν ίνε ανάνκι να καφχιέσε μπροστά στυς ανθρόπυς... Εδό ιπάρχυν πιο παλικάρια από σένα, κ' εκίνι δίχος να ιπάρχι καμιά ανάνκι δε χόνυν το κεφάλι-τυς στι φοτιά.

«Κσανά τυ Φέντια τα κόλπα», σκέφτικα με πικρό παράπονο.—Να μυ δίνανε τυλάχιστο καμιά δυλιά. Να μυ λέγανε: θα το κάνις αφτό—όλα συ τα χαρίζυμε, θάσε κσανά σαν κε πρότα φίλος κε σίντροφος.

Ο Τζυμπύκ δεν ιπάρχι πια. Ο Φέντιας ίνε στο Μαχνό. Μα κε δε μυ χριάζετε ο Φέντιας

Καμιά ιδιέτερι φιλία με κανένα δεν έχο. Κε σα νάνε λίγο, με στραβοκιτάνε ακόμα κε τα πεδιά.

Νά κι' ο Μαλίγιν ακόμα, πυ πάντα τίχενε να κυβεντιάζι μαζί-μυ, να με φονάζι να πιο τσάι μαζί-τυ, να μυ διιγιέτε τίποτα. Κι' αφτός τόρα πιο κρία μυ φέρετε»...

'Ακυσα μια φορά πίσο απ' τιν πόρτα, πος έλεγε για μένα στο Σσεμπάλοφ;

— Κατσυφιαζμένος κάπος περπατάι.Το Φέντια, ίσος, ν' αποθίμισε; 'Οταν όμος ο Τζυμπύκ χάθικε γι' αφτόνα, πολίν κερό δε στενοχορέθικε.

Το έμα πλιμίρισε το πρόσοπό-μυ.

Αφτό ίτανε σοστό: κάπος γλίγορα εκσιχιόθικα με το θάνατο τυ Τζυμπύκ, μα δεν ίταν σοστό, ότι αποθιμύσα τον Φεόντορ. Τον μισύσα.

'Ακυσα, πος ο Σσεμπάλοφ κυδύνιζε με τα σπιρύνια-τυ, πιγενοερχόμενος στο χοματένιο πάτομα, κε τυ απάντισε όχι διαμιάς.

— Αφτό άδικα το λες, Μαλίγιν! 'Αδικα... Δεν ίνε χαλαζμένο πεδί. Αφτόνα ακόμα σε πολά μπορίς να τον σιάκσις. Εσί, Μαλίγιν, ίσε σαραντάρις, εσένα δε σ' αλάζι πια

κανίς, μα αφτός ίνε δεκάκσι χρονόν... Εμίς ίμαστε μπαλομένα παπούτσια, καρφομένα με τα καρφιά, αφτός όμος ίνε ςαν πςίδι, ς' όπιο καλαπόδι το τεντόςις, τέτιο παπούτςι κε θα βγι.

Νὰ ο Σύχαρεφ μυ λέι: έχι τὰχατες τα κόλπα τυ Φέντ-κα, αγαπάι τάχατες να κςεπιδάι απάνο στιν πρότι γραμί, να δίχνι τιν παλικαριά-τυ ςτον αγὲρα. Εγό όμος λέο: «Εςί, Σύ-χαρεφ, ίςε γενάτος...μα τιφλός. Αφτά δεν ίνε τα κόλπα τυ Φέντια, μα το πεδί θέλι να κςεπλίνι τα παλιά-τυ, μα πός— δεν κςέρι».

Τι ςτιγμί αφτί τον Σςεμπάλοφ τον φόνακςε ἑνας καβα-λάρις, πυ χτίπιςε στο παράθιρο, κε διακόπικε ι ομιλία.

Εςθάνθικα λαφρότερο τον εαφτό-μυ.

Πίγα να πολεμίςο για «το φοτινό βαςίλιο τυ ςοςιαλι-ζμύ». Το βαςίλιο αφτό ίτανε κάπυ μακριά, για να το φτάςο έπρεπε να περάςο πολὺς δίςκολυς δρόμυς κε να ιπερνικίςο πολά δίςκολα εμπόδια. Ι άςπρι ίτανε το κιριότερο εμπόδιο ςτο δρόμο αφτό, κε πιγένοντας ςτο ςτρατό, ακόμα δε μπο-ρύςα να μιςό τυς άςπρυς έτςι, όπος τυς μιςύςε ο ανθρακορίχος Μαλίγιν ίτε ο Σςεμπάλοφ κε δεκάδες άλι, πυ όχι μόνο αγονίζονταν για το μέλον, αλά κε κςοφλύςανε ακὸμα τυς λο-γαριαζμύς-τυς για το βαρί παρελθόν.

Τόρα όμος δεν ίτανε πια έτςι. Τόρα ι ατμόςφερα τυ θεριεμένυ μίςυς-μυ, ι αφιγίςις για το παρελθόν πυ δεν το ίκςερα, ι προζβολές, πυ δεν κςεπλεροθίκανε κε πυ εόνες ςιςορεβόντανε, ανάπςανε κε μένα ςιγά-ςιγὰ, όπος τ' αναμένα κάρβυνα πιρόνυν το ςιδερένιο καρφί, πυ κατά τίχι έπεςε στι χόβολι.

Κε μέςον αφτύ τυ κςὲνυ μεγάλυ μίςυς, τα μακρινά φό-τα «τυ φοτινύ βαςίλιυ τυ ςοςιαλιζμύ» λάμπςανε πιο ελκιςτι-κά κε πιο χτιπιτά.

Το βράδι τις ίδιας ιμέρας ζίτιςα απ' τον αποθικάριό-μας ένα φίλο χαρτί κ' έγραπςα μια μεγάλι αναφορά με τιν

παράκλισι να με δεχτύν στο κόμα. Με το χαρτί αφτό πίγα στο Σςεμπάλοφ.

Ο Σςεμπάλοφ ίτανε απασχολιμένος, ίτανε ς' αφτόν ο επιμελιτίς-μας κι'ο κομαντίρος τυ λόχυ Πιςκαριόφ, πυ διορίςτικε στι θέςι τυ ςκοτομένυ Γαλντά.

'Εκατςα στο ςκαμνί κε περίμενα πολί όρα όςπυ να τελιόςυν τιν ιπιρεςιακί ομιλία-τυς. Στο διάςτιμα τις ομιλίας αφτίς ο Σςεμπάλοφ κάμποςες φορές ςίκονε το κεφάλι-τυ, με κίταζε με καρφομένο βλέμα, ςάμπος να πάςκιζε να μαντέπςι γιατί ίρθα.

'Οταν ο επιμελιτίς κι'ο κομαντίρος τυ λόχυ φίγανε, ο Σςεμπάλοφ έβγαλε το στρατιοτικό βιβλίο, έκανε κάπια σιμίοσι, φόναχςε τον κλιτίρα για να τρέχςι να φονάχςι τον Σύχαρεφ, κε μόνο ὶςτερα απ' αφτό γίριςε κατά μένα κε ρότιςε:

— Λιπόν...τί θέλις;

— Εγό, ςίντροφε Σςεμπάλοφ... εγό ίρθα ςε ςας, ςίντροφε Σςεμπάλοφ...—απάντιςα, ζιγόνοντας στο τραπέζι κε

εςθανόμενος, πος διέτρεχςε το κορμί-μυ μια λαφριά ανατριχίλα.

— Το βλέπο, ότι ίρθες ςε μένα!—κάπος μαλακότερα πρόςθεςε εκίνος, πιθανό μαντέβοντας τιν ταραχί-μυ.—Διπόν λέγε, τί θέλις;

'Ολα, όςα ίθελα να πο τυ Σςεμπάλοφ, προτύ να τον παρακαλέςο να ενκιιθί για να μπο στο κόμα, όλι ι μακριάμακριά εκςίγιςι πυ προετίμαςα, με τιν οπία ίθελα να τον καταπίςο, ότι αν κε φτέο για τον Τζυμπύκ, φτέο για τιν απάτι με το Φέντια, μα ςτιν υςία δεν ίμε τέτιος, πάντα δεν ίμυνα τέτιος κακός κι' από τόρα δε θα ίμε, — όλα αφτὰ πετάκςανε απ' το μιαλό-μυ.

Τυ έδοςα ςιοπιλά το από πάνο ος κάτο γραμένο φίλο χαρτί.

Μυ φάνικε, ότι ένα λαφρό χαμόγελο γλίςτριςε κάτο απ' τις αςπριδερές-τυ βλεφαρίδες στα ςκαζμένα χίλια-τυ, όταν βιθίςτικε ςτο διάβαζμα τις εκτεταμένις-μυ αναφοράς.

Διάβαςε μόνο τι μιςί κ' έςπροκςε πίςο το χαρτί.

Εγό ανατρίχιαςα γιατί το πίρα ςαν άρνιςι.

Στο πρόςοπο όμος τυ Σςεμπάλοφ ακόμα δε διάβαςα τιν άρνιςι. Το πρόςοπο ίτανε ίςιχο, λίγο κυραζμένο κε ςτις κόρες τον ομιχλόδικον ματιὸν-τυ καθρεφτιζόντανε τα περβάζια τυ ζογραφιζμένυ με διάφορα ςχίματα παγομένυ παράθιρυ.

— Κάτςε,—ίπε ο Σςεμπάλοφ.

'Εκατςα.

— Τί λιπόν, στο κόμα θέλις;

— Θέλο,—ίπα όχι ιςχιρά, μα επίμονα.

Μυ φάνικε, ότι ο Σςεμπάλοφ ροτάι για ν' αποδίχςι το ανεκπλίροτο τις επιθιμίας-μυ.

— Κε πολί το επιθιμίς αφτό;

— Κε πολί το επιθιμό—με τον ίδιο τόνο τις φονίς-τυ τυ απάντιςα, μεταφέροντας τα μάτια στι γονιά, πυ ίτανε

γιομάτι από κρεμαζμένες ικόνες κε τελιοτικά αποφασίζοντας, ότι ο Σςεμπάλοφ με κοροιδέβι.

— Αφτό ίνε καλό, πυ το επιθιμίς πολί,—ίπε κςανά ο Σςεμπάλοφ κε μόλις τόρα απ' τον τόνο τις φονίς-τυ κατάλαβα, ότι ο Σςεμπάλοφ δε με γελάι, μα μυ χαμογελάι φιλικά.

Πίρε το μολίβι πυ βρισκότανε ανάμεσα στα πςίχυλα, πυ ίτανε διασκορπιζμένα πάνο στο τραπέζι, έφερε μπροστά-τυ το χαρτί-μυ, ιπόγραπςε από κάτο το επίθετό-τυ κε τον αριθμό τυ βιβλιάριύ-τυ.

Αφύ τόκανε αφτό, γίρισε προς εμένα μαζί με το σκαμνί-τυ, με τα σπιρύνια κε τι σπάθα-τυ κ' ίπε ολότελα καλόκαρδα:

— Λιπόν, αδέρφι, πρόσεχε τόρα. Εγό τόρα ίμε όχι μονάχα κομαντίρος, αλά, σα να λέμε, κε κόκινος νυνός-συ... Να μι με ντροπιάσις λιπόν...

— 'Οχι, σίντροφε Σςεμπάλοφ, δε θα σας ντροπιάσο,— απάντισα με ιλικρίνια, πέρνοντας με πρόορι βιάσι το χαρτί απ' το τραπέζι.—Εγό με κανένα τρόπο ύτε σας, ύτε κανένα απ' τυς σιντρόφυς δε θα ντροπιάσο!

— Στάσυ-δα,—με σταμάτισε.—Χριάζετε κε δέφτερι ιπογραφί... Πιόνα να βάλυμε ακόμα ενκιιτί;.. Α-α!—αναφόνισε χαρύμενα, βλέποντας τον Σύχαρεφ πυ έμπενε.—Νά ακριβός ίρθε στι χριαζύμενι στιγμί.

Ο Σύχαρεφ έβγαλε τιν κατσύλα, κςετίνακςε το χιόνι, σκύπισε αδέκσια στο σακί τις τεράστιες ποδιματάρες-τυ κε, βάζοντας το τυφέκι στι γονιά, ρότισε ακυμπόντας στι ζεστί θερμάστρα τα κςεπαγιαζμένα-τυ χέρια:

— Γιατί με φόνακςες;

—Σε φόνακςα για δυλιά. Για τι φρυρά...Πρέπι να ορίσις να πάνε στιν εκλισίλ τυ νεκροταφίυ. Δε θα κςεπαγιάσυν δα ι άνθροπι εκί... Τόρα θάρθι ο παπάς, τότε θα σινεννοιθύμε. Κε τόρα νά τι... Εδό ο Σςεμπάλοφ χαμογέλασε πονιρά κε κύνισε το κεφάλι-τυ κατά μένα.

— Πός τα πάι το παλικάρι στο λόχο-συ;

— Τί πός;—επιφιλαχτικά ρότισε ο Σύχαρεφ, χαμογελόντας με όλο το κόκινο, ανεμοδαρμένο πρόσοπό-τυ.

— Μα... τὶ ίδυς στρατιότις ίνε; Ε, χαρακτίρισέ-μυ τον σίμφονα με τον κανονιζμό.

— Καλύτσικος στρατιότις,—απάντισε ίστερα από σκέπσι ο Σύχαρεφ.—Τιν ιπιρεσία-τυ καλά τιν καταφέρνι. Τίποτα κακό δεν παρατίρισα. Μονάχα ζοιρός ίνε λιγάκι! Κε με τα πεδιά ίστερα απ' το Φέντκα πολί-πολὶ δεν τα τεριάζι. Πολί θιμομένα ίνε τα πεδιά ενάντια στο Φέντκα, πυ να τον κατακοματιάσι ι μπόμπα.

Εδό ο Σύχαρεφ κσεφίσισε τι μίτι-τυ, τι σκύπισε με τιν άκρι τυ μανδίλα-τυ, το πρόσοπό-τυ κοκίνισε περισότερο, κ' εκσακολύθισε θιμομένα:

— Πυ να τυ κόπσι ο γαινταμάκος, το κεφάλι! Τὲτιο κομαντίρο, σαν τον Γαλντά, έφαγε! Κε τί καλός κομαντίρος λόχυ πυ ίτανε! Μπορίς μίπος να βρις άλον ένα τέτιο κομαντίρο σαν τον Γαλντά; Μίπος ο Πισκαριόφ... για λόχο κάνι;.. 'Ινε κύτσυρο, κι' όχι κομαντίρος... Εγό σίμερα τυ λέο: «Ι προφιλακές-συ θα ίνε για σίνδεσι... Εγό χτές έδοσα δέκα παραπανίσιυς άνδρες για φρυρά», κι' αφτός...

— Καλά, καλά!—διέκοπσε ο Σσεμπάλοφ.—Μι μυ κυρδίζεσε. Τόρα άρχισες να μυ επενίς τον Γαλντά, πριν όμος όλο κε σκίλιαζες ενάντιά-τυ. Τί δέκα παραπανίσιυς άνδρες ακόμα; Μι μυ βάζις τα γιαλιά. Ε, καλά γι' αφτό κατόπι... Εσί νά τι να μυ πις... Το παλικάρι στο κόμα θέλι να μπι. Ενκιάσε γι' αφτόν; Τι γΰρλοσες τα μάτια; Ο ίδιος δα λες: κε πολεμιστίς καλός ίνε, κε τίποτα δεν παρατίρισες, κι'όσον αφορά τα περαζμένα—ε, εόνες ολάκερυς δε θα τα θιμόμαστε!

— Νε, έτσι ίνε—κσίνοντας το κεφάλι κε σέρνοντας τα λόγια, παραδέχτικε ο Σύχαρεφ. Μα μόνο ο διάολος τον κσέρι!

— Ο διάολος τίποτα δεν κσέρι! Εσί ίσε κομαντίρος τυ λόχυ κι' ακόμα κε κοματικός. Εσὶ πρέπι να κσέρις κι' απ'

το διάολο καλίτερα, ακςίζι ο κραςνοαρμέιτςός-ςυ για κομυνιςτίς ίτε όχι.

— Το παλικάρι καλύτςικο ίνε,—επιβεβέοςε ο Σύχαρεφ—μονάχα αγαπάι τις φανταςίες. Ορμάι δίχος να ςκέφτετε μπροςτά! Μα έτςι καλύτςικο ίνε.

— Ε, πίςο δεν πιγένι. Αφτό ακόμα ίνε μικρό το κακό! Λιπὸν πὸς, κίτα μόνος-ςυ... Ιπογράφις ίτε όχι;

— Θα μπορύςα να ιπογράπςο, το παλικάρι αφτό καλύτςικο ίνε, επανέλαβε προφιλαχτικά ο Σύχαρεφ.—Μα άλος πιος θα ιπογράπςι;

— 'Αλος—εγό!.. 'Ελα, κάτςε ςτο τραπέζι, νὰ ι αναφορά.

— Εςί ιπόγραπςες!..—έλεγε ο Σύχαρεφ πέρνοντας το μολίβι ςτο αρκυδίςιο χέρι-τυ.—Καλό ίνε πυ εςί... Συ λέγο δα, το παλικάρι ίνε μάλαμα, μονάχα λίγο τυ τραβίκςανε τ' αφτιά!

ΚΕΦΑΛΕΟ XV

Κάμποςες μέρες τόρα γίνονταν μάχες κοντὰ ςτο Νοβοχοπὲρςκ. 'Ιχαν τραβιχτί ς' αφτές όλες ι εφεδρίες τις μεραρχίας, μα ι κοζάκι μολατάφτα κρατύςαν τις θέςις-τυς γερά.

Τιν τετάρτι μέρα απ' το πρωί έγινε ιςιχία.

— Λιπὸν, αδέρφια,—έλεγε ο Σςεμπάλοφ, ζιγόνοντας ςτιν πικνί αλιςίδα τυ αποςπάζματος, πυ κςεχίθικε ςτιν ελέφτερι απ' το χιόνι κοριφί τυ απότομυ λόφυ.—Σίμερα μετά το μεςιμέρι θάχυμε γενικί επίθεςι... Μ'όλι τι μεραρχία θα ορμίςυμε.

Ο αχνός εκςορμύςε απ' το αςιμιζμένο απ' τιν πάχνι άλογό-τυ. 'Αςτραφτε αποφαςιςτικά ςτον ίλιο ι μακριά βαριά ςπάθα-τυ, ι κόκινι κορφί τις μάβρις παπάχας τυ Σςεμπάλοφ άνθιζε με το χτιπιτό-τις χρόμα μέςα ςτον κρίο χιονένιο κάμπο.

— Λιπόν, αδέρφια,—επανάλαβε κςανὰ ο Σςεμπάλοφ με κυδυνιςτί φονί,—ςίμερα ι μέρα ίνε τέτια... ςοβαρί μέρα.

— Τί πός;—επιφιλαχτικά ρότισε ο Σύχαρεφ, χαμογελόντας με όλο το κόκινο, ανεμοδαρμένο πρόσοπό-του.

— Μα... τὶ ίδυς στρατιότις ίνε; Ε, χαρακτίρισέ-μυ τον σίμφονα με τον κανονιζμό.

— Καλύτσικος στρατιότις,—απάντισε ίστερα από σκέψι ο Σύχαρεφ.—Τιν ιπιρεσία-τυ καλά τιν καταφέρνι. Τίποτα κακό δεν παρατίρισα. Μονάχα ζοιρός ίνε λιγάκι! Κε με τα πεδιά ίστερα απ' το Φέντκα πολί-πολὶ δεν τα τεριάζι. Πολί θιμομένα ίνε τα πεδιά ενάντια στο Φέντκα, πυ να τον κατακοματιάσι ι μπόμπα.

Εδό ο Σύχαρεφ κσεφίσισε τι μίτι-τυ, τι σκύπισε με τιν άκρι τυ μανδίλ-τυ, το πρόσοπό-τυ κοκίνισε περισότερο, κ' εκσακολύθισε θιμομένα:

— Πυ να τυ κόψι ο γαινταμάκος, το κεφάλι! Τὲτιο κομαντίρο, σαν τον Γαλντά, έφαγε! Κε τί καλός κομαντίρος λόχυ πυ ίτανε! Μπορίς μίπος να βρις άλον ένα τέτιο κομαντίρο σαν τον Γαλντά; Μίπος ο Πισκαριόφ... για λόχο κάνι;.. 'Ινε κύτσυρο, κι' όχι κομαντίρος... Εγό σίμερα τυ λέο: «Ι προφιλακές-συ θα ίνε για σίνδεσι... Εγό χτές έδοσα δέκα παραπανίσιυς άνδρες για φρυρά», κι' αφτός...

— Καλά, καλά!—διέκοψε ο Σεμπάλοφ.—Μι μυ κυρδίζεσε. Τόρα άρχισες να μυ επενίς τον Γαλντά, πριν όμος όλο κε σκίλιαζες ενάντιά-τυ. Τί δέκα παραπανίσιυς άνδρες ακόμα; Μι μυ βάζις τα γιαλιά. Ε, καλά γι' αφτό κατόπι... Εσί νά τι να μυ πις... Το παλικάρι στο κόμα θέλι να μπι. Ενκιάσε γι' αφτόν; Τι γύρλοσες τα μάτια; Ο ίδιος δα λες: κε πολεμιστίς καλός ίνε, κε τίποτα δεν παρατίρισες, κι'όσον αφορὰ τα περαζμένα—ε, εόνες ολάκερυς δε θα τα θιμόμαστε!

— Νε, έτσι ίνε—κσίνοντας το κεφάλι κε σέρνοντας τα λόγια, παραδέχτικε ο Σύχαρεφ. Μα μόνο ο διάολος τον κσέρι!

— Ο διάολος τίποτα δεν κσέρι! Εσί ίσε κομαντίρος τυ λόχυ κι' ακόμα κε κοματικός. Εσὶ πρέπι να κσέρις κι' απ'

το διάολο καλίτερα, ακςίζι ο κρασνοαρμέιτςός-ςυ για κομυνιςτίς ίτε όχι.

— Το παλικάρι καλύτςικο ίνε,—επιβεβέοσε ο Σύχαρεφ —μονάχα αγαπάι τις φαντασίες. Ορμάι δίχος να σκέφτετε μπροςτά! Μα έτςι καλύτςικο ίνε.

— Ε, πίςο δεν πιγένι. Αφτό ακόμα ίνε μικρό το κακό! Λιπὸν πὸς, κίτα μόνος-ςυ... Ιπογράφις ίτε όχι;

— Θα μπορύςα να ιπογράπςο, το παλικάρι αφτό καλύτςικο ίνε, επανέλαβε προφιλαχτικά ο Σύχαρεφ.—Μα άλος πιος θα ιπογράπςι;

— 'Αλος—εγό!.. 'Ελα, κάτςε ςτο τραπέζι, νὰ ι αναφορά.

— Εςί ιπόγραπςες!..—έλεγε ο Σύχαρεφ πέρνοντας το μολίβι ςτο αρκυδίςιο χέρι-τυ.—Καλό ίνε πυ εςί... Συ λέγο δα, το παλικάρι ίνε μάλαμα, μονάχα λίγο τυ τραβίκςανε τ' αφτιά!

ΚΕΦΑΛΕΟ XV

Κάμποςες μέρες τόρα γίνονταν μάχες κοντὰ ςτο Νοβοχοπὲρςκ. 'Ιχαν τραβιχτί ς' αφτές όλες ι εφεδρίες τις μεραρχίας, μα ι κοζάκι μολατάφτα κρατύςαν τις θέςις-τυς γερά.

Τιν τετάρτι μέρα απ' το πρωί έγινε ιςιχία.

— Λιπὸν, αδέρφια,—έλεγε ο Σςεμπάλοφ, ζιγόνοντας ςτιν πικνί αλιςίδα τυ αποςπάζματος, πυ κςεχίθικε ςτιν ελέφτερι απ' το χιόνι κοριφί τυ απότομυ λόφυ.—Σίμερα μετά το μεςιμέρι θάχυμε γενική επίθεςι... Μ'όλι τι μεραρχία θα ορμίςυμε.

Ο αχνός εκςορμύςε απ' το αςιμιζμένο απ' τιν πάχνι άλογό-τυ. 'Αςτραφτε αποφαςιςτικά ςτον ίλιο ι μακριά βαριά ςπάθα-τυ, ι κόκινι κορφί τις μάβρις παπάχας τυ Σςεμπάλοφ άνθιζε με το χτιπιτό-τις χρόμα μέςα ςτον κρίο χιονένιο κάμπο.

— Λιπόν, αδέρφια,—επανάλαβε κςανὰ ο Σςεμπάλοφ με κυδυνιςτί φονὶ,—ςίμερα ι μέρα ίνε τέτια... ςοβαρί μέρα.

Αν τυς κσετινάκσυμε σίμερα—τότε ος το Μπογυτζάρι άσπρι δε θάχυν πυ να σκαλόσυν. Πασκίστε τόρα στο τέλος απάνο, να μι με ντροπιάσετε μπροστά ς' όλι τι μεραρχία εμένα, το γέρο!

— Τί μας κάνις το γέρο, — με βραχνιαζμένι, κριολογιμένι φονί φόνακσε πλισιάζοντας ο Μαλίγιν.—Εγό, πυ λες, ίμε πιο γέρος από σένα κε πάλι με πέρνυνε για νέο.

— Εσί κ'εγό ίμαστε μπαλομένα παπύτσια,—επανάλαβε ο Σσεμπάλοφ το σινιθιζμένο-τυ ριτό.

— Μπορίσκα,—με φόνακσε φιλόφρονα, — εσί πόσο χρονόν ίσε;

— Στα δεκάκσι, σίντροφε Σσεμπάλοφ, — απάντισα περίφανα,—απ' τις ικοσιδιό πια τυ μινός πάτισα πια στα δεκάκσι!

— Πάτισες πια!—με προσπιιτί αγανάχτισι με πίρακσε ο Σσεμπάλοφ.—Καλό «πια»! Εγό νά πια στα σαρανταεφτά μπένο. Α-α! Μαλίγιν, αφτό τί θα πι—δεκάκσι; 'Οτι αφτός αδέρφι, θα δι εκίνο, πυ εγό κ' εσί δε θα το δύμε.

— Απ' τον άλο κόζμο θα κιτάκσυμε,—βραχνιαζμένα κε με κατσυφιάρικο ερέθιζμα απάντισε ο Μαλίγιν, τιλίζοντας στο λεμό-τυ μια σκιζμένι κυκύλα ακσιοματικύ με σιρίτι.

Ο Σσεμπάλοφ κέντισε με τα σπιρύνια το κσεπαγιαζμένο άλογο κε κάλπασε κατά μάκρος τις γραμίς τον πιρόν.

— Μπορίσκα, έλα να πιις τσάι... Το νερό δικό-μυ—ι ζάχαρι δικιά-συ!—φόνακσε ο Βάσκας Σσμάκοφ, κατεβάζοντας απ' τι φοτιά τιν κατακαπνιζμένι καραβάνα.

— Κ' εγό επίσις, Βάσκα, δεν έχο ζάχαρι.

— Κε τί έχις;

— Ψσομί έχο, κε θα συ δόσο κε παγομένα μίλα.

— Λιπόν, τρέχα κ'έλα εδό με το ψσομί-συ, γιατί εγό απολίτος τίποτα δεν έχο. Μόνο ένα νερό.

— Γόρικοφ— με φόναχσε κάπιος από άλι πιρά.— Για έλα εδό.

Ζίγοσα ς' ένα σορό κρασνοαρμέιτσυς, πυ φιλονικύσαν για κάτι.

— Νά, για πες,—με ρότισε ο Γρίσσκας Τζερκάσοφ, ένας χοντρός κοκινομάλις παλικαράς, πυ τον λέγαμε πσάλτι. — Νά ακύστε τι θα σας πι ο άνθροπος, Γεογραφία σπύδασες;.. Πες λιπόν τί ίνε πιο μακριά από δο.

— Πύ πιο μακριά; Στα νότια πιο μακριά ίνε το Μπογυτζάρ.

— Κι' ακόμα;

— Κι' ακόμα... Ακόμα ίνε το Ροστόβ. Κι' άλα λίγα ίνε; Το Νοβοροσίσκ, το Βλαδικαφκάς, ι Τιφλίδα, κι' ακόμα πιο μακριά ίνε ι Τυρκία. Κε τί θέλις;

— Πολά ακόμα!—σινχιζμένος κσίνοντας τ' αφτί-τυ, ίπε μακρόσιρτα ο Γρίσσκας.

— Έτσι ι μισί ζοί-μας θα χριαστί ακόμα να πάι στις μάχες... Κ' εγό άκυσα, ότι το Ροστόβ βρίσκετε κοντά στι θάλασα. Εδό, σκέφτυμε, όλα κε θα τελιόσυν!

Αφύ κίταχσε τα πεδιά πυ γέλασαν, ο Γρίσσκας χρότισε με τα χέρια στα πλεβρά-τυ κε κσεφόνισε σαστιζμένα:

— Αδέρφια, μα πολίν κερό ακόμα θα πρέπι να πολεμύμε!

Ι ομιλίες πάψσανε. Στο δρόμο απ' τα νότα κάλπαζε δινατά κατ' εμάς ένας καβαλάρις. Στιν απαντί-τυ βγίκε με τροκ ο Σσεμπάλοφ. Το κανόνι στιν πλεβρά χτίπισε άλες διο φορές...

— Ο πρότος λόχος, εδό! — φόναχσε μακρόσιρτα ο Σύχαρεφ, ιπσόνοντας κε κυνόντας τα χέρια.

Μετά κάμποσες όρες απ' τις άσπρες χιονοστιβάδες ανασικοθίκανε ι κσαπλομένες γραμές. Αντίκρι στα πολιβόλα κε τις πιροβολαρχίες, κάτο απ' τυς μίδρυς, ος το γόνατο στα χιόνια, κσεκίνισε μπρος το σκόρπιο κε καταματομένο απόσπαζμά-μας για το τελεφτέο, αποφασιστικό χτίπιμα. Τι στιγ-

μί εκίνι, όταν τα μπροστινὰ τμίματα μπένανε πια στα προάστια, το βόλι με βρίκε στο δεκςί πλεβρό.

Τρίκλιςα κ' ὲκατςα στα μαλακά καταπατιμένα χιόνια

«Αφτό δεν πιράζι,—σκέφτικα,—αφτό δεν πιράζι. Μια κε δεν έχαςα τις εςθίςις-μυ—πάι να πι δε ςκοτόθικα... Μια κε δε ςκοτόθικα—πάι να πι θα μίνο ζοντανός».

Το πεζικό διακρινότανε ςα μάβρα ςιμάδια κάπυ εκί μακριά.

«Αφτό δεν πιράζι,—ςκέφτικα, στιριζόμενος με το χέρι ς' ὲνα χαμόδεντρο κι' ακυμπόντας το κεφάλι στα κλαδιά.—Γλίγορα θα ρθύνε ι νοςοκόμι κε θα με πάρυν».

Κατόπι έγινε ιςιχία, μα κάπυ εκὶ στο διπλανό τμίμα εκςακολυθύςε ακόμα ι μάχι. Εκί κυφοβούςαν τα ςίγνεφα, εκί πέτακςε στον αέρα μια ρυκέτα κε κρεμάστικε στον υρανὸ ςαν κιτρινο-πίρινος κομίτις.

Ι χοντρές σταλαματιές τυ χλιαρύ έματος βγένανε πάνο απ' τι μπλύζα-μυ. «Κι' αν δεν έρθυν ι νοςοκόμι κε πεθάνο;»—ςκὲφτικα, κλίνοντας τα μάτια.

Μια μεγάλι μάβρι καλιακύδα έκατςε στο ακάθαρτο χιόνι κε πίγε με μικρὰ βιματάκια γλίγορα ς' ένα ςορό αλογίςιας κοπριάς, πυ βριςκότανε όχι μακριά από μένα. Μα κςάφνυ ι καλιακύδα γίριςε επιφιλαχτικά το κεφάλι-τις, με λοκςοκίτακςε κε, ανίγοντας τα φτερά πέτακςε μακριά.

Ι καλιακύδες δεν φοβύντε τυς πεθαμένυς. Όταν θα πεθάνο απ' το έμα πυ θα μυ φίγι, θα πετάκςι εδό κε θα κάτςι δίπλα-μυ δίχος να φοβάτε.

Το κεφάλι-μυ αδινάτιζε κε ςιγανά, σάμπος να μάλονε κάπιον, κυνιότανε. Στι δεκςιὰ πτέριγα όλο κε πιο ιπόκοφα βούςαν ι χιονοςτιβάδες πυ τιναζόντανε στον αέρα, πιο καθαρά κε πιο ςιχνά κορόνανε ι ρυκέτες.

Ι νίχτα έςτιλε για φίλακες χιλιάδες άςτρα για να τα κιτάκςο άλι μια φορά. Κε το φοτινό φενκὰρι κι' αφτό τόςτιλε. Σκεφτόμυνα: «Ο Τζυμπύκ ζύςε, κι' ο Τςινκανάκος ζύςε,

κι' ο Χοριόκ, τόρα αφτί δεν ιπάρχυν, κ' εγό δε θα ιπάρχο». Θιμίθικα, πος μια φορά μυ ίπε ο Τσινκανάκος: «Από τότε πίγα να ζιτίσο τι φοτινί ζοί».— «Κε σκέφτεσε να τιν έβρις;» ρότισα εγό. Εκίνος απάντισε: «Μόνος-μυ δε θα μπορύσα να τιν έβρο, όλι μαζί όμος πρέπι να τι βρύμε... Γι' αφτό έχο μεγάλο ενθυσιαζμό».

— Νε, νε! Όλι μαζί,—γαντσομένος στιν ιδέα αφτί μυρμύρισα,—το δίχος άλο όλι μαζί.—Τα μάτια κλίσανε, κε πολίν όρα σοπένοντας σκεφτύμυνα για κάτι, πυ δε μπορό τόρα να το θιμιθό, μα πυ ίτανε καλό-καλό.

— Μπορίσκα,—άκυσα ένα διακοβόμενο πσίθιρο.

Άνιξα τα μάτια. Σχεδόν δίπλα, σφιχτανκαλιάζοντας ένα κατακοματιαζμένο από οβίδα νεαρό κορμό σιμίδας, καθόtανε ο Βάσκας Σμάκοφ.

Δεν ίχε κατσύλα στο κεφάλι-τυ κε τα μάτια-τυ ίταν καρφομένα εκί, όπυ μπροστά ανάμεσα απ' τιν ιγρί καταχνιά τυ πιχτύ διλινύ, χρισίζοντας λαμπιρίζανε σκόρπια τα φότα τυ μακρινύ σταθμύ.

— Μπορίσκα,—έφτασε ος τ' αφτιά-μυ ο πσίθιρός-τυ,—όπος κε νάνε τον πίραμε.

— Τον πίραμε,—απάντισα σιγανά.

Τότε πιο σφιχτά ανκάλιασε τι νεαρί σπαζμένι σιμίδα, με κίτακσε με το ίσιχο τελεφτέο-τυ χαμόγελο κε ίσιχα έριξε το κεφάλι στο χαμόδεντρο πυ τινάχτικε.

Άστραπσε ένα μικρύτσικο φος... δέφτερο... Ακύστικε ένας ίσιχος, λιπιτερός ίχος κεράτινις σάλπινκας. Ερχόντανε ι νοσοκόμι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

ΜΕΡΟΣ 1. Το ςχολιο 3
ΜΕΡΟΣ 2. 'Εφθιμι χερί . . . 64
ΜΕΡΟΣ 3. Το μέτοπο 124

Отв. редактор: **Х. Шотиди.** Перевод: **Н. Капнас.** Техредак: **Н. Ягуп**

Подписано к печати 28-IV 1936 г. Уполоблита № 67. Тираж 1200.

Стат. формат 148x210 печат. листов $6^1/_4$, в листе 33700 знак.
автор. листов 13½, бумаж. листов 8. Мариуполь, Донецкое
Областное Греческое Издательство, Зак. №8

ТІМІ—3 р.
ЦЕНА—3 р.